พระบรมราชาธิบาย

สัปตมวงศ์

มหาชัยวงศ์

เล่มต้น

8T1.6
พ
ร.2

ห้อง ขจร สุขพานิช

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร กรุงเทพฯ ๑๑ โทร 391-670, 391-674
ปีที่พิมพ์ 23 พฤษภาคม

895.911
ท234ค
ล.1

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โคลงลิลิตสุภาพ

ตำรับ

พระบรมราชาภิเษก

สัปดมะราชมหาจักรีวงศ์

เมื่อพุทธศักราช ๒๔๖๙

ผีพระโอษฐ์

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ

กรมพระ นราธิปประพันธ์พงศ์ฯ

ทรงนิพนธ์ ทูลเกล้าฯถวาย

เปรมาเศียรวาทเป็นมงคลสิริราชบรรณาการ

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้

พิมพ์พระราชทาน

ในมหุรดิมงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา

คำรบตรีจุลจักร์แห่งทวารสนักษัตระฉนำ

ณปีมเสงพุทธศักราช ๒๔๗๒

ศุภมัสดุ

(พิมพ์ที่โรงพิมพ์อักษรนิติ)

71137 S408.997

พระบาทสมเด็จ
พระปรมินทรมหาประชาธิปก
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
บรมราชามหากษัตร์เจ้า
ทรงเครื่องต้นเฉลิมพระพิชัยมงกุฎ
สถิตณพระรัตน์สิงหาสน์ภายใต้นพปฎลเศวตฉัตร
ในท่ามกลางมหาสโมสรสันนิบาตถวายวราเศียรวาท
ณท้องพระโรงชัยอมรินทรวินิจฉัย

Seated upon the Throne
His Majesty King Prajadhipok
in State Robes and Crown,
being paid tribute by the Assembly

คำนำสำหรับ
หนังสือโคลงลิลิตบรมราชาภิเศก

ลิลิตบรมราชาภิเศกนี้ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ได้ประทานต้นฉะบับแก่ข้าพเจ้า ภายหลังงานบรมราชาภิเศกไม่สู้นานนัก ข้าพเจ้าได้อ่านดูรู้สึกว่าเป็นหนังสือดีมาก ดีทั้งทางวรรณคดี ทั้งทางตำราและทางตำนาน. กรมพระนราธิป ฯ ทรงนิพนธ์ลิลิตนี้อย่างรวดเร็วเป็นอันมาก ต้องนับว่าทรงนิพนธ์อย่างที่ฝรั่งเรียกว่า "Inspired" และข้าพเจ้าเองรู้สึกว่าเป็นพระนิพนธ์ที่ดีที่สุดเรื่องหนึ่งที่ข้าพเจ้าได้เคยอ่าน. ด้วยเหตุเหล่านี้ ข้าพเจ้าเห็นควรพิมพ์ไว้ให้ถาวรสืบไปและให้ได้อ่านกันแพร่หลาย. บัดนี้ประจวบเวลาข้าพเจ้าจะทำบุญวันเกิดครบสามรอบ จึงได้ให้พิมพ์ขึ้นเป็นของแจกแก่บรรดาพระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการที่ได้มาในงานนี้.

หนังสือนี้กรมพระนราธิป ฯ ได้ทรงตรวจแก้หลายครั้ง เพื่อให้ใจความตรงกับการณ์ที่ได้เป็นไปจริงทุกอย่าง แต่ควร

จะกล่าวไว้เพื่อกันความเข้าใจผิดว่า มีฉะเพาะตอนเดียวที่ได้ทรงนิพนธ์ต่างไปจากการณ์ที่เป็นไปจริง เพื่อให้เป็นสิ่งที่ไพเราะจับใจอย่างที่เรียกว่า "Poetic license" คือตอนที่กล่าวถึงว่าข้าพเจ้าไปนมัสการพระบรมรูปทรงม้าในวันก่อนพิธีบรมราชาภิเศกนั้น ความจริงข้าพเจ้าหาได้ทำเช่นนั้นไม่ แต่ได้ทำตามราชประเพณี คือไปถวายบังคมพระบรมอัฐิที่หอพระธาตุมณเฑียรและพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท และพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ที่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท นอกจากตอนนี้แล้วข้อความในหนังสือนี้ตรงตามการณ์ที่เป็นไปจริงทั้งสิ้น และมีเนื้อความละเอียดยิ่งกว่าจดหมายเหตุอื่น ๆ ทั้งสิ้น นับว่าเป็นตำนานและตำราอย่างดี. พระราชพิธีบรมราชาภิเศกนี้ ยังไม่มีตำราหรือตำนานที่ได้บรรยายไว้อย่างละเอียดเช่นนี้ เป็นเหตุให้ค้นหาแบบแผนยาก ต้องอาศัยความทรงจำของผู้ใหญ่ ต่อเมื่อครั้งงานบรมราชาภิเศก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าจึงทำจดหมายเหตุไว้เป็นตำรา แต่มิได้มีใครจดข้อความทุกสิ่งทุกอย่างไว้อย่างละเอียดเหมือนพระนิพนธ์กรมพระนราธิป ฯ นี้.

กรมพระนราธิป ฯ ได้ทรงเป็นธุระในการพิมพ์หนังสือนี้โดยตลอด ข้าพเจ้าขอแสดงน้ำใจขอบพระคุณพระองค์ท่านไว้ในที่นี้ด้วย.

ข้าพเจ้าหวังว่าท่านทั้งหลายที่ได้รับแจกหนังสือนี้จะมีความพอใจทั่วกันและขอจงมีความสุขความเจริญทั่วกัน เทอญ.

(พระปรมาภิไธย) ประชาธิปก ปร.

ใบบอกแก้คำผิด เล่มต้น

(เมื่อแก้ถูกหมดแล้ว โปรดฉีกใบแก้นี้ทิ้งเสีย)

หน้า	แหน่ง	ที่พลาด	ที่ถูก
ข	สาระบาญเรื่องในเล่มต้นบรรทัดที่ ๓	ักรพรรดิพิมาน	จักรพรรดิพิมาน
จ	สาระบาญเรื่องในเล่มต้นบรรทัดที่ ๒	ธัษณะ	กัษณะ
(ก)	ร่ายบรรทัดที่ ๘ บรรทัดท้าย	มาศ ชิวิตร์	มาย ชิวิต
(ข)	ร่ายบรรทัดที่ ๖	เพื่อผะดุงสยามะจักร์	เพื่อผะดุงราชูสยามะจักร
๑	ร่ายบรรทัดที่ ๙	สมัค ชิวิตร์	สมัคร์ ชิวิต
๔	โคลงบทที่ ๕ บาท ๕	จิตร์	จิต
๖	โคลงบทที่ ๑ บาท ๔		
๘	โคลงบทที่ ๒ บาท ๒		
๑๐	ร่ายบรรทัดท้าย	ชิวิตร์ จิตร์	ชิวิต จิต
๑๑	โคลงบทที่ ๓ บาท ๑	มาศ	มาย
๒๐	โคลงบทที่ ๓ บาท ๔		
๒๑	โคลงบทที่ ๔ บาท ๓	จิตร์	จิต
๒๔	โคลงบทที่ ๔ บาท ๔		
๓๑	โคลงบทที่ ๔ บาท ๔		

หน้า	แหน่ง		ที่พลาด	ที่ถูก
๓๔	โคลงบทที่	๓ บาท ๔	ไต้	ใต้
๓๖	โคลง ๓ บทที่	๗ บรรทัดล่าง	เทพยะเจ้า	เทพะเจ้า
๓๗	โคลง ๓ บทที่	๒ บรรทัดต้น		
๓๙	โคลงบทที่	๑ บาท ๑		
๔๐	ร่ายบรรทัดที่	๘	มาศ	มาย
	บรรทัดที่	๑๓		
๔๓	โคลงบทที่	๑ บาท ๓		
	บทที่	๔ บาท ๓	มะนัสะการ	นะมัสการ
๔๕	โคลงบทที่	๒ บาท ๑	คา	กุศา
	บทที่	๓ บาท ๑		
๔๖	โคลงบทที่	๑ บาท ๔		
๔๗	โคลงบทที่	๓ บาท ๑	มาศ	มาย
๔๘	โคลงบทที่	๔ บาท ๒		
๔๙	โคลงบทที่	๓ บาท ๔		
	โคลงบทที่	๔ บาท ๔	อมิต	อมิตร
๕๑	ร่ายบรรทัด	๒ แต่ท้ายขึ้นมา	สมัค	สมัคร์
๖๑	โคลงบทที่	๓ บาท ๓	พิเนก ยกรมณ์	พิเนย ะกรมณ์
๗๓	ร่ายบรรทัดที่	๔	โยราณราชกานิน	โยราณราชกานินทร์
๗๘	โคลงบทที่	๑ บาท ๔	เดร	เดีร
๗๙	โคลงบทที่	๓ บาท ๔	มี	มี่

หน้า	แหน่ง	ที่พลาด	ที่ถูก
๘๑	ร่ายบรรทัดที่ ๔ แต่ท้ายขึ้นมา	โบราณราชธานิน	โบราณราชธานินทร์
๘๒	ร่ายบรรทัดที่ ๘	สุรินทรราชา	สุรินทราชา
๘๓	ร่ายบรรทัดที่ ๗ และ ๘ นับแต่ท้ายขึ้นมา	อัยะการ	อัยยะการ
๘๔	ร่ายบรรทัดที่ ๑๓	ทูล	ทูน
๘๖	ร่ายบรรทัดท้าย	สมัค	สมัคร์
๙๔	ร่ายบรรทัดที่ ๑๑	กฤษฎาภินิหาร	กฤษฎาภินีหาร
๙๙	โคลงบทที่ ๔ บาท ๔	ขับ	แกว่ง
๑๐๑	โคลงบทที่ ๓ บาท ๔	พลัทธ์	พะลัฑฒ์
๑๐๕	โคลงบทที่ ๒ บาท ๑	มาศ	มาษ
	โคลงบทที่ ๕ บาท ๕	ไพศาลสถิต	ไพศาล ฯ สถิต
๑๑๑	โคลงบทที่ ๔ บาท ๓	ราชะคร	ราชะครู
๑๑๒	โคลงบทที่ ๓ บาท ๑	ขับ	แกว่ง
๑๒๒	โคลงบทที่ ๕ บาท ๒	จักรีช	จักริช
๑๓๑	โคลงบทที่ ๑ บาท ๔	มาศ	มาษ
๑๓๘	ร่ายบรรทัดที่ ๕	มารษา	มาฤษา
๑๓๙	ร่ายบรรทัดที่ ๑	มาศ	มาษ
๑๔๑	ร่ายนับแต่ท้ายขึ้นมาบรรทัดที่ ๕	สู่วัด	สู่พระ
๑๔๓	โคลงบทที่ ๔ บาท ๑	ราชโรสระ	ราชศิโรสระ

หน้า	แหน่ง	ที่พลาด	ที่ถูก
(๑๐)	อักษร ป บรรทัดที่ ๑	ประฉม	ประฉิม
(๑๓)	อักษร ม บรรทัดที่ ๘ บรรทัดท้าย	มะหุศวามาตย์ มุรธาภิเษก	มหุตสวามาตย์ มูรธาภิเษก
(๑๔)	อักษร ล บรรทัดที่ ๑๑	รุธ	รุธ หรือ รุทร์
(๗๖)	โคลงบทที่ ๕ บาท ๑	พิมาร	พิมาน

สาระบาญเรื่อง ในเล่มต้น

พระราชหัตถ์เลขาทรงปริยายเหตุที่ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้า ฯ ให้พิมพ์โคลงลิลิตพระบรมราชาภิเษกนี้ หน้า แรก
สาระบาญเรื่องในเล่มต้น หน้า ก
สาระบาญรูปภาพในเล่มต้น หน้า ฉ
คำนำ โคลงลิลิต ทูลเกล้า ฯ ถวาย หน้า [ก]
มงคลราชสดุดี หน้า ๑
สวรรคต และเสด็จเถลิงราชสมบัติใหม่ หน้า ๔
สรงพระบรมศพ หน้า ๑๑
ถอนาพระพุทธมนต์สตยา หน้า ๑๓
ตั้งองคมนตรี และองค์อภิรัฐมนตรี หน้า ๑๗
ทรงรับพระพร สมเด็จพระเจ้า และพระเจ้าบรมวงศ์ หน้า ๒๓
หาพระฤกษ์ พระบรมราชาภิเษก หน้า ๒๕
พิธีเสกอุทกมนตราภิเษก หัวเมือง หน้า ๒๗
สถานตั้งพิธีเสกน้ำพระอภิเษก หัวเมือง หน้า ๒๘
แห่งเชิญน้ำพระอภิเษก หัวเมือง หน้า ๓๐
พระราชพิธี จารึกพระสุพรรณบัฏ หน้า ๓๖
เตรียมการพระราชพิธี
ในพระที่นั่ง อมรินทรวินิจฉัย หน้า ๓๙
ในพระที่นั่ง ไพศาลทักษิณ หน้า ๔๑
พระที่นั่ง อัฐทิศ หน้า ๔๔
พระที่นั่ง ภัทรบิฐ หน้า ๔๕

ข พระบรมราชาภิเษก สัปดมราชมหาจักรีวงศ์

โต๊ะพระสยามเทวาธิราช หน้า ๔๕

พระบรมราชาอาสน์ หน้า ๔๖

ในพระที่นั่ง ักรพรรดิพิมาน หน้า ๔๖

มณฑปพระกระยาสนาน หน้า ๔๙

โรงพระราชพิธีพราหมณ์ หน้า ๕๑

ในพระอุโบสถพระศรีรัตนศาสดาราม หน้า ๕๓

เสด็จถวายบังคม พระบรมอัสถิ และพระบรมศพ หน้า ๕๓

เสด็จหอพระธาตุมนเทียร หน้า ๕๔

เสด็จพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท หน้า ๕๔

เสด็จพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท หน้า ๕๕

เหรียญพระบรมราชาภิเษก หน้า ๕๖

แห่พระสุพรรณบัฏเข้าสถิตพระแท่นมณฑล หน้า ๕๗

เจริญพระพุทธมนตร์ตั้งน้ำวงด้าย หน้า ๕๘

จุดเทียนชัย หน้า ๖๒

ส่งเครื่องพระราชสักการไป สังเวยเทพดาศักดิ์สิทธิ

และเลี้ยงพระ หน้า ๖๓

เจริญพระพุทธมนตร์ พระบรมราชาภิเษกคืนแรก หน้า ๖๕

ทรงรับราชอิศวะริยาภรณ์ รามาธิบดี หน้า ๖๗

พระนามและนาม พระสงฆเจริญพระพุทธมนตร

ในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ หน้า ๖๙

พระนามพระบรมวงศานุวงศ์ผ้ายหน้าเผ้า

ในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ หน้า ๗๐

สาระบาญเรื่อง ในเล่มต้น

นามมหาอำมาตย์เฝ้าในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ	หน้า	๗๒
นามนายพลเฝ้าในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ	หน้า	๗๔
นามมหาเสวกเฝ้าในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ	หน้า	๗๔
ประกาศเทวะดา	หน้า	๗๕
โหรบูชาเทวะดานพเคราะห์ณพระที่นั่งอัฐทิศ	หน้า	๗๕
ราชบัณฑิตบูชาพระพุทธเจ้าและพระอรหันตเจ้า ณพระที่นั่งอัฐทิศ	หน้า	๗๖
พราหมณ์ถวายน้ำสังข์แลใบทรงบัตพระเคราะห์	หน้า	๗๗
พระราชทานราชอิศวะริยาภรณ์ปฐมจุลจอมเกล้า ดาราเพชรแด่พระวรราชชายา	หน้า	๗๗
เสด็จทรงสดับพระพุทธมนตรบนกรพรรดพมาน	หน้า	๗๘
เลี้ยงพระสงฆ์งานพระบรมราชาภิเษกวันต้น	หน้า	๗๙
เวรีญพระพุทธมนตร์ พระบรมราชาภิเษกคืนกลาง	หน้า	๘๐
อุปราชและสมุหเทศาภิบาลเฝ้า	หน้า	๘๑
เจ้าครองนคร และข้าราชการหัวเมืองเฝ้า	หน้า	๘๒
แม่ทัพนายทัพทหารบกเฝ้า	หน้า	๘๔
อธิบดีศาลหัวเมืองเฝ้า	หน้า	๘๕
เสด็จขึ้นพระที่นั่งไพศาลทักษิณ	หน้า	๘๖
เลี้ยงพระสงฆ์งานพระบรมราชาภิเษกวันกลาง	หน้า	๘๗
เวรีญพระพุทธมนตร์ พระบรมราชาภิเษกคืนท้าย	หน้า	๘๘
เสนาบัญชาการกองพลหัวเมืองเฝ้า	หน้า	๘๙
พระราชทานราชอิศวะริยาภรณ์มหาปรมาภรณ์แด่ สมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์	หน้า	๙๐

ฆ พระบรมราชาภิเษก สัปตมราชมหาจักรีวงศ์

เสด็จพระราชดำเนินรถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้า หน้า ๙๑
เสด็จจากบรมพิมาน วันพระบรมราชาภิเษก หน้า ๙๓
ทรงศีล หน้า ๙๖
สรงมุรธาภิเษกพระกระยาสนาน หน้า ๙๘
ยกเศวตฉัตร หน้า ๑๐๓
ประทับพระที่นั่งอัฐทิศ หน้า ๑๐๕
ประทับพระที่นั่งภัทรบิฐบรมราชาภิเษก หน้า ๑๐๗
สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอติเรกพิเศษปฐมฤกษ์ หน้า ๑๑๙
ดับเทียนชัย หน้า ๑๑๙
เตรียมการเสด็จออกท้องพระโรงชัย หน้า ๑๒๐
พระปรมาภิไธย์ หน้า ๑๒๑
เสด็จออกรับอาเศียรวาทฝ่ายหน้า หน้า ๑๒๔
สถาปนาสมเด็จพระบรมราชินี และรับอาเศียรวาท
ฝ่ายใน หน้า ๑๒๙
ฝนตกห่าใหญ่ หน้า ๑๓๖
เตรียมการเสด็จพระศรีรัตนศาสดาราม หน้า ๑๓๙
พยุหยาตราใหญ่ สู่พระศรีรัตนศาสดาราม หน้า ๑๔๓

ไขคำ แปลศัพท์ต่าง ๆ ซึ่งใช้ในโคลงลิลิต
พระบรมราชาภิเษกสัปตมราชมหาจักรีวงศ์
ในเล่มต้นนี้ เรียงตามอักษร หน้า [๑]

ภาคผนวก ในเล่มต้นนี้ คือ

สาระบาญเรื่อง ในเล่มต้น

๑ พระนามสมเด็จพระเจ้า และพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
ที่เสด็จมารับพระราชทานราชสักการ
ดอกไม้ธูปเทียนแพ หน้า [๑๙]

๒ ฎีกาโหรคำณวนพระฤกษ์บรมราชาภิเษก หน้า [๒๒]

๓ พระนาม และนาม พระสงฆ์ราชาคณะ
เข้าพระราชพิธีบรมราชาภิเษก หน้า [๒๕]

๔ พระนามและนาม พระบรมวงศานุวงศ์ และ
ข้าราชการ เข้าร่วมในมหามงคลพิธีพระ
บรมราชาภิเษก ณพระที่นั่งไพศาลทักษิณ หน้า [๓๐]

๕ พระนาม และนาม โหร ราชบัณฑิต บูชา
และถวายน้ำอภิเษก พร้อมกับพราหมณ์
ณ พระที่นั่ง อัฐทิศ หน้า [๓๗]

๖ ประกาศเทวะดา หน้า [๔๐]

๗ พระนาม และนาม ข้าราชการหัวเมือง เข้าเฝ้า
ในท้องพระโรงอมรินทรวินิจฉัย งาน
พระบรมราชาภิเษก หน้า [๔๕]

๘ คำราชบัณฑิตย์ถวายน้ำอภิเษก และ
พระราชดำรัสตอบ ณพระที่นั่งอัฐทิศ หน้า [๕๑]

๙ รัวขบวนนำ พระราชดำเนีร สู่มณฑป
พระกระยาสนาน หน้า [๕๖]

๑๐ ขบวนตาม พระราชดำเนีร สู่พระที่นั่งภัทรบิฐ
บรมราชาภิเษก หน้า [๕๗]

จ พระบรมราชาภิเษก สัปดมราชมหาจักรีวงศ์

๑๑ ปุณยเวท มนตราที่พระราชครู ร่ายเบิก
บรมวิชัยมหุรดิมงคลชัยณะโดยบรรลือเสียง
สรรเสริญจอมไกลาสพระศิวะราชเจ้า หน้า [๖๐]

๑๒ คำพระราชครูกรายบังคมทูลอัญเชิญเสด็จขึ้น
เถลิงมงคลสิริราชสมบัติ และพระราช
ดำรัสตอบ หน้า [๗๐]

๑๓ คำพระสิทธิชัยบดีกรายบังคมทูลถวายมงคล
เศวตฉัตร และพระราชดำรัสตอบ หน้า [๗๒]

๑๔ มนตราที่พระครูอัยฎาจารย์ เบิกบุณยยัญ
บูชาโอมเวท ร่ายศิวะอนุยฎุภะถวายสดุดี
พระอิศวรเป็นเจ้า หน้า [๗๔]

๑๕ มนตราที่หลวงราชมุนี เบิกบุณยยัญบูชา
โอมเวท ร่ายวิษณุอนุษฎุภะถวายสดุดี
พระนารายณ์เป็นเจ้า หน้า [๗๗]

๑๖ คำพระราชครูกรายบังคมทูลถวายมงคล
ชยาเศียรวาท และรับพระปฐมบรมราช
โองการ อันเป็นปฐมปกาสิต หน้า [๘๑]

๑๗ พระพุทธาทสมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอติเรก
พิเศษ เป็นปฐมฤกษ์ หน้า [๘๓]

สาระบาญ รูป เล่มต้น

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระมหาพิชัยมงกุฎ

สถิตณพระรัตนสิงหาสน์ภายใต้พระมหาเศวตฉัตรรัย

อาเศียรวาทฝ่ายหน้า (ระบายสี) หน้า ต้น

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรง

พระเครื่องต้น (ระบายสี) หน้า ๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพระบรมราชวงศ์

มหาจักรี ๗ พระองค์ หน้า ๔

พิธีเสกอุทกมนตราภิเษก มณฑลพายัพ ณเมืองลำภูญชัย หน้า ๒๙

ตั้งพระสุพรรณบัฏในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม หน้า ๓๔

พระราชพิธี จารึกพระสุพรรณบัฏ หน้า ๓๖

เครื่องมงคลสมโภชเวียนเทียนพระสุพรรณบัฏ หน้า ๓๘

ประดับพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย (ดูตรง) หน้า ๔๐

ประดับพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย (ดูทแยง) หน้า ๔๐

องค์พระแท่นมหาเศวตฉัตร หน้า ๔๐

ตู้เทียนชัยและเตียงสงฆ์สวดภาณะวาร หน้า ๔๐

ประดับพระที่นั่งไพศาลทักษิณ หน้า ๔๒

องค์พระแท่นมณฑล หน้า ๔๒

เครื่องมงคลสิริราชกกุธภัณฑ์ หน้า ๔๒

เครื่องพระบรมราชูปโภค และพระแสงอัษฎาวุธ หน้า ๔๒

ช พระบรมราชาภิเษก สัปดมราชมหาจักรีวงศ์

พระที่นั่งอัฐทิศ หน้า ๔๔

พระที่นั่งภัทรบิฐ หน้า ๔๔

โต๊ะบูชาพระสยามเทวาธิราช หน้า ๔๔

ประดับพระที่นั่งจักรพรรดิพิมานแท่นพระบรมราชยรรจถรณ์

ในพระฉาก หน้า ๔๖

พระแท่นตั้งเครื่องพระสำอาง ในพระฉาก หน้า ๔๘

มณฑปพระกระยาสนาน หน้า ๕๐

โรงพระราชพิทธีพราหมณ์ หน้า ๕๒

เหรียญพระบรมราชาภิเษก เสมาพระบรมรูป

และดอกพิกุลเงินพิกุลทอง หน้า ๕๖

กระบวนแห่พระสุพรรณบัฏ จากพระศรีรัตนศาสดารามหน้า ๕๘

พระราชยานกงทรงพระสุพรรณบัฏแห่จาก

พระศรีรัตนศาสดาราม หน้า ๕๘

พระราชยานกงทรงพระสุพรรณบัฏ แห่ผ่าน

สหทัยศาลา หน้า ๕๘

เสด็จสู่เกยพระที่นั่งบรมพิมาน วันจุดเทียนชัย หน้า ๖๐

ขะบวนราบเสด็จพระราชดำเนินวันจุดเทียนชัย หน้า ๖๐

ทรงพระราชยานกงเสด็จโดยขะบวนราบวันจุดเทียนชัย หน้า ๖๐

เสด็จโดยขะบวนราบ วันจุดเทียนชัย หน้า ๖๒

ตำรวจหลวงแห่เสด็จขะบวนราบวันจุดเทียนชัย หน้า ๖๔

ประทับเกยพระทวารเทเวศร์ วันจุดเทียนชัย หน้า ๖๖

พระบรมรูปทรงม้า หน้า ๙๐

สมเด็จพระปิยมหาราชเจ้า กับพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
(ยามทรงพระเยาว์) พระองค์ขวา เยี่ยมพระแกล
เรือนต้น สวนดุสิต หน้า ๙๒
ตำรวจหลวงนำเสด็จขบวนราบ วันพระบรมราชาภิเษก หน้า ๙๔
ทรงพระราชยานกงเสด็จโดยขบวนราบ
วันพระบรมราชาภิเษก หน้า ๙๖
เสดจพระราชดำเนีรโดยขบวนราบ
วันพระบรมราชาภิเษก หน้า ๙๘
ทรงบูชาเทวะดากลางหาว ก่อนสรงพระมุรธาภิเษก หน้า ๑๐๐
ยิงปืนฤกษ์ขณะสรงพระมุรธาภิเษกณ
สนามช้างสหทัยศาลา หน้า ๑๐๒
สรงพระมุรธาภิเษกสมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายน้ำ
อภิเษกสนาน หน้า ๑๐๒
สมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช
ถวายน้ำอภิเษกสนาน หน้า ๑๐๒
สมเด็จเจ้าฟ้ากรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต
ถวายน้ำอภิเษกสนาน หน้า ๑๐๒
พระราชครูพราหมณ์ถวายน้ำอภิเษกสนาน หน้า ๑๐๒
ประทับพระที่นั่งอัฐทิศ ทรงรับอุทกมนตราภิเษก หน้า ๑๐๔
ประทับพระที่นั่งภัทรบิฐ หน้า ๑๐๖
พระบรมราชาภิเษก หน้า ๑๐๘
เฉลิมพระมหาพิชัยมงกุฎ หน้า ๑๑๐
มงคลทัศนีย์ หน้า ๑๑๒

ณ พระบรมราชาภิเษก สัปตมราชมหาจักรีวงศ์
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเครื่องต้น
พร้อมพระบรมราชูปโภค หน้า ๑๑๒
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระเครื่องต้น
พร้อมราชบริพารเชิญเครื่อง หน้า ๑๑๔
พระที่นั่งราเชนทรยาน หน้า ๑๑๖
พญาช้างพระที่นั่งต้น หน้า ๑๑๘
พญาม้าพระที่นั่งต้น หน้า ๑๒๐
เจ้าพนักงานแตรสังข์มะหรึก หน้า ๑๒๒
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระมหาพิชัยมงกุฎ
เสด็จสถิตณรัตนสิงหาสน์ รับอาเศียรวาทฝ่ายหน้า หน้า ๑๒๔
สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินี
ทรงพระราชินยาภรณ์ (ระบายสี) หน้า ๑๒๘
ทรงสถาปนาสมเด็จพระบรมราชินี หน้า ๑๓๐
พระราชทานน้ำพระมหาสังข์สมเด็จพระบรมราชินี หน้า ๑๓๒
ทรงเจิมสมเด็จพระบรมราชินี หน้า ๑๓๔
สมเด็จพระบรมราชินีประทับพระอนุราชาอาสน์
พร้อมเครื่องพระราชินยูปโภค หน้า ๑๓๖
กองทหารเฉลิมพระราชอิศวะระยศ ณสนามช้าง
สหทัยศาลา หน้า ๑๔๐
ทรงสถิตพระราเชนทรยานเสด็จโดยขบวน
พยุหยาตราใหญ่ สู่ศรีรัตนศาสดาราม หน้า ๑๔๔

เรือนผงมสุข สะหะครามชะอำ

วันจันทร์ที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๖๙

◎ สรวมชีพข้าพุทธะเข้า ทรงชุขเกล้าปรากฏ
อิศวริยะยศขัตติยะเผ่า พระเข้าบรมะวงศ์เธอ
เกียรติศักดิเสนอกรมะพระ นราธิปประพันธ์พงศ์
มกุฎวงศนฤบดี มหากวีนิพันธนวิจิตร
ราชโกษาทิกิจิรุปการ บรมนฤบาลมหาสวามิภักดิ
ขัตติยศักดิอดุลย พหุลกัลยาณวัตร
ศรรัตนัตรัยคุณาลงกรณ นรินทรัยพัตร
ถวายอัญชะลิตบทะมาศ พระบาทสมเด็จปรมินทร์
ประชาธิบดินทระเดชน์ดิลก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทอดตัวทอดชีวิตร์ บูชิตเชษฐะประยุระศักดิ์

มะหาจักรีศรีวงศ์ พึ่งยุคลยงกชะรัตน์
พระจอมกษัตริย์จอมเกษตร์ จอมอยุธเยศเดชดิลก
ผู้ปะถัมภกพุทธะศาสน์ เอกะราชราษฎร์เอกองค์
โดยจิตจงสวามิภักดิ์ รักพระประพฤติยึดธรรม์
กลั้นราชะเกาศะโลบาย เพื่อผะดุงนิกายสยามะชาติ์
เพื่อผะดุงสยามะจักร์ เห็นตระหนักบรมะจริต
ตั้งพระจิตจริงจัง หวังเชิดศักดิ์จักรี
หวังเชิดชีวีไพร่ฟ้า หวังเชิดชิวาวิเทศะชน
ให้มลุผละรุ่งเรือง ให้บ้านเมืองสุขศันต์
ให้สินถวัลย์ชวะลิต ให้พาณิชยะเฟื่องฟู
ชศิลปะสิทธิพิทยา ชศึกษาสมประเทศ
ชูเดชชูคุณะมัย เสริมศิวิไลสไททวี
แสนยินดีเสมือนมาท ใคร่สนองบาทบางขนาน
สุมพะลาธิการเครื่องหมาย ยี่ศิถวายชัยช่วย
อวยอาเศียรวาทวิศิษฎ์ จึ่งผูกลิลิตสดุดี
เป็นราชะพะลิยทะมาลย์ งานพระบรมราชาภิเษก
เฉกสุทณฑะทีปะทุมา เชิดบูชาเกียรติคุณ
จอมบุญจอมพะสุธา นะดามะหามงกุฎราช
ทรงปกชาติ์ฉลององค์ มงคลรัตะนะโกสินทร์
ไว้คู่ดินคู่ฟ้า คู่แหล่งหล้าเฉลิมสถาน
ราชะสมภารผยองภพ โดยเคารพยาทะมูล
ทูลวิงวอนกะรุณา โปรดเม็ตตาทรงรับ

ไว้ประดับพระยุคลบาท
สำเร็งกะวีวัจะนาท
เพื่อทรงอะนุสรณ์สาระถ้อย
ปลาบปลื้มพระกะรุณา
รองบาทะยุคลนิรันดร
แม้ชิวิตล่วงลับไป
ซบเกล้าหวังดีมุ่ง
เสวยสุขนฤทุกข์ข้า

ยามว่างราชะกะระณีย์
บำเรอบาทบางเมื่อ
ของข้าน้อยชะราภาพ
ฝากสาราต่างตน
ถวายพระพรนิรันดะระลิขิต
แต่น้ำใจจักเนา
ให้ทรงผะดุงชาติช้า
บาทพร้อมประนอมสนอง บาระนี ฯ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า กรมพระ มหาชิปประทันธพงศ์

ขอเดชะ

โคลงลิลิตสุภาพ

พระบรมราชาภิเษก

สัปดมะราชมหาจักรีวงศ์

๑

พ.ศ. ๒๔๖๘

เล่มต้น

มีกรรมสิทธิ

ตามพระราชบัญญัติ

พระบาทสมเด็จ
พระปรมินทรมหาประชาธิปก
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
บรมราชา มหากษัตริย์เจ้า
ทรงเครื่องต้นเฉลิมพระมหาพิชัยมงกุฎ

H. M. King Prajadhipok
in State Robes and Crown

โคลงลิลิตสุภาพ

พระบรมราชาภิเษก สัปตมราชมหาจักรีวงศ์

มงคลสดุดี

ร่าย

◎ ศรีศรีจักรีกษัตร์ รังสรรรัตะนะโกสินทร์
อะมระนัคะรินทร์เทวะถวัลย์ ขวัญมิ่งขวัญเมืองไท
เถิงรัชชะสมัยสัยคะมา ฟ้าปกเกล้าปกภพ
สพศันต์สพสวัสดี สพสินทวีวุฒิชาติ์
เดชนะวะราชะปะกาสิต สรรพะราชะกิจจะเกาศล
ยวนมะหาชนเชื่อถือ บวงบรรลือประศังสะคุณ
เพรงบุญบรรดาลประดิษฐ์ ให้ถูกจิตถูกเล่ห์
เย็นเสน่ห์ในพระองค์ พระขัตติยะวงศ์พิศวาส
เสนามาตย์สวามิภักดิ์ ไพร่ฟ้าสมัคมอบชีวิตร์
สมะณะสนิธมิตระเภท ทวยวิเทศถวายพระพร
เฉกชนะนิกรสมมต ชื่นเถลิงยศเถลิงฉัตร์
เถลิงสยามะรัชย์เถลิงวงศ์ สนององค์เทพะภราดา
ทุกหูตาต่างเบิก ราชะกะรัญญะฤกษ์ปรองเหมาะ
เพราะพระปรีชาสามัตถ์ พิทยะนิทัศน์ฐิติมะศักดิ์
สมพำนักทรัพย์ชิวาตม์ สมอาเศียรพาทพิศิษฎ์

สรวมสุระบพิตร์เสวยสุข นิรทุกข์นิรามัย
ยีนรัชชะสมัยะยิ่งยง ธรรมะราชะประสงค์ส่งสม
เอกอุดมะเดโชชัย เฉลิมศิริไลสรุ่งแคว้น
ผะดุงชาติศาสนาแม้น มะนุษยะน้อมประนอมสมร
มอบเทิญ ฯ

โคลงสี่

◎ นะครสยามรามะราชเจ้า จักรินทร์ ปะฐมเอย
อะมระรัตะนะโกสินทร์ เสรีบสร้าง
เจ็ดกษัตร์ปกษ์ฐะพิน เผยเกียรติ์ ถะเถิงแฮ
ศรีสุทัยะทิศสล้าง ดิลกเลี่ยงเวียงเกษม ฯ

◎ เปรมคะนึงพึ่งเจ้าจัก —รีบุญ เหลือแล
ทุกพระองค์ทรงคุณ คีบป้อง
สะหะชาติต่างพินาศะหนุน สยามะชาติ เฉลิมเอย
เอกะราชชาติเดียวก้อง เกียรติแง้มแหลมทอง ฯ

◎ ครองรัชย์แม้อัตถะอ้าง อาชญา สิทธิฤา
แทนข่มบ่มกะรุณา ลูกแคว้น
ถ่อมราชะมะนะสาสา ทรทะนุก พะสกท่าน
ศันติ์ส่อสิทธิแม้นแม้น เมื่อใช้ประชาบาล ฯ

◎ พ่างอะวะตารจากฟ้า มาผงม
สยามะชาติศาสนาอุดม เด่นฟ้น
ดิเรกะราชะประศาสน์สม เปรียบประศาสน์ พรฤา
มักประสิทธิอิชฌะผลชื่น โชคหล้าสถาพร ฯ

◎ เดชอะดิศรเอกเอื้อม　　อาชญา สิทธิ์เอย

บงกิจศักดิ์สิทธิ์หา　　ยากสู้

ทุกขนานรัฐะบาลปะรา　　ชัยหมด แท้แล

ข้อขัดยากคัดผู้　　เหมาะแม้นแผนถวิล ฯ

◎ บุญถิ่นไทได้พึ่ง　　จักริพงศ์

ทำนุกทุกองค์ผะจง　　เขตน์เกื้อ

พระพุทธะยอดฟ้าทรง　　นิมิตมึ่ง เมืองเอย

ปราบพม่าล่าฤทธิเรื้อ　　ราชูะฟื้นยืนสยาม ฯ

◎ ข้ามเขตมะลาว,แขกคุ้ม　　โขงมะลา ยูแล

ขยายยาอานุมมะหา　　เทศะน้อม

นิติศาสตร์พุทธะศาสนา　　ถนอมยก พะยุงเอย

อเนกะเทศเกรงเดชท้อม　　เดชไท้ไทถวัลย์ ฯ

◎ ทรงธรรม์พุทธะเลิศหล้า　　ลือนาม

เบ็นปึ่นกะวินทร์สยาม　　ยอดรู้

ศิลปะกิจพิทยายาม　　นั้นเฟื่อง ฟูแฮ

ศันติโสตถิเดชโปรดกู้　　เกียรติ์ก้าวกราวเกษม ฯ

◎ เหมไหรญูกล่นด้วย　　เดชะ

ญูวนพ่ายพิริยะพระ　　นั่งเกล้า

บุณยะนิธิกิจสวรรค์นะวะ　　กรรมเพื่อม กระพือเอย

วังวัดเขตขรัสพะเน้า　　มะนุยยะน้อมถนอมสงฆ์ ฯ

◎ ปรเมนทร์มงกุฎเข้า จักริช
เชีดชาติ์ราชูะเสริศวร์ เรืมแกล้ว
เขีดคาเชอมพาณชัย อเนกะชาต ฉลวยแอ
เชียระมะหาราชแก้ว กษัตร์สร้างศึกษา ฯ
◎ ยียะมะหาราชเข้า จุละจอม เกล้าเอย
เจริญยาทชะนกะนาถถนอม ชาติ์ชัน
บ้านเมืองรุ่งเรืองหอม เกียรติศักดิ์ สยามแอ
ยิ่งกษัตร์ทุกรัชย์ฟัน ฝากหล้านุสามะรีย์ ฯ
◎ ศรีวงศ์มงกุฎเกล้า เกรียงวิชา
ใผ่ผีกพะละศึกษา ใส่ด้าว
ยอดมิ่งมะหากา รุญญะราช สยามเอย
เสรีมสิทธิ์อิศวระน้าว พะเนียกข้อขวงสมัย ฯ
◎ เดชได้ฉัฐะราชเกื้อ กะระณีย์ เนื่องรา
ร้อยสี่สิบสี่ปี ปกด้าว
สยามะจักร์เจีดศักดิ์ศรี เสมอชาติ์ ปะฉิมเพื่อน
ศันติ์สิบคุณะก้าว เกยิบหน้าหาเจริญ ฯ
◎ สรรเสรีญเชีญช่วยซร้อง สดุดี ด้วยเทีญ
ชมใช่ชมใส่สี เสกก้า
เห็นประจักษ์สักขีมี เสนอเนตร์ อะนันต์นา
ใดกล่าวกล่าวเพราะน้า จิตร์แจ้งจริงไฉน ฯ

Succession of seven Sovereigns
of the present Dynasty

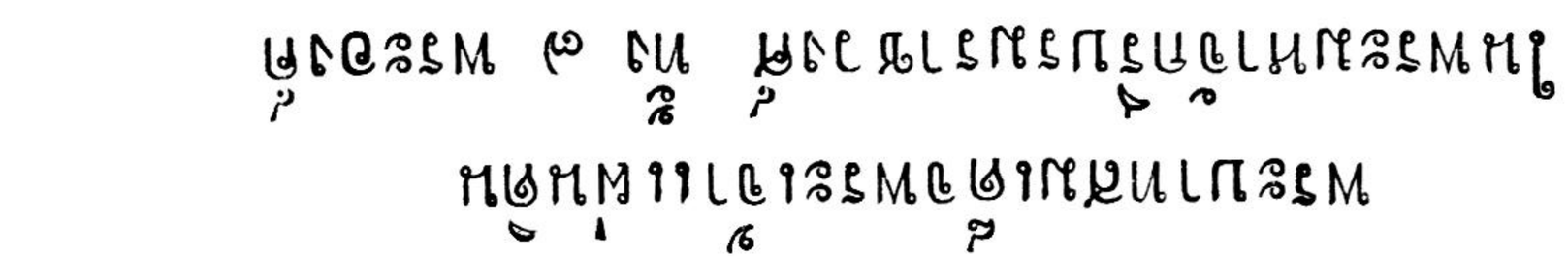

◎ ใดดีทวียิ่งชื้น คงดี
ใดพร่องมองวิถีหนี เก่าแก้
สัทธิเล่ห์ประเพณี พะณิชยะนิติ _ธรรมฦๅ
ผละเด่นเห็นคุณแท้ ถ่องแจ้งแหนงไฉน ฯ
◎ มะหาดไทย์ตรัสให้สมุห ะเทศา ภิบาลท่าน
ปกทั่วมณฑลฐา นะกว้าง
เมืองแขวงแบ่งเคหา ผู้ใหญ่ คุมแฮ
ตำรวจตรวจเตรียมมล้าง พิบัติ์เสี้อนิกรสมาน ฯ
◎ กะลาโหมทะหารหัดใช้ เชียงยุธ ใหม่พ่อ
เรือยกศัสตร์ศะราวุธ ใหม่พร้อม
โรงเรียนยุธะนัยอุด หนุนหัด นายแฮ
สงวนสงบสยามะภพล้อม ละแวกบ้องผองภัย ฯ
◎ ไมตรีต่อวิเทศะตั้ง ทูตา นุทูตเอย
เมืองท่านเมืองเรามา อยู่เอื้อ
อะธิกรณ์ผ่อนเจระจา ทันท่วง ทีแฮ
สมานมิตร์สาระกิจเกื้อ เกียรติ์ทั้งระวังสิน ฯ
◎ นัคะรินทร์กรุงเทพแม้น นิรมาน
อาวาสเจดีย์สถาน เถือกหล้า
ตึกคฤหาสน์ราชะการตระการ เกรียกเกียรติ์ ถะเกิงเอย
ยามค่ำก่ำไฟฟ้า สว่างแพร้วแนวถนน ฯ

◎ รถยนตร์รถม้าลาก รถราง
ขวักใขว่ใคร่เดรทาง เรียบร้อย
เรอยนตร จักรกละกลาง นาแลน ระเบงเฮย
ยังเพรื่อเรือแจวคล้อย จิตร์ผู้พึงประสงค์ ฯ
◎ มงคลนิเวศน์ไท้ ทิพย์เสถียร
ปราสาทราชะมนเทียร เทิ่งฟ้า
วังสวนดุสิตระเมียร เสมือนดุสิต สวรรค์ฤา
วังพระวงศ์วนข้า ยาทบ้านตระหง่านหน ฯ
◎ กล่นทางห้างร้านตลาด แลวิไล
โรงเลื่อยโรงสีไฟ ผั่งน้ำ
อู่นตร์จักรกละไก การช่าง เฉลียวเนอ
หอประดิษฐ์พิพิธะพัสดุ์กำ กะตั้งถังสถล ฯ
◎ สากละพิทเยศสร้าง อเนกะสถาน เรียนพ่อ
มะหาวิทยาลัยละลาน เนตร์ข้อง
ยังโรงพยาบาล หลายแหล่ง
ทะนุกมะนุษย์ดุจะพี่น้อง ร่วมม้วยอวยปะถัมภ์ ฯ
◎ ลำน้ำกำขั้นค้า มาไกล
สมอทอดขอดไสวใน แหน่งห้าง
เรือรบช่ำรบระไว เวียงราช เราเอย
ชะลาวุธเตรียมรุธะล้าง อริล้วนยวนสยอง ฯ

◎ พะลังของประเทศเกื้อ เกษตร์พะณิชย์
ผะดุงหัตถะกรรมะกิจ ทดน้ำ
รักษาป่าไม้คิด ขุดแร่ ถลุงรา
แบงก์ผ่อนสะหะกรณ์ค้ำ คะดิน้อมออมสิน ฯ
◎ คลังแผ่นดินตั้งงบ ประมาณ
จ่ายเก็บภาษีสถาน ทุ่นท้อ
วินิจฉัยพิภาษศาล สถิตยุก ติธรรมท่าน
วางกฎหมายมลายข้อ ข่มกันสรรพ์กะลี ฯ
◎ ไปรษณีย์โทระเลขใช้ เชื่อมสะกล ะกิจเพื่อน
เรือเหาะสงเคราะห์ดล ดวนเกอ
ชละมรรคย์กทวารสถล ะมาร์ครถ ไฟแอ
ทูระเทศรัถเยศเมื้อ ง่ายกล้ามาไป ฯ
◎ ผืนไทให้เผ่าร่ำ เรียนพิท ยาพ่อ
ปะฐมะศึกษาประสิทธิ์ ทุกแคว้น
หอสมุดแผ่นดินสถิต นิทัศนะยั่ว ญาณเพื่อน
พิมพ์ข่าวข้าวร้องแปร้น ประโยชน์กู้หุตา ฯ
◎ สาธาระณะสุขตง กรมผะดุง กายเพื่อน
เรืองนิรามัยปรุง โปรดหล้า
พุทธะศาสน์อาจอำรุง ใจโสตถิ์ เกษมแฮ
หวังทะนุกทุกไพร่ฟ้า เฟื่องเชื้อเฉลิมเชาว์ ฯ

◎ แม้เราเรืองรู้เล่ห์ รัฐะวิเทศ ะเรืองรา
อาจปกครองผองเพส เรียบได้
จักริราชรักชาติ์เหตุ ใดเกียจ กันเพื่อน
คงประกาสน์อำนาจให้ สิทธิคุ้มคะณางค์สยาม ฯ
◎ ยามสม,สมจักเอื้อม ตามสม สมเพื่อน
ยามมิสม,สมผงม จิตร์ยั้ง
สมสมาร์ถพึ่งบาทบรม ะจักริราช เราเทิญ
ปกเกศสยามประเทศตั้ง ตะโนชเกื้อเกยมไท ฯ
◎ เราได้จอมกษัตริย์เชื้อ จักรี ผะดุงรา
แต่ชุดบรรพ์บุรุษทวี โสตถิส์ร้าน
น่าบากฝากชีวี หวังชาติ์ เฉลิมเทิญ
ใผ่ศึกษาผ่าคร้าน ครุ่นฉ้อนพรถวาย ไชย์โย ฯ

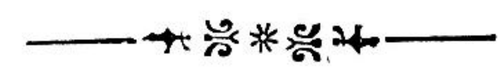

สวรรคต

โคลงสาม

◎ เสียดายกรุงรุ่งเรือง เสียดายเมืองคึกคื้น
พะเอิญเหตุอาเภทฟ้น โศกให้ไทศัลย์ แสนแล ฯ
◎ โดยจอมธรรม์มิกะนาถ การุญญะราชมะกุฎเกล้า
ทรงประชวรรวนเร้า นิราศฟ้าอาสัน สมัยยือ ฯ
◎ พรรค์แพทย์ฝรั่งทั้งไท สุดแก้ไขพระฟื้น
โอสถศัละกรรมฟื้น พ่ายร้ายเหลือโย อกเอย ฯ

◎ พระโลหิตพิษฟอน ในพระอุทรทุ่มให้
ระริกเร่งหฤทัยไท้ ถึสะท้อนจรสวรรค์ แล้วโย ฯ
รายฯ

◎ ณะวันพฤหัสบดี ญี่สิบหกวิจิกะมาส
พุทธะศักราชสองพัน สี่ร้อยวรรษะฉลูศก
หกสิบแปดเพลา หนึ่งนาฬิกากึ่งปลาย
ข่าวจอมชายเชษฐะบุรุษ มงกุฎเกล้าเจ้าถวัลย์
เสด็จสวรรคตเสียแล้ว ณะห้องแก้วมะกุฎสถาน
จักระพรรดิพิมานมิ่งวัง เชิญมายังที่ประชุม
ราชะวงศ์ชะนุมเกลื่อนกลาด เสนามาตย์เสวก
ต่างสะทกหฤทัยเทวษ ชะเนตร์คลอนัยะนา
ย่ายหน้าถวายบังคม บรมะสุรีร์การุญญะราช
จึงทายาทน้องยา เจ้าฟ้าประชาธิปก ฯ
ยอดนายกสะมาคม ในอุดมะสันถาคาร
อะมะรินทระสถานวินิจฉัย ทรงถะเกิงไฟฐูปเทียน
เสวกเวียนเชิญบุชิต อุทิศแทนเชษฐาธิราช
ลาพระบาทเทพะยิดร ปะฏิมากรแก้วมรกต
เผยพระพจน์คำรัส ให้เชิญชัตติยะบรมะวงศ์
ล้วนเอกองคะมนตรี เสนาบดีเจ้าพระยา
มาสะโมสรเฉพาะพักตร์ พะนักงานพิทักษ์พระทวาร
ห้ามพลุกพล่านละลาบละล้วง ฟ้ากรมะหลวงสุโขทัย

ไว้อาลัยแถลงข่าว เจ้าอยู่หัวสวรรคต
อ่านกฎราชะบัญชา สถาปะนาโสทะระอะนุช
ชี้นเฉลิมมะกุฎสนององค์ หากบรมวงศ์เสนาบดี
ห่อนยินดีปรองดอง เห็นยกพร่องฉันใด
พระไม่รับเถลิงรัชย์ หากอะนุมัติพร้อมสรรพ
พระจะรับครองสยาม ตามบรมราชะโองการ
สนองบทมาลย์เบญจา บรมวงศาเสนาบดี
พร้อมมะนัญชะลีสรรเสริญ อัญเชิญพระเฉลิมภพ
ทรงเครื่องพรั่งอายาจน์ ปวงอำมาตย์น้อมกาย
ถวายบังคมก้มเกล้า สมเด็จเจ้าอยู่หัว
ถวายตัวสวามิภักดิ์ นะวัคระราชะมีดำรัส
ตรัสปรึกษาราชะการ อ่านพระราชะปรารภ์
เรื่องบรมะศพปะกาสิต ขบกะรัญญะกิจปรองดอง
ล่วงสองนาฬิกาปลาย ต่างถวายบังคมลา
นะวกะราชาเสด็จยั้ง พระที่นั่งบรมพิมาน
พอสุริยฉานเฉลิดฟ้า ก้องกฤดาด่งข่าว
พระมะกุฎเกล้าสวรรคต เฉลิมยศรัชชะทายาท
พระบาทสุโขทัย ฯ เถลิงมะไหศวรรยาธิบัติ
สิบสันตะติกษัตริย์จักรี ชาวกรุงศรีเศร้าสท้าน
และสาธุการประกาศ พระอะนุราชเถลิงถวัลย์
ร่วมสะหะฉันท์สะหะจิตร์ มอบชีวิตร์มอบกาย

ถวายวะราเศียรวาท แด่เนาวะราชร่มเกล้า
สวามิภักดิ์ขงรักเผ้า ฝ่ากเลี้ยงเวียงศันต์ โสตถีเทญ ฯ

สรงพระบรมศพ

โคลงสี่

◎ ตาวันฺย่ายคล้อยสี่ นาฬิกา เกือบเอย
เข้าอยู่หัววงศา เอกไท้
ผองเข้าพระยามะหา อำมาตย์ สูงแฮ
ต่างแต่งเต็มยศไว้ ทุกข์ ชนบังคม ฯ

◎ สรงพระบรมะศพสะเท้อม กลองชนะบีนใหญ่ประดา
กลองชนะบีนใหญ่ประดา ศัพท์คลุ้ม
ทรงเครื่องขัตติยะมะรา ภรณ์ห่อ ขนันแฮ
ลงพระลองเงินหุ้ม ตาดแล้วเชิญคลา ฯ

◎ สถิตพระยานะมาศอุ้ง องค์โต
ประกอบพระโกศทองโศ ภิตพร้อม
นพปะฎลเศวตะฉัตร์โอ ฟ้ารบก ปกท่าน
เดีรพยุหะยาตราคร้อม ครั่นเคร้าเสียงประโคม ฯ

◎ กะลาโหมทะหารจัดให้ ยืนแถว
สองฟากนิเวศะมาร์คแนว แน่นน้อม
เสนามาตยาแวว วิโยคเยียด ยืนแฮ
ราชะทูตรัฐะทูตพร้อม พร้งก้มเศียรสะการ ฯ

◎ เถิงทะหารมะหาดเล็กชื้น ประคอง โกศท่าน
เชิญสถิตพระแท่นทอง แว่นฟ้า
ในปราสาทลำยอง ยศะดุสิต สวรรค์ฤๅ
สรรพอะภิรุมรุ่งหล้า ดิลกล้อมเฉลิมบุญ ฯ
◎ อะรุณเย็นยุพะราชผู้ สนององค์
เสด็จสู่ปราสาททรง ซบน้อม
สดับธรรมะเทศนาบง บุญญุทิศ ถวายเธย
ขัตติยะญาติอำมาตย์พร้อม เกศก้มสมสะการ ฯ
◎ ทุกสัปตะวารท่านน้อม ทักษิโณ ทิศรา
เย็นสวดพุทธะมนตร์โฆ ษะก้อง
เช้าถวายภักตะโภชน์โม ทะนาสะดับ ปะกรณ์เอย
ทั้งพระทรงธรรม์ต้อง. คะดิสร้างกุศลสนอง ฯ
◎ ผองมะหายานะพรตตั้ง พิทธี ยัญพ่อ
ถวายเครื่องสังเวยพะลี ทุกครั้ง
บัญญาสะมะวารมี งานยิ่ง นั้นรา
สมราชะประสงค์ทั้ง ถูกเบื้องบรรพ์ถวัลย์ ฯ
◎ วันมะหาประสูติ์เช้า สยามะฉัฐ ะราชเอย
สมโภชพระสิริรัชย์ พี่ไท้
เท่าปัยะกากษัตร์ สมเรื่อง เตรียมรา
โปรดแจกเหรียญระลึกให้ ทั่วหน้ามาสนอง ฯ

◎ ทั้งฉลองพุทธะรูปถ้วน ศกหมาย รัชย์ท่าน
พระนิระโรคันตะราย เริ่มสร้าง
เพื่อสงฆ์มะหานิกาย เกียรติ์สถิต วัดแฮ
เชิงประทีปพชระนาคอ้าง อุทิศด้วยอวยสนอง ฯ
◎ ปรองทุกพฤหัสบดีให้ มะหาชน
มาสักการปานกะมล มุ่งเกื้อ
พวงเงินและทองกล กุสุมะเกลื่อน ปรางค์ท่าน
เห็นเลสไทเทศเอื้อ ต่อเจ้าเราไฉน ฯ
◎ อาลัยเชษฐ์ะราชรู้ คุณปะถัมภ์ ท่านรา
ช้ ส่
ทงเชอพระคุณะธรรม พระนอง
เจดประจักษ์ภักดียำ เกรงนัย ถือนา
พระจักปกจักป้อง ชาติ์แม้นแผนถวิล เราเอย ฯ

ถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา
โคลงสี่

◎ สยามินทร์ปิ่นประเทศชั้น เบ็นจอม ประเทศรา
โดยเหล่าเจ้าชุนยอม ยอบเกล้า
ถวายสัตย์มอบมะนัสถนอม ยุคละบาท สนองท่าน
เบ็นประเพณีพะเน้า ขนบนิรันดร์ถวัลย์ ฯ

◎ ชีวะวันยัพะพิสดิม์ใกล้ ราตรี
เริ่มพระราชะพิทธี เสกน้ำ
สังขะปาณะวะดี, ศรี รัตะนะราช วิหารแย
เบ็ญจะบุตร์พุทธะคุณล้ำ หลั่งถ้อยเถลิงมนตร์ ฯ
◎ บนแท่นผาไว้พุทธ์ มะณีมัย น้อยนา
ชัยะวัฒน์หกรัชยสมัย มิ่งครั้ง
แสงศรพระแสงชัย ะศัสตร์สัตถ ะธรรมเอย
เตียงกนกกุมภุทกตั้ง ปรัศว์เรืองไหรญ ฯ
◎ โต๊ะทองถะกละเกียรต์ตั้ง บาตร์หยก
ตรงราชะบัลลังก์ดิลก โลกล้ำ
ซ้ายสงฆ์,ขัตติยะวงศ์ปก อาสน์ปักษ์ ขวาเอย
วางโต๊ะถ้วยถือน้ำ แหน่งห้าต่างหน ฯ
◎ ตลสุทินสัปดะพิสดิม์เบื้อง ศุกระวา เรศเอย
ล่วงทุทัสะนาฬิกา เกริกเข้า
เสวะกามาตย์เสนา สมะณะ อเนกท่าน
ต่างแต่งเต็มยศะเข้า วัดแก้วโกสินทร์ ฯ
◎ ภูบดินทรเสดจด้วย ทวยทะหาร แหหาน
ประทับอุโบสถสถาน พระแก้ว
ปุโรหิตอ่านโองการ กะชับแช่ง น้ำนา
ชุบพระแสงศรแกล้ว ตระหน่ำน้ำพะน้ำขลัง ฯ

◎ เสียงศังข์เสียงพาทย์ฆ้อง ประโคมอึง อุโฆษรา
เสียงชิโนรสะพะนึง ศัพท์เคล้า
คาถาสัตยาสง ศักดิสิทธ สรวงเอย
น่าสยดสยองพองเกล้า กระเหม่นสร้าทรวงขาม ฯ
◎ เท่านามสยามภยัตร์เจ้า อยุธยา
และรัตะนะโกสินทร์ศรา พกนั้น
ละล้วนทรงศักดิราชา คะณะสัก ชีเอย
ปุโรหิตศักดิสิทธิ์ชัน พฤทธิเผ้าเนาสนอง ฯ
◎ ผองเสนามาตย์ถ้วน ทะบวงการ
ต่างอ่านคำศาบาน มอบเกล้า
ซื่อสัตย์ต่อภยัตร์สมาน เสมอชีพ ฉลองแอ
สุจริตรัฐะกิจเจ้า เจิดเอื้อมอาสา ฯ
◎ จุฑาธิปทรงจิบน้ำ สัตยสุธา ปะฐมเอย
แถลงมะโนชโปรดสัญญา ยั่งเลยง
ไททะนุกสุขเกษมสถา วีระยุก ติธรรมท่าน
ที่พึ่งไพร่ฟ้าเพี้ยง พ่อแคว้นแหนวงศ์ ฯ
◎ พงศะราชอำมาตย์น้อม เกศี ไสวเอย
เสวกเสนัญชะลี ล้งเกล้า
ต่างดื่มสัจจะวารี ถวายปฏิ –ญาท่าน
จงรักภักดิราชเจ้า ขวบสิ้นชิวินสรวง ฯ

◎ เฉพาะดวงไตรรัตะนะเจ้า เบ็นพะยาน
ห่อนสลัดสัตย์สังหาร ศักดิ์เศร้า
ทุกใจร่วมใจภิบาล บรมะนาถ นั้นอ
ผะดุงชาติศาสนาพะเน้า มะนุษยะเทียรไถงผงม ฯ
◎ บรมะกษัตร์เสด็จนิวัตชั้น ปราสาท ดุสิตท่าน
ถวายภิวันทน์บรรพะราช พร้งพร้อม
ราชะสะกุลลูกขุนกลาด เศียรประณต อะนันต์นา
เสด็จกลับลับวิสูตร์ ออก ด้านวิมานใน ฯ
◎ ไสวระยะนาเรศอ้อ อะนงค์นิกร
ทรงยศอิศริยาภรณ์ พวกเผ้า
น้อมศิโระสะโมสร ดื่มสัจจ ะบานเอย
สวามิภักดิ์มอบสมัคร์เกล้า แกล่ไต้ชะไมธุลี ฯ
◎ นระสีห์ลีลาสะพ้น พิมานรัต ยารา
ผองคะณางค์นางกษัตริย์ เสด็จชั้น
ยังคมพระบรมะขัต ติยะเทพ บิดรท่าน
เนืองแน่นแสนครึกครื้น ครุ่นตั้งกะตัญญุตา ยาระนี ฯ

ตั้งองคมนตรี และ อภิรัฐมนตรี

โคลงสี่

◎ คราภูมีใหม่ชน
องคะมนตรีหลุด
แต่ทรงกะรุณาชุด
โปรดประสิทธิ์พิทธ์ตั้ง
◎ เสาร์คีถัชฐะพิสดิม์เยื้อง
องคะมนตรีมา
อะมะรินทร์ ฯ ถิ่นสันถา
ถึงเหาะเรือเหาะพร้อม
◎ ต่างแต่งครื่องยศะเรื้อง
ตามยศจตสมญา
หน้าที่ท่านมุรธา
แจกสมุดศาบานล้วน
◎ พระชัยพุทธะยอดฟ้า
พุทธะมะณีน้อยโศ
คัมภีร์ปิฎกะธรรมโอ
เชิงประทีปกรวยปะทุมทั้ง
◎ เครื่องนะมัสะการแท่นไท้
สังฆาสน์เบ็ญจะสงฆ์สัน
บัลลังก์ราชะอาสน์สุพรรณ
สมสง่าบาระเมศเยื้อง

เฉลิมมะกุฎ
แหล่งยั้ง
เก่าเลือก คงแฮ
ใหม่โน้มประเพณี ฯ
พฤศจิกา ยนเอย
ม้วห้อม
คาระราช มะเลืองแฮ
สะพรั่งแม้นหมายแถลง ฯ
เหรียญตรา ประดับเอย
อยู่ถ้วน
ธรปก ปรองแฮ
รับปลื้มปลงใจ ฯ
เนาวะโล หะแล
ภิตตั้ง
ภาสแท่น ทองเอย
พุ่มคลุ้มกุสุมะพาน ฯ
ถวายภิวันท์
แต่เยื้อง
อุภัยะภาค โต๊ะพ่อ
ประมุขเกล้ามนตรี ฯ

◎ นาฬีก์โสฬสะเจ้า ขอมปราณ ออกเอย
ทรงเครื่องครื่งยศทะหาร มะหาดห้าว
ประดับดาวและเหรียญฉาน วิเชียระโรจ เรืองแล
ประทับระถึกมะหระถึกกร้าว เกรีกทั้งศังข์แตร ฯ
◎ แลกลาดขัตติยะชาติ์ทั้ง เสนี
เสวะกามาตย์ดี โรตม์น้อม
ประโคมหยุดชุดมนตรี เกรีกอ่าน
ถวายสัตย์ศาบานพร้อม เพรียกท้องโรงคัล ฯ
◎ ครั้นจบจอมภพะเอื้อน โอฐุตรัส
แถลงพระราชะโสมะนัส ยิ่งแล้ว
เห็นสวามิภักดิ์กษัตร์ สมเกียรติ์ สะกูลเอย
ของเหล่าเข้าชุนแกล้ว เกลื่อนหน้ามาผะดุง ฯ
◎ ทรงมุ่งปรุงกฤตยให้ วัฒะนา ยิ่งแล
สมราชะจะริยามะหา ราชเจ้า
โดยพะนึงพึ่งปรีชา ทวยท่าน ถนองเอย
ทำนุกสุขเกษมเผ้า พะสกพ้นผองภะยางค์ ฯ
◎ ปางอุบัติรัฐะกิจข้อ สำคัญ
องคะมนตรีผัน พักตร์เกื้อ
โปรดเชิญประชุมฉันท์ ช่วยปรึก ษานา
สมสนิธชิดเชื้อเอื้อ เอ่ยข้อควรไฉน ฯ

◎ เต็มใจเต็มสมารถให้ ความเห็น
เอาแต่งามตามประเด็น ที่อ้าง
เพื่อหิตานุหิตเป็น ปะโยชน์ชาติ เฉลิมเอย
สมราชะมนตรีสร้าง ศักดิข้าสยามินทร์ ฯ

◎ ตามระบินราชะนิติ์นัย ยังมี สะภาเพื่อน
ประชุมท่านเสนาบดี อีกด้วย
เพื่อทรงปรึกษาวิถี ธุระกิจ กระทรวงเอย
ทุกทะบวงการย้วย หยั่งใช้ไฉนควร ฯ

◎ ล้วนแต่มากท่านต้อง ตามระดม กันรา
โดยประเพณีสม พรักพร้อม
ส่วนราชะวินิจฉัยบรม กษัตร์เอก องค์เอย
สิทธิ์ขาดเกรงพลาดล้อม รอบถ้วนชะบวนไฉน ฯ

◎ จึ่งใคร่ทรงตั้งอัคร ะมนตรี
สำหรับช่วยภูบดี ปกด้าว
เฉลยราชะกะระณีย์ทวี วุฒิเพิ่ม ผะดุงท่าน
เฉลิมพระปรีชาน้าว นิเทศเกื้อกะรัญสนอง ฯ

◎ ลองทรงพันกลั่นผู้ ชำนาญ
ราชะกิจสองรัชชะกาล รอบรู้
คุณระบือเลิสะลือปาน ปาโมกษ์ เมืองฤา
รักชาติศาสนากู้ เกียรติเจ้าเพราถวัลย์ ฯ

◎ ทุกชั้นประชารายฎรน้อม นับถือ
เกริกประจักษ์เกียรติศักดิระบือ บ่งแช้ง
เย็นที่ปรึกษากระพือ พุฒิช่วย ฉลองเอย
อะภิรัฐะมนตรีแย้ง ยุได้ดังประสงค์ ฯ
◎ เพียงห้าองค์อาจเผ้า แหนสนิท
สามารถทราบราชะกิจ ทุกด้าน
คือบรมะบพิตร์บิตุ —ลาเอก องค์เอย
ทรงพระเกียรติคุณสะท้าน ทั่วผู้บูชา ฯ
◎ กรมพระยาภาณุฯเข้า จอมพล
สมเด็จเจ้าฟ้าดล เดชก้อง
โสทะรานุชากล ยิยะราช ะฉายฤๅ
ขวัญภิรัฐะมนตรีพ้อง จิตรถ้วนทวยประชา ฯ
◎ พระเษฎาฟ้ายอด กรมะหลวง เลิศเอย
องค์อาจสามารถทะบวง ยุธป้อง
นครสวรรค์วรพินิตปวง ประชาเชื่อ ถือแฮ
พิศวาสบรมะนาถน้อง หนึ่งสี่ศรีพงศ์ ฯ
◎ บรมะวงศ์สมเด็จเจ้า ฟ้าอาว์ ท่านเอย
กรมะพระนริศรา นุวัดฯนัน
มั่นคงหย่งขัญญา หยั้งยุก ติธรรมท่าน
ทรงแกว่นแยบแผนชั้น เก่าชั้นทันสมัย ฯ

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ซอยสุขุมวิท ๒๓ พระโขนง กรุงเทพฯ ๑๑ โทร. 3921676, 3916084

◎ ทั้งไททั้งฝรั่งน้อม นับถือ
ถะเถิงพระเกียรติคุณลือ โลกกว้าง
สนิธบาทบิยะราชระบือ บุรัตถะกิจ เกรียงแฮ
กรมะพระดำรงฯ อ้าง เอกเกื้อกะรัญสม ฯ

◎ ปะฐมะเชษฐะธรรมิกเข้า เมธี
กรมะพระนันทบุรี ฯ เสี่องรู้
อะภิรัฐ์ราชะมนตรี บิยะราช เฉลิมเอย
ฉลองบาทอะนุชะราชกู้ เกียรติเรื้องประเทืองถวัลย์ ฯ

◎ ทรงธรรม์ประศาสน์ถ้อย ทิพยะพร
ทั่วหมู่มนตรีสลอน ส่งเฝ้า
วัฒะนาสุขสถาวร วุฒิชีพ ฉลวยเทิญ
ตรัสเสร็จเสด็จคืนเข้า ฒะเรศะเวิ้งวังใน ฯ

◎ มากใจไย้ดักรู้ ราโช บายท่าน
มากจิตร์ต่างคิดโผ แผกด้าน
มากมะนัสกรีมมะนัสะโม ทะนานึง นึกเอย
มากโอฐหากอุโฆษสะท้าน จักสะเทือนไชย์โย ฯ

◎ เสมือนโอ่อุระราชชี้ ปรีชา เฉียบท่าน
น้อยช่องทรงประลองสา มารถกู้
แรมยุโรปโอบอุสาห์หา พิทเยศ ผยองเอย
น้อยนักใครจักรู้ จักเจ้าเราไฉน ฯ

71137

◎ พระไม่ทะนงศักดิ์โน้ม นิยมคน
ตระหนักเหตุและตระหนักผล ผ่องพร้อม
เห็นระหัสอะภิรัฐุะมน ตรีสถาปน์ แถลงเทีญ
นุโลมเรื่องสมานเมืองน้อม นิเทศน์ก้งก้งขา ฯ
◎ ทรงรักษาสัตย์ตั้ง ตรงหทัย
ใช่แต่ตรัสเปรยไป เท่านั้น
ตั้นลึกปรึกษาใน อะภิรัฐู สะภาท่าน
หวังทะนุกคนทุกชั้น ชี่นด้วยฉลวยธรรม ฯ
◎ ดำรัสตั้งพระเจ้า บรมะวงศ์ สนิธเอย
กรมะพระสวัสดิวัดน์ฯ องค์ เอกเอื้อ
เจ้าพระยามหิธรจง รถภก ตรา
พระยาวรพงศ์ฯ เชื้อ ชะเนศทั้งบริบูรณ์ฯ ฯ
◎ ศุภกรณ์ฯ ทูนบาทถ้วน บัญจงค์
สรรพ์สมาร์ถอาจองค์ตรง ตรึกกว้าง
เป็นกรรมะการสง เคราะห์ราช ะทรัพย์ท่าน
ส่วนพระองค์ผะจงมล้าง รกล้อมถนอมสิน ฯ
◎ เงินแผ่นดินจ่ายล้น รายรับ หลายรา
ยอมนุญาตลดราชะทรัพย์ ส่วนไท้
บรรจบงบประมาณกลับ ดุลยะภาพ พอแฮ
สุรุ่ยสุร่ายเลิกจ่ายให้ โภคะพื้นคืนอุดม บาระนี ฯ

ทรงรับพระพร พระเจ้าบรมวงศ์

โคลงสี่

◎ ขนบบรมะกษัตริย์เจ้า จักริช
อะปะริหานิยะธรรมสถิต เทิดไว้
องค์ไหนเมื่อได้อิศ —วริยะยศ ผยองฤา
เคารพเชษฐ์ประยูรให้ โปรดเอื้อนอวยพร ฯ

◎ นะพิสสรเฉลิมศักดิ์ฟ้า กรมะหลวง
ยังมิทันบวงสรวง พฤทธิเจ้า
พะเอญยาทเชษฐะราชละลวง มะราพาธ ผสมเอย
สวรรคตกำสรดเศร้า สร่างแล้วลืมไฉน ฯ

◎ รำไพนพะพิสดิม์เยี่ยง สุริยะสา ยัณห์เอย
สมเด็จธรรมะราชา ชื่นเผ้า
รัถะยาตร์จากราชะมะหา นิเวศน์เพื่อ พะลีแอ
เชษฐะบพิตร์จักกริชเจ้า เจิดเชื้อเฉลิมพร ฯ

◎ เสด็จจรวังพระเจ้า บิตุลา ธิปท่าน
สมเด็จกรมพระยาภา ณุ ฯ น้อม
สะการเทียนธูปบุบผา สุพรรณะรัช ดะพฤกษ์เอย
รับประสิทธิ์อิฐะพรย้อม เสน่ห์โน้มโถมพะนึง ฯ

◎ เสด็จถึงทุระนิเวศน์เวีง
สมเด็จมาตุจฉา
เสด็จสวนสนันทา
พระอัครชายาพร้อม
◎ องค์ทูลกระหม่อมฟ้าเลีส
สมเด็จเพชระบุรีฯ สรวง
กรมะขุนอู่ทองฯ บวง
อวยสวัสดิ์โสมะนัสพะเน้า
◎ เสด็จร่ายลุนิเวศน์ด้าว
สะการพระราชะเทวี
กรมะหลวงพี่ยาศรี
นครสวรรค์ฯ กลั่นกล้า
◎ มะนุญญาเศียรวาทน้อม
จากพระหฤทัยสาย
พระพรจักกระฉ่อนฉาย
จากจิตร์ศักดิ์สิทธิล้ำ
◎ ทุ่มเลยพระเสด็จขึ้น
อวยชูปเทียนผะกาสะการ
รับพรพระอาชนาน
เสด็จออกอะมะรินทร์ฯ พร้อม

ปะทุมวะนา สรวงแล
ชื่นน้อม
ประทานสัก การเอย
พี่เข้าเสาวะวงศ์ ฯ
ะกรมะหลวง
ศักดิ์เผ้า
สุคนธะทีป ประทานเอย
สนิธน้อมพรถวาย ฯ
อุดรวิถี
พระ ฟ้า
สมเด็จ ฟ้าเอย
เกียรติแกล้วเกรียงคุณ ฯ
พรถวาย
สวาทกล้ำ
ชะโยษะใชว่ ขวัญฤา
จากล้านลมเฉลย ฯ
ไพศาล
นอยน้อม
พระพี่ นางฤา
พระเจ้าบรมะวงศ์ ฯ

◎ เรียงองค์ทรงน้อมชูป เทียนผะกา สะการเอย
ทุกพระอาวพี่ยา ยอบเกล้า
ปงคมเสกสยมวะรา เศยรวาท ถวายทาน
ทั้งโอฐทั้งหะทัยเผ้า ใผ่เอ้ออวยสนอง ฯ
◎ ต่างปองมาโนชสร้าน สวามิภักดิ์ พระเอย
สมราชะการุญประจักษ์ เจตน์ถ้วน
หวังนิทัศน์ขัตติยะหลัก ขียะราช ะสิงเทญ
เฉลิงย์รัชย์เกษมสวัสดิ์ล้วน ร่วมโน้มมะโนประสงค์ ไชย์โย ฯ
◎ องค์ไหนชัยะโชคแม้ ประมวลกะมล มากท่าน
รุมมุ่งเพื่อผะดุงผล โสตถีซร้อง
องค์นั้นสพศันต์ถะกล เกียรติศักดิ์ สนองแล
เศียรวาทนะวกะราชต้อง ประสิทธิ์เพี้ยงพรถวิล ยาระนี ฯ

หาพระฤกษ์ ร่าย

◎ เข้าแผ่นดินองค์ใหม่ คำรัสให้โหรา
ชุมนุมหามะหุรดิฤกษ์ เบิกสิริราชะสูยา
พระบรมราชาภิเษก พิทธีเอกในสยาม
ตามบุรพะราชะประเพณี มะหาจักรีปะระมะวงศ์

สืบสันตะติพงศ์พูนสวัสดิ์ แด่สยามะรัฐะสีมา
จึ่งพระยาโหรา พระญาณะเวทชาญโชค
หลวงโลกะทีปชาญเวท หลวงไตรเพทชาญคณ
กัยขุนโลกะพยากรณ์ เวทางคะธรปรีชา
ทั้งห้าโหราเอก ชะนุมเสกสัตยาธิฐาน
อ้างอะภินีหารไตรรัตน์ ไตรเทพะฉัตร์เฉลิมเวท
สิงคิโรเพษฎน์ผ่องญาณ พิจารณ์จักระราศี
ที่นพะเคราะห์โคจร สังหรณ์คำนวณชะตา
จาตุรงคะมะหามงคล ดลพิชัยะโชคเฉลิมหล้า
ทั้งราชาลาภะฤกษ์ ศรีจระเบิกร่วมลัคน์
มะหุรดิศักดิ์ทักษาศรี กาละกรรณีเป็นมระณะ
คุณะเดชะไกรเกรียก ยอดอุดมะฤกษ์ถวัลยะวิศิษฎ์
พร้อมกันลิขิตฎีกา กะกุมภาพันธะมาส
เบ็ญจะพิสดิมะราชะสุระทิน พฤหัสบดินเดชะวาร
ขานฉนำฉลูนามปี สองพันสี่ร้อยศก
หกสิบแปดพุทธะสมัย ยื่นให้เสนาบดี
ศรีนิเวศะนานุรักษ์ ผู้สูงศักดิ์กระทรวงวัง
พาขึ้นบังคมบาท บรมะเนาวะราชะบุญตรู
พระรู้โหราศาสตร์ เทียมอำมาตย์โหรา
สพมะนะสาราชะประสงค์ กระนั้นส่งทรงปรึกษา
เชยฐะภราดาร่วมขวัญ นครสวรรค์วรพินิต
โหราวิทยะศาสตร์ชำนิห์ ทรงดำริสำรวจ

ตรวจลักษณะฤกษ์คำนวณ ส่วนสมเด็จเจ้าฟ้า
พี่ยาโหราภยัตริย์ ทรงอะนุมัติราชะรำพึง
ขงอญเชญบพิตุลา บรมะพงศาภมุข
ทรงทะนุกภาติกะราช ยงการประศาสน์สรรพะพิธี
ขัตติยะราชีย์เฉลิมภพ สมขนบราชาภิเษก
เอกอะมระเทพะพิศิษฎ์ พิทธีถวัลยะอำนวย
ล้ำทวยราชะวงศา ขึ่งเจ้าฟ้ามะหาญาติ์
รับวะราราชน์ดุษฎี เตรียมพิทธีถ่องถ้วน
หมายร่างทุกอย่างล้วน เลือกต้องปรองสม ยิ่งรา ฯ

พิธีเสกอุทกมนตราภิเษก

โคลงสี่

◎ นิคมสยามคามะเขตสิ้น สากล วิภาคแย
สัปตะรัสะมณฑล ทุกแคว้น
เสกน้ำพระพุทธะมนตร์ ศักดิสิทธิ์ สนองท่าน
เพื่อมุทธาภิเษกแม้น ไพร่ฟ้าประดาถวาย ฯ
◎ ชะนุมนิกายอามาตย์ควย ดงสะสงฆ
ขยประกาศเทียนชัยผะจง จุดเช้า
บ่ายเจริญพุทธะมนตร์มง คละพิท ธีท่าน
สามทิวัสะรัตยาเผ้า สวดท้องภาณชลัง ฯ

◎ อังคาสสังฆะโภชน์เช้า เภรประเคน
ขวบจะตุตถะวารเถร เสกซ้ำ
ดับเทียนชัยะพิเธนทร์ เฉลิงโฉค เฉลิมเอย
สมโภชน์แล้วส่งน้ำ ภิเษกเข้ามะหานะคร ฯ
◎ แหล่งสะโมสรเสกน้ำ ภิเษกสนาน นี้นา
เลือกที่เขตีย์สถาน หลักแคว้น
หาน้ำจากลำละหาล แห่งสระ ก็ดี
เลือกตักศักดิ์สิทธิ์แม้น เมือกฟ้าผะดาถวาย ฯ
◎ แต่งกายผ้ายอมาตย์ทั้ง ชุนทะหาร ก็ดี
เต็มยศขาวตลอดงาน บ่ายเช้า
เฉลิมพระเกียรตสมฐาน อุทกะเอก อวยทาน
ปานป่าวร้องผองเผ้า ไพร่ฟ้าสาธุการ ฯ
◎ เริ่มงานวารพฤหัสบดีถ้วน ทุกขัณฑ์
ที่สี่กุมภาพันธ์ พรรษนี้
มีงมหุตม์สุดสำคัญ ของชาติ์ เฉลิมเอย
เดชประจักษ์ภักดีข้ เจตน์สร้านสยามะชน ฯ

สถานตั้งพิธีเสกน้ำอภิเษก

◎ มณฑลอยุธเยศตั้ง พุทธะบาท
พิษณุโลกชินะราช แหล่งล้ำ
ทั้งพระมะหาธาตุ สวรรคะโลก อีกรา
บรมธาตุชัยนาทก้ำ เกียรติ์แคว้นนะครสวรรค์ ฯ

พิธีอุทกมนตราภิเษก
มณฑลพายัพ
ณวัดพระธาต
เมืองลำพูน

A Consecration of water held
in a province for the Royal
Ceremonial Bath of Purification

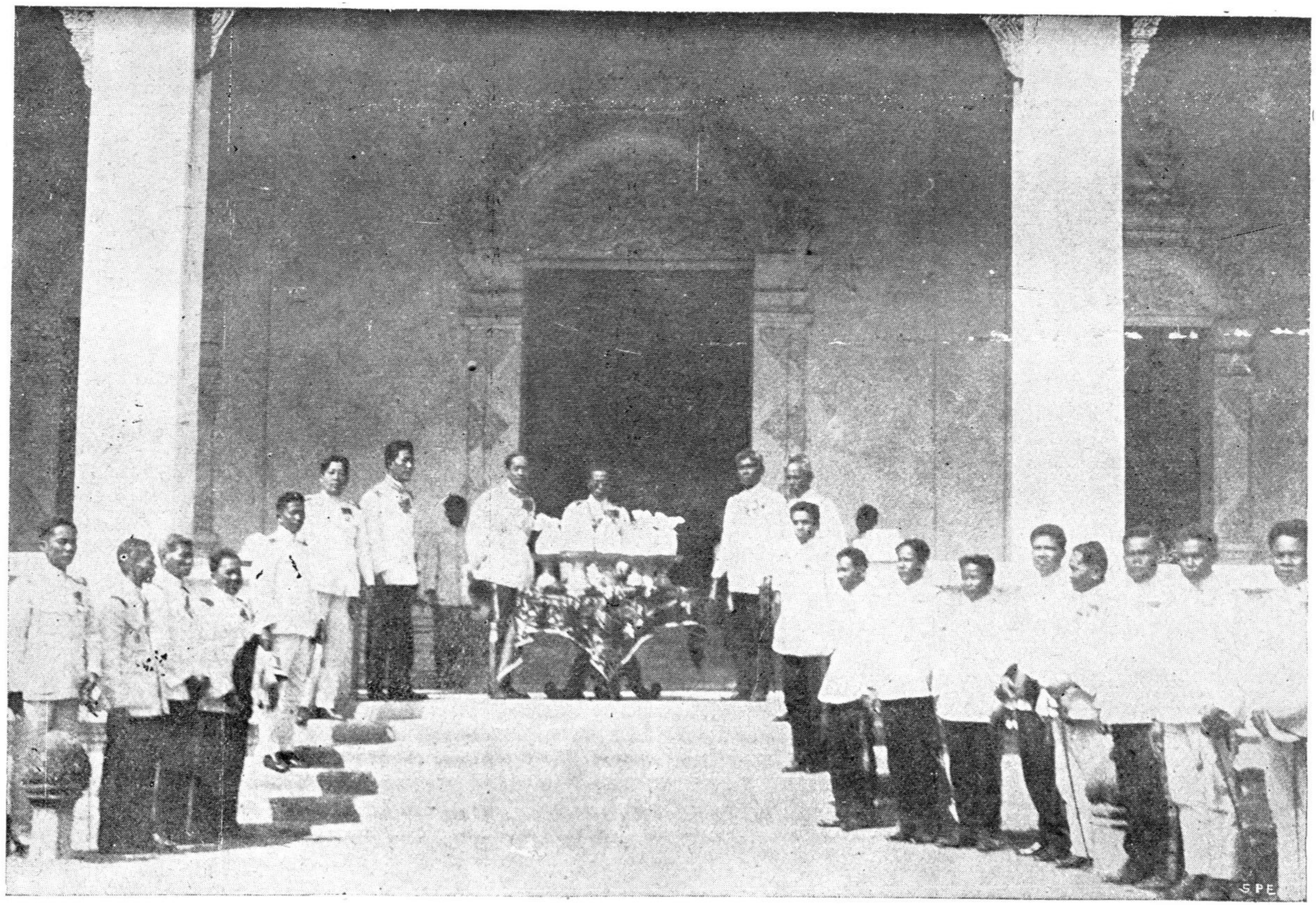

◎ มะหาราษฎร์นันชาตุฉ้อ แอนุกูล เกียรติ์เอย
เขตแพร่แพร่ไพบูลย์ ศักดิ์ชัย
พายัพชาตุลำภูญ ผยองพิท ธีนา
โคราชวัดกลางนั้น เสกน้ำพิชัยมนตร์ ฯ
◎ มณฑลอุบลตั้งวัด สีทอง
ร้อยเอ็ดลานชัยสนอง เสกน้ำ
อุดรชาตุพะนมฉลอง ชะลาภิเษก
วัดยะโสธรล้ำ แหล่งแควันปราจิน ฯ
◎ วัดพลับถิ่นเสกน้ำ จันทระบุรี
แควันนะครชัยศรี นันตั้ง
พระปะฐมะเจดีย์ ศักดิ์สิทธิ์ สยามเอย
เฉลิมโฉลกชัยะโชคกั้ง พิบัติ์ด้วยเดชา ฯ
◎ มะหาชาตุเมืองเพชร์นั้น ราชบุรี รัฐพ่อ
มะหาชาตุไชยาพิชิ สุราษฎร์ด้าว
มะหาชาตุนะครศรี ธรรมะราช ฉลองเอย
ตะนีนะระสะโมสรน้าว เสกน้ำปะตานี ฯ
◎ มัณฑะลีภุเก็ตตั้ง วัดพระ ทองท่าน
ถลางแหล่งแกร่งเดชะ โชคกล้า
ประชาชนร่วมกะมลประ ชุมช่วย ฉลองเอย
เจ้าคะณะสมุหะข้า ยาทห้อมหะทัยปะถัมภ์ ฯ

แหล่งเชิญน้ำอภิเษก

◎ น้ำสรงพุทธะบาท, น้ำ ศรีอโยธ ยาเอย
น้ำพะนัญเชิง, โปรด สัตว์ด้วย
หนองโสน, ชะโยชะโลตม์ ชะเลชุบ ศรแล
ท่าราบ, จักร์ศรีช้วย ชะเยศเกือถวัลยะกรรม ฯ
◎ น้ำอ่างทองแคว้นวิเศษ ชัยชาญ
รวมสิบศักดิ์สิทธิ์สถาน ถ้นตั้ง
มณฑลอยุธยาสถาน เนาวะราช ฉลองแย
เสมือนมะหาชนทั้ง เขตพร้อมใจถวาย ฯ
◎ สุร่ายสรงชินะราชทั้ง แท่นสิลา อาสน์เอย
น้ำทะเลแก้วสุรา มฤตแม้น
บ่อแก้ว, บ่อทอง, ชะลา แหล่งเพชร ะบูรพ่อ
น้ำโซกชุมพู่แคว้น เก่าเลี้ยงเฉลียงบุรี ฯ
◎ กระพังโพยสี, ช้างเผือก หิรัญ, สุวรรณ
น้ำสระแก้ว, สระขวัญ ตักไว้
สิบสามแหล่งสำคัญ ศักดิ์สิทธิ์ สถานพ่อ
ทั่วทิศพิยณุโลกใช้ เสกน้ำมุธาสนาน ฯ
◎ น้ำธารทุ่งแก้ว, ท่า ธรรมา มูลพ่อ
สระเกศ, สระคงคา สระแก้ว
น้ำมะหาธาตุ, สระนา รายณ์, เทพ สถานแย
แปดแห่งแต่งตักแล้ว เลีสะแคว้นนะครสวรรค์ ฯ

◎ สันสระวัดพระแก้ว
น้ำบ่อหาญลำปาง
ไตรสถานศักดิ์สิทธิ์ทาง
เฉลิมทิศอะภิสิตเพี้ยง
◎ น้ำดอยสุเทพ, น้ำ
บ่อระมัด, บ่อช้างเผือก
อิสี, ดอยตะเมาะเลือก
เขตพะยัพสัปต์สถานท้วย
◎ ธารปราสาท, สระแก้ว
ปลายมาศ, ชัยะภูมิขันธ์
ปักธงชัยะถวัลย์
นะครราชะสีมาล้ำ
◎ น้ำมูล, น้ำสิริ, น้ำ
ล้วนศักดิ์สิทธิ์สามสถาน
มณฑลอุบลสนาน
แถลงเหล่ามวลมะลาวพร้อม
◎ ฝ่ายแคว้นร้อยเอ็จใช้
จากแปดศรีชละเฉก
อัมพวิศศักดิ์สิทธิ์เอก
เย็นนิมิตชีวิตข้า

เกศชะลางค์
บ่อเสี้ยง
มะหาราษฎร์ นิคมแอ
พะศกน้อมมะโนปะถัมภ์ ฯ
เต่าเบือก ทองพ่อ
แม่ห้วย—
แหล่งพระ ฝางแล
อุเทศไท้ชัยสนาน ฯ
สระขวัญ
กับน้ำ
วิศิษฎ์หก สถานแอ
ชะเลศใช้เฉลิมธรรม ฯ
สำราญ ชุขันแอ
ถิ่นห้อม
นะวักะราช ฉลองเอย
จิตร์ก้มสะการถวาย ฯ
ชะลาภิเษก
เฉาะพ้า
อุเทศเทิด มนตร์เอย
บาทพร้อมประนอมสนอง ฯ

◎ สระทอง,สระแก้ว,บ่อ
บึงพระลือ,พะลานชัย
บ่อฤทธิ์ศักดิ์สิทธิ์ใน
บึง,บ่อพระอินทร์แผ้ว
◎ กระพังทอง,ทั้งบ่อ
บ่อพระธาตุสามผสม
เสมือนนิกรอุดรอุตม
เดชะฤทธิ์ศักดิ์สิทธิ์น้ำ
◎ มงคลปริตน้ำ
องคะรักษเอกอะนงค์ใน
ยะโสธร,หะนุมานชะไม
ทั้งบ่อบางพระสี่
◎ บึงอาจารย์,สระแก้ว
มะหาโพธิ์ผองมัณฑะลี
ปราจินะบุรีทวี
สมพะสกยกทนเกล้า
◎ จันทระบุรีสระแก้ว
สระบาป,คลองนารายณ์
โทสถานศักดิ์สิทธิ์หมาย
สวามิภักดิ์จักระราชเข้า

วิมานไกร เกรีกเอย
เชิดแกล้ว
สาละ คามแล
พิบัติสิ้นสมชลัง ฯ
ธาตุพะนม
เสกซ้ำ
ะภักดิราช ฉลองแย
นอบไท้ถวายสรง ฯ
มะหาชัย
น่านน้ำ
มะโหทก
โฉลกไท้ชัยสนาน ฯ
สระศรี
แหล่งเก้า
วุฒิเสก สนองเอย
กระหม่อมพร้อมพะลีถวัลย์ ฯ
ถะเกิงถวาย
ร่วมเคล้า
มะนัสะราษ ฎรแย
ยิ่งถ้อยถนองพร ฯ

◎ นะครปะฐุมผสมน้ำท่า มะหาชัย
ท่าพะญาจักร์ใน แหน่งนั้น
ท่าแก้วดุจะแก้วใส มะหาสถูป สรงแอ
ปะฐุมะเจดีย์ซัน เสกซ้ำสังฆะมนตร์ ฯ

◎ ชลสระเกศ, สระแก้ว สระคง คาแอ
ทั้งสระยุมะนาสรง สระเจ้า
สนามขันทร์นพะสถานมง คละเขต นะครเอย
พ่างบุราณผ่านเผ้า พิภพแคว้นชัยศรี ฯ

◎ วารีโคกกระต่ายน้ำ คุหาสวรรค์
แควแม่ศรีสวัสดิขวัญ แว่นแคว้น
คลองคาวะดึงสะสรรค์ ชะลาภิเษก ผสมแอ
น้ำท่าชัยพิชัยะแม้น ชื่อน้ำสนองสรง ฯ

◎ มงคละชะโยทกบ้าน แหลมระคน
ราชบุรีมณฑล หกถ้วน
แถลงอุราประชาชน สวามิภักดิ์
นะวะราชปกชาติล้วน ร่วมเอื้อนอาเศียร ฯ

◎ เพียรตักน้ำวัดถ้ำ เขาไห รญเฮย
คลองชื่อคงคาชัย เชิดแกล้ว
คลองชนะ, บ่อพระใน วัดธาตุ เถลิงแอ
ห้วยบ่อแก้ว, เขาแก้ว สุรายฎร์อ้างษฬางค์สถาน ฯ

◎ น้ำสนานนฤเบศเบื้อง ศรีธรรม ะราชเอย
เชิญจากเจ็ดสถานสำ เสกเคล้า
สระหน้าพระลานบำ บัดวิบัติ เบียฬท่าน
วัดสิมาชัยเร้า อริแพ้ผยองชัย ฯ

◎ วัดหอไตร, โขตห้วย มะหาชัย
ห้วยนาคะราชะฤๅไกร สระน้ำ
ประตูขาว, และสระใน วัดศักดิ์ สิทธิ์พ่อ
ศาลที่มีชัยล้ำ แหล่งล้วนควรขลัง ฯ

◎ สระวังพลาย, ทั้งสระ บัวยะลา
น้ำบ่อฤๅษีหา ตักไว้
บ่อทอง, บ่อชัยะปรา กฎเกียรติ์ ถะเกิงเอย
ห้าแห่งแขวงบักษ์ไต้ ตลอดแควันปะตานี ฯ

◎ ศรีเกาะภูเก็ตน้ำ ภิเษกถวาย
สรงพระทอง, นารายณ์ พุร้อน
ถ้ำน้ำผุด, และสาย โตนช่อง ตรังแฮ
นามโปร่งหฤทัยฉ้อน โขตห้าชะลาสถาน ฯ

◎ เจ้าพะนักงานพิทักษ์น้ำ ภิเษกสนาน
ในอุโบสถสถาน พระแก้ว
รินชะลุตม์พุทธะมนตร์สมาน ศักดิ์สิทธิ์ ผสมแฮ
สิบเจ็ดมณฑลแล้ว หยัดน้ำหลวงเจือ ฯ

ตั้งพระสุพรรณบัฏณเศลาสน์
ในพระมหาอุโบสถ
พระศรีรัตนศาสดาราม

Golden Tablets laid in State in the Temple
of the Emerald Buddha

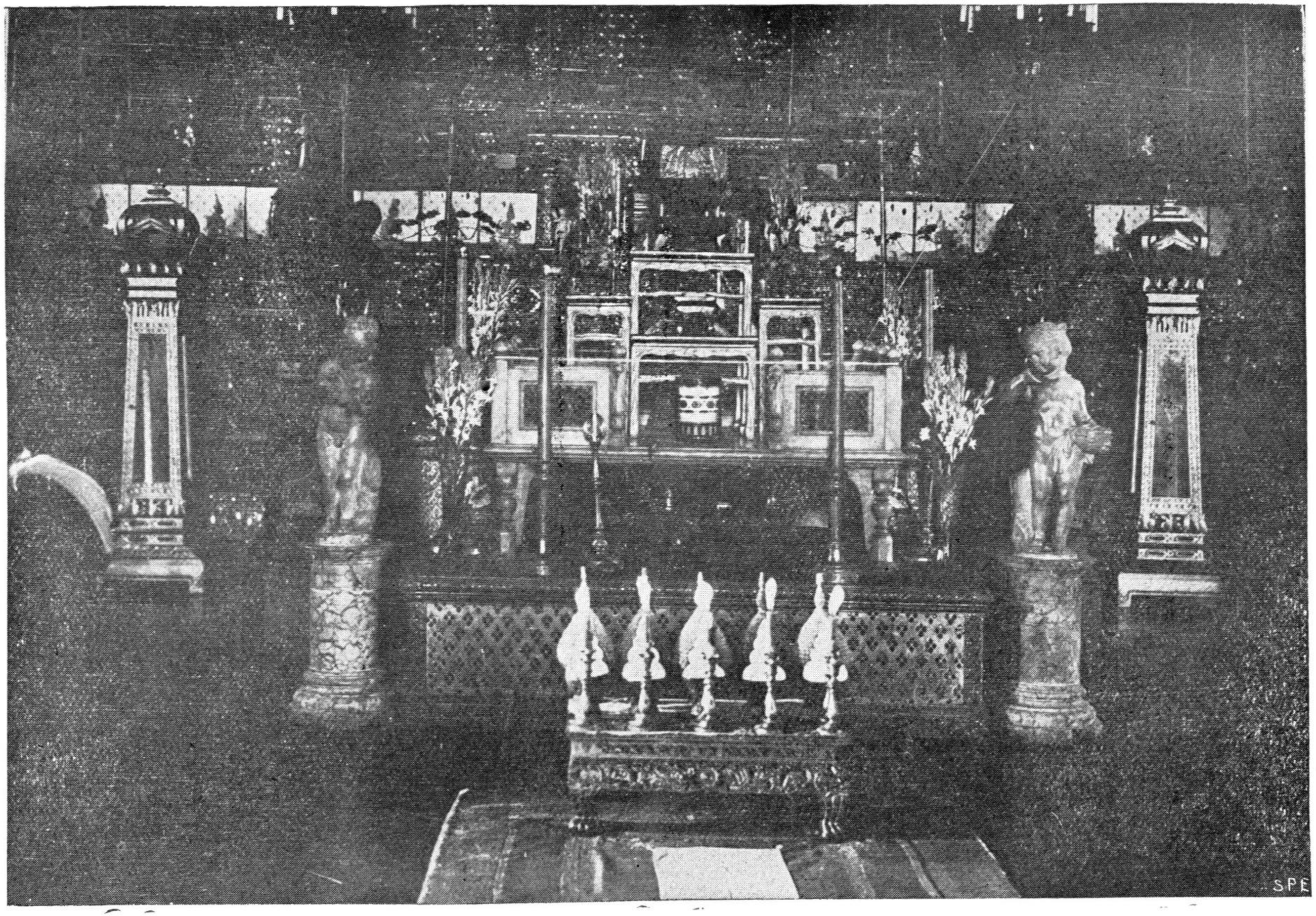

◎ เชื้อชะลาจากห้าแม่ นะทีกรอง ใสเอย
คือแม่บางปะกงฉลอง ฤกษ์น้ำ
ท่าจีน, แม่กลองรอง เจ้าพะ ญารา
น้ำเพชร์เบ็นเคล็ดล้ำ เลิสะด้าวชาวสยาม ฯ

◎ ยามปิยะมะหาราชไท้ เสด็จสิน ธุเทศท่าน
โปรดตักศักดิ์สิทธิชะลินทร์ ลุแควัน
เบ็ญจะมะหานะทีมะหิน ทราภิเษก สนานเอย
สรงกษัตร์สยามะรัชย์แม้น มะคธะโน้มประเพณี ฯ

◎ เบ็ญจะนัทที่นั้นแม่ คงคา ปะฐุมเอย
แม่มะหิ, แม่ชะมุนา อิกทั้ง
ไอราวะดีมะหา นัทเยศ
แม่สะระภูครั้ง อะดีตใช้เฉลิมบุญ ฯ

◎ ทุกขุนขัตติยะน้อม นิยมผงม
นิติรัชย์มัธยมปะฐุม ะเทศโพ้น
ปุโรหิตประสิทธิ์สยม ะยุกติศาสตร์ สนองท่าน
จารีตหยั่งครั้งโน้น เมืองแง้มแหลมสุวรรณ ฯ

◎ กะรัณฑ์ขลังชังน้ำทิพ ะมุรธา ภิเษกท่าน
ผกปากประจำตรา แน่นแฟ้น
สถิตหมู่แท่นบูชา ศรีรัตน์ วิหารแอย
เบ็นรัตะนัมเพาแม้น มิ่งแก้วโกสินทร์ ฯ

พิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ

โคลงสาม

◎ อาสันสุทินพฤหัสบดี ศรีศุภะฤกษ์เกริกแกล้ว
กุมภะมาสอากาศแผ้ว ผ่องพื้นโพยมหน แลนา ฯ
◎ มงคลสุระทินฤสะดัย เหมันตะสมัยเมื่อเช้า
จารึกสุพรรณะบัฏเข้า จักรห์ล้าสยามินทร์ เลีสะแล ฯ
◎ โดยระบินบัฏบงการ เข้าพะนักงานแต่งตั้ง
เครื่องราชะพิทธีสลั้ง เล่ห์เบื้องบูรพ์ไฉน ครบนา ฯ
◎ ในอุโบสถศรีรัตน์ จัดโต๊ะทองสถิตเบื้อง
เสลาสน์พานมาศเตื้อง ต่อชั้นเฉลีมรอง แลนา ฯ
◎ แผ่นทองราชะสมญา พระชะตาจารึกนั้น
คลุมพระคลุมสุวรรณะกั้น ก่ายห้องไพหาร ยาระนี ฯ
◎ เครื่องนะมัสะการทองใหญ่ ที่วันทะไนย์พระแก้ว
สังฆะอาสน์ลาดพัสตร์แผ้ว ภาคด้านอุดรผนัง ชิดรา ฯ
◎ ตั้งศาลคู่บูชา ณะชาลาโบสถ์พร้อม
โหรอ่านคุรุเวทน้อม เทพยะเจ้าบวงสรวง สนองแล ฯ
◎ ล่วงสายัณห์วันพุธ ทศะชินะบุตร์นั่งสลั้ง
ล้วนพระราชะคะณะทั้ง คะณะข้าธุลีระดม เตรียมนา ฯ
◎ ยังกรมะหมื่นวิวิธวรรณ ฯ อัญชะลิตไตรสะระณะแก้ว
สงฆ์ถวายศิลแล้ว พร่ำพร้อมพุทธะมนตร์ เจรีญรา ฯ

จารึกพระสุพรรณบัฏ
ในพระมหาอุโบสถ
พระศรีรัตนศาสดาราม

Inscription of His Majesty's Styles
and Titles upon the Golden Tablets

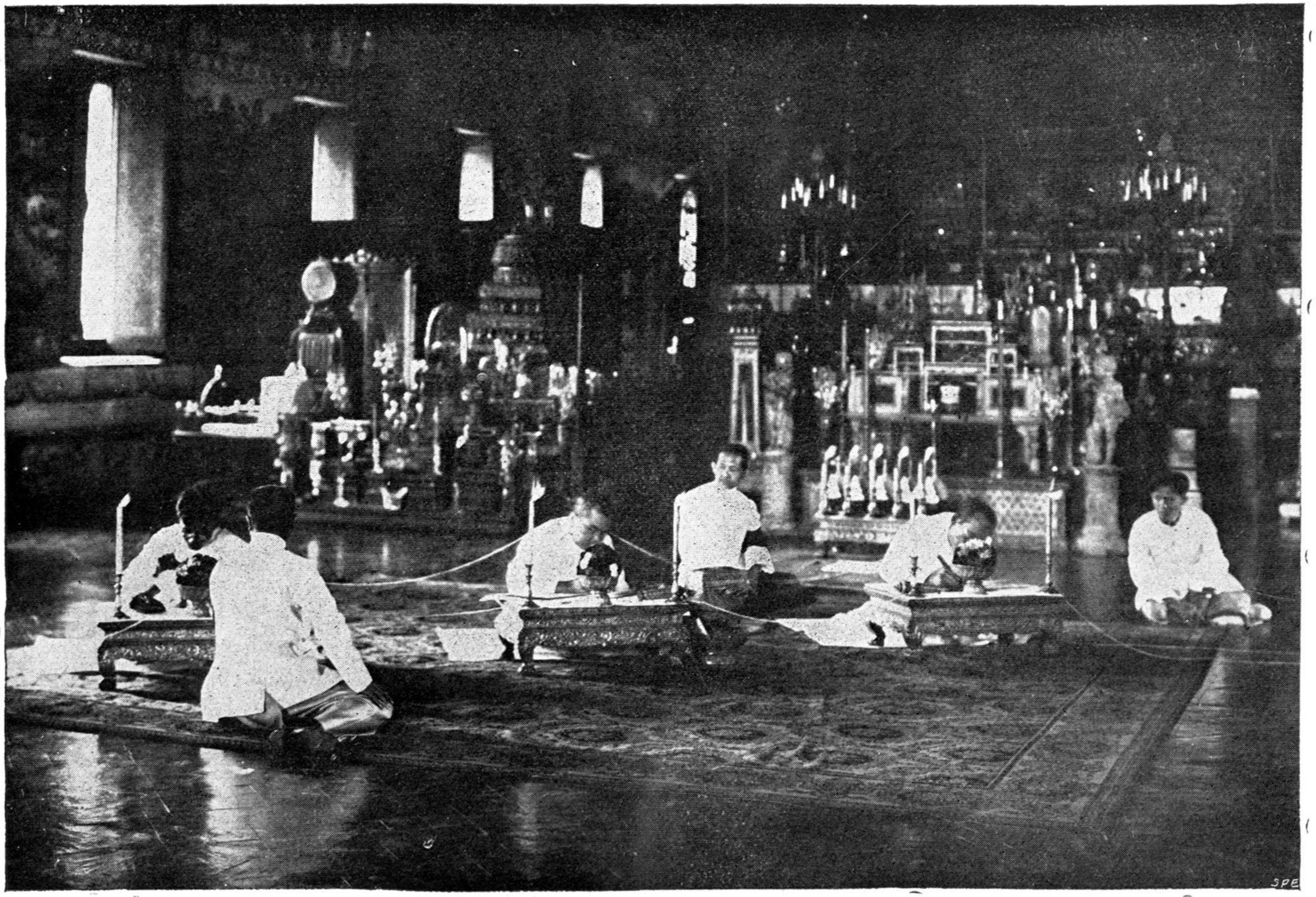

◎ ตลบุพพัณหะมะหุรดี ตั้งบายศรีสะพรั่งแพร้ว
เงินและทองก่องแก้ว กะไว้ไฟเฉวียน แลนา ฯ
◎ พานผะกาเทียนเงินทอง รองโต๊ะมาศลาดผ้า
สามแห่งแต่งตั้งหน้า พระแก้วเตรียมพิธี เถลิงเอย ฯ
◎ บายศรีหัวหมูคู่ บูชาฤกษ์เบิกตั้ง
หน้าอุโยสถสลั้ง เหล่าเข้าพะนักงาน พร้อมนา ฯ
◎ ท่านบรมะวงศ์จักริช กรมะหมื่นวิวิธฯเสด็จเข้า
ถวายสักการพระเจ้า จบแล้วทรงศิล นิจนา ฯ
◎ ชินะบุตร์ถวายพรพระ ทรงประเคนโภชน์ให้
สงฆ์พิศิษฏ์ภักตกฤตย์ใกล้ ฤกษ์แล้วระวังองค์ แลนา ฯ

โคลงสี่

◎ ทรงโพลงเทียนฤกษ์ด้วย เพลิงสวรรค์
หกเล่มหิรัญสุวรรณ โต๊ะหน้า
สามอมาตย์อ่าอาตม์สรรพ์ เศวตกราย พระแล
บ่ายพักตร์ทักษิณะข้า ขาทน้อมเศียรประณม ฯ
◎ ยงคมบรมะนาถยง หวหน แรมรา
ผันพะยัพยัสายสิญจน์ ครีพคล้อง
จารึกราชสุเราหะยินทร์ ยังบัฏ สุพรรณแฮ
สงฆะส่งมงคละก้อง กน่ำถ้อยถวายชัย ฯ

◎ ในพาหิราวาสแสร้ แตรศังข์
ห่ึงห่ึงฆ้องชัยขลัง ยิ่งเย้ือย
พิณพาทย์นฤนาทประนัง กลองแขก ขนานเอย
พ่างแว่วพรอะมระเจ้ือย จากเว้งเวหา ฯ
◎ พระยาอาลักษณ์ั้น มหานาม ะราชเอย
จารึกพระนามสยาม อยู่เกล้า[๑]
พระญาณวิจิตร์ยาม ะบัณฑิต
จารึกพระชะตาเจ้า พิภพ[๒]ด้วยแดปะถัมภ์ ฯ
◎ เสวกจำรัสเช้ือ ศิลปะธร รองรา
แกะพระราชะลญฉะกร ผานเกลา
ประจำรัชย์ส่อสวัสดิพร ผะดุงชาติ์ เฉลิมเอย
สามท่านสามโต๊ะเฝ้า ใผ้แล้วฉลองคุณ ฯ
◎ สมบุรณ์จานบัฏพร้อม พราหมณ์[๓]เฉลิม รดเอย
ศังขุทกโหร[๔]ถวายเจิม บัฏเจ้า
ม้วนนามนั้นพราหมณ์[๕]ผะเดิม โหร[๖]พระ ชะตาท่าน
ห่อรัตะโกไสย์พะเน้า รัดเส้นเบ็ญจะพรรณ ฯ

---

๑ แผ่นทองคำเน้ือ ๘ กว้าง ๑๕.๒๔ ซ.ม. ยาว ๔๐.๖๔ ซ.ม. น้ำหนัก ๔๖ กรัม

๒ แผ่นทองคำเน้ือ ๘ กว้าง ๑๕.๒๔ ซ.ม. ยาว ๓๐.๔๘ ซ.ม. น้ำหนัก ๓๖.๘ กรัม

๓ พระราชครูวามเทพมุนี แลพระสิทธิชัยบดี

๔ พระยาโหราธิบดี แลพระญาณเวท

๕ พระราชครูวามเทพมุนี

๖ พระยาโหราธิบดี

เครื่องมงคลสมโภชเวียนเทียน
พระสุพรรณบฏ

Presentation of offerings to the devas in connection
with the Golden - Tablets - Celebration

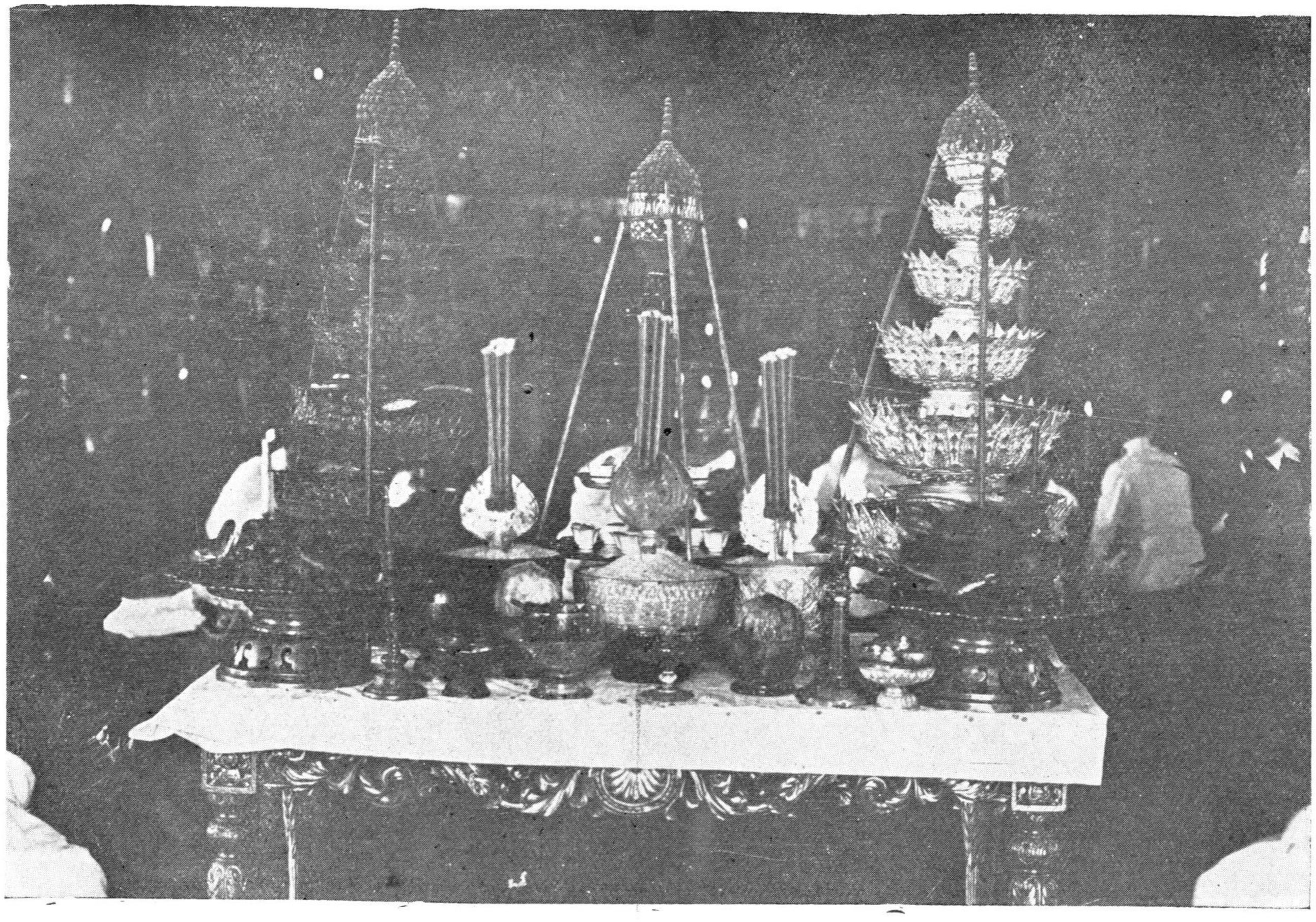

◎ บรรจุกะรัณฑะมาศแต้ม ราชา วะดี[๑] เอย
ถุงโหมดหีบถมยา ปกกั้ง
สรวมถุงตาดเชิญมา สถิตพัก พานท่าน
คลุมพระคลุมสุวรรณะตั้ง สิลาสน์ไว้วันงาน ฯ
◎ ถวายไทยะทานแล้วพระ โมทะนา
พรามหณ์เบิกแว่นเวียนขวา ครั่นครื้น
เครื่องประโคมครึกโครมครา สมโภช
พระสุพรรณะบัฏชื่น โชคแคล้วนขวัญสยาม ไชย์โย ฯ

เตรียมการพระราชพิธี
พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
ร่าย

◎ ตามระบิลบงการประกาศ ราชะพิธีราชาภิเษก
อะดิเรกราชิสสริยะศักดิ์ เจ้าพะนักงานกระทรวงวัง
เตรียมแต่งตั้งมนเทียร ระเมียรมะหัคฆะราชะสมบัติ์
สมสง่ารัชย์สง่าวัง สง่าพระที่นั่งนฤบดินทร์
อะมะรินทระวินิจฉัย พระโรงชัยสันถาคาร
พะโหฬารราชะชุมรุม ซุ้มบุษบกมาลา
ตั้งปะฏิมาเหมะมะหุตม์ พระสัมพุทธะพรรณี
คู่บาระมีมะกุฎกษัตร์ พุทธะจุละรัตะนะปะฏิมากร

---

๑ พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นวิวิธวรรณปรีชาทรงบรรจุลงพระราชกะรัณฑ์

รามาธิศรรังสฤษฎ์ สี่ทิศเทียนสุวรรณวาง
เกรินสองข้างรังสรรค์ พานสองชั้นเชิดกุสุม
พุ่มบุบผะชาตชูอุไร เทียนทองใหญ่สถิตฐาน
หน้าพระวิมานบุษบก ดิลกสักการะลำยอง
โต๊ะหมู่ทองพานสิหิงค์ พุ่มผะกามีงมะเลืองสลับ
หล่นลำดับดูระหง เทียนมะหามงคละคู่
ตั้งตู้เทียนเท่าองค์ สองภาคมงคละบุชาสน์
รัชดามาศะพฤกษา เชิดบูชาเฉลิมสถาน
เครื่องนะมัสะการพานทอง รองพุ่มผะกาลาชางค์
วางแท่นถวายอะภิวาทน์ ถัดทิพยะอาสน์บูชา
ที่นั่งมะหาเศวตะฉัตร์ เคลือบสุพรรณะรัตะนำไพ
ลาดหนังไกสะระสีห์ คลี่หัวหางกางตระหง่าน
ตั้งพุดตานมาศะผงาด รัตะนะสิงหาสน์แห่งประทับ
รับมังคะลาเศียรวาท วงศะราชมาตยะเสนา
ทูตานุทูตแทนกษัตร์ ชะนาธิปะรัฐเก้านะคร
ตอนซ้ายขวาโต๊ะทอง รองบรมราชูปะโภค
เฉลิมรัชชะโลกคุณลวยชัย ตั้งต้นไม้เงินทอง
แท่นลารองชาตุรงค์ องค์พระมหาเศวตะฉัตร์
ลดลงผลัดใหม่ถวาย วางขาทรายเบื้องหลัง
ตั้งเครื่องสูงหักทอง ห้าชั้นสองฟากเสา
คู่หนึ่งเนาฟากทวาร ฟากเสาฐานเศวตะฉัตร์
เครื่องสูงสัตตะปะฎล หนปฤษฎางค์ชุมสาย

แต่งพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
งานพระบรมราชาภิเษก

The Outer Audience Hall

แต่งพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
งานพระบรมราชาภิเษก
The Outer Audience Hall

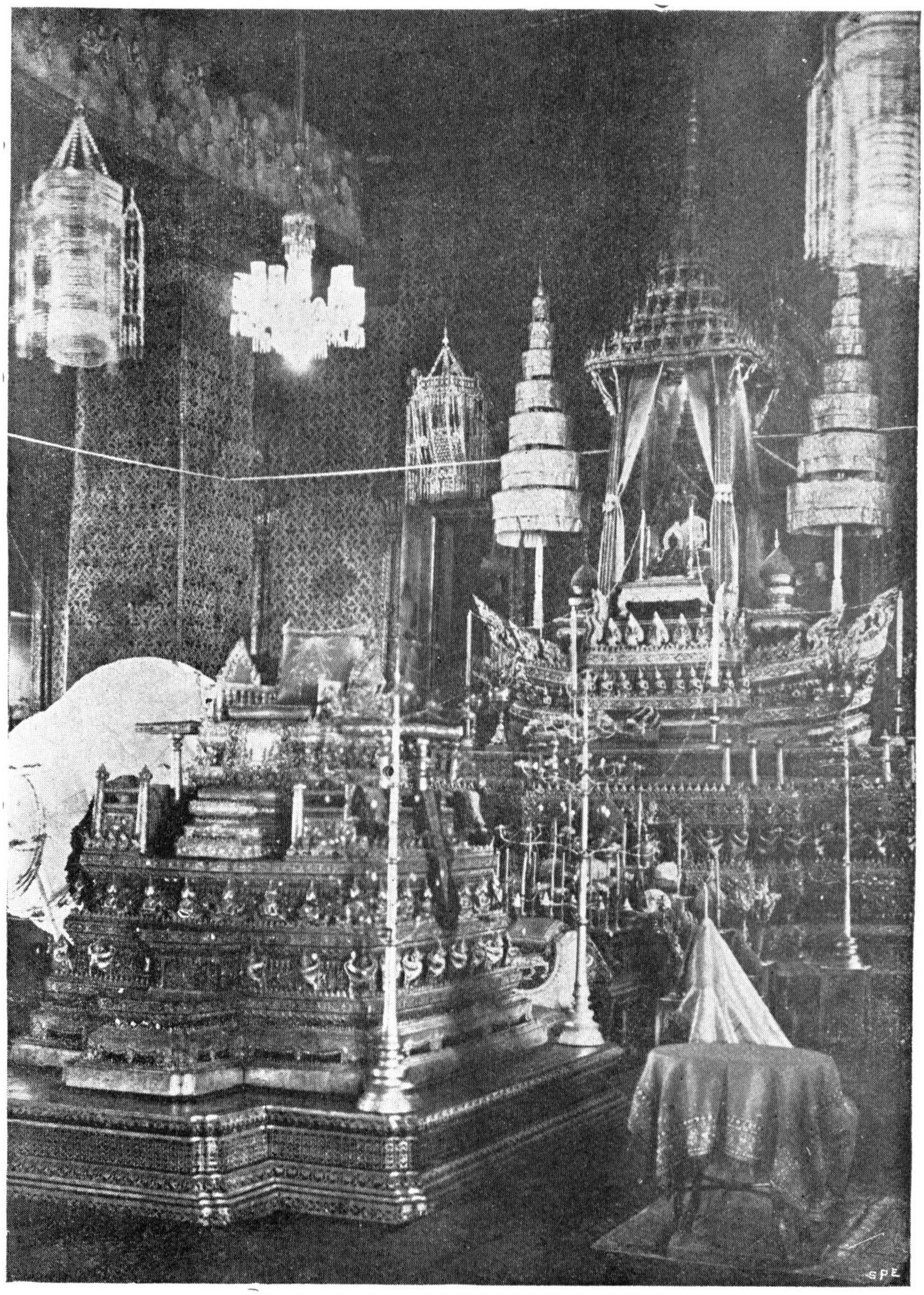

พระแท่นมหาเศวตฉัตร
ในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
งานพระบรมราชาภิเษก

The Throne in the Outer Audience Hall

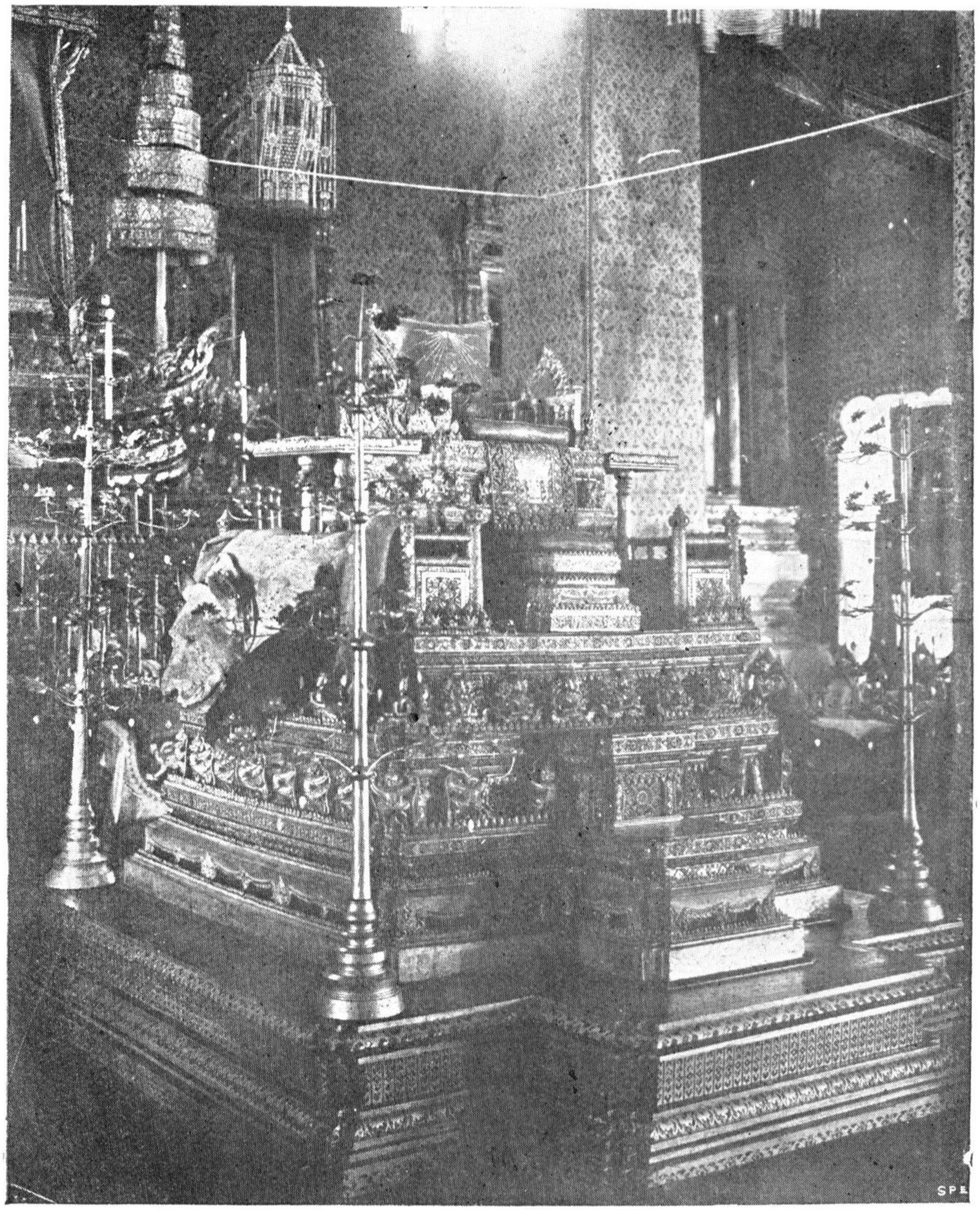

ตู้เทียนชัย
และเแท่นพระสงฆ์สวดภาณะวาร

The receptacle for the Candle of Victory
and recitation-bench for a
chapter of priests

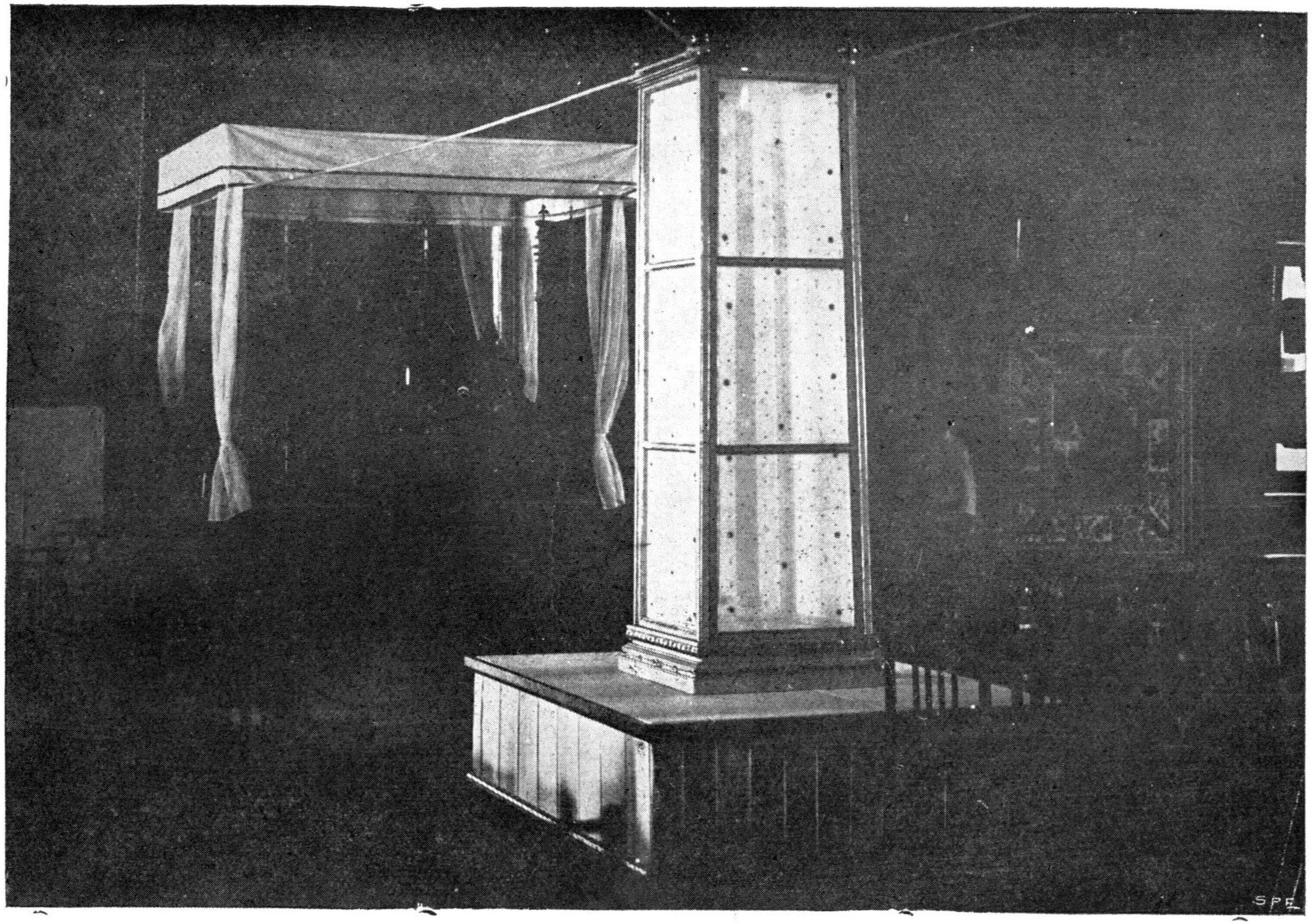

สองคู่รายสองข้าง วางพระราชะบัลลังก์
หน้าที่นั่งเศวตะฉัตร์ สองปรัศว์ตั้งโต๊ะทอง
รองราชูปะโภคผะแหลง ทอดพระแสงขีนง้าว
ราวหลังบัลลังก์เฉียง เตียงภาณะวารด้านขวาง
กลางทวารกลางอุดระดิลก เตียงนั่งปรกเบื้องอุทัย
กระโหมเทียนชัยทองแร่ง แสงศุภละหน้าภาณะวาร
อาสน์สงฆ์ขนานสะดำปรัศว์ บัลลังก์ขัตติยะวงศา
เฉียงเฉวียงราชาอาสน์ ราชะเสวกเฉียงสะดำ
อำมาตย์ราชะเสนา ซ้ายขวาหน้าราชะอาสน์
สัพพันพรมลาดมะเลืองแล แกลแขวนพวงผะกามาลย์
เพดาลโคมวิชชุช่วง พวงโกสุมสลับห้อย
แสนสง่าน่าชวนชะม้อย ทั่วท้องโรงคัล ท่านแล ฯ

พระที่นั่งไพศาลทักษิณ

โคลงสี่

◎ ทวยเทวัญว่ายฟ้า ศิวาลัย
เทพะมะหิทธิศักดิ์สิทธิไตร ภพเผ้า
สิงผนังที่นั่งไพ ศาลทัก ษิณฦๅ
แพ่งภิเษกเอกะราชเข้า เขตเวิ้งเถลิงสยาม ฯ

◎ ตามขนบอะภิเษกมื้อ มงคล ะกรรมท่าน
เพื่อพิพัฒน์สวัสดิคล แด่ไท้
ตั้งพระแท่นมณฑล อุทัยะแถบ อุดรเอย
วางโต๊ะสุวรรณะมัยไว้ พระเจ้าสรวงเชรีญ ฯ
◎ เชีญบุษยะรัตน์ใหญ่น้อย เนาประธาน
ชัยะวัฒน์หกรัชชะกาล ก่องตั้ง
เนาวะโลหะนิมมาน มะหามะกุฎ ะรัชย์แล
พานพระเรือนแก้วทั้ง พระแก้วเชียงแสน ฯ
◎ ไตรบิฎกแผนพะกเรื้อง ธรรมะรัตน์ เถลิงเอย
ราชะกะกุธะภัณฑ์กษัตร์ ศักดิ์แกล้ว
ขัตติยูปะโภคขัต ติยะราช ขีลันธน์แอย
พิชัยะมงกุฎแก้ว กัปลุ้งมะหากะฐิน ฯ
◎ สร้อยพราหมะณินทร์สร้อยนพ ะรัตะนา
สร้อยพระนพพระมะหา ประวิชไท้
ประจำรัชย์ราชะศัสตรา ประจำแผ่น ดินเอย
แสงอัษฎาวุธไว้ ค้นแก้วเกรีนเสา ฯ
◎ เศวตะฉัตร์เนาข้างพระ กันภิรมย์
กะบี่ธุชครุฑะพ่าห์บรม ธวัชแกล้ว
ไอราพตะธงสม ออกศึก สนามแอ
ขันหยกเชิงแก้วแพร้ว เพริดพร้อมเทียนสิหิงค์ ฯ

แต่งพระที่นั่งไพศาลทักษิณ
งานพระบรมราชาภิเษก
The Royal Coronation Hall

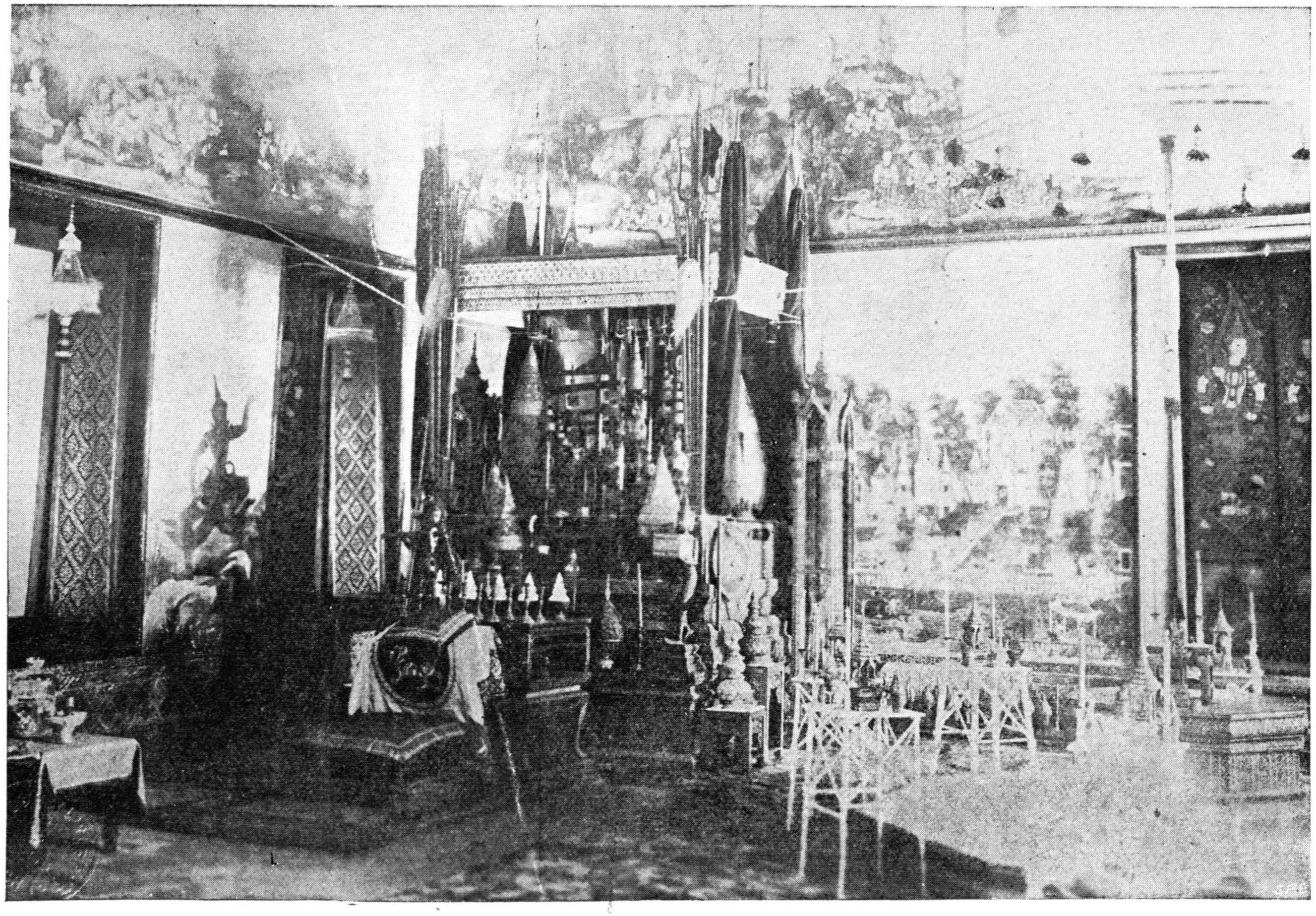

พระแท่นมณฑล
ในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ
งานพระบรมราชาภิเษก
The Royal Hassock

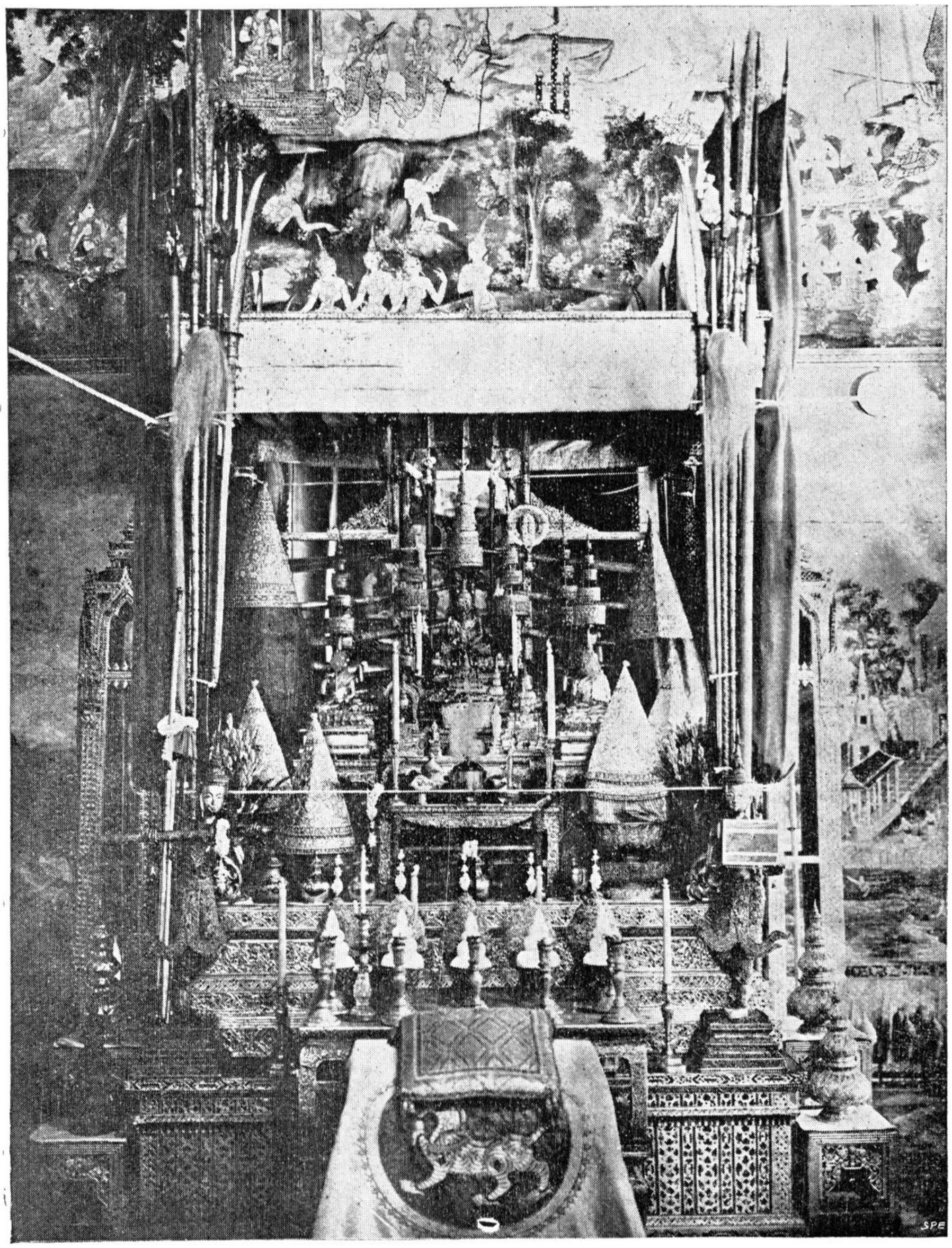

เครื่องมงคลสิริราชกกุธภัณฑ์

The Insignia of Sovereignty

เครื่องพระบรมราชูปโภค
และพระแสงอัษฎาวุธ

The Royal Utensils and the Weapons of Sovereignty

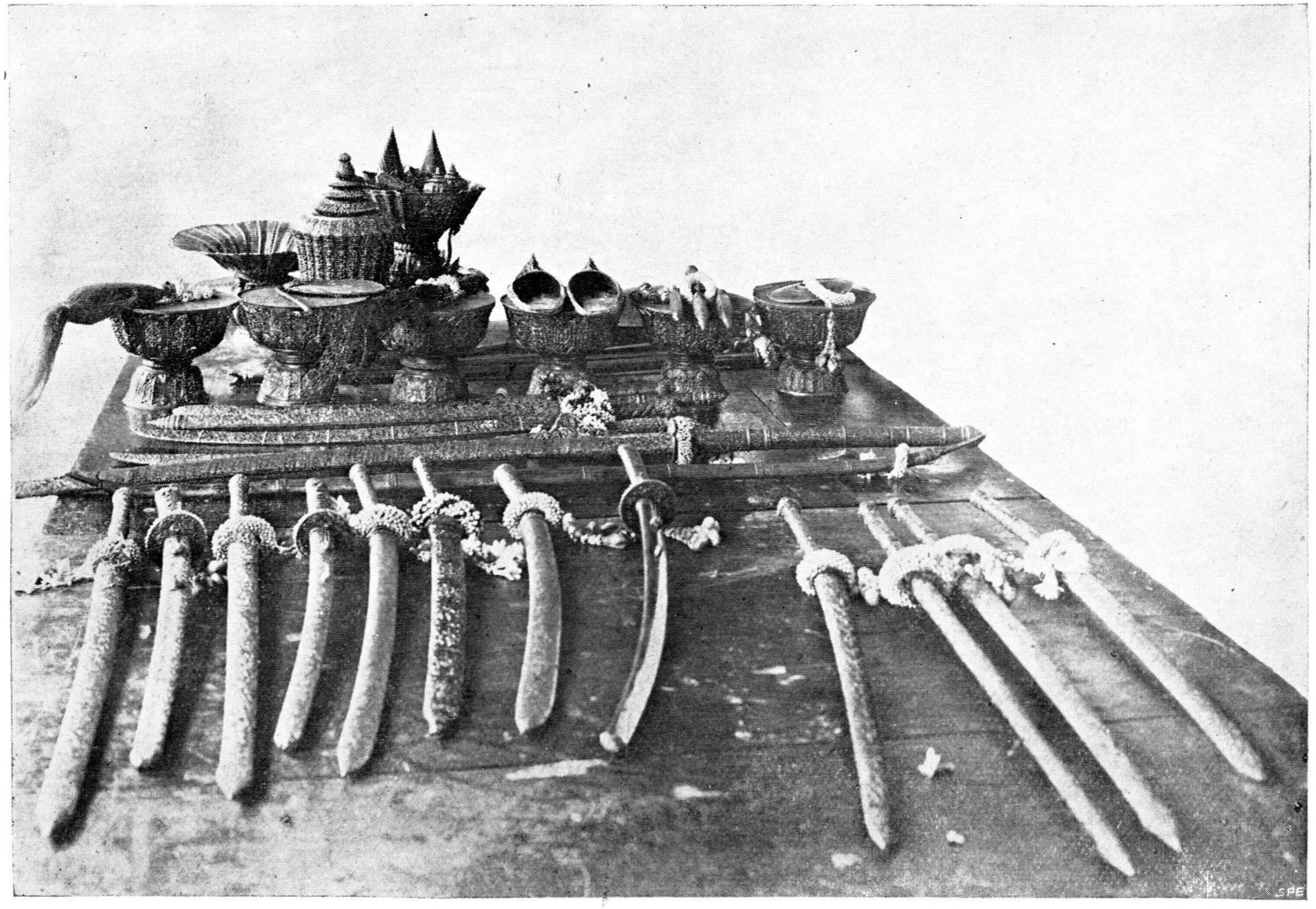

◎ ครอบพระกริ่งพระเต้า มะหาศังข์
เหมชักแว่นเฉวียนวัง เวี่ยไว้
เทียนเงินและทองประนัง เชิงมาศ มะเลืองเอย
สองคู่ชูศักดิ์ไท้ เทียนเกี้ยสะการถวาย ฯ
◎ แท่นลารายเครื่องล้อม มณฑล
เทียนมะหามงคล คู่ตั้ง
เทียนสุวรรณหิรัญปะคล พานพุ่ม ผะกาเอย
เทพะเทียลัญฉะกรทั้ง ดาพไท้ชะไมเชียญ ฯ
◎ เกรินทองรองพระเต้า พุทธะมนตร์
ลวนกนกะรชะดางคณะกล กองตง
สองภาคแท่นมณฑล ถะเกิงเกียรติ์ ตระการเอย
ส่งสง่าสาระสิ่งสลัง ดิลกเพี้ยงพิศวง ฯ
◎ เทียนเท่าองค์แอยตู้ บังองค์ เทียนเอย
เคียงแท่นมงคละคง คู่ตั้ง
วางเครื่องมะนัสะการลง ยาอาสน์ ภิวันทน์ท่าน
เชื่อมพิพิธะศักดิ์สิทธิทัง หมดด้วยสายสิญจน์ ฯ
◎ ถืนมนเทียรรอบทั้ง มณฑป สนานเอย
ล่ามรวยขวยบรรจบ พระแก้ว
หวังวิศิษฎ์อิสสริยะสพ สวัสดิเชีด ชัยท่าน
ประสิทธิ์ประสาธน์นะวะราชแกล้ว กล่อมหล้าสถาวร ฯ

พระที่นั่งอัฐทิศ

◎ อุทุมพรราชะอาสน์ไท้ อัฐะทิศ ทองเอย
ปักเศวตฉัตร์ชิด ช่องหน้า
สุราลัยพิมานบิฐู ะศรีสุข เสถียรแฮ
ล้วนลาดผ้าหุ้มผ้า ศุกละล้อมเลอวิไล ฯ
◎ อะธิไทโพธิบาตน้อม นพะเคราะห์
เทวะรูปทุกทิศเหมาะ ทิศตั้ง
พระเกตุเชฐุะเคราะห์เฉพาะ พักอาสน์ กลางเอย
วันฤกษ์เบิกมายั้ง บิฐูะเบื้องบุรพา ฯ
◎ ม่อสิลาขารึกถ้วย สิลาขา รึกเอย
ศังข์กลศคลุมตาดดา ตั้งตั้ง
ถ้วยเชิงพุ่มเชิงผะกา สีเทพ บีลันธน์แฮ
เทียนธูปเงินทองทั้ง อัฐะถ้วนทิศาวาง ฯ
◎ ทิศกลางเศวตะฉัตร์ใช้ เทียนทอง เงินพ่อ
ยอดบัตร์บุษบกผยอง นพะเจ้า
วางบนแท่นลารอง อัฐะทิศ เถลิงเอย
ขันพระสาครเท้า เทียนน้ำเทวะมนตร์ ฯ
◎ โหรบ่นบูชิตเก้า เทวะดา
เทียนเท่าเทพะฤทธา ติดไว้
ปากขันหิรัญญะสา ครส่ง สนานท่าน
ไสยะเวทเลียนเลสใช้ เช่นอ้างปางหลัง ฯ

พระที่นั่งอัฐทิศ บัีกเศวตบวรราชาฉัตร
งานพระบรมราชาภิเษก
The Octagonal Throne

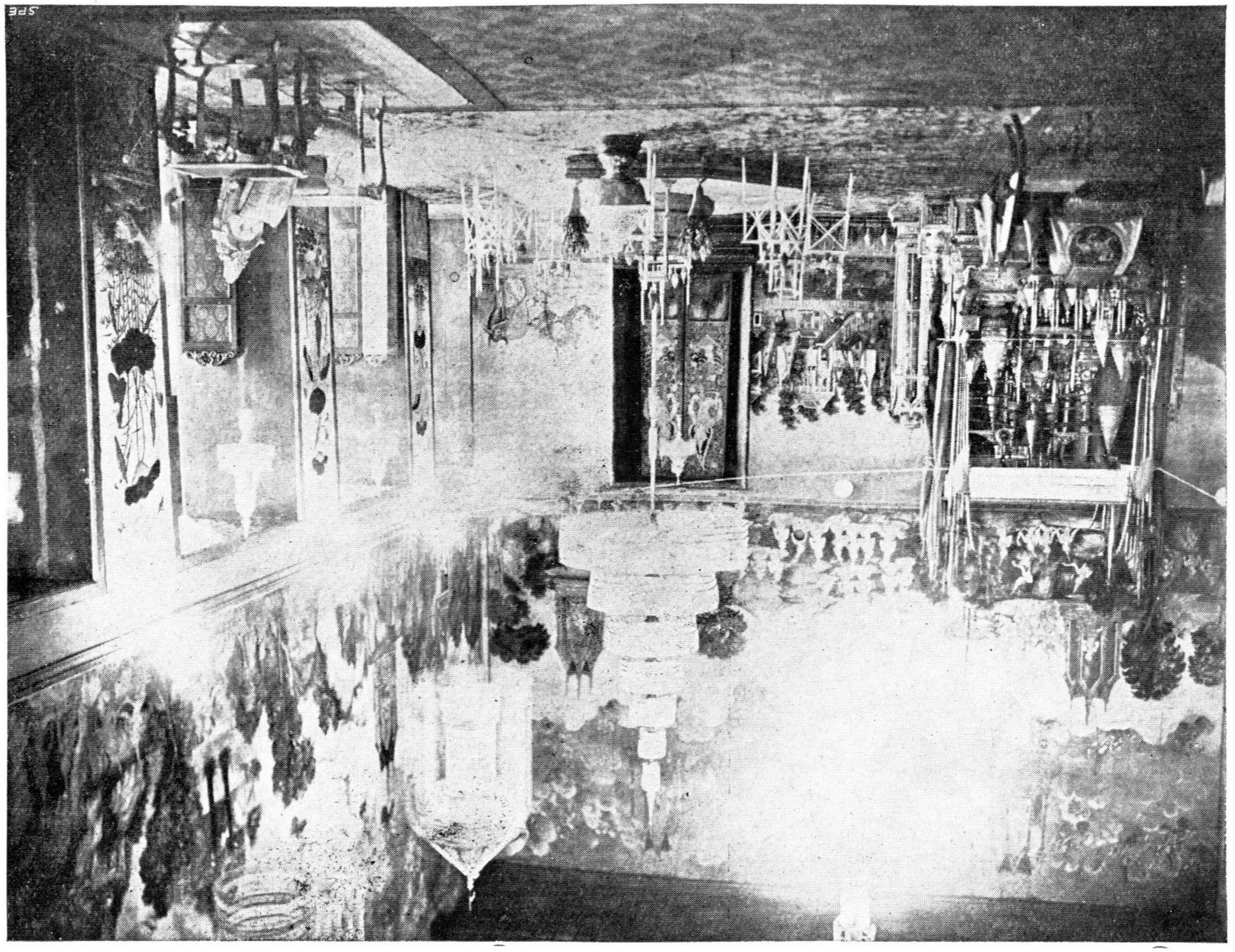

พระที่นั่งภัทรบิฐ
บรมราชาอาสน์อภิเษก
The Royal Coronation Seat in the Coronation Hall

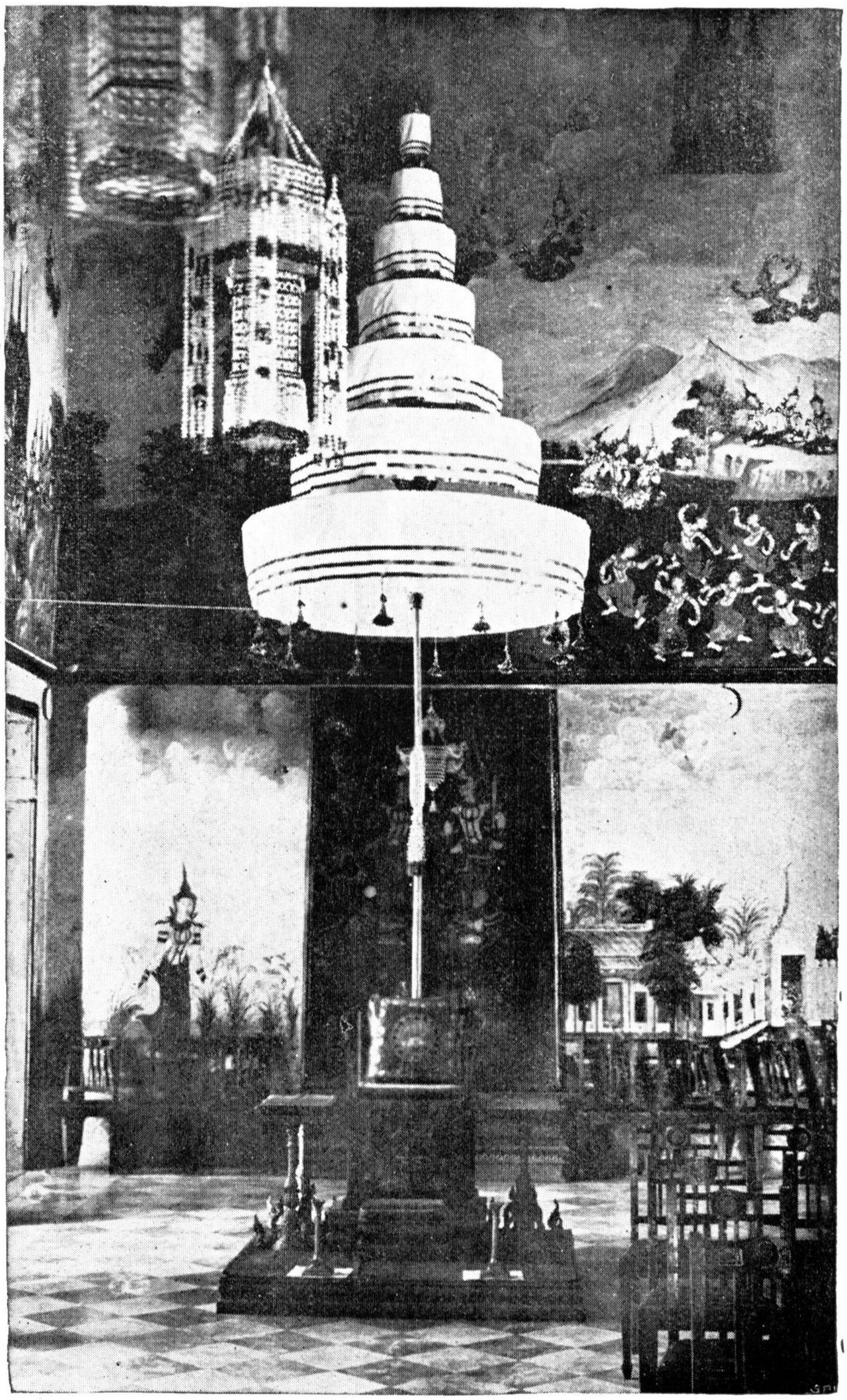

โต๊ะบูชาพระสยามเทวาธิราช
งานพระบรมราชาภิเษก
Offerings to the Tutelar Deity

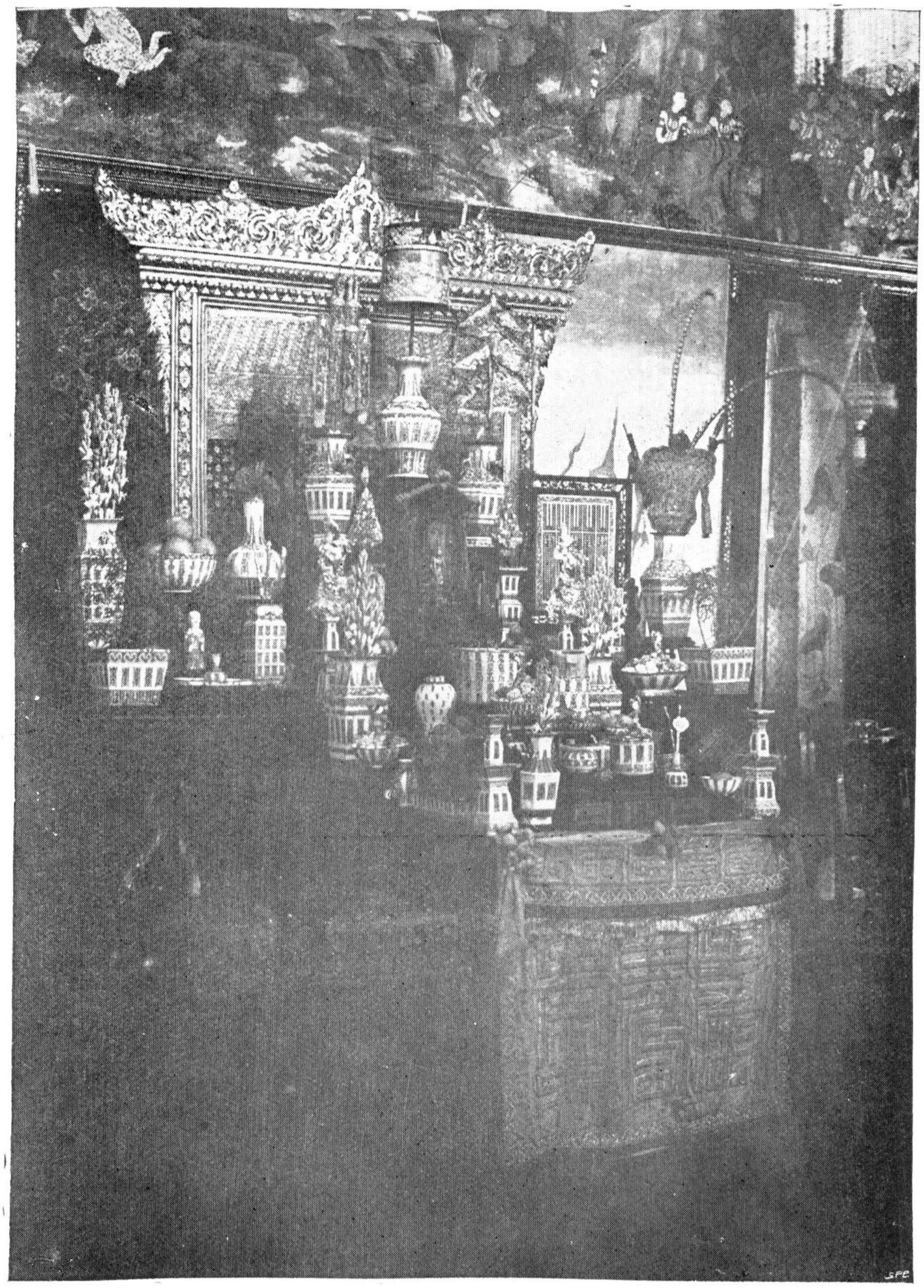

พระที่นั่งภัทรบิฐ

◎ ที่นั่งภัทระบิฐนั้น เศวตะฉัตร์ บวรเอย
สองโต๊ะทองสองปรัศว์ เรียบตั้ง
ภาคหอพระธาตุอัส ดงค์เด่น
ลาดเศวตะวัตถาทั้ง ยดแบ่งผงโรย ฯ
◎ โปรยกุสุมสุมหย่อมหญ้า คาขวัญ อาสน์เอย
ปรายแก่นเข้าเยญจะพรรณ พะหน้า
วางแผ่นราชะสีห์สุวรรณ วาดชาด
ปกยิภู่ปูทับผ้า ลาดพื้นผืนชาว ฯ
◎ วาวเทียนหิรัญญะมาศทั้ง พุ่มเชิง ผะกาเอย
เรียงพระแท่นลาเถลิง แท่นไท้
บูชาเศวตะฉัตร์เรือง เทวะรัก ชารา
ราชสุยาภิเษกใช้ เฉกชั้นเวหางค์ ฯ

พระสยามเทวาธิราช

◎ กลางทวารเทวะราช ฯ ใช้ ฉากยือ บังแย
ตั้งโต๊ะครามหนังสือ ใหญ่กัน
พระสยามเทพะราชลือ เฉลิมเกียรติ์ สะการเอย
เทียนรัชต์สุวรรณะขั้น ขนาดแม้นมงคล ฯ
◎ กลางมนเทียรหอยแผน พุทธะยนตร
แปดทิศยันตร์อะระหันต์ แปดห้อย
พ้าถะเกิงกึงเพลิงสวรรค์ ผะกามะโหตร์ แขวนแซ
ฉัตร์ผูกมาลัยร้อย อุบะย้วยสวยสรวง ฯ

ที่ประทับ

◎ บัลลังก์หลวงสถิตเบื้อง บุรพา
โต๊ะเครื่องวางซ้ายขวา เฉิดช้อน
แสงง้าวทอดราวศะรา วุธะภาค พิมุขท่าน
ราชะอาสน์ทอมาศช้อน แผ่นพื้นพรมปู ฯ
◎ อาสน์สงฆ์อยู่ชิดเบื้อง ผนังขนัด เหนือนา
ตะวันออกสองแถวถัด เถิบกว้าง
หน้าสงฆ์อัสดงค์ขัต ติยะประทับ
อมาตย์ต่อพอจรดช้าง แท่นไท้เถลิงถวัลย์ ฯ
◎ มะหาดเล็กนั่นเฝ้าถัด ภัทระบิฐ
ชานพักพะนักงานสนิท เนื่องย้วย
ขัตติยะวงศ์ฝ่ายในสถิต ณะมุข กระสันนา
เรียกพระโรงหน้าด้วย กับท้าวนางใน ฯ
◎ ไพศาลผ่านชั้นสู่ จักระพรรดิ์ พิมานท่าน
ทางลาดพระบาทกษัตร์ ลาดไว้
เสด็จสดับพุทธะมนตร์นะมัส ะการพระ ชัยเอย
สมพระเกียรติยศไท้ เทิดมิ่งเถลิงพิมาน ฯ

พระมหามนเทียรจักรพรรดพิมาน

◎ บรมะสถานจักระพรรดิเวิ้ง วิมานเสถียร
องค์พระ,มหามนเทียร ถิ่นยั้ง
อุทัยะภาคฉากอุไรระเมียร เสมอนิมิต มะเลืองฤา
แท่นพระบรรทมตั้ง ตง่านห้องหนอุดร ฯ

พระแท่นบรมราชมัญจาอาสน์
ในพระฉากห้องพระบรรทม
พระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน

The Royal Ceremonial Bed

◎ รัชชะกาลก่อนสถิตเบื้อง ทักษิณ
เปลี่ยนทิศเปลี่ยนแผ่นดิน เปลี่ยนตั้ง
ตามขนบผ่านพิภพภิญ เญาวะภาพ ผะเดียงเอย
ราชะประเพณีครั้ง กว่าร้อยพรรษา ฯ

◎ เตรียมมะหาเศวตะฉัตร์ชั้น นพปะฎล แซวนรา
ลอยเด่นเย็นมงคล แท่นไท้
อุบะทองล่องลมยล พะเยียบรอบ ระบายเอย
เหนือพระไสยาสน์ไว้ สง่าเงื้อมงามแสน ฯ

◎ ท้ายแท่นเตียงมาศผ้า เยี่ยระบับ คลุมเอย
พระยิภ่ทอดพับ พักไว้
วางพานแว่นฟ้ารับ เชษยราช สุษินรา
ขนราชะบรรจถรณ์ไท้ สถิตม้าสุวรรณเพรา ฯ

◎ ชัยะเนาวะโลหะมื้อ มะหาชะนก นิมิตพ่อ
พานบุบผาเทียนกกนก ะรัชต์ล้อม
สังฆะอาสน์ลาดขาวปก พุทธะปริต เจริญเอย
วางวิวิธถวัลย์วิศิษฏ์พร้อม พฤทธิไท้ ศัยยา ฯ

◎ โมราสิลาบดทั้ง ธัญญา ปะรัณเอย
ถุงผักกาดถั่วงา เม็ดผ้าย
พักผลป่นแป้งทา เถลิงราช สิริท่าน
จันหมากทองคำชะม้าย มิ่งเวิ้งเริงแล ฯ

◎ พระแสร้หางช้างเผือก พานรอง อุไรเอย
กับลูกกุญแจทอง เทียบไว้
ทาณฑกรศกด สทธผอง พะสทธทพ ะสงฤา
ส่อสวัสดิมงคละไท้ สถิตช้าเฉลีมสถาน ฯ
◎ เครื่องนะมัสะการแก้วทอด แท่นลด
ตั้งราชะบัลลังก์ชัด ฉากซ้าย
ถาดสรงพักตร์อะลงกฎ ขันพระ นพแล
มณฑปจุมภฏด้าย โต๊ะตั้งพังมนตร์ ฯ
◎ ถะกลพานขันหมากทั้ง สุพรรณะศรี
บรมะราชะอุปะโภคมี พระเต้า
ทรงปะสุตพุทธะวาที ไตรรัช ะนินนา
เฉลีมพระศรัทธาเผ้า ใผ้ถ้อยเถระพร ฯ
◎ พระฉากตอนภาคเบื้อง ทักษิณ สถานท่าน
แท่นมาศอาสน์ภูบดินทร์ เด่นตั้ง
นพปะฎลเศวตะฉัตร์บิน สมจัก แขวนเอย
วางเครื่องสรงพักตร์ทั้ง เครื่องต้นสำอาง ฯ
◎ ถัดทางพระเสด็จหอง สรงชล
ฉลวยแบบโบราณถะกล เกียรติเจ้า
เถลิงรัชย์ฉัตร์เฉลีมมน เทียรสถิต
เดชดิลกปกเกล้าเผ้า ไพร่ฟ้าประดาหวัง ฯ

พระแท่นตั้งเครื่องพระสำอาง
ในพระฉากพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน
The Royal Traditional Toilet Set

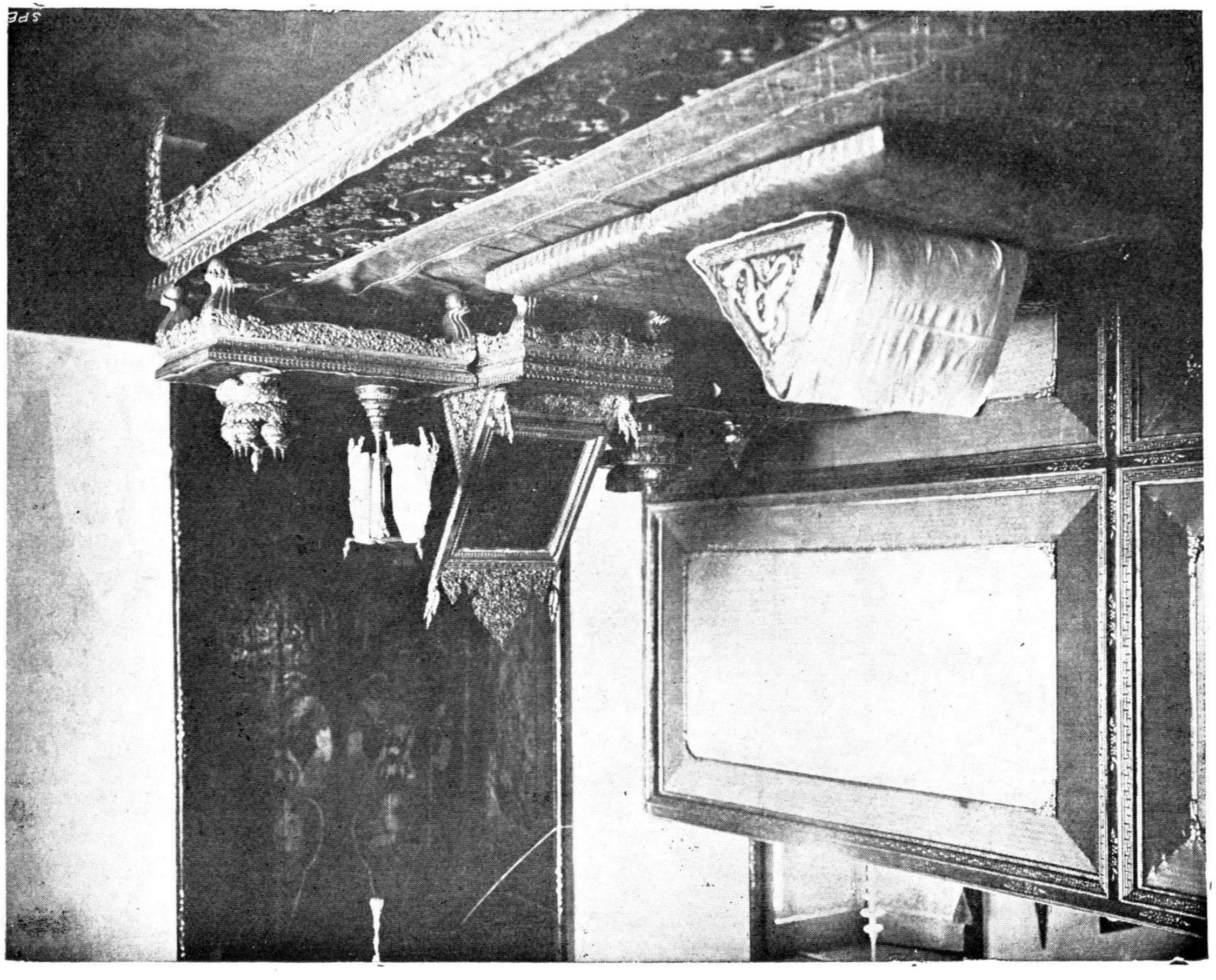

◎ พระโรงหลังตั้งอาสน์ อะสีติสงฆ์
ตั้งราชะบัลลังก์องค์ เอ่อเกล้า
ทรงรับอะติเรกะมง คละฤกษ์ ปะฐุมแอ
สมเด็จสังฆะราชเจ้า จักเอื้อนอวยถวาย ฯ

มณฑปพระกระยาสนาน

◎ ภายชาลารักแร้ อุทัยสถาน
ที่นั่งจักระพรรดิพิมาน แมกตั้ง
มณฑปพระกระยาสนาน อะภิเษก สรงเอย
ฐานยกบุษบกยั้ง หย่งเบื้องบนระหง ฯ
◎ มงคลเศวตะวัสตร์หุ้ม เห็นสะกาว เนตร์นอ
ช่อนาคช่อตั้งพราว ช่อช้อย
เพื่องอุบะตะทองวาว สุวรรณะรัศ มีเอย
ฟ้าผ่านศุกละกาญจน์ห้อย มาศละม้ายจำปา ฯ
◎ จุททิศาวิสูตร์พื้น ขาวปราย ทองเอย
ใขว่กนกทรงบิณฑ์ลาย แย่งก้าน
ถาดทองตั้งตั้งวาย วิชิตสถิต ภิเษกท่าน
รองบาทใบจันทร์ม้าน อะมิตแพ้ผยองชัย ฯ
◎ ฐานไว้เครื่องต้นถาด สรงพัก ตราท่าน
พระครอบมุรธาศักดิ์ สิทธิ์กล้า
เถิงฤกษ์เกริกเกียรติขัก -ริภิเษก สนานเอย
สมศุลีร่อนฟ้า จากฟ้ามาสิง ฯ

◎ มีงมะนุษย์มงกุฎพ้า ทุฑาไท เจ้าเอย
ทรงศักดิ์พ่างศักดิ์ไศ วะพร้อม
ทรงฤทธิ์เล่ห์ฤทธิ์ไว กูณฑู์พินาศ อะธรรมฤา
ทรงสัตย์ทัศะธรรมย้อม เยียงไท้คระไลหงส์ ฯ

◎ ราชะวัฏิทรงเครื่องพื้น ขาวผะสาน สุวรรณเอย
บังพระมณฑปสถาน ทุกคู้
เครื่องสูงเจ็ดชั้นกาญ จะนะแมก โหมดเพื่อน
สีนากเงินทองกู้ เกียรติ์กันชวัญปะฎล ฯ

◎ ต้นกล้วยต้นอ้อยจั่น หมากมะ พร้าวพ่อ
ประดับเชิงฉัตร์ระดะ เด่นครัน
สี่ทิศสี่อรรธะ จันทร์สี่ ช่องแฮ
เชิญอุทกทูนบาทขั้น ซบเกล้าเทาถวาย ฯ

◎ ภายบูรพ์ภายเบื้องอัส ดงค์ผะจง เจิดรา
บุษบกกนกน้อยองค์ ละค้าน
เพื่อไว้พระชัยะมง คละพิฆ เนศวร์แน
มุมสี่สี่ศาลสล้าง หละตั้งหวังสะการ ฯ

◎ จะตุโลกะบาลทั้งเชิด บูชา
มะหุร์ดิฤกษ์เทวะอินทรา ฤกษ์รั้ง
กลางหาวแห่งชาลา มณฑป เหนือแน
เตรียมโต๊ะสังเวยตั้ง โตกเส้นบวงสรวง ฯ

มณฑปพระกระยาสนาน

The Royal bathing-pavilion

◎ ปวงอะมระเทพะเจ้า หาวเหีร
เทียนธูปทองเงินเชีญ ชื่นพะเน้า
ปะรำเคียงพระเฉลียงเมีล อุทัยะภาค พิไลแล
พระขัตติยานีเผ้า ผ่านฟ้าคราสรง ฯ
◎ เบื้องอัสดงค์เด่นตั้ง ปะรำเสถียร
ถัดมะหามนเทียร ที่เผ้า
คุณหญิงและคุณเกษียล ทรงศักดิ์ สมแย
อิสสริยะยุละขอมเกล้า นอบเกล้าแกลหวัง ฯ

โรงพระราชพิธีพราหมณ์

ร่าย

◎ มังคะลาภิเษกกษัตร์สยาม พิทธีพราหมณ์เพรีดตั้ง
ทั้งผ้ายพุทธ์ผ้ายไสย์ ทั้งผ้ายไทผ้ายเทศ
มูละเหตุหวังเฉลีมขวัญ อัญเชีญสยมภวะนาถ
จากไกลาสมาสิง พระยอดมิ่งมะหากษัตร์
ราชะคำรัสซึ่งขาน ราชะโองการสมกระบวน
เฉกพระอิศวรปะกาสิต ทั่วสาระทิศโลกะธาตุ
นยมเทวะราชะบรรลอ ทั้งนบถอทั้งรก
ทั้งสวามิภักดิ์ทั้งขยั้น ทรงศาปสรรพ์สมสยอน
ทรงประศาสน์พรสมสมัค สะกละไตรจักร์มอบโชค
สะกละไตรโลกย์มอบชิวิต สะกละไตรพิทพึ่งเดช

อ้างขาระเมศรักขา อ้างกะรุณาอ้างคุณ
อ้างพะหุละมะหัจฉะรีย์ กรุงศรีรัตะนะโกสินทร์
ชินไสยะศาสตร์เสียพรื่อ ถึงนับถือรัตะนะตรัย
ยังถือไสย์แซมพุทธ จึ่งมะหุรัคฤกษะประเพณี
อะภิเษกศรีสยามะกษัตร์ จัดโรงพิธีพราหมณ์ตั้ง
ข้างพระที่นั่งอะมะรินทร์ฯ นอกฉนวนถิ่นศิวาลัย
ผันหน้าไต้ตามเคย ช่อฟ้าเผยผงาดฟ้า
ติดใบระกานาคสะดุ้ง รุ่งแสงทองกระดายลาด
หลังคาดาดสะกาวตระการ ปักโขลนทวารปักฉัตร์
ปักราชะวัฏตาชะแลง ดำแคงขลังใช่น้อย
ต้นกล้วยอ้อยผูกระนาว ขื่นหมากมะพร้าวผูกระยับ
สรรพเครื่องราชพิธีถะกล เตียงมณฑลเล็กกลาง
เตียงทองวางหลั่นลั้ง ตั้งเทวะรูปศักดิ์สิทธิ์
พระอิศวรพระอุมา พระนารายณ์ลักษมี
พระมเหศวะรีพระพรหม พิฆเนศวร์อุดมะเดชา
โต๊ะเทวะดานพะเคราะห์ เฉพาะเบื้องสะดำมณฑล
กล่นเบญจะครรภ์กุมภ์เนาว์ เบื้องเฉวียงเตาโหมกูณฑ์
สมบูรณ์เวทางคะศาสตร์ ราชะครูพราหมณ์พร้อมพร้อม
อ่านเวทไตรเพทน้อม มะโนชน้อมจอมสวรรค์ แลนา ฯ

โรงพระราชพิธีพราหมณ์
A Brahmin Ceremony

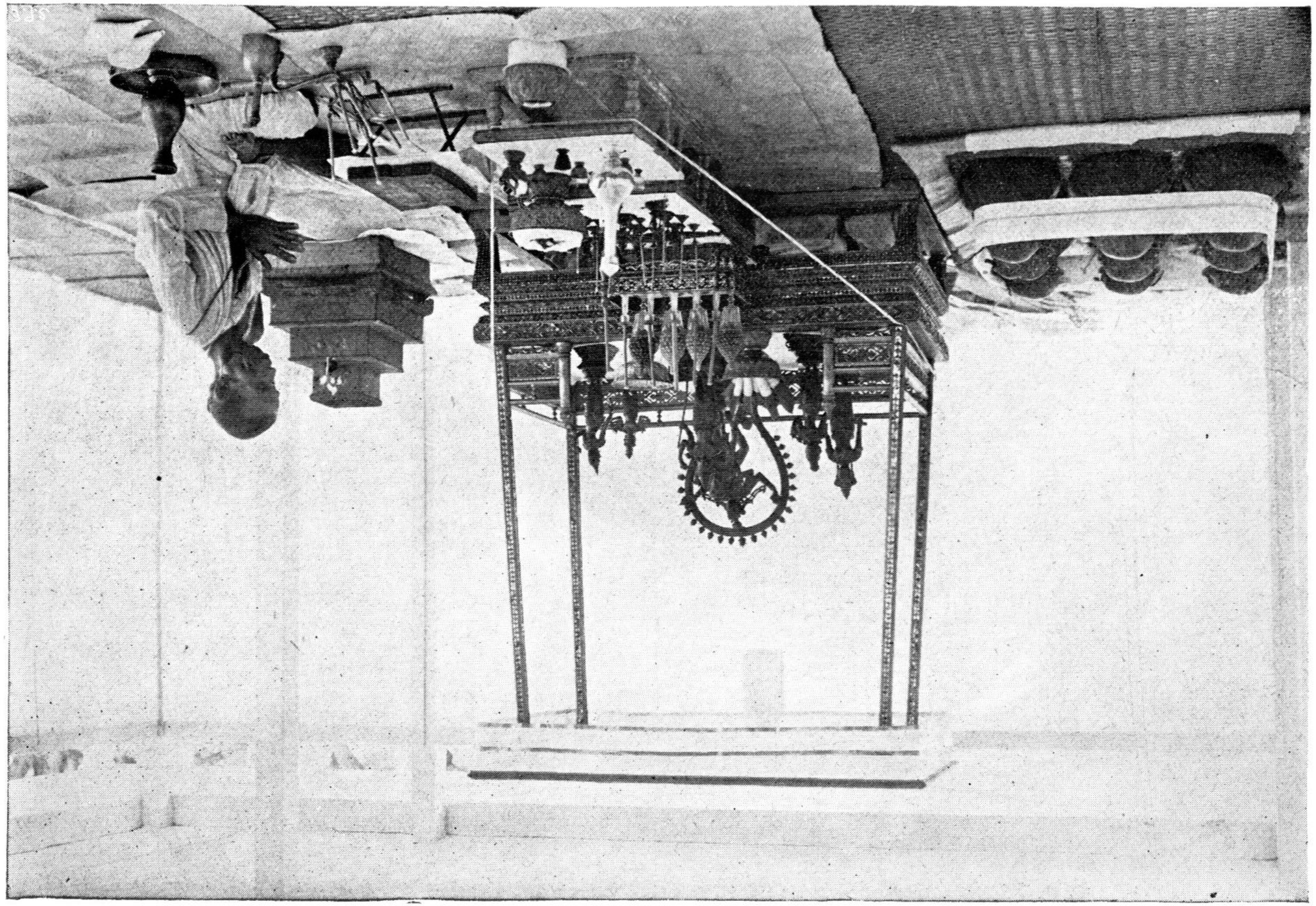

ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

โคลงสอง

◎ วันสวดมนต์รถนต่ง เทยนเทาพระองค ทง
เท่าอ้อมเคียรสะการ คู่เอย ฯ

◎ พานนะมัสะการเครื่องห้า ทองใหญ่ไพโรจม้า
กนกตั้งปลั่งกุสุม สวยออ ฯ

◎ พุ่มเข้าตอกดอกไม้ บูชิตพุทธะรัตน์ไว้
สพสั้นสามวาร แลนา ฯ

◎ อุโบสถสถานพระแก้ว มระกตปรากฏแพร้ว
พร่างฟ้าสง่าสยาม ยิ่งแล ฯ

◎ สมนามกรุงเทพไท้ นัคะเรศอะมระรัตน์ไว้
พระแก้วโกสินทร์ โสตถิเทญู ฯ

เสด็จถวายบังคม
พระบรมอัสถิ และ พระบรมศพ
เฉลิมพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
โคลงสี่

◎ ถึงสุทินญี่สิบคล้อย สายัณห์
โสระมาสะกุมภาพันธ์ ค่ำนี้
สมเด็จพระจอมขวัญ สยามะยอด ยุวาเอย
ทรงเศวตะภูษิตชี้ เชื่อมเศร้าสมสะการ ฯ

หอพระธาตุมนเทียร

◎ จากบรมะพิมานพร้อมมึง มะหิษี สวาทท่าน
สมศักดิ์สมลักษะณี คู่สร้าง
อุภัยะบัลย์จักรีทวี สวามิภักดิ์ ยิ่งเอย
สนองบาทยุระยาตร์ข้าง ขัตติยะเพี้ยงเคียงคลอ ฯ
◎ เสด็จหอเทพะไท้ธาตุ —มนเทียร
กุสุมะศักดิ์ที่ปรักเสถียร ถ่อมน้อม
บรมะญาติบรรพะราชระเมียร มะหัคฆะเดช ผะดุงเกียญ
ชัยะภิเษกเอกอะดุลยะห้อม มะหุร์ดิฆร้องสุมงคล ฯ

พระที่นั่งจักรี

◎ ระดลปราสาทแก้ว จักรี
ชันสู่ศูลีศรี ชั่งตั้ง
บรมะอัสถิระตุรี ศวะระเทพ บิดรท่าน
จอมชะนกชนะนิทัง บุไท้มะหัยยิกา ฯ
◎ เทียนสุวรรณะมาเลศน้อม นะมัสะการ
สรวมเดชเมตตาภิบาล หน่อไท้
พิธีเอกอะภิเษกสนาน เถลิงรัชย์ สยามเอย
ศุภะโชคชัยะโยคไร้ พิบัติแผ้วผะดุงชวัญ ฯ

พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท

◎ เสด็จขจรจรัลขึ้นดุสิต ปราสาท
ขัตติยะเสวะกามาตย์ มากเผ้า
ทรงเครื่องนะมัสะการศาส ดาบัฏิ —มางค์เอย
วีระยาตร์กลาดเคียระเกล้า ประณตน้อมขอมสถาน ฯ
◎ พระผ่านถึงแว่นฟ้า บรมะศพ สรวงเอย
พานบุบผาขารุกลย กลิ่นห้อม
ถะเกิงเทียนธูปเคารพ บรมะเขษ ฎาท่าน
คุกพระชันนุน้อม นะมัสะถ้อยธิฐานทูล ฯ
◎ “บดิสูรทรงชุบเลี้ยง กะรุณา น้องท่าน
เฉลิมยศพระรัชชะทา ยาทยั้ง
สวรรคตโศกสลดอุรา ระทมเทวษ ไฉนฤา
จำสกดปลดศัลย์ตั้ง ตโนชแพ้วภารสนอง ฯ
◎ สำรองอะภิเษกชื่น เถลิงถวัลย ะราชย์รา
ขอพระเดชผะดุงขวัญ ฤกษ์แผ้ว
สาระพัดพิบัติภะยัน ตะรายรอด เจริญเทิญ
เฉลิมศักดิ์จักริชะแกล้ว ร่มเกล้าเกษมชะนางค์ ขอเดชะ” ฯ
◎ เบ็ญจางคะประดิษฐ์ไท้ ถวายภิวันทน์
สามคาบยงคมคล พเจา
จุดเทียนแท่นอะภิธรรม์ บุญบุทิศ แล้วรา
เสด็จกลับลับวิสูตร์เข้า ฆเรศะเวงวังใน ฯ

เหรียญบรมราชาภิเษก

ร่าย

◎ สยามอะธิปะไตดำรัส
สร้างเหรียญอะนุสรณ์สมประดับ
งานบรมะราชาภิเษก
เริ่มพระขัตติยะวงศา
ผู้สวามิภักดิ์พงอวย
รื่นเขียวพรรณะรัชชะกาล
พระปะระมาภิไธย์วงรอบ
สุระทินพิธีราชาภิเษก
พระปกเกล้าปกเศียร
มุรธาธรธิบดินทร์
ให้ราชะทานทั่วองค์
เหรียญทองนั้นกอกษัตริย์
เหล่าขุนเสนาบดี
ส่วนอะนุชาติกษัตริยางค์
ทุกขนัดราชะบำรุง
เยื่องเป็นเหรียญหิรัญ
ศรีนิเวศะรักษ์บรมะวงศ์
ทรงอาทรส่งประทาน
มีบรรดาศักดิ์ตั้ง
ให้อะมัจมุรธาธร
สำหรับพระราชะทาน
แด่อะเนกนิกรมะราชะภัฏ
ทูตานุทูตมีศักดิ์
ห้อยแถบสวยบัณฑระวรรณ
ด้านหนึ่งบรมะรูปไท้
ด้านหนึ่งขอบอักขระวะดี
เฉกจารึกเฉลิมเผ้า
ระเมียรมิ่งคุณฎาภรณ์
แจกตามระบินบรรหาร
ขัตติยะวงศ์ข้าทูลละออง
เพียงราชะนัดดาเจ้า
นายพลพิรียะมะหาอมาตย์
ขุนนางสัญญาบัฏ
ทั้งในกรุงหัวเมือง
ผ้ายในนั้นอะธิบดี
พระองค์เจ้านภาพร ฯ
ข้าบทะมาลย์สตรี
ทั้งเจ้าทั้งภรรยา

เสมาพระบรมรูปที่ระลึกพระบรมราชาภิเษก
Pendant bearing the effigy
of His Majesty, a Coronation souvenir
เหรียญที่ระลึกพระบรมราชาภิเษก
The Coronation Medal
ดอกพกุลเงินพกุลทองพระบรมราชาภิเษก
Gold and silver (Mimusops Elengi) flowers
scattered by His Majesty
amidst members of the Royal Family etc.

มาตยะเสวะกาเสนี
เริ่มภิเษกพระปกเกล้า
อ่าอินทรีย์เมื่อเผ้า
กลัดน้อมนิรันดร์ถวิล แลนา ฯ

แห่พระสุพรรณบัฏเข้าสถิตพระแท่นมณฑล

โคลงสี่

◎ สุทินระพีเอกะพิสดิม์ตั้ง
สิบสี่นาฬิกาตรง
เชิญสุพรรณะบัฏมง
จากโบสถ์วัดพระแก้ว
น้ำวง ค้ายรา
ฤกษ์แล้ว
คละราช ชะตาท่าน
สู่ห้องไพศาล ฯ ฯ

◎ ราชะยานกงกองตง
อาลักษณ์แต่งเทวัญ
คุกชงฆ์ผะจงกระสัน
คู่แห่คู่เคียงพร้อม
พานสุพรรณ ะบฏเอย
นั่งน้อม
มือหมอบ ประคองเอย
ปรัศว์ล้วนหลวงพรู ฯ

◎ แปดคู่เต็มยศต้อง
ตำรวจเทวะดาราย
แตรสังข์ปี่กลองหลาย
กลดเครื่องสูงไสว้วิว
แต่งกาย
เรียบร้อ
หละบ่าว ประโคมเอย
ว่างน้อยแนวประนัง ฯ

◎ บังสูรย์บังแซกเบื้อง
เฉลิมถิ่นอินทร์พรหมขนัด
ประตูพิมานชยะศรีบัด
ผ่านราชะปราสาทเข้า
หลังพัด โยกรา
เนื่องเข้า
ชะบวนโอบ เฉวียงเอย
ฉวยยั้งอะมะรินทร์ ฯ ฯ

◎ เชิญลินลาชนสู่ ไพศาล ฯ
เสียงกระทั่งแตรกลองชาน ครุ่มครื้น
เข้าทางหว่างพระทวาร เทวะราช มะเหศวร์เอย
สถิตแท่นมณฑละฟ้น โชคไท้ชัยะโฉม ภิยโย ฯ

ตั้งน้ำวงด้าย

ร่าย

◎ โสมแหว่งแสงสะกาวหาว วาวสุริยะยลยอศรี
รัชะนีโปรยประกายสวรรค์ เย้ยสายัณห์พะยับหน
คลอัษฎะรัสะนาพิกา ไฟฟ้าข้าง่างสลัว
เจ้าอยู่หัวประชาธิปก สยามะนายกยุพะราช
เสด็จจากอาสน์บรมะพิมาน ทรงเครื่องทะหารครื่งยศ
ปรากฏเกียรติกองม้า เหรียญดาราภรณะประดับ
บทะจรประทับเกยวิจิตร์ สถิตราชะยานกงสุวรรณ
บังสุริย์ฉันเฉิดระหง เครื่องสูงส่งสมโชค
พัดโบกโบกลมหวน ดำเนิรชะบวนราชะสดัมภ์
ตำรวจนำสองสาย กรมะวังรายสองเฉียง
องคะรักษ์เรียงสองหน้า ทะหารรักษาองค์แซง
ตามตำแหน่งรายหนึ่ง สง่าขังขึงสมบุญ
ของพระจุลจอมเกล้า เหล่ามหาดเล็กระดับเดิร
เชิญพระแสงเชิญเครื่อง โดยเสด็จเบื้องปฤษฎางค์

ขะบวนแห่พระสุพรรณบัฏ
จากพระศรีรัตนศาสดาราม
The Golden Tablets being borne in State
from the Chapel Royal

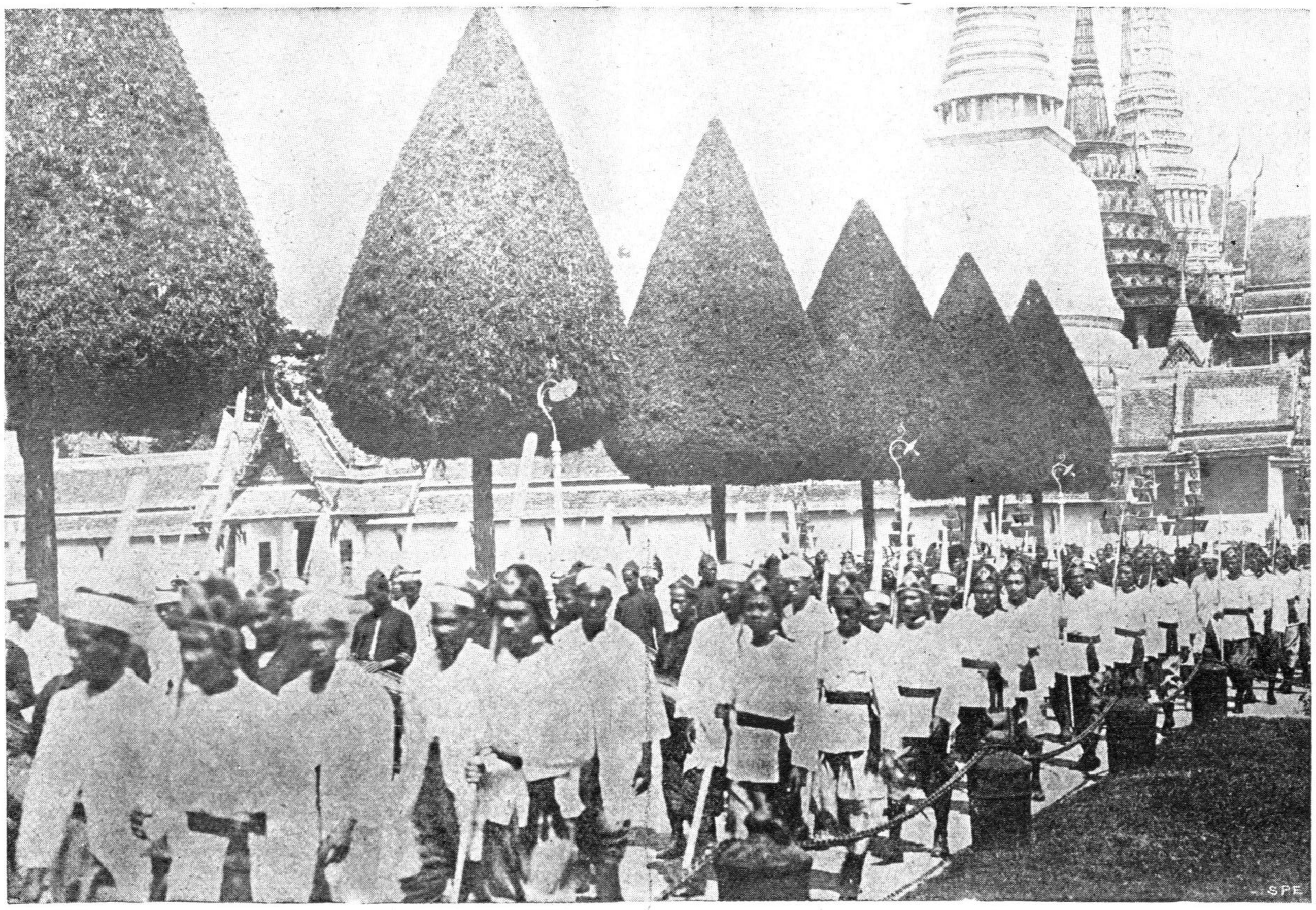

ชะบวนเห่พระสุพรรณบัฏ
จากพระศรีรัตนศาสดาราม

The Golden Tablets being borne in State
from the Chapel Royal

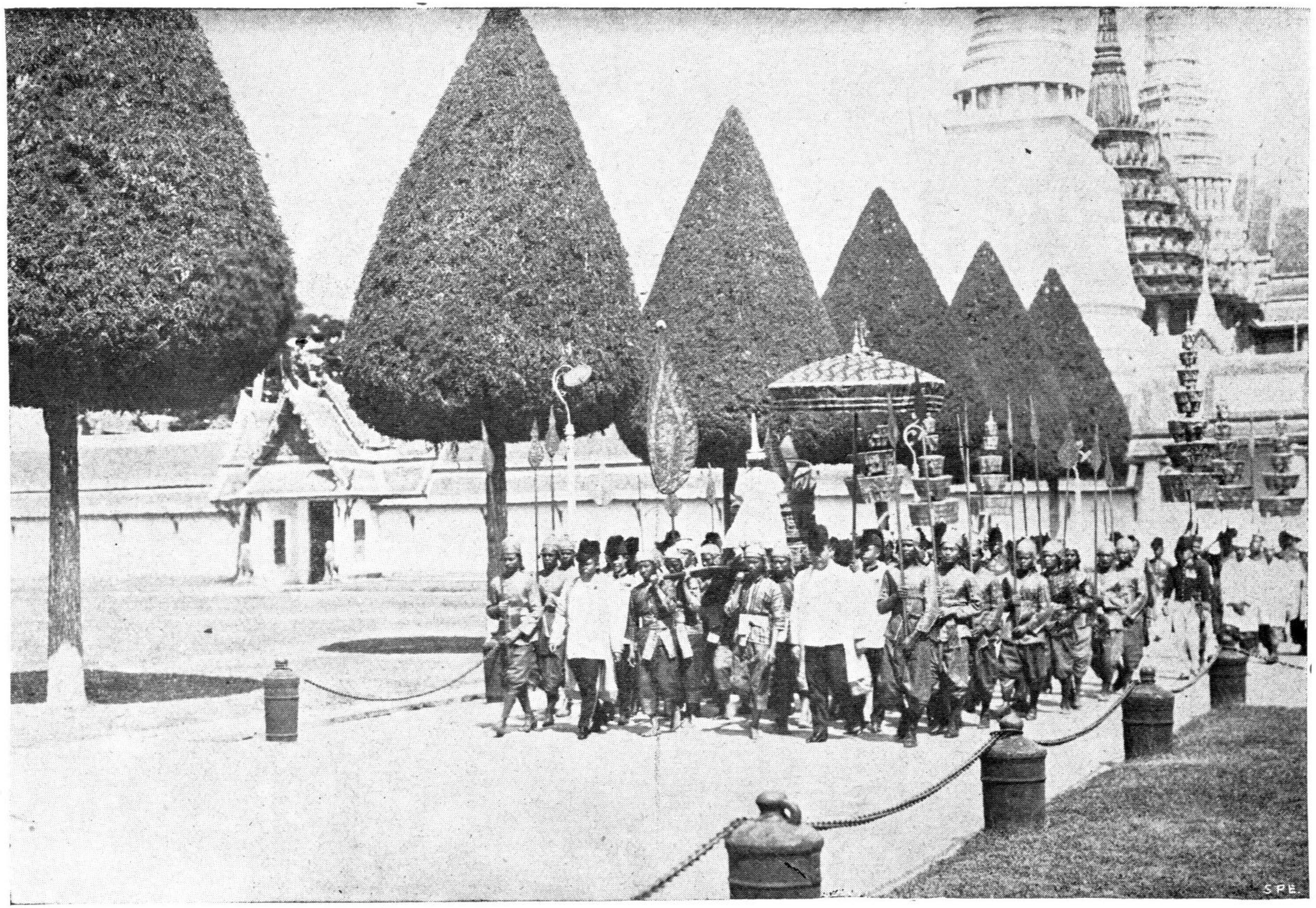

ราชยานกงทรงพระสุพรรณบัฏ
เข้าสู่พระมหามนเทียร

The palanquin bearing the Golden Tablets

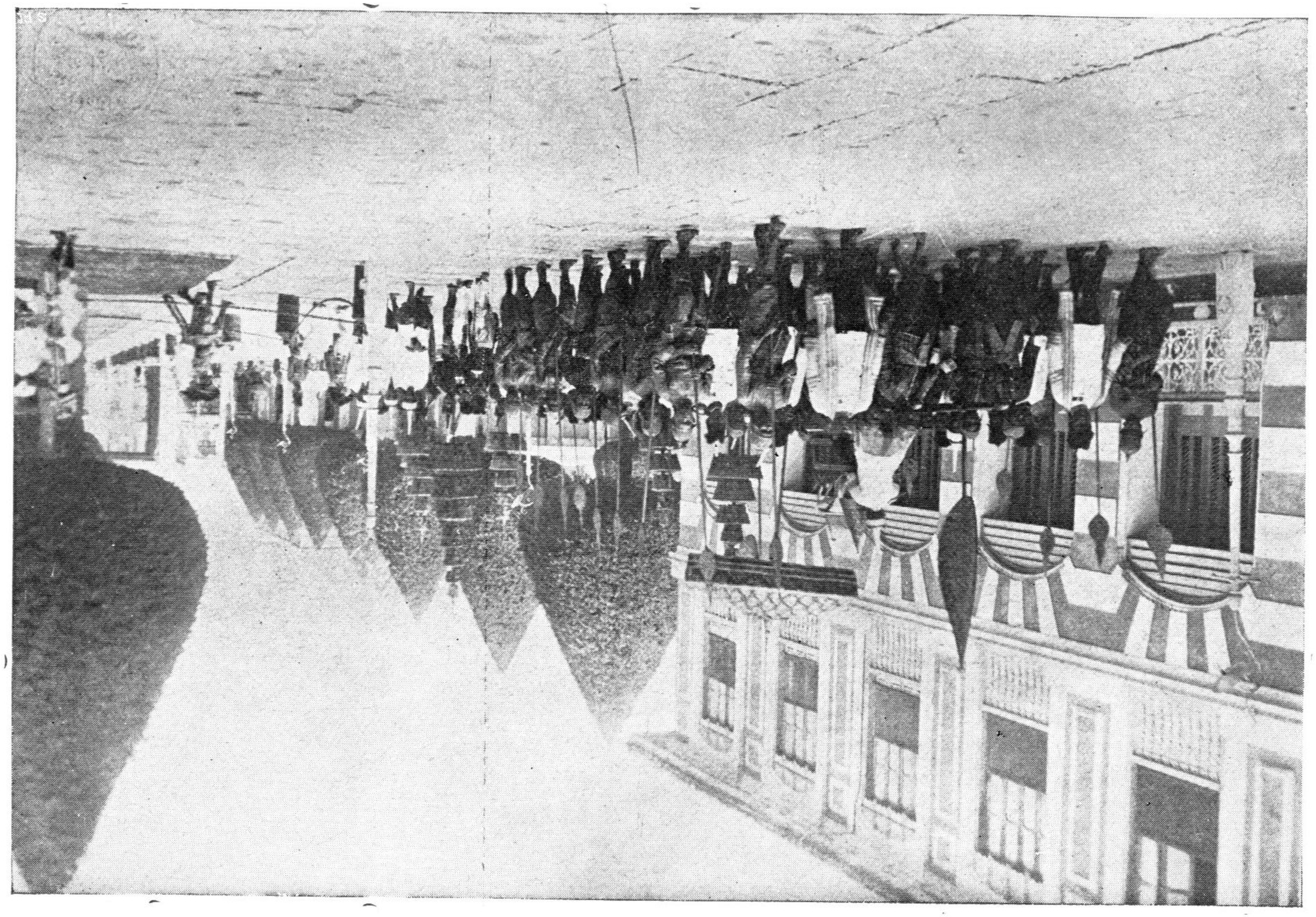

คณางค์ทะหารรักษากยัตร์ รายเอกะทัศตั้งแถว
แนวกระทรวงนิเวศะนานุรักษ์ เฉลีมศักดิ์เฉลิมเกียรติยศ
พร้อมหมดหมู่แตรวง ยงประจำกองผยองยุช
วันทิยาวุธบรรเลง เพลงสรรเสริญบาระมี
ปางเสด็จลีลาผ่าน ประทับราชะยานเกยชัย
เข้าในอะมะรินทร์ ฯ สถาน ทางพระทวารเทเวศร์
อเนกน้อมเกศผ่งกาย ถวายคำนับอยู่สะพรั่ง
ทั้งบรมะวงศ์อะนุวงศ์ ละล้วนทรงอาทระราช
เสนามาตยะเสวก ครั่งยศดิลกอาตม์อ่า
ประดับอิสสริยาภรณ์ปลั่ง ทั้งในกรุงหัวเมือง
นองเนืองเฝ้าทูนธุลี เสนาบดีอุปราช
กลาดเทศาธิบดิน เฉลีมบาระมินทร์ผ่านเกล้า
สวามิภักดิ์จักริชเข้า ชิวิตตั้งกะตัญญู ยั่งแล ฯ

โคลงสี่

◎ ภูบดีขุดเครื่องน้อม นะมัสะการ
สัมพุทธะพรรณีประธาน พระแก้ว
เสด็จขึ้นสู่ไพศาล ฯ สมเกียรติ์ ถะเกิงเอย
ตำรวจองคะรักษ์แกล้ว สี่หน้าสนองนำ ฯ
◎ ธรรมเนียมว่างเจ้าปก มนเทียร สถานท่าน
ก่อนภิเษกนะวะราชเสถียร ที่ไท้
องคะรักษ์พิทักษ์เวียน ระวังชิด องค์นา
ทุกนิวาสน์ราชะวงศ์ใช้ กระทั่งทั้งวังหลวง ฯ

◎ ทะยวงตำรวขนันพระ ยามี ศักดิ์เอย
มหาเทพมหามนตรี คู่ใกล้
พระอินทรเทพศรี องคะรักษ์
พระพิเรนทรเทพไห้ ออกหน้าน้ำเดีร ฯ
◎ เชีญพระแสงชิดเชื้อง บาทพะยพ
พระญาติราชะวัลลภ ชิดเชื้อ
พระยายศะมานพ นริศร์ร่วม ฤทัยเอย
สมศักดิ์สวามิภักดิ์เกือ เกียรติข้าหลวงเดิม ฯ
◎ เฉลิมราชะศักดิ์หม่อมเจ้า อรชุน ฯ
เชญพระมาลาอะดุล ยะเดชพรอม
มะหาดเล็กรับใช้สะกุล กษัตริย์อีก สามรา
สนองบาทนะวะราชห้อม พิมุขไท้คระไลตาม ฯ
◎ นามพระองค์เจ้าฉลาด เฉลิมพล
สร้อยทิฆัมพรยุคล บุตร์กล้า
หม่อมเจ้าโชติสีถะกล เกียรติกฤติ —กาแล
กอกษัตริย์องค์ถัดข้า สนิธน้อยถนอมวงศ์ ฯ
◎ สมุหะราชะองคะรักษ์เข้า พระยา
รามะราฆพถา ถันใกล้
คอยพิทักษ์รักชามะหา วีระราช
จวบประทับบัลลังก์ให้ เบีกข้าธุลีชี ฯ

เสด็จส่เกยพระที่นั่งบรมพิมาน

His Majesty about to mount a palanquin of State

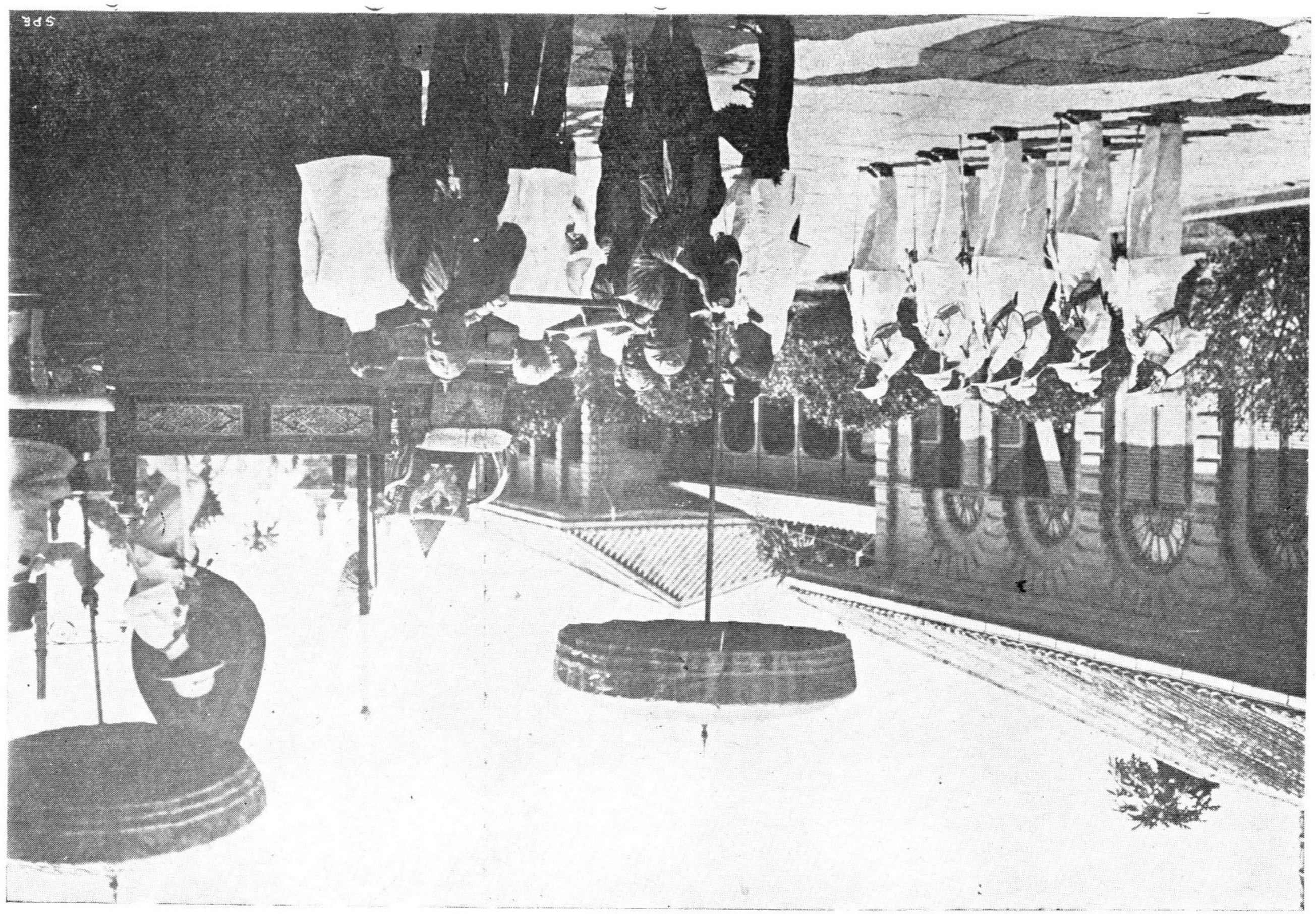

ขบวนราบเสด็จพระราชดำเนิร

วันจุดเทียนชัย

งานพระบรมราชาภิเษก

His Majesty proceeding to the Coronation **Hall**

ทรงพระราชยานกงเสด็จโดยขะบวนราบ
วันจุดเทียนชัย
งานพระบรมราชาภิเษก

Seated upon a palanquin of State, His Majesty
proceeding to the Coronation Hall

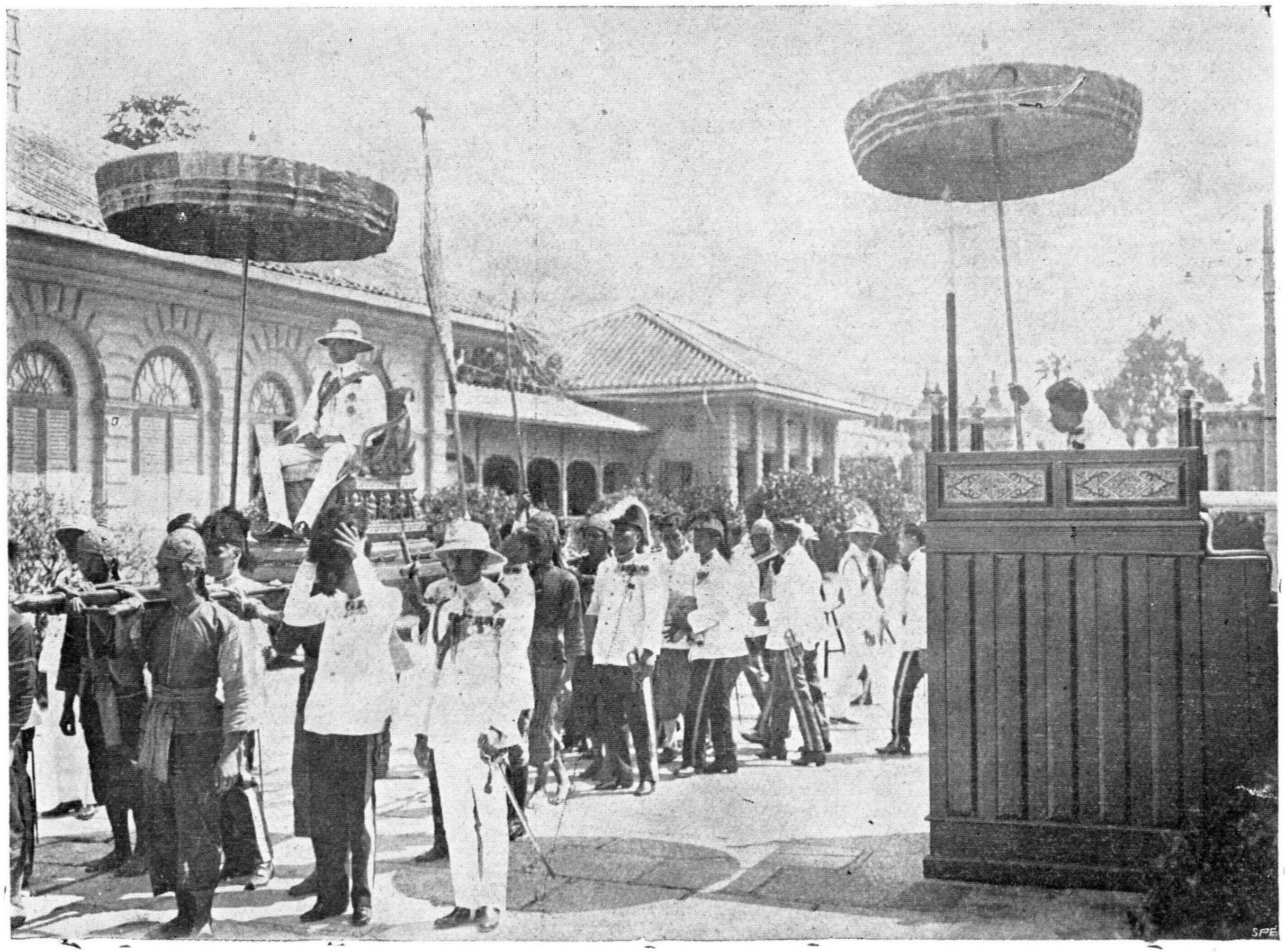

◎ ดนตรีนีนาทแสร้ เสนอกรรณ
สังฆะราชนำสงฆ์จรัล เรียบถ้วน
ดึงสะเถรสถิตอัญ ชะลียะอาสน์ อร่ามพ่อ
ขัตติยะญาติอำมาตย์ล้วน เลือกเข้าปรางค์ใน ฯ
◎ เข้าใกล้อิสสริยะชั้น พานทอง
ชุนใหญ่สายสะพายผอง พวกเผ้า
นิเวศะรักษ์พะนักงานรอง ประจำราช ะการรา
โปรดนุญาตโอกาสเข้า ร่วมห้องมะหาลัย ฯ
◎ จอมไผทโปรยสุหร่ายน้อม สุทกประทิน ถลองเอย
พุทธะรัตะนานาวิล ยาตร์อุ้ม
ผลกตรูสุยาระมน เมอพเนก ยกรมณฑาน
วาระวิศิษฎ์เชิญสถิตซุ้ม แท่นชะเง้มเฉลิมงาน ฯ
◎ ผ่านเมืองจุดเครื่องตั้ง นะมัสะการ พระนา
ทรงนิจะศีลสะมาทาน เทีดไว้
เถระนำชัดตำนาญ สัตตะปริต เทริญแล
ทรงสักการเทพะไท้ จุดถ้วนเทียนงาม ฯ
◎ พระสยามเทวะราชทั้ง ภัทระบิฐ บวงรา
เทพะรักษ์ฉัตร์อัฐะทิศ ท่านน้อม
ประทับอาสน์ราชะพงศ์พิท ทูลถั่ง ประเทืองเอย
เสร็จโปรดปราโมทย์อ้อม สู่เบื้องบัลลังก์ ฯ

๏ พราหมณ์หลั่งศังขุทกเอื้อน อิศวะระพร พิศิษฏ์ท่าน
สงฆ์ขบถวายพรชร จากไท้
เสด็จนิวัตเยี่ยงนิทัศน์ตอน แรกเสด็จ มารา
ทุกมะนัสหวังสวัสดิให้ พระชื่นชัยะศรี สมเทญ ฯ

จุดเทียนชัย

ร่าย

๏ ดิถีไทวพิสดิม์กุมภะมาส สุริโยภาสผ่องโพยม
ปุริมะฤกษ์โสมะนัสะถวัลย์ บุพพัณหะสมัยมะหุรดี
ศรีสุเรนทระราชะลือชัย สุโขทัยธรรมะราชา
อ่าองค์ทรงคริ่งยศ ละลงกฎอิสสริยาภรณ์
จอมพหละนิกรเกศทะหาร จากบรมะพิมานแห่แหน
แม้นวันหลังดังระบิน สู่อะมะรินทระวินิจฉัย
ราชะประยูรไสวเผ้าบาท เสวะกามาตย์เสนา
แต่งกายาคริ่งยศ น้อมเคียรประณตขนานเนื่อง
ทรงจุดเครื่องกะตัญชะลี พุทธะพรรณีมะณีรัตน์
สถิตขัตติยะบัลลังก์ระหง อะสีติสงฆ์เลออาสน์
สังฆะราชถวายศีลพลัน ครั้นใกล้ฤกษ์พิชัยะเถลิง
ทรงถะเกิงเทียนชะนวนสุวรรณ ด้วยเพลิงสวรรค์วิสุทธะเลิส
ประณมหัตถ์เทียดสะโมธาน ทรงอะธิษฐานสรวมสวัสดิ์
อ้างไตรรัตะนะคุณาทร เทพะยิดรมะหิทธิเดชา

ทรงพระราชยานกงเสด็จโดยขะบวนราบ
วันจุดเทียนชัย
งานพระบรมราชาภิเษก

Seated upon a palanquin of State, His Majesty
proceeding to the Coronation Hall

อะมระศักดาสากล
เพื่อเถลิงราชย์เรืองบุญ
ธิระรัชชะสมัยเฉลิมกรุง
พาณิชยะเกษตร์สมบูรณ์
เพื่ออุปะถัมภ์พุทธะศาสน์
บรรดาลอุบัทวะวิโยค
พิศิษฎ์อิฐะประสงค์สมเกยีรติ
เสด็จยาตร์ยังกระโขมชัย
พระยาโหรลั่นฆ้องหึ่ง
แสร้พิณพาทย์ประโคมครึก
เสียงบัณเฑาะว์สนั่น
เคล้ามงคลคาถา
ย่ำสยองโลมานุสรณ์
มาลอยประสิทธิ์พรสระพรั่ง
หุดาสมงคลเทียนชัย
บรมะยุพะราชอำนวย
ย่ามแพรลาย,เหรียญระลึก
ทรงขบพระหัตถ์อุทิศ
สังเวยปวงเทวะศักดิ์สิทธิ์
สรรพสัปตะรัสะผองพะลี
ตามโบราณะราชะนิติ์
สังเวศวะณัตร์สี่องค์

อวยมงคลละศุภะประสาธน์
เพื่อเถลิงคุณเถลิงชัย
ผะดุงสยามะชาติ์เฉลิมเขต
คุณเศรษฐะกิจพิทยะกรรม
แผ่ชิโนพาทไพศาล
ไร้โรคไร้ปะรามิตร์
ทรงถวายเทียนสังฆะราช
ครั้นได้ไสยะฤกษ์ขวัญ
อึงเสียงศังข์กระทั้งแตร
เสียงมะหระธึกเสนาะ
สรรพะดนตรีนิน
สงฆะราชาคะณะพร่ำ
เสมือนอะมระนิกรมะหะฤทธิ์
สมเด็จสังฆะราชทรง
ในท่ามกลางสันนิบาต
ไตรแพรสวยเหลืองอร่าม
แก่สมะณะอะธึกท้วองค์
เครื่องวะรามิสะบวงสรวง
ซึ่งสิ่งสถิตเศวตะฉัตร์
ส่งบูชะนียะอเนกะสถาน
คือเทพยะสถิตพิทักษ์รัชย์
เฉลิมสิริมงคลยะดินทร์

ที่อะมะรินทระวินิจฉัย ในปราสาทจักรี
ศรีดุสิตมะหาปราสาท บรมะมะหาราชะวังถวัลย์
อะนันตะสะมาคมสถิต ราชะวังดุสิตสวนสะเยย
สังเวยเทวะลือนาม พระสยามเทวาธิราช
มะหิศระปราสาทพรรลึก ขอมพิชัยะศึกแสงสงวน
พระนะเรศวรศักดิ์สิทธิ์ สถิตห้องภุษามาลา
อิศวรนารายณ์พิฆะเนศวร์ สามเทเวศเทวะสถาน
เจ้าคชะสารหอยาส เทวะอำนาจฤทธิเลื่อง
พระหลักเมืองเสื้อเมือง พระเพลิงเรืองฤทธี
พระภาพัชัยศรีสุระยิ่ง พระภูมิ์สิงห์ึกดิน
เทวะรูปปั่นหอแก้ว เจตะคุปต์แกล้วเดชแกร่ง
อีกแปดแห่งมะหิทธิเทพ เสพน์สยามะรักษ์ศักดิ์สิทธิ์
เสร็จบรมะบพิตร์ระดล ขึ้นห้องขนไพศาล ฯ
สถิตกาญจะนะบัลลังก์ ตรึงคะสงฆ์นั่งสังฆะอาสน์
ชัตติยามาตย์สูงศักดิ์ พร้อมเจ้าพะนักงานเนื่อง
ทรงฉุดเครื่องสะการทรง อะภิวันทน์สงฆ์ถวายพรพระ
ทรงประเคนโภชะนา บรมะวงศาปะฏิบัติ์
อะนุวงศ์จัดอังคาส สังฆะเบ็ญญาสฉันอะมะรินทร์ ฯ
ภูมินทร์รับโมทะนา ถวายพรลาเจ้าไทย์
ระจากไพศาลกลับ เสด็จออกประทับโรงคำ
สงฆ์ขึ้นประจำเตียงสงฆ์ ทรงบูชาภาณะวาร
ท้องภาณพุทธาภิเษก เถระจัตุเวคสวดผลัด

เสด็จโดยขะบวนราบวันจุดเทียนชัย

Seated upon a palanquin of State
His Majesty returning from the
Coronation Hall

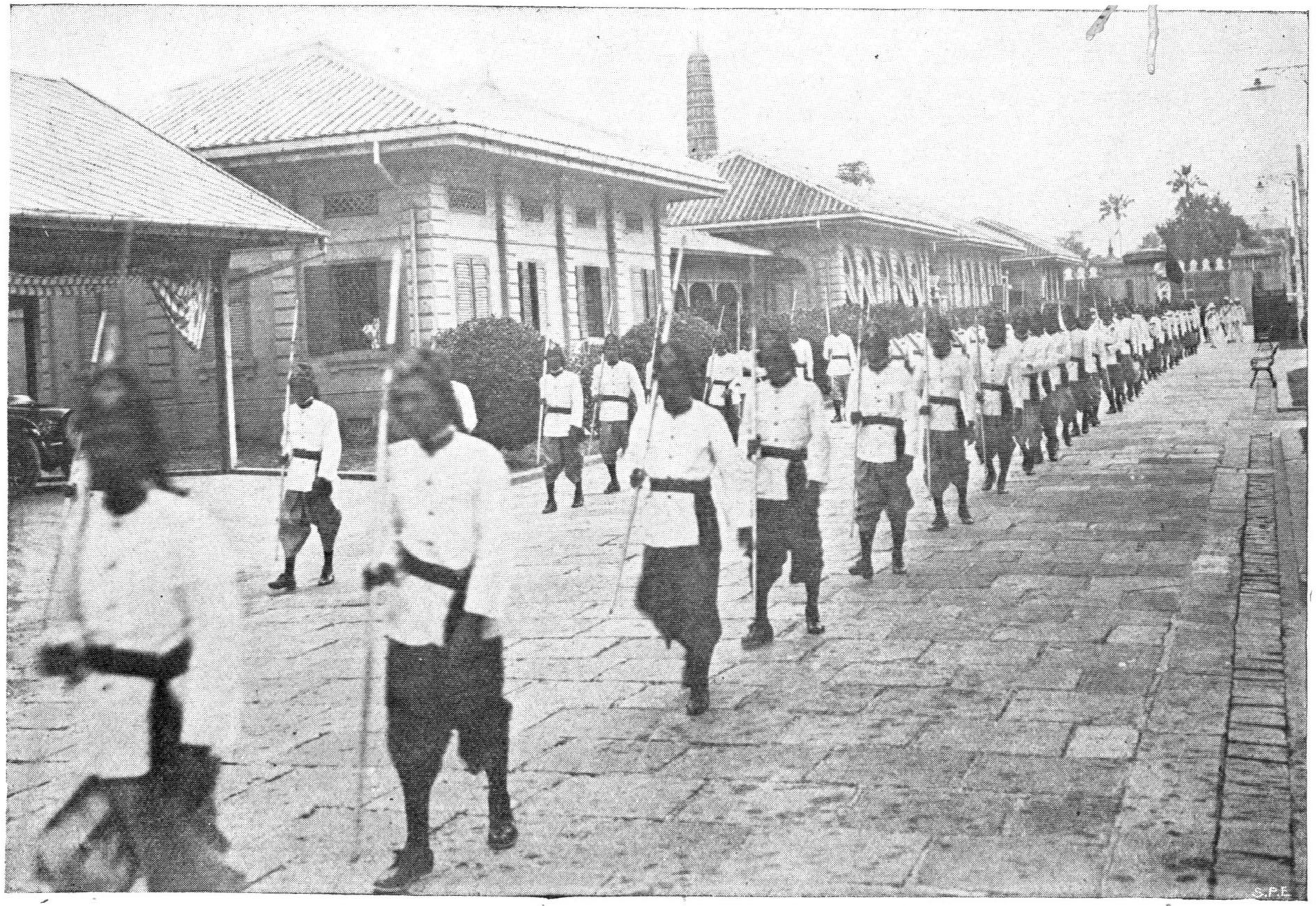

ทั้งทิวัสะรัชะนีเวียน ขวบดับเทียนชัยะพิธี
เมื่อภิเษกศรีเสร็จสรรพ์ ขอมถวัลย์นิวัตร์ราชะสถาน
บรมะพิมานโดยแห่แหน แสนสง่าชะบวนแบบน้อย
น่าชื่นน่าชมชะม้อย บาทเบื้องเฉลิมบุญ บาระนี ฯ

มงคลราชพิธีเจริญพระพุทธมนตร์คืนแรก

โคลงสาม

◎ ทวยชุนขัตติยะราชะพงศ์ ทุกองค์ทุกท่านถ้วน
ทะหารและพ่อเรือนล้วน แต่งต้องตามนัย หมายแน ฯ
◎ เต็มยศใหญ่สะพายตรา มงกุฎสยามะเมื่อเผ้า
สร้อยพระจุละจอมเกล้า แกล่เบื้องอังสา สรวมเอย ฯ
◎ เครื่องอิสสริยาภรณ์ประดับ เต็มตำรับระเบียบใช้
เฉลิมพระเกียรติยศไท้ เทิดหน้าเถลิงนาม ทั่วแล ฯ
◎ สมความชอบความดี สมศักดิ์ศรีซึ่งได้
เกียรติยศราชะทานไว้ ทุกเช้าชุนนาง แลนา ฯ
◎ ปางทุติยะวารสายัณห์ สายสะพายผันแผกอ้าง
เปลี่ยนมะกุฎสยามเป็นช้าง เผือกเพี้ยนสีสะพาย แดงรา ฯ
◎ ตามหมายเย็นตะติยะวาร สายสะพายตระการเกียรติ์เจ้า
มะหาจักรีศรีเผ้า พิเศษพ้นผองตรา สยามเอย ฯ
◎ ทุกรัตยาปริตเจรญ เชิญชุนเชิญขัตติยะเจ้า
สร้อยพระจุละจอมเกล้า แกล่เสื้ออังสา สรวมเทิญ ฯ

โคลงสี่

◎ สนธยายุพะราชเข้า ทักริช
ทรงเครื่องยุธะภูษิต ศักดิ์แกล้ว
โรงเรียนสุระรณะชิต เฉลิมทัพ ไทเอย
เต็มยศสมยศแก้ว กษัตร์เข้าขอมสมร ฯ

◎ สร้อยสุราภรณ์ช้างเผือก พิรังสา สรวมเอย
สะพายวะชิระมงกุฎมะหา รัตน์แพร้ว
ประดับเหรียญเพชระคารา ไพโรจ วิไลแอ
สถิตพระราชะยานแล้ว แห่เลี้ยวลานชัย ฯ

◎ ทัศะไนย์ชะยวนราบเพี้ยง บุรัพะวาร
เปลี่ยนแต่งเต็มยศขนาน ใหญ่เย้อ
กองเกียรติยศทะหาร รายสิบ เอ็จเอย
หมวกภู่ชูศักดิ์เสือ สง่าน้ำเงินถมึง ฯ

◎ ตำรวจตรึงมาศเสือ สีทิฆัม พรพ่อ
สะพายดาพทองกำยำ ย่างเมือ
กุมหอกกลอกเงินนำ เสด็จยาต ราษา
นิเวศะรักษ์ปักทองเสือ หมึกเข้มเคียงยาน ฯ

◎ ชุนทะหารเชีญธวัชะแกล้ว กะบี่ธุช
เคียงคู่กับพระครุฑ ะพ่าห์เต้า
นำพระราชะยานอุต ดมะศักดิ์ สูงแอ
สมพระเกียรติยศเข้า พิภพผู้ผะดุงสถาน ฯ

เสด็จสู่เกยกลับจากพระราชพิทธีจุดเทียนชัย

His Majesty about to mount a palanquin of State on His return-journey from the Coronation

◎ องคะรักษ์ขนานเนื่องเสื้อ ต่างสี
ตามเกียรติ์กองโยธี ต่างเผ้า
สายยงยศคงคระวี บ่าบ่ง ยศแย
ทะหารพระขุละขอมเกล้า เกร่อเสื้อแดงแซง ฯ
◎ มะหาดเล็กแวงบาทเบื้อง ขนองสนอง บาทท่าน
เชิญพระแสงพานรอง เครื่องบ้าง
เสื้อครามอร่ามรัชต์ผยอง ศักดิเหน็บ กระบี่พ่อ
แหนแห่แลสลับสล้าง ดิลกเบื้องบาระมิน ฯ
◎ ถึงอะมะรินทร์ ฯ เสด็จขึ้น เถลิงโธรน สุวรรณเอย
ดิเรกเหล่าเข้าขุนโอน เกศพร้อม
พ่างบรมะจักระพรรดิโพลน พะลิยะเดช อะดุลย์ฤา
หมื่นมะกุฎดุษณีน้อม ศิโรตม์เผ้าพังนุสรณ์ ฯ
◎ แลสลอนอุปราชทั้ง เทศา ภิบาลเอย
สูงยศสูงบรรดา ศักดิ์เผ้า
เข้าขังหวัดรัฐะสยา มะจักร์จบ แควันฤา
แม่ทัพนายพละเข้า ต่างเชื้อเหนือนะคร ฯ
◎ กลางสะโมสรเข้าราช ะบิตุลา เอกท่าน
เชิญราชะอิสสริยะปรา กฎแกล้ว
รามาธิบดีมะหา สุระศักดิ์ สูงแอ
ใกล้ราชะบัลลังก์แล้ว นอบเกล้าทูลสนอง ฯ

◎ แทนผองสะภายุชั้นนายก ทะหารแอ
สมเด็จกรมพระยาดิลก เลีสผู้
สรวมราชะอะนุญาตปก ชีพเทีด ถวายเอย
ยอบพระชานุคู้ เชยิบพื้นพานระหง ฯ
◎ ขอมทัพทรงรับด้วย ดุษฎี
สนองเสน่ห์สมเสนี เนื่องเอือ
เสด็จลับวิสูตร์ศรี สะพักอ่า องค์เอย
ทรงพระตรารามะเกือ เกียรติแกล้วเกรียงสมร ฯ
◎ บทะจรทรงขุดเชือ ชะนวนประทาน
กรมะหมื่นวิวิธวรรณ ฯ ฐาน ต่างไท้
เสด็จถะเกิงเครื่องนะมัสะการ วัดพระ แก้วนา
เทียนเท่าองค์เทียนไส้ เท่าอ้อมมงคล ฯ
◎ ทรงขุดทณฑะทีปตั้ง กะตัญชะลี
สัมพุทธะพรรณีศรี ศักดิ์เผ้า
ทั้งพระพุทธะมะณี รัตะนะเลีส ะแล้วรา
ตำรวนำเสด็จเข้า สู่ห้องไพศาล ฯ ฯ
◎ มะโหฬารราชะศักดิ์เจ้า ขุฬาสยาม ะยอดเอย
พัลลภเชิญแสงตาม ต่อไท้
มาลาพระคะทาสนาม เยาวะกษัตริย์ เชิญแอ
ประทับราชะบัลลังก์ให้ เบิกเชือวงศ์สงฆ์ ฯ

◎ สามสิบองค์นั้นสวด
ธรรมะยุติกาห้าองค์ใน
อิกสี่สิบห้าชัย
ที่นั่งอะมะรินทร์ฯ น้าว
บนไพ ศาล่พ่อ
ที่ท้าว
ปริตตะพร่ำ พร้อมแฮ
ผูกด้วยสายสิญจน์ ฯ

พระสงฆ์ราชาคณะสวดไพศาลทักษิณ ร่าย

◎ เกรกพิณพาทย์มะโหรี
สู่สังฆะบัลลังก์
กรมหมื่นชินวรสิริวัฒน์
ผู้เป็นประธานสยามะสงฆ์
พุทธะโฆษาจารยะ
ถัดสมเด็จพระพุฒ
พระญาณวราภรณ์พิสุทธิ์
ธรรมวโรดมพฤฒิมา
รัตนธัช, ธรรมปาโมกษ์
ธรรมโกษา, เทพสุธี
เทพเมธี, เวที
มงคลทิพมุนี
วรญาณมุนี, อุดร ฯ
สุธรรมธีระคุณสมโชค
ญาณะเวทีสมสกนธ์
จอมชีนำเถระ
สมเด็จสังฆะราชปะฐม
บรมะกษัตร์ญัตยาจารย์
องค์สมเด็จขัตติยะชุตม์
สมเด็จพระวันรัต
ฆาจารย์วุฒิพรรษา
มะหามะกุฏปะนัดดานำ
สาสนโสภณยอดสมัตถ์
ธรรมไตรโลกปรีชา
เทพมุนีวินัยะเสพ
เทพโมฬี, คุณะวงศ์
ราชสุที, เวที
มหาคณิศรสมบุญ
ญาณะไตรโลกสมดี
วิสุทธิโสภณสมศักดิ์

ญาณะรักขิตสมปะถัมภ์ เมธาธรรมรสวิจิตร์
พระเทพสิทธินายก พุทธะศราพกล้วนพระ
ราชาคะณะวิสุทธะสงฆ์ สามสิยองค์ครองไตร
โกไสย์บัณฑะพิลาส เถลิงสังฆะอาสน์เอี่ยมพร้อม
เพื่อสวดปริตตะมนตร์น้อม พุทธะถ้อยถวายมง คลรา ฯ

พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้า

ร่าย

◎ พระบรมะวงศานุวงศ์ ชัตติยะราชะพงศ์ฝ่ายหน้า
โดยบรมะราชานุญาต ร่วมราชะมะหาสะมาคม
สมเด็จบรมะวงศ์เอก เฉกขัตติยะราชะฉายา
เจ้าฟ้าภาณุรังษี ฯ จอมโยธีกรมพระยา
ภาณุพันธุวงศ์วรเดช เขษฎะจักรีศรีประยูร
สมเด็จทูลกระหม่อมฟ้า พี่ยาจอมพลสยาม
นามกรมะหลวงนครสวรรค์ วรพินิตมะหันตะเดชะวา
ทูลกระหม่อมฟ้าพิชาอดุลย์ กรมะขุนสงขลานครินทร์
เจ้าฟ้าปิ่นกรมพระ นริศรานุวัดติวงศ์
องค์เจ้าฟ้าอุปราช ธรรมะราชสมาร์ถกรมะขุน
สุนทระลพบุรีราเมศวร์ พระเจ้าเชฐะบรมะวงศ์
องค์กรมะหมื่นราชศักดิ์ ฯ กรมะหมื่นนักพินิตธรรม์
นามวิวิธวรรณปรีชา ต่างกรมมะหาอิสสริยะ
สี่กรมะพระวงศ์มะหิป นราธิปประพันธ์พงศ์

ดำรงราชานุภาพ
สวัสดิวัดนวิศิษฎ์
พาณชยะกฤษฎาภินิหาร
กรมะหลวงราษฎร์รัถโยปะถัมภ์
วิศวะศาสตร์ศิลปะราวี
สิงหวิกรมเกรียงไกร
เจนพิทยะศาสตร์สมเค้า
กรมะหมื่นอนุพงศ์จักรพรรดิ
เฉลิมสะมญราชะบิตุลา
จุมภฏพงศบริพัตร์
พระองค์เจ้าวรวุฒ ฯ
พิทยาลงกรณ์สมรรถ
พระองค์เจ้าทุติยะรัชย์
เชษฐะองค์เจ้าคำรบ
ตรุณวัยวัฒน์เรืองยศ
พระองค์เจ้าจรูญศักดิ์ ฯ
ศุภโยคเกษมสมขวัญ
ธานีนิวัตสมสะกอ
ตะติยะรัชย์ผยองศักดิ์เสนีม
พงศ์จะตุตถะรัชย์เฉลิมเผ่า
เสรษฐ์ศิริ, สิทธิพร
อุดม ฯ, โชติรส, ชัชวลิต

อิศริยะลาภคุณูปะพัทธ์
บรมะวงศะบพิตร์พิยา
จันทบุรินทรนาถ
กำแพงเพชร์อัคระโยธิน
กรมะขุนศรีชละสดมภ์
กรมะขุนชัยนาทนเรนทร์
พระเจ้าวรวงศ์องค์
กรมะหมื่นอนุวัตน์จาตุรนต์
เจ้ารัชย์ห้าพระองค์
ถัดพระราชวรวงศ์
กรมะหมื่นชุตมะกะวยง
ถัดถึงพระวรวงศ์
สนิทพงศ์พัฒนเดช
งบจะตุตถะรัชย์เฉลิมบุญ
ทศดิริวงศ์เรืองณะรงค์
คุณานุรักษ์สมโภก
ไตรทศประพันธ์สมศรี
ต่อหม่อมเจ้าพานทอง
หม่อมเจ้าเพิ่มเอกองค์
หม่อมเจ้าบวรเดช
อมรทัต, อลงกฎ
ชิดฉลาดลบเลอสรรค์

พูนศรี ฯ, หลั่นอุปพัทธ์พงศ์ ธำรงศิริเทศา
ภิบาลอาณาจักร์ไถง สุธาสิโนทัย, สฤษดิเดช
สมุหะเขตทักษิณะขัณฑ์ สกลวรรณากรสง่า
วรรณไวทยากรประณิต จุลดิศ, ถาวรมง—
คลวงค์องค์สุดท้าย ฝ่ายขัตติยะพรรคจักรี
รวมสี่สิบหกองค์ เผ่าบาทะบงสุผ่านเกล้า
งานภิเษกเอกะราชเจ้า พิภพชื่นเถลิงสยาม· แลนา ฯ

ข้าราชการฝ่ายหน้า มหาอำมาตย์

◎ นามอำมาตย์ราชะบริพาร ร่วมสถานมะหาสะมาคม
โดยธรรมะราชานุญาต งานพระราชะมะหาภิเษก
ชั้นเอกสายสะพายตรา เจ้าพระยายมราช
มะหาอำมาตย์นายก ปกกระทรวงมะหาดไทย์
เจ้าพระยาอภัยราชา เสนาบดียุกติธรรม
นำคมนาคมเจ้าพระยา นามวงศานุประพัทธ์
เจ้ากระทรวงธัตศึกษา เจ้าพระยาธรรมศักดิ์ ฯ
พลเทพพิทักษ์ทะบวงเกษตร์ อุปราชเขตพายัพะถิ่น
สุรยดินทร์เจ้าพระยา ประมุขพิพากษาพิชัยญาติ
ศาลวิชาติสุธรรมมนตรี รวมมีแปดเจ้าพระยา
เจ้าครองมะหานังหวัด แก้วเนาวะรัฐเชียงใหม่

ลำพูนชัยนัคะโรปะถัมภ์ เข้าจักร์คำขจรศักดิ์
เข้าครองนัคะระน่านนิคม มหาพรหมสุรธาดา
รวมสามราสามรายฎร์ สองอุปราชแปดพระยา
สมุหะเทศาภิบาล โยราณราชธานิน
ราชนกูล, มหินทระเดชา ฯ คงคาธราธิบดี
ศรีสุริยราช ฯ, รณชัย ฯ ชะไมศรีธรรมศกราช
อนุชาติเดชานุชิต อะนุศิษฎ์สุรินทร์ราชา
พระยาคทาธรบดี พระยาศรีธรรมาธิราช
มะหาอำมาตย์เพชรดา วิสูตร์สาครดิษฐ์
เทพวิทูรกิจอัยะการ สี่ท่านมะหาดไทย์อะมัจ
สุริยานุวัตร์วุฒิชนม์ สิริรัตนมนตรีพิเศษ
กระทรวงต่างประเทศสองรา พระยาสุพรรณสมบัติ์
เอกอะมัจกระทรวงคลัง ยังพระยาไพศาล ฯ
ศึกษาธิการเอกอะมัจ พระยาสวัสดิ์วรวิถี
อะธิบดีเทพหัสดิน ทวินคมนาคมกระทรวง
ศาลหลวงสถิตยุกติธรรม์ อิศรพันธุ์โศภน
ธรรมศาสตร์ ฯ ถะกลนิติเวท นรเนติบัญชากิจ
มหาวินิจฉัยวาท เผดิจดุลยบดินทยุคม
จินดาภิรมย์เรืองญาณ รวมหกท่านคะณะนา
พระยาสรรพกิจเกษตร์ ฯ สรูปเภทพละเรือนสยาม
สามสิบแปดมะหาอำมาตย์ มาสนองบาทแหล่หลาย ฯ

นายพล

◎ ฝ่ายกะลาโหมเสนา เจ้าพระยาดินทร์
เดชา ฯ ชินยุธะศึกษา พระยาพระกฤษณรักษ์
นายพละศักดิอะดุลย์ เทพอรชุนอะภิชาติ
ศรีสรราชภักดี สีหราชฤทธิไกร
แม่ทัพชัยะกำเรียง ฤทธิไกรเกรียงหาญกล้า
เทพาธิบดียง สุรวงศ์วิวัฒนศักดิ์
ภักดีภูธรถะกล เก้านายพลทะหารบก ฯ

มหาเสวก

◎ ราชะเสวกวิศิษฎ์ศรี เสนาบดีเจ้าพระยา
ธรรมาธิกรณ์ ฯ องค์อาจ ราชศุภมิต, มหิธร
และนิกรพระยาพิเศษ เทเวศระวงศ์ ฯ สมาร์ถ
บริบูรณ์ราชสมบัติ มหานาม ฯ ปลัดมุรธา
พระยาเสถียรสุรประเพณี พจนปรีชาณมัง
รวมกระทรวงวังแปดชื่อ มะหาดเล็กคือเจ้าพระยา
รามะราฆพสูงส่ง พระยาวรพงษ์พิพัฒน์
บุรุษรัตน์ ฯ, อนิรุธเทวา พระยาอุดมราชภักดี
ศรีวรวงศ์, ราชสาส์น ฯ ประเสริฐ ฯ ขนาน, นรรัตน์
ถัดอนุศาสน์ ฯ สิบถ้วน ประมวลสิบแปดเสวะกา
หกสิบห้าสรูปหมด ข้าบงกชชุบเกล้า
ทรงยศสายสะพายเผ้า บาทเบื้องบุญถนอม บาระมี ฯ

ประกาศเทวะดา

โคลงสี่

◎ ขอมมะนุษย์จุดทีปไล้ คำขนาน
พระแท่นมณฑลสถาน ทวพรอม
ถะเกิงเครื่องนะมัสะการ ไตรรัตน์
เสร็จพระทรงศีลน้อม มะโนชกล้ำธรรมเสถียร ฯ
◎ ทรงจุดเทียนอุเทศถ้วน เทวัญ
สยามะเทพอะธิราชขวัญ ราชย์เข้า
อัฐะทิศภัทระบิฐถวัล ยะฉัตร์รัก ขารา
สถิตราชะบัลลังก์เผ้า ใผ่ถ้อยเถรถะกล ฯ
◎ สาสนโสภณประกาศเกื้อ พิทธี
อะภิเษกจอมธระณี นั่งแคว้น
เชิญทวยเทพะจระลี เรืองปริต ชะรุมแอ
อวยสวัสดิ์ชัยะวัฒน์แม้น มรุคะเข้าเนาปะถัมภ์ ฯ
◎ จบคำประกาศพร้อง พุทธะปริต ตะมนตร์รา
โหรราชะบัณฑิตสถิต ที่พร้อม
รอบที่นั่งอัฐะทิศ ถะเกิงธูป เทียนแอ
บูชิตเก้าทิศน้อม พระน้อมเทวัญ ฯ

โหรบูชาเทวะดานพเคราะห์

ร่าย

◎ โหรนั้นเสวกโท พระยาโหราธิบดี
วันทะนีมัชฌิมะทิศ บูรพ์บูชิตเทวะมะเหศวร์

พระญาณะเวทวิทยุปะเทห์ ทิศอาคเนย์บูชา
โลกะพรหมาชุนวิศิษฎ์ ทักษิณะทิศโหระชีพ
หลวงโลกะทีปยชิต ทิศหระดีโหรชื่น
ปัศจิมะทะมื่นมะนัสะเจตน์ หลวงไตรเพทบูชา
พายัพโหรบาง,อุดร โลกะพยากรณ์ชุนสะการ
ทิศอิศานโหรใจ วันทะไนย์เทพยะเรืองฤทธิ์ ฯ

ราชบัณฑิตบูชาพระพุทธเจ้าแลพระอรหันต์

◎ ราชะบัณฑิตทิศกลาง ถวายเบ็ญจางคะบูชา
สัมมาสัมพุทธะน้อม หม่อมเจ้าพร้อมศรีสุคต
อัฐะทิศประณตพระอะระหันต์ อะภิวันท์เบื้องบุรพะทิศ
กรมะหมื่นวิวิธ ฯ ภาวะนา อาคเนย์นัมะเวท
หลวงธรรมนิเทศทวยหาญ ทักษิณสถานบูชิต
พระยาวิจิตร์ธรรมปริวัตร์ หระดีนะมัสะสาวะกา
พระราชาภิรมย์บ่น หนประจิมะทิศะบูชา
พระยามหานามราช วันทนะวาทพายัพะทิศ
พระญาณวิจิตร์,อุตตะรา เจ้าพระยายมราช
อะภิวาท, อิศานทิศา วันทะนาพระยาปริยัติ ฯ
ต่างตั้งมะนัสะนะมัสะการ สัตยาธิฐานไตรรัตน์
อาเศียรสวัสดิวิชัย แด่จอมไผทเทิดแกล้ว
อะภิสิตอิศะราชแผ้ว พิบัติคุ้มคะณางค์สยาม
โสตถิเทิญ ฯ

โคลงสี่

◎ พระครูวามเทพเถ้า พราหมณ์ขลัง
ถวายอุทกะมะหาศังข์ เสกอ้าง
ศิวะเวทวิชัยะบัง คมบาท พระเอย
ถวายบัดใบสะมิทธิมล้าง อุบัทว์สิ้นเกษมกระพือ ฯ

◎ คือใบมะม่วงเพี้ยง ภะยันตะราย รวยรา
ใบตะขบโรคันตะราย รุ่มแพ้ว
ใบทองอุบัทวันตะราย เลอราช ไฉนฤา
ทรงรับบัดองค์แล้ว สลัดให้ขุนพราหมณ์ ฯ

◎ ตามไศวะเวทอ้างศาส ตระปุณยา
ไปชุบเตลาครา คำนั้น
โหมฎูณฑ์ร่ายมนตรา เพลิงพินาศ
โรคุบัทวันตะรายสะบั้น จากเบื้องบทะศรี ฯ

◎ มี่เสียงศังข์บ้าวก้อง กังวาล
จวบพระครูพราหมณ์คลาน จากไท้
กลับโรงพิทธีสนาน อัตมะสูทธ์ สนองเอย
ศักดิสิทธพิทธีใช้ โฉลกรู้วิทูปะถัมภ์ ฯ

◎ ทรงธรรมสรวมสะพักชั้น สวามินี อวยเอย
ดาวเพชร์แด่มะหิยี หม่อมเจ้า
รำไพพรณียุพี ผะเดิมศักดิ์ สมเอย
ปะฐุมะจุละจอมเกล้า กษัตริย์เชื้อเฉลิมสดัมภ์ ฯ

◎ ตำรวนำเสด็จขึ้น จักระพรรดิ์ พิมานเอย
พระยามะหาดเชิญแสงกษัตร์ ติดเต้า
มาลาพระคะทาชัต ติยะย่อม เชิญแอ
สมุหะราชะองคะรักษ์เฝ้า ใผ้ต้อยตามเคีร ฯ
◎ พัลลภเชิญเครื่องขึ้น มนทิรา ลัยท่าน
ทรงจุดเครื่องบูชา พระเจ้า
สถิตในฉากสุวรรณะรา ชาอาสน์ เฉลิมเอย
จุมภฏมงคลเกล้า กล่อมกล้าธรรมะสรณ์ ฯ
◎ บรรจถรณ์ธรรมะยุติก์ห้า สวาธยาย
พทธะสัปตะปริตภิปราย พร้งพร้อม
เฉลิมมะนัสศรัทธาถวาย ธรรมะรส สะเริงเอย
ราชะสิริมงคละน้อม สวัสดิ์ไท้ชัยะศรี ฯ
◎ พระพรหมมุนีอิกทั้ง อุบาพี เลิศเอย
พระอมรโมพีศรี สูตร์รู้
พระเทพกวีวะชี ปะระมัตถ์ ฉมังฤา
พระวินัยมุนีผู้ เชี่ยวใช้วินัยถนอม ฯ
◎ สวดชัยชอมพภพะเจา ชระล
มหาเทพมหามนตรี แกล่ใกล้
อินทรเทพพระพิเรนทร์ฯศรี องคะรักษ์ นำเฮย
จากราชะมนเทียรไท้ สู่ห้องมะโหฬาร์ ฯ

◎ พระยามานพนริศร์คุ้น คุณะยพิตร์ ผะดารา
เชิญพระแสงดาพชิด ยาทไท้
เฉลิมพล ฯ ประยูรสนิธ เยาวะกษัตริย์ เฉลียวเอย
เชิญพระคะทาใกล้ บาทเบื้องขนองนุกุล ฯ
◎ อรชุนชิษณุน้อง มะเหสี เสน่ห์ท่าน
เชิญพระมาลาลี ลาสเต้า
รามะราฆพเสนี สมุหะราช นิกรมเอย
คอยพิทักษ์องคะรักษ์เข้า จวบขึ้นไพศาล ฯ ฯ
◎ มะหาดเล็กขนานหน้าเครื่อง เชิญตาม
แสนสง่าเดชาสยาม ะราชเรื่อง
สงฆ์ถวายพระพรยาม ลากลับ วิหารแย
เสนาะมีดนตรีเยื้อง จากเวียงวังใน ฯ
◎ จอมไผทเสด็จออกท้อง โรงคัล
สถิตพระราชะยานสุวรรณ แห่ห้อม
กลับบรมะพิมานฉัน เมื่อเสด็จ มารา
ชัตติยะชาติอำมาตย์น้อม ศิโรตม์น้อมพรถวาย ไชย์โย ฯ

เลี้ยงพระ พระบรมราชาภิเษก วันต้น

โคลงสี่

◎ สุริยะสายสิบเก่งก้อง นาฬิกา กึ่งฤๅ
ไตรพิสดิม์กุมภ์ภุมะวา เรศนั้น
ผะเดียงภัตชัชชะโภชะนา อังคาส สงฆ์เอย
สมภิเษกเสกมนตร์ซ้ัน สพสั้นสามวาร ฯ

◎ ทะเนียบขนานชะบวนราบแม้น เคยมา
สมเด็จธรรมะราชา ชื่นเผ้า
ทรงเครองครงยศมะหา พลลภ ทะหารแอ
ของพระจุละจอมเกล้า กลัดด้วยดาวเหรียญ ฯ
◎ วิเชียรจรัสนพะรัตน์รุ้ง เรืองระหง
ใขว่ราชะอังสายง ยศห้อย
พระแสงคู่ณะรงค์ทรง กระสันสับ สายเอย
จากบรมะพิมานคล้อย เคลื่อนขึ้นเกยลา ฯ
◎ สถิตพระยานะมาศพร้อม ทวยพฤนท์
แห่ลุอะมะรินทร์ฯลิน ลาสเข้า
บูชาบฏมาภญ เญาวะภาพ แลวทาน
ขึ้นสู่ไพศาลฯ พะเน้า ขนบเลี่ยงสงฆ์สะการ ฯ
◎ พะโหฬารราชะศักดิ์ซร้อง วงศา กษัตริย์เอย
เสวกเสนามะหา มาตย์เผ้า
สงฆ์โมทะนาลา คืนราช วิหารแอ
เสด็จกลับพักระงับเร้า รุ่มแล้งแสงสวรรค์ ฯ

สวดมนตร์ พระบรมราชาภิเษก คืนกลาง

◎ สพสายัณห์สุริยะเย้ือง ยอแสง
ผองกษัตริย์มวลอะมัจแสวง เวียพร้อม
ณะบรมราชะวังสะแดง อุดมะภัก ดีรา
ชะบวนเสด็จคอยเสด็จห้อม แห่แม้นหมายเตรียม ฯ

◎ เยียมย่ำค่ำชระอ่ำพื้น นภางค์สาง โสมเอย
เนาวะราชอ่าอาตม์สะอาง โอ่แกล้ว
ยุธะกษัตริย์มะหัศวางค์ เต็มยศ ผยองแย
อิสริยาภรณ์แพร้ว อุระช้างเผือกสะพาย ฯ

◎ ปรกสายมงกุฎเบื้อง สุรังสา
วิระยาตร์ออกเกยลา เล่ห์เช้า
สถิตอาสน์ราชะยานคลา ขะยวนราบ คระไลแย
สุดสนั่นสรรเสริญเข้า สู่ท้องโรงชัย ฯ

◎ เคียรไสวอะภิวาทสล้าง อะมะรินทร์ฯ มะเลืองเอย
สถิตอาสน์มาตยะเสนิน เนื่องห้อม
สมุหะมนตระทูลระบิล เบิกสมุห ภิบาลแล
อุปราชเทศาน้อม เกศเผ้าทูลละออง ฯ

ร่าย

◎ สองสมุหะเทศาภิบาล หม่อมเจ้าผ่านมณฑล
ปราจินะกะกลเกียรติโต จางวางโทยศะปะถัมภ์
ธำรงศิริ, สฤษดิเดช ผ่านเขตบัตตานี
ที่อุปราชยศะดิลก มะหาเสวกโทสาม
นามเจ้าพระยาสุรยดินทร์ มณฑลถิ่นพายัพ
กับสองพระยาสามาร์ถ โบราณราชธานิน
มณฑลถิ่นอยุธยา ภาคอิศานะทิคะนาถ
ราชนกูลสมญา ท้ามะหาเสวกโท
ทรงยะโศเทศาภิบาล ด้านมะหารายฎร์พระยา

เดชานุชิตประยูระญาติ มณฑลสุรายฎร์พระยา
คงคาธราธิบดี พระยาศรีธรรมศกราช
พระญาติปกมณฑล อุบละราชะธานี
พระยาศรีสุริยราช ฯ ปกสยามะชาติเฉลิมโชค
พิษณุโลกะมณฑล พระยารณชัยชาญยุธ
ปกมะนุษย์ไทมณฑล ร้อยเอ็ดคลเกษมสะอาง
ขางวางโทสามท่าน ผ่านภูเก็ตธานิน
พระยาสุรินทรราชา ผ่านพะสุธานะครสวรรค์
บรรดาศักดิ์พระยา มหินทรเดชานุวัตน์
ถัดราชบุรีอาณา พระยาคทาธรบดี
เพชรปาณีพระยา มะหาเสวกตรีกระฉ่อน
นะครราชะสีมาปก ยศะดิลกขางวางตรี
ขันทระบุรีมณฑล เกียรติ์ถะกลพระยาสมรรถ
ไกรเพชรรัตน ฯ เรืองบุญ พระยาสุนทรบุรี
นะครชัยศรีอะภิบาล สิบหกท่านเผ้ายาท
ทั้งอุปราชเทศา ภิบาลมะหาณาจักร์ครอง ฯ
◎ ปลัดทูลฉลองมะหาดไทย์ อำมาตย์ใหญ่ชั้นโท
ทรงยะโศศักดิพระยา ศรีธรรมาธิราชเผ้า
ทูลเบีกเข้าครองนะคร ฐานันดรผะดุงชาติ
มะหาอำมาตย์โทสาม นามเข้าแก้วเผาวะรัฐ
ผ่านขังหวัดเชียงใหม่ ลำภูญชัยเฉลิมเผ้า
เข้าจักร์คำขจรศักดิ์ เข้านัคะระน่านนิคม

มหาพรหมสุรธาดา ข้าราชะการหัวเมือง
มาฉลองเบื้องบทะมาลย์ งานราชาภิเษกศรี
มะหาอมาตย์ตรีเชียงใหม่ พระยาเพชรพิสัยศรีสวัสดิ์
ปลัดมณฑลพายัพ กับมณฑลมะหาราษฎร์
หลวงประนาทกรณี ที่อัยยะการดำรง
เจ้าราชวงศ์องค์อาจ เจ้าราชสัมพันธ์มะหิทธิ
มณฑลพิษณุโลกพระยา กัลยาณวัฒนวิศิษฎ์
ว่าราชะกิจจังหวัด ถัดมณฑลนะครสวรรค์
ผู้ปกขัณฑะบุรี อุทัยธานีองค์อาจ
พระยาประสาทวิริยกิจ มณฑลทิศอยุธยา
ผู้ว่าราชะการเมือง อ่างทองเปรื่องเกียรติเผ่า
หม่อมเจ้ายะธำรง ธงชัยศิริพันธ์
อุดระขัณฑะพระยา พะนมนัครานุรักษ์สม
ปกนะครพะนมจังหวัด พระสวัสดิเวียงชัย
อัยะการมณฑลเผด็จ คะดีร้อยเอ็จยุกติธรรม
หลวงประจำคดีภาร ผู้อัยะการนะคร
แคว้นอุดร, พระยาสมาร์ถ วิสุทธิราชรังสรรค์
ปกขันประคองชาติ์ มณฑลราชะสีมา
พระยาพิริยวิชัยสมรรถ ปกจังหวัดภูวะดล
มณฑลปราจินะสนอง หม่อมเจ้าทองเติมสมาน
ว่าราชะการเขตขัณฑ์ มณฑลจันทระบุรีลือ
คือหม่อมเจ้านพมาศ ผู้ปกราษฎร์เรืองนิกร

มณฑลนะครชัยศรี ที่ปลัดมณฑลถือ
พระยาจินดารักษ์ พิทักษ์สุรายฎร์มณฑล
พิพิธอาพลพระยา วาราชะการชุมพร
มณฑลนะครธรรมราช อำมาตย์เอกลือชา
พระยารัษฎานุประดิษฐ์ ว่าราชะกิจจังหวัด
ปลัดมณฑลหม่อมเจ้า โสตถิผลเผ่าจักรี
ยุตตานีต่อแดน ปกแคว้นสายชายชะเล
พระยาพิพิธเสนามาตย์ ชาติมะลายูประดังสรร
ปกเขตชัณฑ์นะราธิวาศ อำมาตย์เอกพระยา
ภูผาภักดีเด็จ มณฑลภูเก็ตพระยา
ตรังคภูมาภิบาล ว่าราชะการเมืองตรัง
ทั้งพระยาภูมินาถ ฯ ขางวางราชฐุระสะตูล
รวมเผ่าทูลยาทสนอง ญี่สิบสองมาตยะคะณา
ข้าราชะการหัวเมือง เบื้องโสพัสะมณฑล
เฉลิมมงคลพิธี อะภิเษกศรีบรมะกษัตร์ ฯ
◎ ปลัดทูลฉลองกะลาโหม พระยาโรมฤทธิประจักษ์
พระกฤษณรักษ์ราชะนิกูล ทูลเบิกนามเสนา
บรรดามาฉลองบาท ราชะอะภิเษกสมตระแหน่
แม่ทัพน้อยที่สอง พลโทผยองยศะเผ่า
หม่อมเจ้าอลงกฎ พลตรียศะสูงส่ง
พระวรวงศ์องค์เจ้า สุเราหะยะยศทศศิริวงศ
บงการกองพลสี่ นายพลตรีเกรียกนาม

พระยารามกำแหง
พลตรีดิลกฤทธา
พีระเผ่าพระยาหลัก
พลตรียุธะการเลิศ
กองพละห้าบงการ
อานุภาพไตรภพแผด
พันเอกพระยาเสนี
กองพละสามบัญชา
เผ้าบทะมาลย์จอมภู
◎ ปลัดทูลฉลองยุกติธรรม์
ยืนระยอยยคละบาทะมล
หัวเมืองมาฉลองบาท
ประมาภิเษกจักรี
เผ้าพระยุคลละบงกช
มณฑลทิศอยุธเยศ
พิพากษานะครชัยศรี
กุศนเรศวร์เรืองศิลป์
พระยาวิศิษฐธรรมธาดา
พระยากนิษกะสุภัทร
พระยากฤษณราช ฯ
พระยานนทธรรมธาดา
พระยาปุรุราชสุราษฎร์ขัณฑ์

บัญชาแห่งพละหก
บัญชากองพละเก้า
วรเดชศักดาวุธ
พระยาประเสริฐสงครามกล้า
พลตรีหาญพระยา
กองพละแปดบัญชา
ณรงค์ฤทธิอะรีขาม
รวมเสนาเจ็ดท่าน
โดยกะตัญญูบรมะกษัตร์ ฯ
พระยาอิศรพันธุ์โศภน
ทลเบิกผ้าพิพากษา
ในงานราชะพิธีเอก
ล้วนอะธิบดีมณฑล
พระยาภรตราชสุพิช
พระยาพิเศษธรรมธาดา
พระยาทวีนิติเวช
ถิ่นราชบุรีคะดีปะถัมภ์
พิษณุโลกาเนติประสิทธิ์
มะหาราษฎร์ถนัดสาระนิติ์
ดับพิพาทพายัพะดล
พิพากษาร้อยเอ็ดพิภาษ
พระยาทุยะยันต์รังสฤษฎ์

ธรรมะราชะนิติประกาศ
อะธิบดีศาลภุเก็ต
พระวรศาสตร์ วินิจฉัย
ราชะสีมานิติวากย์
เฉลิมนิตินัยอุบละขัณฑ์
มณฑลอุดรยุกติธรรม์
พระอัฏกิจวินิจฉัย
สิบห้าท่านรวมหมด
สมสมัคภักดีเข้า
พระยาอัชราชทรงสิริ
โกศละเผด็จสรรพะพิภาษ
อะธิปะไตย์ตานี
พระสุทธิพากย์วินิจฉัย
พระเทพย์ญญาธร
พระยาย์ญญาวิศิษฎ์
นะครสวรรค์ไผทเถลิงศาล
เผ้ายงกชผ่านเกล้า
พิภพผู้ผะดุงถวัลย์ บาระนี ฯ

โคลงสี่

◎ ทรงธรรม์จากอาสน์ท้อง
ทรงเครื่องนะมัสะการสะการ
ถะเกิงชะนวนพระราชะทาน
เสด็จนะมัสะการพระแก้ว
◎ สี่ขุนตำรวจเข้ม
นำเสด็จมะหิบาลทะยาน
ราชะคระไลสู่ไพศาล ฯ
ชัตติยะชาตข้าบาทเผ้า
◎ ทรงนะมัสะการพระทั้ง
สังฆะราชถวายศีลา
จบประกาศสวาธยายมะหา
โหรราชบัณฑิตเข้า
พระโรงสถาน
พระแล้ว
กรมะหมื่น วิวิธ ฯท่าน
ต่างไท้เถลิงบุญ ฯ
แข็งขนาน
เยี่ยงเช้า
สนองพิท ธีเอย
บาทชร้องสงฆ์ขนาน ฯ
เทวะดา
เล่ห์เช้า
ปริตตะเริ่ม มนตร์แฮ
ขนบน้อมบูชา ฯ

◎ แท่นมะหาอัฐะทิศพร้อม
ศังขุทกยกถวายพรู
เทียนบัตร์ปักองค์ภู
ตำรวนำเสด็จคล้อย
◎ สดับพุทธะมนตร์จบแล้ว
รับพระพรลาศรา
เสด็จนิวัตรีนรัตยา
สงฆ์พิทธีสี่เสร้า
พระครู พราหมณ์เอย
พร่ำถ้อย
ธระเสร็จ แล้วแฮ
สู่เวิงวิมานบน ฯ
ลีลา
พกะเจ้า
ยังมิ่ง พิมานท่าน
สวดเน้นเวรเวียน ฯ

เลี้ยงพระ พระบรมราชาภิเษก วันกลาง
โคลงสี่

◎ สุทินเสถียรจะตุพิสดิม์เช้า
จอมนัดดามะหามะกุฎ
ทรงเครื่องครื่งยศชุด
แห่ลุอะมะรินทร์ฯ แล้ว
◎ นะมัสะการไตรรัตน์ทั้ง
สังฆะราชประศาสน์ศิล
ถวายพรพระพุทธะภิญ
ทรงประเคนฉันแล้ว
◎ ถวายพรลากลับพ้น
เสด็จกลับบรมะพิมาน
เหลือสงฆ์สวดภาณะวาร
มาตยะเสนาเชื้อ
เฉลิมพุธ ะกุมภ์เอย
เกียรติ์แกล้ว
ยินใหญ่ ทะหารแฮ
ลิลาสชั้นไพศาลฯ ฯ
เทวินทร์
สวดแจ้ว
โญยุติ์
พระพร้อมโมทะนา
ไพศาลฯ
แห่เมือ
ประจำพิท ีเอย
กษัตริย์สืบคืนสถาน ฯ

สวดมนตร์ พระบรมราชาภิเษก คืนท้าย

โคลงสี่

◎ ยังสุมาลย์ผ่านฟ้าเยี่ยม สนธยา
สิบแปดนาฬิกาครา สวดท้าย
พระโรงอะมะรินทร์ฯ มะหา ไกลาส สวรรค์ฤๅ
ชัตติยะญาตีอำมาตย์ละม้าย เทพะเจ้าเนาขนาน ฯ

◎ สวยสะอ้านเครื่องแบบแพร้ว เพราสีร์
อิสริยาภรณ์มะณี วาบเว้ง
พุทธะพันธ์เจิดบัณฑุสี เสนีมศรัท ธาท่าน
ซร้องศัพท์กละขับเซ้ง สวัสดิถ้อยถวายชัย ฯ

◎ สุโขทัยธรรมะราชเจ้า จอมสถาน ไทเอย
ทรงเครื่องยืนใหญ่ทะหาร บกห้าว
เหรียญตราพร่าเพชระปาน ดาเรศ สวรรค์ฤๅ
สพายสะพักจักรีอะคร้าว ศักดิสร้อยศอกรอม ฯ

◎ สร้อยจุละจอมเกล้าปรก วิรังสะแสน สง่าเอย
ทรงพระราชะยานแหน แห่ครัน
สรรเสริญเกริกเกรื่นแดน บรมะราช ะวังท่าน
เสด็จลุอะมะรินทร์ฯชัน อาสน์ท้องโรงคัล ฯ

◎ หลายหลั่นแลดิเรกเข้า ชุนนาง ยืนนา
ถวายภิวาทอาสน์เบ็ญจางค์ นั่งน้อม
ปลัดทูลฉลองพะลางค์ ระยอบเกศ สะการท่าน
ทูลเบิกนายทัพพร้อม พักตร์เผ้าทูนธุลี ฯ

ร่าย

◎ พลตรีพระยาสุรนาถ เสนีชาตีชาญชัด
ปลัดทัพน้อยที่สอง บัญชากองพละเจ็ด
พันเอกเผด็จเศึกทะนง พระยาจัตุรงค์สงคราม
ทัพน้อยสยามที่สอง ครองที่เสนาธิการ
บังคับทะหารกองกล้า ราบสิบห้ายศะดิเรก
นายพันเอกพระวิชิต พลหาญฤทธิกราดโกร้
พันโทบังคับการ กรมทะหารราบที่สี่
พระยาศรีสุรสงคราม พันโทนามะยรรยง
พระองสรวิทย์หาญ บังคับการทะหารราบ
สิบสองปราบอะมิตร์พินาศ พันโทณะกาจโรมรัน
พระศักดิ์ศัลยาวุธ บังคับยุธะราบแปด
พันตีระแวดไวกิจ พระประชาฤทธิภาชัย
ช่ำปราบไพรีละลาน บังคับทะหารราบห้า
รวมเสนาเจ็ดท่าน เผ้าบทะมาลย์ผ่านไผท
สมัยบรมะราชาภิเษก เฉกมอบกายถวายหัว
สำแดงตัวจงรัก สิบสวามิภักดิ์ห่อนย้าย
ทระหดเลือดหยดท้าย เลิกท้อขอพะลี ฉลองรา ฯ

ร่าย

◎ จอมธระณีลีลา ทรงบูชาพุทธะรูป
จุดเทียนธูปนะมัสะการ พระราชะทานเทียนชะนวนยื่น
แด่กรมะหมื่นวิวิธวรรณ ฯ เสด็จจรจรัลบูชา

รัตะนะปะฏิมามระกต แทนทรงยศทรงสะการ
ศักดิ์สิทธิ์สถานเฉลิมบุญ ขุนองคะรักษ์นำคระไล
ส่ไพศาลทักษิณ ชัตติยะเสนินเสวะกา
มาตยะคะณาสนองบาท สงฆ์สถิตอาสน์สงฆ์เนื่อง
ทรงขุดเครื่องนะมัสะการ ไตรรัตะนะประธานพิทธี
ทรงเบ็ญจะศีละสะมาทาน และนะมัสะการเทพยะดา
พระสาสนโสภณประกาศ ชวนอะมราภิชาติ์ประชุมเชิญ
สดับสงฆ์เจริญพุทธะปริต โหรบัณฑิตบูชา
อัฐะทิศะราชาอาสน์ ราชะครูพราหมณ์เวทดิลก
ถวายศังขุทกประสิทธิ์ ถวายใบสะมิทธิ์ทรงปัด
สรรพ์ภะยูบัทวางคะพิษ ทรงอวยอิสสริยะดารา
สายสะพายมะหาปะระมาภรณ์ แด่จิตระกรณ์บิตุลา
เจ้าพ้ากรมะพระนริศร์ฯ อะภิรัฐะสนิธเสนอศักดิ์
สมภักดิราโชปะถัมภ์ ตำรวจนำจอมกษัตร์
ชันจักระพรรดิพิมาน ทรงนะมัสะการรัตะนะตรัย
เจ้าไทย์แถลงพุทธะมนตร์ บนแท่นราชะบรรจถรณ์
มะหิศรสถิตฉากบัง พังพุทธะปริตตะมนตรา
ทรงพระมะหามงคล เพื่อเพิ่มผลพุฒิสวัสดิ์
จบเสด็จนิวัตไพศาลฯ สังฆะราชขานพรลา
สีหะยาตรากระบวนกลับ ประทับเกยบรมะพิมาน
เป็นอวะสานสังฆะพิทธี เหลือสงฆ์สี่ผลัดงาน
สวดภาณะวารประจำรุ่ง จวบพรุ่งพฤทธยาภิเษก

พระบรมราชานุสาวรีย์
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
บิยะมหาราชเจ้า
ทรงม้า ประดิษฐาน ณ พระลาน
สวนดุสิต
The Statue of His Late Majesty King Chulalongkorn

แลอะดิเรกขัตติยะวงศา เสวะกาเสนามาตย์
เดียระดาษากราชะวัง รถยนตร์สลั้งเรียงขนาน
เห็นมะโหฬารยศะราช เข้าสยามะชาติเฉลิมพล
เกริกเกียรติถะกลเกรียงเดช มิ่งมะหาประเทศถวัลยะไท
ยวนถวายชัยชื่นเชิญ สำเนียญบรมะยาระมิน
ขอมจักรินทร์ สัยดะมะรัชย์ หวังศรีสวัสดิ์ปกเกล้า
ทุกจิตทุกปากเผ้า ฝากถ้อยถวายพร ไชย์โย ฯ

เสด็จทรงสักการพระบรมรูปทรงม้า
โคลงสี่

◎ รัชะนิกรก่องฟ้ากรีม กะมลเสวย
เครื่องใหญ่เยี่ยงยามเคย ค่ำนั้น
มะหิษีร่วมฤดีภิเปรย เปรมเสน่ห์ สนองนา
พร้อมประยูระสนิธชัน ช่วงใช้ ในพิมาน ฯ
◎ มะหิบาลบ่รู้ลับ ลืมคะนึง น้อยเลย
คุณบาทบิตุราชตรึง แน่นแฟ้น
ถวิลพระฤกษ์เอกอึง อะภิเษก เสวเอย
ยิ่งระลึกทรวงระอึกแม้น ชะนกะเจ้าเนาปะถัมภ์ ฯ
◎ จึ่งดำรัสให้จัด สักการ
เทียนธูปเสาวะคนธะมาลย์ เมื่อนั้น
ชวนอะนงค์ยอดสงสาร คู่พิศ วาสท่าน
เฉลิงรถจักระยทัน จากเวียงวังหลวง ฯ

◎ เดือนช่วงดวงประทีปฟ้า ฟูทิศ ถะเกิงเอย
สู่พระลานสวนดุสิต ซึ่งตั้ง
บรมะรูปยียะราชสถิต หลังมะหัศ วาแย
เสด็จจากรถยนตร์รั้ง ระยอบหน้านุสาวะรีย์ ฯ
◎ วางมาลีแล้วจุด เทียนอุไร ธูปแล
ซบภิวาทชะนกะนาถชะไม หัตถ์น้อม
“ลูกรักจักผ่านมะไห ศวรรย์ภิเษก เสวเอย
สรวมเดชปกเกศย้อม โชคให้ชัยเฉนีม บาระนี ฯ
◎ เสริมสวัสดิ์พูนพิพัฒน์พ้น ผองภะยางค์ สยองฤา
ใดเพ่งเร่งสมทาง ที่เอื้อม
ผะดุงชาติศาสนาคะณางค์ จักริช เกษมเทิญ
เกษตร์กิจพาณิชย์ชะเง้อม งอกสร้างสินทวี ว่องรา ฯ
◎ ไพรีปะลาตแผ้ว พิษามัย หมองฤา
ฝนฉ่านาผื่นไพ ศรพณ์สร้าน
ศึกษาพิทยาไท เถลิงราก ฉลวยเทิญ
สมอุสสาห์อย่าม้าน มะโนชเกื้อนิกรสยาม ขอเดชะ” ฯ
◎ อร่ามแสงโสมส่องเวิ้ง วิหะภา ผ่องเอย
ฉายพระพักตร์ยียะมะหา ราชัย้ม
พ่างเผยพะนาปรา ศรัยเสนาะ สนองฤา
“พ่อรักจักทะนุกิ้ม อยู่ป่องผองพงศ์ พ่ออา” ฯ

สมเด็จพระบิยะมหาราชเจ้า
กับพระเจ้าอยู่หัวสัปดมรัชย์
(ยามทรงพระเยาว์) พระองค์ขวา
เยี่ยมพระแกลเรือนต้น สวนดุสิต

His late Majesty King Chulalonkorn
and His Majesty King Prajadhipok
(when a boy at his father's right)
looking out of a window of a house of
old Siamese Architecture

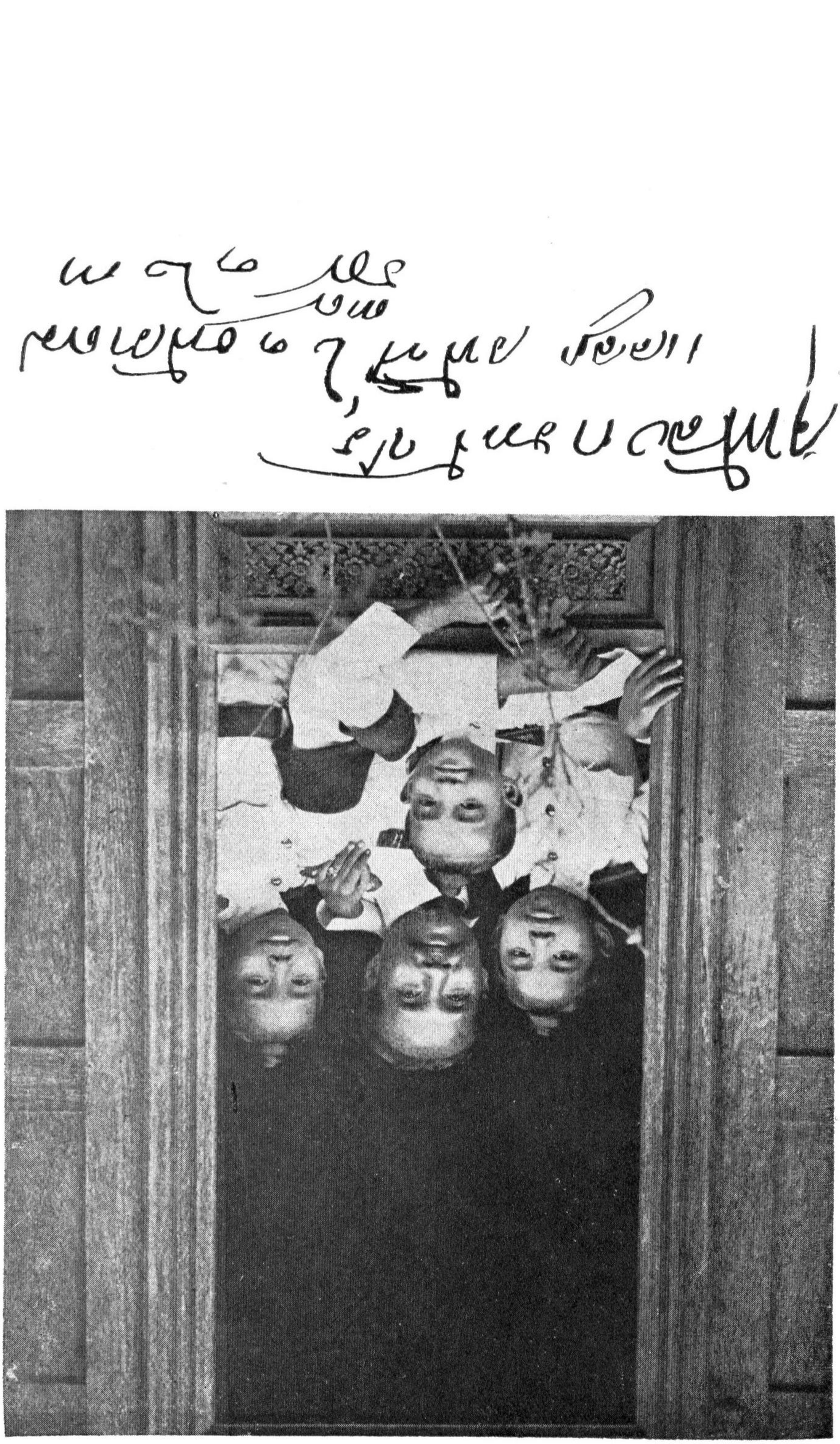

◎ เสร็จทรงบูชิตค้อม บังคม ขอรา
ลาสถูปพระรูปบรม ะนาถเจ้า
เถลิงรัถเสด็จนิวัตอุดม มะหานิเวศน์ ถวิลเอย
สมพระทัยใฝ่เฝ้า ชะนกเทียรคะนึงถึง ฯ
◎ รำพึงพักปกด้าว โดยยุก ติธรรมเอย
อวยโภคอวยผาสุก ใส่แคว้น
สมบาทชะนกะนาถปลุก พรประศาสน์ สนองท่าน
พระประพฤติ์ดีเยี่ยงแม้น นุชาตเชื้อเฉลิมเชาวน์ ฯ
◎ โฉมเฉลาเยาวะเรศแก้ว กษัตรี แม่อา
สมศักดิ์อัครมะหิษี สืบเผ้า
สณิสาพระมะหาบี ยะราชมิ่ง เมืองเอย
พระจริตพระจะรัณเร้า โลกซร้องสรรเสรีญ บาระนี ฯ

วันพระบรมราชาภิเษก
เสด็จจากพระที่นั่งบรมพิมาน
ร่าย

◎ ตามหมายผะเชิญบัญชา เสนามาตย์ราชะวงศ์
อ่าองค์เต็มยศะใหญ่ หากเข้าในพิธีสนอง
สรวมครุยกรองเตรียมสรรพ ล้วนประดับอิสริยาภรณ์
เหรียญดาวสลอนอุระราย สะพักสะพายสายนพะรัตน์
เฉพาะกษัตริย์สูงยศฐาน์ มะหาอำมาตย์นายก

ปรกสร้อยขุละขอมเกล้า เข้าขุนนางผู้ใหญ่
แม้ใครไร้นพะรัตน์ ใช้สะพายถัดยศะหย่ง
เบื้องสุริยงสายศรี พฤหัสบดีเบ็ญจะพิสดิ์ม
ทินะวิศิษฎ์วิสุทธะฤกษ์ กุมภะมาสเกรีกมะหุรดี
ปะฉิมะราตรีใกล้อุษา ฝนโชยฉ่ำชื่นนะคร
รายฎรสยองโลมา ถวายวันทาถวายชัย
เดชขอมไผทบุญญะวะดี เทวะราศีสรวงสะการ
บรรดาลวัสสะวะลาหก ตกใช่ตกตามฤดู
ตกเพื่อชูเฉลิมบุญ ดับร้อนดุนอุดมะฤกษ์
เบิกบานใจไพร่ฟ้า ชื่นชมมะหาบาระเมศ
เห็นมะหัจฉะริเยศประเจิด เชิดกฤษฎาภินิหาร
พระจะผ่านไผทถวัลย์ แผ่สุขศันต์เกษมชาติ์
เสมือนประกาศพรประสิทธิ์ โดยเทวะฤทธิ์ราชะสดมภ์
วันบรมะราชาภิเษก อะดิเรกมาตยะเสนา
ชัตติยะวงศาสงฆ์สระพรั่ง ในพระที่นั่งบรมะนาถ
สนองบรมะราชะพิธี ทุกหน้าที่พรั่งพร้อม
ทะมิ่นมะนัสโสมะนัสะน้อม มะนัสะน้อมพรถวาย ไชย์โย ฯ

โคลงสี่

◎ พระยอดชายชื่นเกล้า กรุงศรี สยามเอย
ทรงเครื่องยุธะนาวี เดชเรื้อง
สะพายสายสุระมังคะลีย์ นพะรัตน์ วะรางค์เอย
สร้อยพระขุละขอมเบื้อง ย่าไท้เถลิงกรอม ฯ

ตำรวจนำเสด็จพระราชดำเนินขบวนราบ
วันบรมราชาภิเษก

The Royal escort of Gentlemen-at-Arms

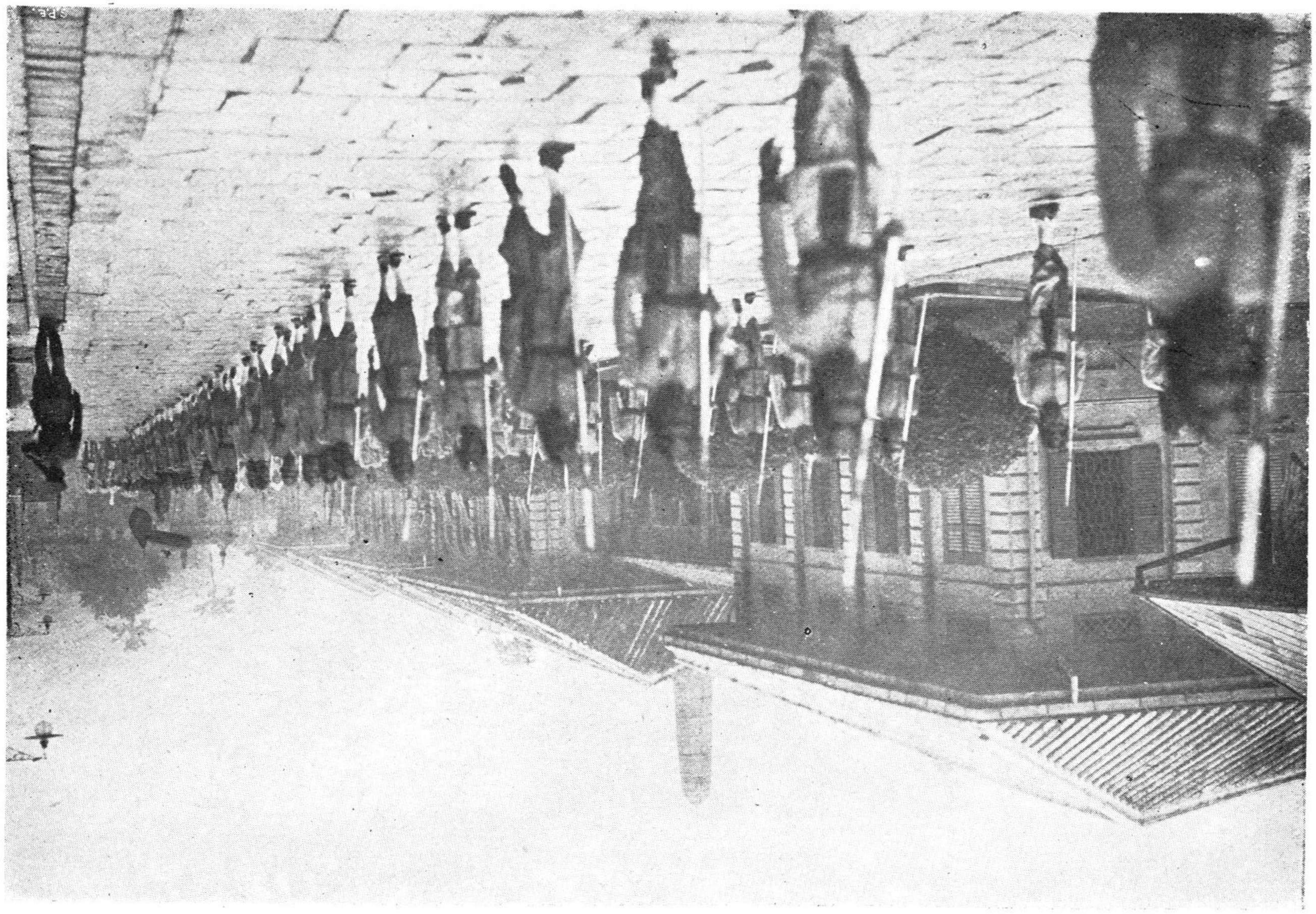

◎ สัยพระแสงของมทัพน้ำ ดำเนีร เกยรา
สถิตพระราชะยานเหีร แห่เมื้อ
แตรวงส่งสรรเสีรญ ยาระเมศ เกรีกพ่อ
เชิดอะวุธวันทิยาเกื้อ เกียรติ์ฟันฟูไผท ๆ
◎ ทัศะไนย์ถมึงเถือกน้ำ เงินแถว ทะหารเฮย
รายสิบเอ็ดเถลิงแนว เนื่องตั้ง
หมวกขาวภู่คราวแวว ยืนดาพ วาวแฮ
ทะนายเหล่าข้าเจ้าสลั้ง หละน้อมเคียรสรวง ๆ
◎ ตำรวจหลวงแห่หน้า นำนิกาย กระบวนท่าน
เสื้อปร่าพ้าแก่สะพาย ดาพเต้า
หอกหิรัญมั่นมือฉาย แสงสง่า งามเอย
องคะรักษ์จาตุรงค์เผ้า พิทักษ์ใกล้มะหัยยะยาน ๆ
◎ นายทะหารเชีญธวัชะหน้า นำจร
หลวงพิชิตชโลธร ถั่นเยื้อง
รณภพพิชิตสมร ขมีนคู่ ขนานแฮ
กะบี่ธุชครุฑพ่าห์เยื้อง ยอดสะเทื้อมธงปลิว ๆ
◎ เครื่องสูงลิ่วพ้าเถือก ทองนุกูล กลดท่าน
พระปรัศว์ บังบังสุรย์ อะเคื้อ
พัดโบกโบกลมพูน ภาคปฤษ ฎาเอย
นิเวศะรักษ์ รักษะยานเสื้อ สง่าซ้อนสุวรรณะกาพ ๆ

◎ ทะหาร ราชะองคะรักษ์เสื้อ แผกสี

แวงราชะอาสน์มะณีสี ลาสช้าง

ห้าคู่สุระเสนี สนองพิทักษ์ บาทท่าน

สมุหะขัตติยะอ้าง อเนกะเจ้าพระยาพระยา ฯ

◎ พระยามานพนริศร์ผู้ ภักดี ยิ่งรา

เชิญพระแสงขระลี หลั่นเจ้า

มะหาดเลกสนอบครามสี สลับรัช ดางค์เอย

เชิญเครื่องเนื่องขนองเต้า ตง่านเวิ้งวังเผย ฯ

◎ ประเทียบเกยเลยเสด็จเข้า อะมะรินทร์ฯ

ถวายนะมัสย์ฎิมาภิญ โญตม์แล้ว

ชุนตำรวจนำลิน ลาสู่

พระที่นั่งไพศาลฯแพร้ว พร้ังตั้งภิเษกสถาน ฯ

◎ ทรงนะมัสะการพระเจ้า เจิดมณ ฑลรา

สังฆะราช, สมเด็จคล อาสน์เอื้อ

เขญจะสงฆ์ส่อมงคล ขัตติยะฤกษ์ นั้นแล

ญาณวราภรณ์เชื้อ มะกุฎชนปะนัดดา ฯ

◎ มะหาราชรับประศาสน์น้อม นิจะศิล แล้วท่าน

เสดจสุราลัยถวิล เครื่องเปลื้อง

ผลัดเศวตะวิภูษะณินทร์ ขอบขลิบ คำเอย

ทรงสะพักโขมะพัสตร์เบื้อง บ่าซ้ายสมระบิน ฯ

เสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนราบ
วันบรมราชาภิเษก

The Royal procession on Coronation Day

◎ เสนินทรามาตย์ทั้ง ทูตทรง ศักดิ์เอย
โดยเสด็จขัตติยะพงศ์ ผ่านเข้า
มุขกระสันจักระพรรดิตรง ภาคภิมุข พระโรงท่าน
เห็นภิเษกเอกะราชเข้า ประเจิดมื้อสรงสนาน ฯ

ร่าย

◎ เข้าพะนักงานราชะนา บัญญาสะราชาคะณะ
ฉันพระที่นั่งอะมะรินทร์ฯ ดึงสะชินโนรสนั้น
ฉันณะท้องพระโรงหลัง แล้วนิมนต์ทั้งอะสีติสงฆ์
สถิตมงคละอาสน์ขนัด พิมุขจักระพรรดิพิมานเอก
คอยอะติเรกฤกษ์ประชุม เบื้องรับบรมะอะภิเษก
เป็นเอกะราชาธิราช เถลิงถวัลยะชาติเฉลิมรัชย์
เชิดเศวตะฉัตร์นพะปะฎล อะดุลยะมงคลสถาพร ฯ
◎ ฝ่ายนิกรเข้าพะนักงาน เข้าขะบวนขนานนำตาม
พระจอมสยามกระยาสนาน ทั้งสถิตสถานอัฐะทิศ
และภัทระบิฐ์เบื้องมะหุรด์ รับมงกุฎอะภิเษก
แต่งกายเฉกกำหนด สมเกียรติยศสมศักดิ์
นุ่งสมปักเสื้อขาว ห่มครุยพราวพร้องอาตม์
คาดรัตะคตหนามขนุน แผงศอสยุ่นศอทับ
ประดับเครื่องอิสริยาภรณ์ แต่นิกรพราหมณะชะโลง
นุ่งจีบโจงสะกาวปรก ริมขลิบกนกขลิบแดง
ตามตำแหน่งยศะสถิต ราชะบัณฑิตสนอยพราว
เยี่ยระบับขาวสมตระแหน่ นอกกระบวนแห่นั้นรวม

สรวมเครื่องแบบเว้นครุย ตามริ้วกรุยกระบวนเชิญ
คอยเสด็จขนไพศาล และในลานชาลา
เชิญบุรพาพร้อมชนัด ผ้ายพระชัตติยะนารี
ข้าทูลธุลีผ้ายใน เผ้าจอมไผทที่ปะรำ
เสร็จสรงดำเนิรเข้า เผ้าที่ท้องพระโรงหน้า
พจนปรีชาพระยาสมาร์ถ สมุหะราชะพิทธี
เป็นหน้าที่ตรวจตรา ตามบัญชาเฉลยเล่ห์
เสนาบดีเจ้าพระยา ธรรมาธิกรณ์ฯใผ่ฟัง
รับรับสั่งเบิกเสร็จ จากสมเด็จเจ้าพ้า
กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์ฯ องค์บิตุลาธิบดี
ราชะพิทธีอำนวย ทวยพะนักงานพร้อม
รอพระฤกษ์เบิกน้อม เกศเกื้อถวัลยะกรณ์ แลนา ฯ

สรงพระมุรธาภิเษกกระยาสนาน
โคลงสี่

◎ สุรีย์ร่อนโพยมเยี่ยมเก้า นาฬิกา งายเอย
นพะบาทผาดราชา โชคเช้า
อุดมะมะหุรดีมะหา พิชัยะฤกษ์ ประสุแฮ
วามเทพพระครูเถ้า นอบไท้เสนอทูล ฯ
◎ เชิญบดิสูรเสด็จขึ้น สรงสถาน
มุรธาภิเษกสนาน เมื่อนั้น
สรวมศิเวศเดชบรรดาล อะดุลยะศักดิ์ สิ้งเทียบ
เถลิงรัชย์เชิดฉัตร์ชั้น ชะเยศช้วยเฉลิมเวียง ฯ

เสด็จพระราชดำเนิรขะบวนราบ
วันบรมราชาภิเษก
The Royal procession on Coronation Day

◎ สุดเสียงปุโรหิตเถ้า ทูลเชิญ
เนาวะนาถราชะดำเนีร ขากเฬียม
สุราลัยพิมานทะเมีล มะหิทธิศักดิ์ สูงแฮ
บูชิตเทวะฤทธิ์เหียม เหาะคว้างกลางหาว ฯ
◎ โหรสรวงมะพร้าวอ่อนตั้ง ขายศรี ตองเอย
ศาลสง่าเศียรวะราห์พะลี เทพะห้า
โอมพุดหุตะทณฑ์ที ปะหัตถ์เทีด ภิวันทน์ท่าน
ณะพระมณฑปหน้า แท่นไท้กระยาสนาน ฯ
◎ ตระหง่านขะบวนนำเสด็จแม้น อะมรนิมิต มาฤๅ
แปดค่ดศักดิ์สิทธิ์ หม่อมเจ้า
พร้อมพันธ์ราชะบัณฑิต เชิญพระ ชัยเอย
ของพระจุละจอมเกล้า หล่อด้วยโลหะเนาว์ ฯ
◎ เผ่าพราหมณ์พฤฒิบาศแกล้ว กฤษณะญาณ
หลวงพฤฒิเทพาจารย์ เจิ่งรู้
เชิญพระพิฆเนศวร์ขนาน อุดระภาค ผายแฮ
บัณเฑาะว์สองคู่ผู้ ขับนั้นแสงใน ฯ
◎ พราหมณ์ไศวะสองค่เต้า บ้าวศังข์
เอีกอุตตะราวรรตดัง เพรียกพร้ม
สะตานันทะมุนีขลัง ยศะพระ ครูเฮย
ศังข์ทักษิณาวรรตครี้ม บ้าวเคล้าเครื่องเสียง ฯ

◎ เคียงคู่หลวงเวทะสร้าน สุริยา—
เทเวศผ้ายอุตตะรา ยาตร์ย้าย
พระครูเอกอษฎา จารยภาค ชวาแอ
หลวงราชมุนีซ้าย เสกเอี้ยนโอมสนอง ฯ
◎ เชิญขันทองเข้าตอก โปรยปรู
พระมะหาราชะครู เคร่งถ้อย
วามเทพะมุนีชู ชัยะเวท ฉมังเอย
เคียงพระสิทธิชัยฯคล้อย คู่ข้างทางเฉวียง ฯ
◎ เรียงนำเนาวะราชเข้า ขรขรัล
พระเครื่องสงสวรรณะกัน ผ่าวพ้า
บังสูรย์เบียงสุริย์ฉัน ชอนรุ่ม องค์เอย
ประเทียดถนอมขอมหล้า เสียะไร้ ใดแสลง ฯ
◎ พระแสงคู่หัตถ์นั้น วัลละภา เชิญพ่อ
มานพนริศร์พระยา ยาตร์ใกล้
พระยาบุรุษฯบียะราชมะหา พัลลภ นั้นนอ
สุพรรณะภาชน์ฉลองบาทไท้ เทียดชะม้อยคอยถวาย ฯ
◎ จอมชายพยัคฆะยาตร์ชิน มณฑป สนานแอ
สถิตตั้งชัยะพฤกษุพพ หลักแคว้น
แปรพักตร์สู่อิศานะสพ สิริโชค เฉลิมเอย
ทรงเหยียบจันทระบัตร์แม้น อะมิตร์ท้อมยอมหา ฯ

ทรงบูชาเทวะดากลางหาว

ก่อนสรงมุรธาภิเษกพระกระยาสนาน

His Majesty presenting offerings to the devas

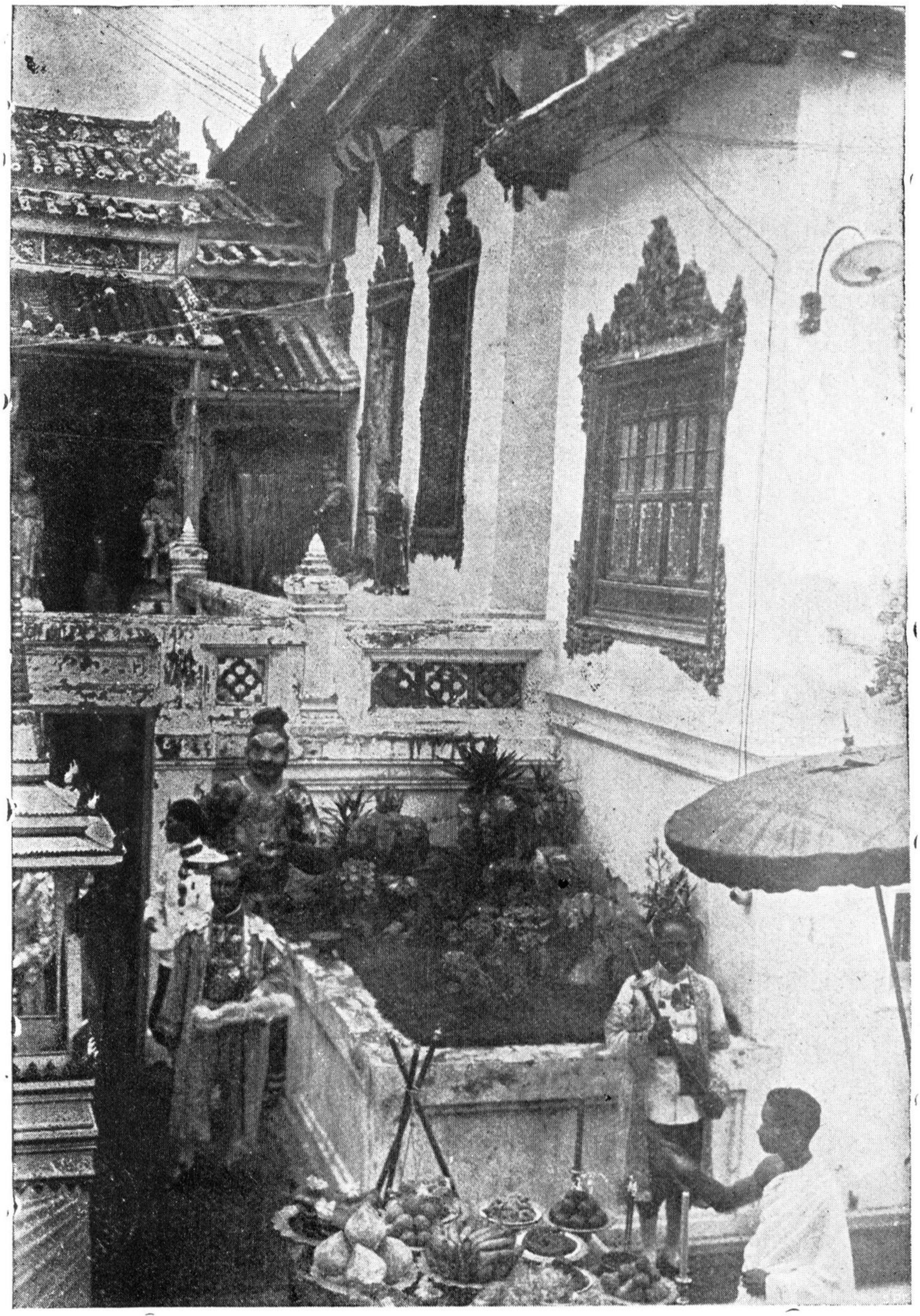

◎ พระยาโหราลั่นฆ้อง ชัยชิน ะฤกษ์เอย
เสียงกระทั้งศังข์แตรพิณ พาทย์ครื้น
ดนตรีดรีย์นิน นาทสโฆษ ประโคมแซ
ศังข์ทักษิณาวรรต์ฟัน โฉลกพร้อมพราหมณ์ประลือ ฯ
◎ อื้อเสียงมะหระธึกสะเทือม รัวดัง ดึงแซ
บัณเฑาะว์ปังปั๋งขลัง ครื่มครื่ม
ทะหารเฉลิมพระเกียรติ์วัง นอกอะวุธ ภิวันท์ท่าน
แตรสนั่นสรรเสริญพร้อม เพรียกเพียงเสียงสุริงค์ ฯ
◎ ยิงยันมะหาฤกษ์เปรียง มะหาชัย เปรียงเซอ
มะหาปราบมะหาจักร์ประลัย ราบเสียน
ตูมตึงเอิกอึงใน สนามนิเวศน์ สะเทือนแซ
เท่าพะลัทธ์พระพฤหัสบดีเทียร เทพะแสร้งแผลงศร ฯ
◎ เสมือนอะมระแมกฟ้าเอ่ย โอสะนา เศียรท่าน
โปรยกุสุมะบูชา ชื่นชร้อง
เคล้าเสียงอะสีติรา ชาคะณะ สงฆ์เอย
สวดส่งมงคละก้อง กระหึ่มข้างปรางค์ใน ฯ
◎ พระยาอุทัยธรรมนอมเครื่อง มุรธา ถวายเอย
ไขท่อสะหัสสะธารา ร่วงน้ำ
ผสมเบ็ญจะนะทีมะหา สินธุเทศ ไทนั้น
สีสระ, หาแควล้ำ ชะเลศเคล้าเสาวะมนตร์ ฯ

◎ มณฑลสยามะจักร์สัน สัปตะรส สภาครา
สุรัมพวาภิเษกชด ชาติพร้อม
มุทธาภิสตะบท ปรมะกษัตร สรวงเอย
เฉลิมประเพณีน้อม ชะเนศเข้าจักรี ฯ
◎ ขอมชีศรีพระ, เจ้า วรวงศ์ เธอเอย
กรมะหมื่นชินวร ฯ ทรง ชกน้ำ
พระครอบพระกริ่งมง คละโสด สรงท่าน
ราชะญัตยาจารย์ล้ำ ศักดิสันสยามะสงฆ์ ฯ
◎ บรมะวงศ์เข้าฟ้าราช ะบีตุลา เอกเอย
สมเดจกรมพระยาภา ณุ ฯ น้อม
พระเต้าพุทธะมนตรา เบญจะครรภ สรวงเธอ
เฉลิมพระราชะสิริพร้อม พร่ำฉ้อนพรถวาย ฯ
◎ ชายเฉลาเข้าฟ้าพี่ จอมพล
สมเด็จกรมะหลวงดล เดชล้ำ
นครสวรรค์วรพินิตกล โสทะระเจษ ฎางค์ฤา
อวยสวัสดิถวายหยัดน้ำ พระเต้าบัวเขียว ฯ
◎ เหลยวสลอนลวนเหลาเขา พะนักงาน สนมรา
ถวายพระเต้าสิลาขนาน เนื่องน้อม
หลายองค์พระสรงสนาน ชะยัมพุศ ภิเษกท่าน
พ่างพิศิษฐ์อะมฤตล้อม ดิเรกด้วยเทวะดา ฯ

ยิงปืนฤกษ์
ขณะสรงพระมรธาภิเษกกระยาสนาน
The salvo announcing the auspicious moment of the Royal Ceremonial Bath of Purification

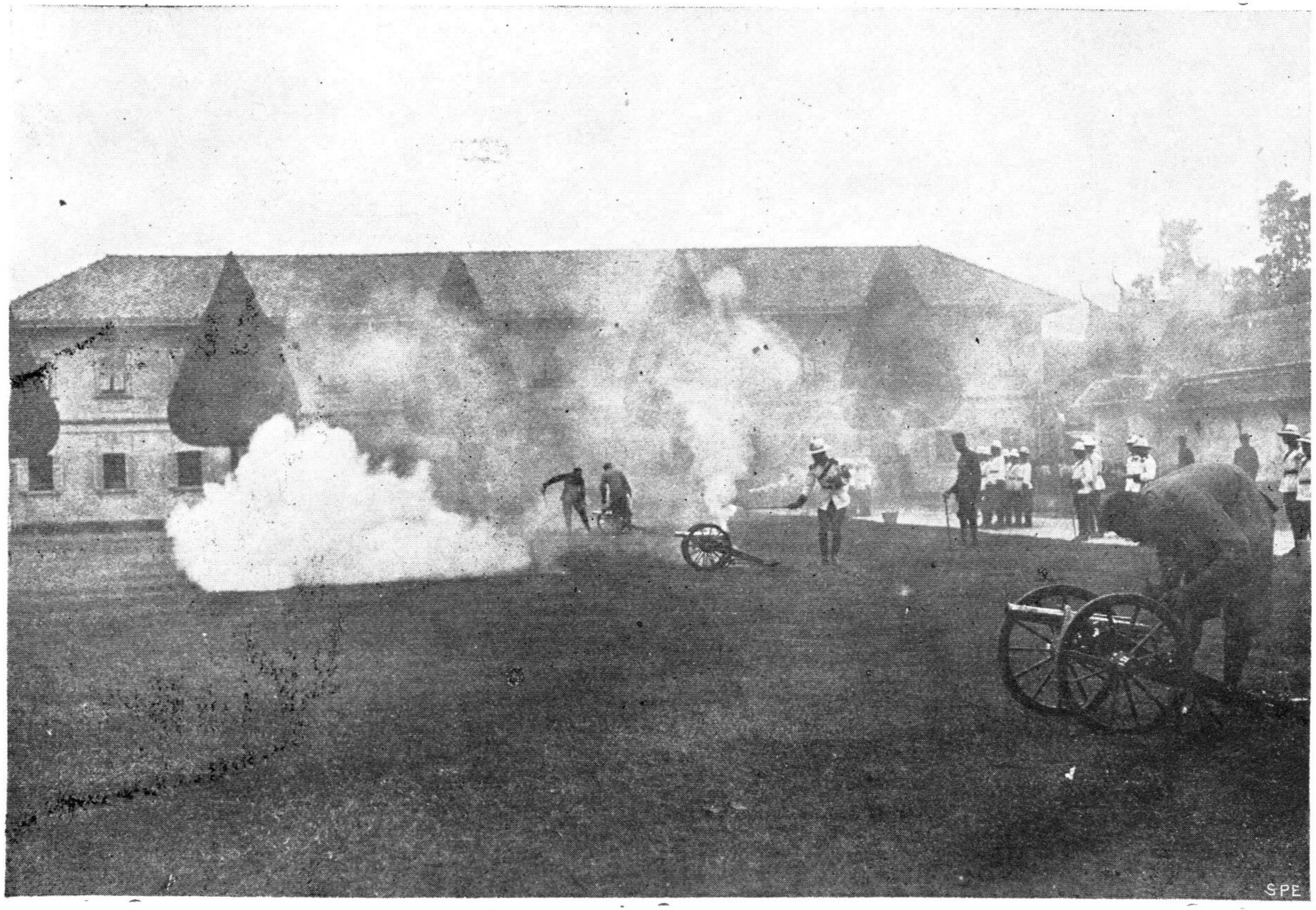
SPE

สรงพระมุรธาภิเษกสนาน
สมเดจพระสงฆราชเจา
ถวายน้ำพระครอบพระกริ่ง

His Majesty receiving sacred water
from the Prince Patriarch

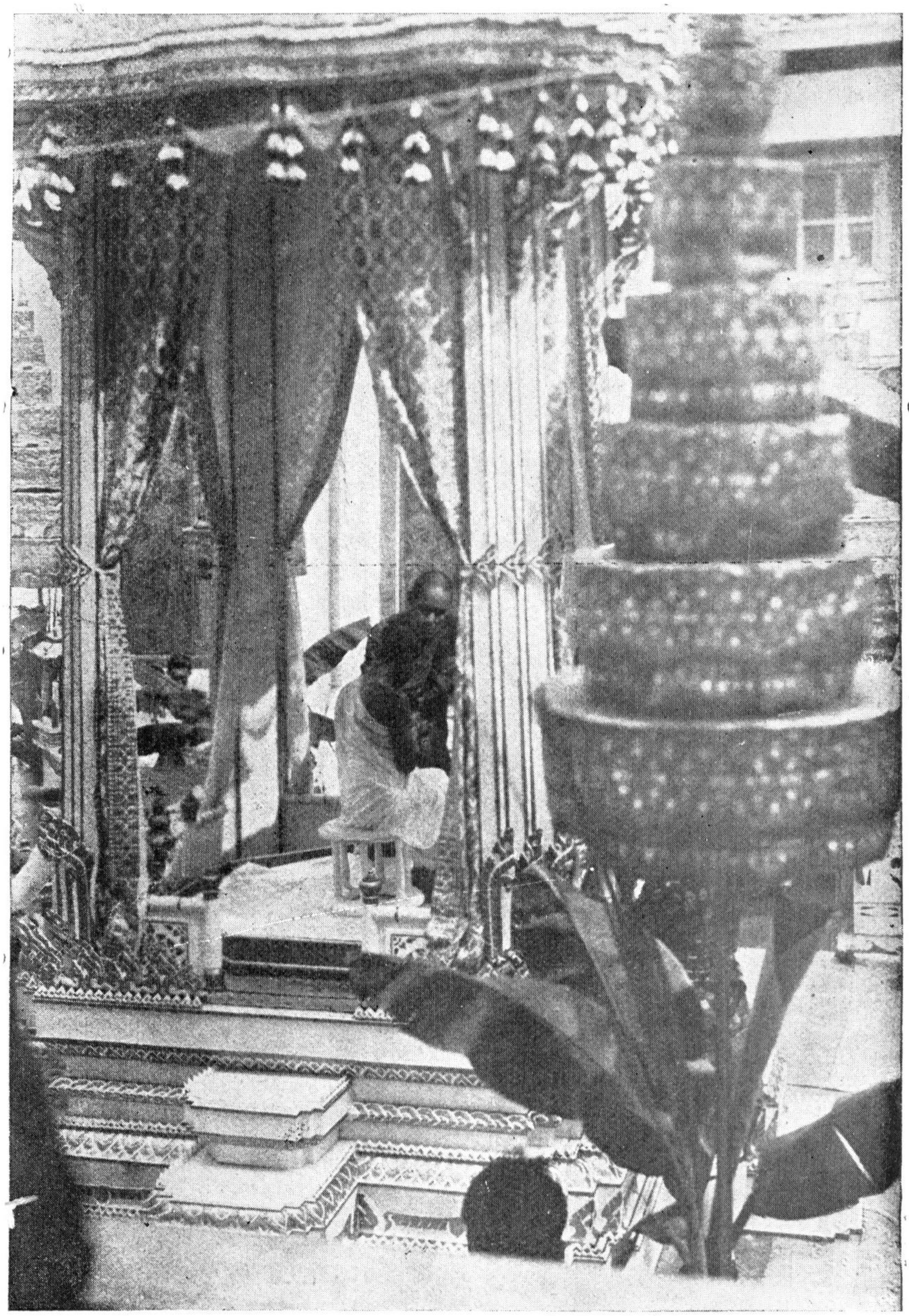

สรงพระมุรธาภิเษกสนาน
สมเด็จเจ้าฟ้า กรมพระยาภาณุพันธุวงศวรเดช
ถวายน้ำพระเต้าเบญจคีรรภ
His Majesty receiving sacred water
from H. R. H. Prince Bhanurangsi

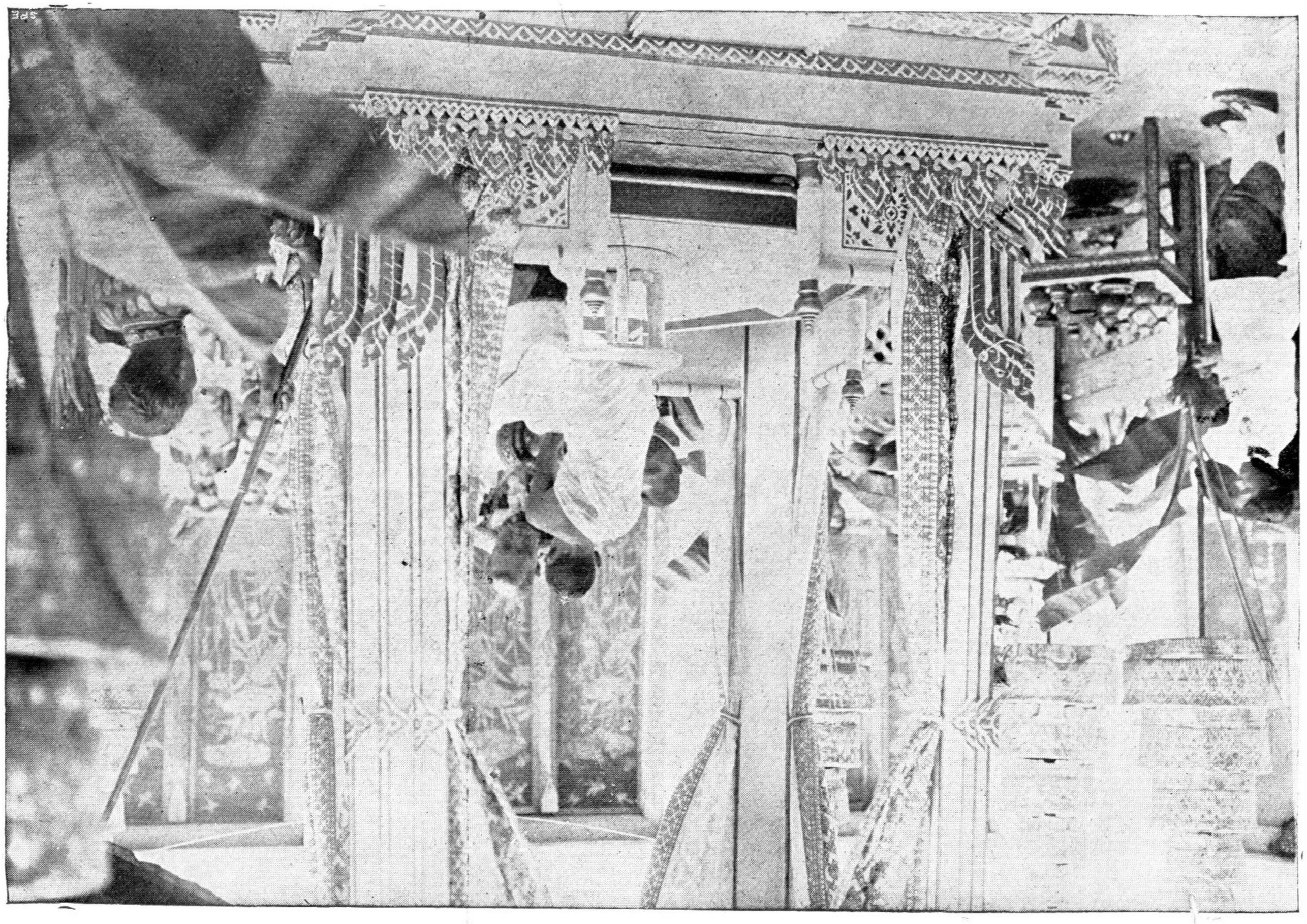

ทรงพระมุรธาภิเษกสนาน
สมเด็จเจ้าพ้า กรมหลวงนครสวรรค์วรพินิจ
ถวายน้ำพระเต้าบัวเขียว

His Majesty receiving Sacred water from
H. R. H. Prince Paribatra of Nagor Svarga

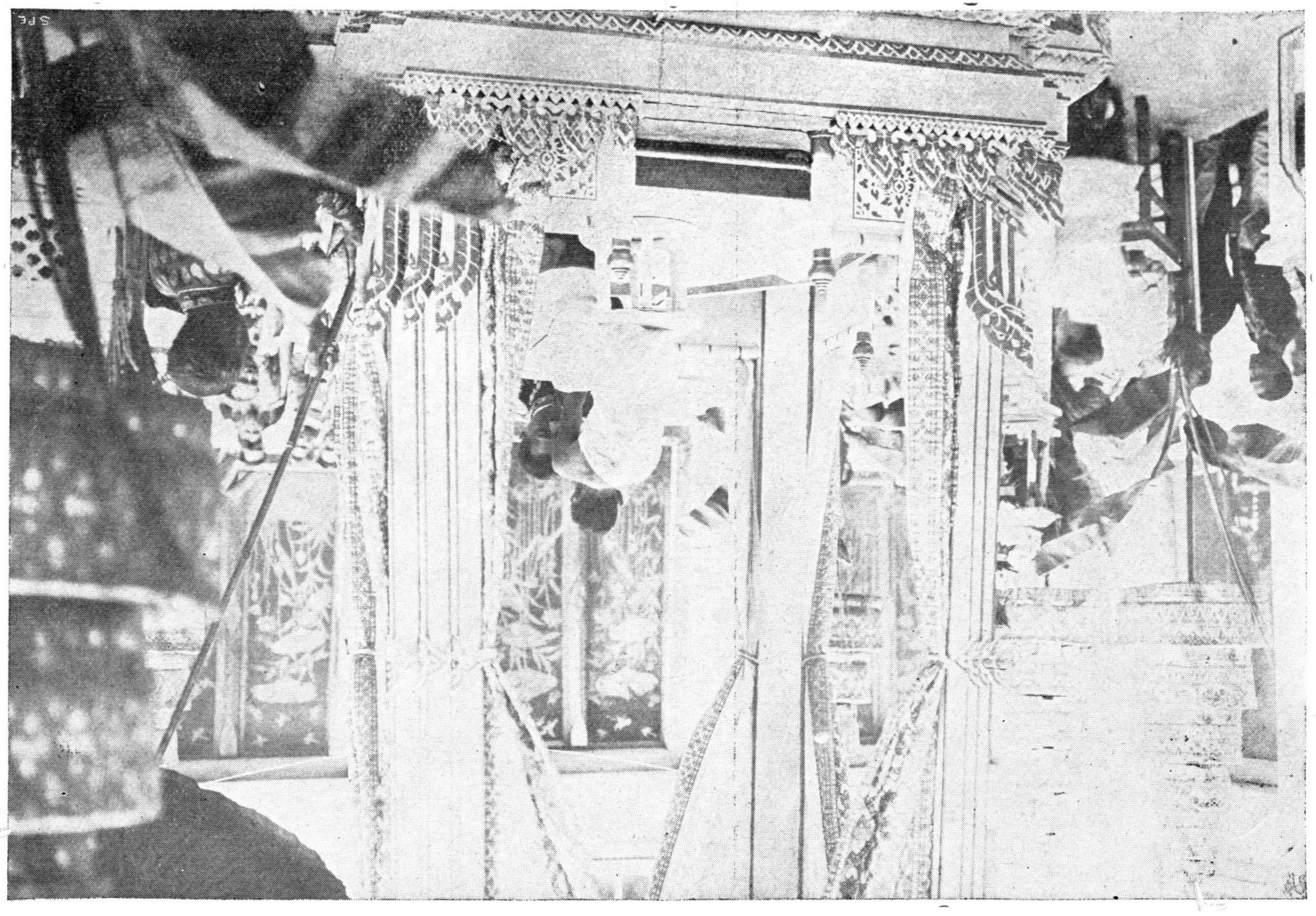

สรงพระมุรธาภิเษกสนาน

พระราชครูพราหมณถวายน้ำพระเต้าเบญจครรภ

His Majesty receiving sacred water from
the Chief Brahmin Chaplain

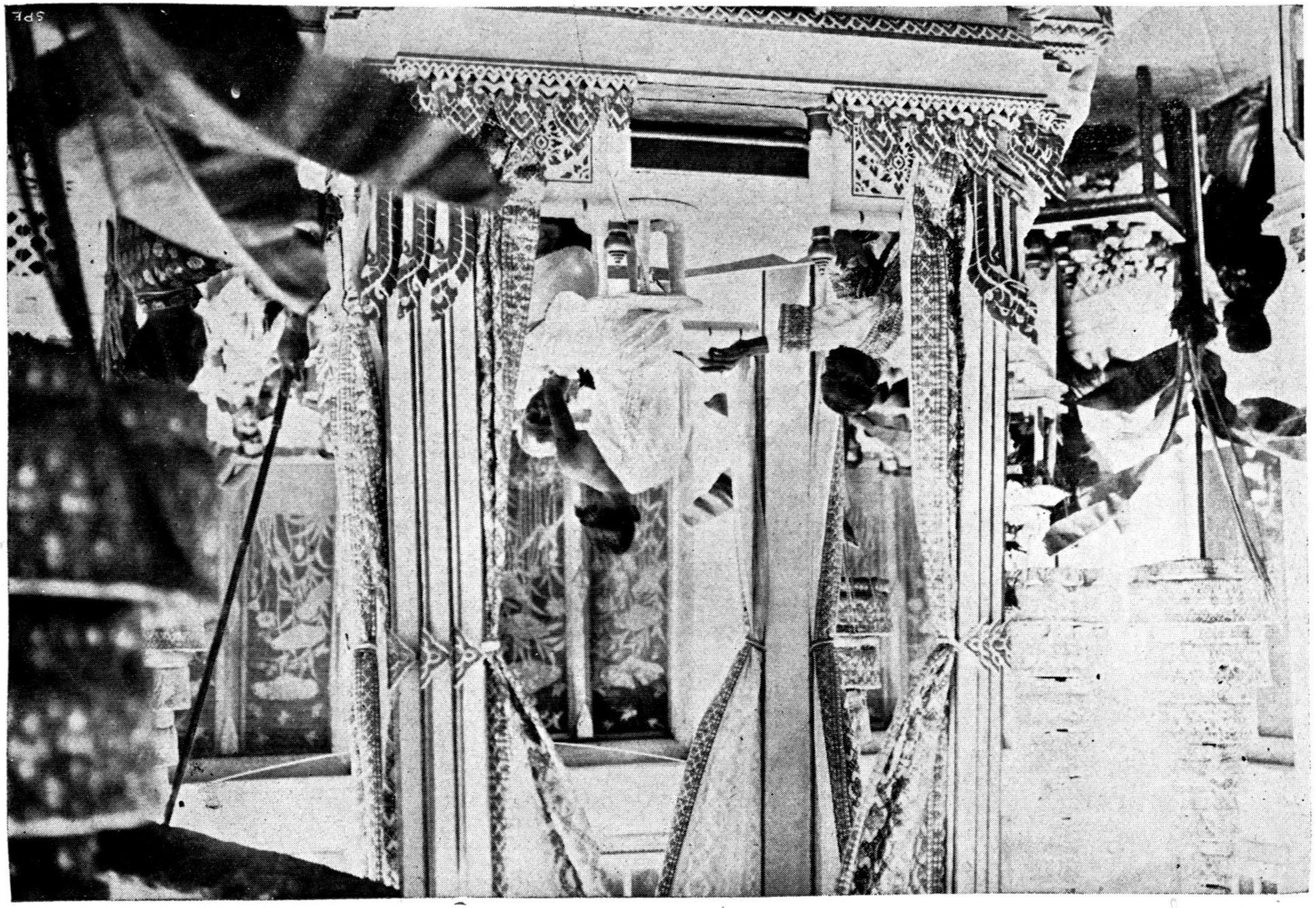

◎ มะหาราชะครูเทีดเต้า เบญจะครรภ ถวายเอย
พราหมณ์สะพรั่งถวายศังข์ระดับ ครบห้า
ศังข์สามและศังข์สรรพ ะสัมฤทธิ์ เรียงแฮ
โอมวิษณุเวทอ้า อิทธิไท้ไศวะงำ ฯ
◎ พระยาอุทัยธรรมเทีดน้อม ศีรา ภิวาทท่าน
ถวายพระศังข์ทักษิณา วรรตเข้า
พะนักงานพระภูษา ถวายพระ คลุมเอย
ฉลองบาทพระยามะหาดเผ้า ใผ้ชะม้อยคอยถวาย ฯ
◎ เสด็จผันผายพันแท่น กระยาสนาน
สู่สุราลัยะพิมาน มิ่งด้าว
โดยชะบวนศักดิ์สิทธิ์ขนาน นักสิทธ์ สนองฤา
สงบประโคมโครมอะคร้าว สง่าคร้ามคราสรง ฯ

ร่าย

◎ ปางมะหามงคละสนาน เข้าพะนักงานพร้อมขนัด
ยกเศวตะฉัตร์ภูมินทร์ ในอะมะรินทระวินิจฉัย
ในพระที่นั่งจักระพรรดิ์ ฯ สององค์ผลัดขาวสอาด
ในปราสาทดุสิต ฯ ศรี ในจักรีปรางค์ถวัลย์
ในอะนันตะสะมาคม สมเด็จมาตุจฉา
ยอดกันยาเยี่ยมพงศ์ ทรงผะจงลาดพระยิภู่
บรรจถรณ์ภูธะราภิรมย์ บรรทมเถลิงศรีสวัสดิ์
บนจักระพรรดิพิมาน สถานเฉลิมราชะมนเทียร

ระเมียรมะหัคฆะโภคะสมบัติ สมบรมะกษัตร์เสวยราชย์
เถลิงทิพยะอาสน์โอฬาร เตรียมสรรพะการพร้อมพริ้ง ฯ
◎ ฯ่งพระยาเทเวศระวงศ์ ฯ สมหะมงคละมนเทียร
เรียนประดิบัติเสนาบดี รับหน้าที่ประดีคม
เชีญพระมะวงศานุวงศ์ เสด็จตรงขึ้นไพศาล
ประทับด้านอัสดงคะทิศ ต่อภัทระบิฐบัญชร
ตอนเฉวียงราชาอาสน์ ถัดอัครราชทูตพิเศษ
แทนขัตติเยศนระบดี นะครไมตรีต่อสยาม
สิบนามเก้าธระณี เสนาบดีหกท่าน
ถึงพระทวารเทวะราชะมะเหศวร์ เขตบุรัพะภาคเจ้าพระยา
เจ้านัคะราอุปราช มะหาอมาตย์เทศาภิบาล
ท่านอะธิบดีและปลัด ทูลฉลองขนัดเนื่องแถว
ยืนเย็นแนวซ้อนหน้า ตามทางผ้าลาดพระบาท
ไกสะระยาตร์สู่ภัทระบิฐ จากอัฐะทิศผ่านกลาง
เหล่าคะณางค์นำดำเนีร เชีญพระชัยพิฆเนศวร์
ป่าวศังข์พิเศษแสงใน ขับไม้บัณเฑาะว์สลั้ง
ตั้งแถวตรงอัฐะทิศ ชะบวนหลังชิดวระบาท
เชีญสิริราชะกะกุธะภัณฑ์ อะนันตะราชูปะโภคกษัตร์
พระแสงอัษฎาวุธ หยุดชาลพักสุราลัย
คอยจอมไผทเสด็จออก ตามหมายบอกบ่งถ้วน
ทุกหน้าที่ดีล้วน ร่วมน้ำใจสยม สนองนา ฯ

ประทับพระที่นั่งอัฐทิศ
ราชพิธีบรมราชาภิเษก

His Majesty seated upon the Octagonal
Throne on Coronation Day

ประทับพระที่นั่งอัฐทิศ

โคลงสี่

◎ สมเด็จเนาวะราชเจ้า เข็มสยาม
ทรงเครื่องอะภิเษกตาม แบบเย้อง
สีพิชัยะสงคราม เฉลิมสิริ รัชย์เอย
พระสนับเพลาทองเย้อง ยี่นหน้าวาสุกี ฯ

◎ ภูษะณีเขียนมาศน้ำ เงินงาม
ฉลองอาตม์ตาดพื้นคราม หยดย้อย
พระดุมเด่นแววงาม วิเชียระเฉก ดาวฤา
ประดับพระดาราพร้อย เพชระช้วยฉัพะดวง ฯ

◎ โชติช่วงฉลองบาทซ้อน ฉลองชงฆ์
แพรพร่าสีน้ำอะลง กฎพร้ว
สะพายสายจักรีทรง สร้อยพระ ศอเอย
ฉลองพระองค์ครุยร้ว นิโลสแกล้มกรองสุวรรณ ฯ

◎ งามฉันชีวะเทพเรื้อง รัศมี
อ่าทิพยะบีลันธน์ศรี สดน้ำ
สิสิระฤดูทวี วุฒิโลก ระบือฤา
แบ่งภาคดละฟากหล้า ดิลกเลย์งเวียงสยาม ฯ

◎ พราหมณ์เผยทวาเรศห้อง สุราลัย
พ่างเบีดทิพยะพิมานไกร ลาสเรื้อง
เสด็จยังพระที่นั่งไพ ศาลสถิต แท่นท่าน
อุทุมพะริฐอัฐะทิศเย้อง บุรัพะไต้ฉัตร์ชาว ฯ

◎ ชาววังถวายพระเต้า เบ็ญจะครรภ
สุรัมพวาภิเษกรับ รื่นไท้
ราชบัณฑิตสถิตกับ ทวชะพรต พราหมณเอย
ประจำทิศบังคมไหว้ บาทถ้วนทิศาพะนึง ฯ
◎ จึงราชะบัณฑิตเข้า บรมะวงศ์ เธอเอย
กรมะหมื่นวิวิธวรรณ ฯ ชงฆ์ คุกค้อม
บังคมพระบรมะบง กชะมาศ
ประณมหัตถ์ตรัสมะคชะน้อม อัตถะถ้อยทูลเสนอ ฯ
◎ เชิญเลอรัชเยศบ้อง ปะชาวิบุล ะเดชเทิญ
อ้างพระไตรรัตะนะหนุน เนืองคุ้ม
สรรเสริญเกริ่นคุณอะดุล ยะยาระเมศ เฉลิมรา
ผะดุงชาติศาสนาอุ้ม อเนกะถ้อยถวายพร ฯ
◎ ยอกรถวายถ้วยแมก มนตร์สิลา มัยเอย
รองอุทกะมณฑลชยา ภิเษกท้าว
ทรงจิบลูบพักตรา รินสู่ ครรภท่าน
ตรัสตอบรับครอบด้าว เด่นเชื้อเฉลิมธรรม์ ฯ
◎ สนั่นศังข์พราหมณ์บ้าวก้อง ตังวาย ราชฤๅ
ปุโรหิตวามเทพถวาย หยาดน้ำ
มะหาศังข์, ศิษย์นารายณ์ พระสิทธิ ชัย ฯ เอย
กลศครอบสัมฤทธิ์ล้ำ ชะเลาะน้อมเศียรถวาย ฯ

ประทับพระที่นั่งภัทรบิฐ
ราชพิธีบรมราชาภิเษก

His Majesty seated on the Coronation Throne,
wearing State Robes

◎ เสด็จร่ายสู่ทิศเบื้องอาคเนย์
โดยประทักษิณเห ทิศยั้ง
ขณฑิตและพราหมณเท ภเษกสุทก ถวายเอย
เสกประสิทธิ์ทุกทิศทั้ง อัฐะถ้วนถึงอิศาน ฯ
◎ สถิตสถานทิศต้นพระ บรมะวงศ์ เธอเอย
โอมอ่านอาเคียรคง ควบถ้อย
ทศะทิศเสกพิสิฏฐะมง คละเพี่ม พรท่าน
เสร็จเสด็จเวียนขวาคล้อย เคลื่อนเบื้องชะบวนเดีร ฯ

พระบรมราชาภิเษก

◎ เชิญพระชัยทั้งพิฆ เนศวร์ประนัง นำเอย
สนั่นเสนาะบัณเฑาะว์ดังชั์ ศัพท์ครั่น
โดยทางลาดบาทดัง เสด็จสู่ สนานแฮ
มุ่งฉัตร์ภัทระบิฐชั้น ภเษกเพี่ยงพิธีเถลิง ฯ
◎ เริงชะบวนส่วนพิมุขะรั่ว รององค์ พระเอย
พระยาอุทัยธรรมทรง ศักดิ์เรือง
เชิญมหาพิชัยะมง กุฎกนก ะพานพ่อ
โดยเสด็จภูเบศเบื้อง บรัศว์ต้นหนขวา ฯ
◎ พระยามหานามะราชเชื้อ เชิญพาน สุพรรณเอย
รองสุพรรณะบัฏขนาน คู่เต้า
พระธุหร่ำนั้นหลวงญาณ สยม ฯ เชิด เชิญแฮ
เฉวียงปรัศว์เศวตะฉัตร์เก้า หุบชั้นเชิญพระยา ฯ

◎ เทวาธิราชเชื้อ ชะเนศะชัย ะสีห์เอย
แถวสี่สี่สายอุภัย ะภาคเม้ือ
เจ็ดแถวหละแถวไกร เกรียงศักดิ์ สนองนา
เฉลิมพระอิสสริยะเกื้อ เกียรติ์เทียรเทวา ฯ

◎ พระยามานพนริศร์ผู้ ภักดี
เชิญพระขรรค์ชัยศรี เศิกมล้าง
สังวาลนพะรัตน์มะณี มังคะเลศ เฉลิมเอย
พระยาราชโกษาอ้าง อิสสริยะช้อนเชิญขวา ฯ

◎ พระยาวงศาพิศิษฎ์สร้อย ภูษิต
เชิญพระนพชวะลต เลสสรอย
ทาณฑ์กรศักดิ์สิทธิ์พิชิต พระยาบริ หารเธอ
สร้อยราชะมานพคล้อย ภาคเบื้องเฉวียงเชิญ ฯ

◎ แถวสามเดีรระดับซ้อน แถวสอง เชิญเอย
เลื่อนวิจารณบุตร์ฉลอง ยาทอ้าง
สมบุญผละพันธิน์สนอง บงกช
เชิญพระแสร้หางช้าง เชิดด้าวสะดำรัล ฯ

◎ นายรองผนเผาจตร ะภกด
เชิญพระแสร้จามะรี ยาตร์เต้า
พัดวาละวิชะนี เชาวน์เชิด เชิญแอ
ปาลกะวงศ์พงศ์เข้า เจิดซ้ายจระลี ฯ

พระบรมราชาภิเษก

The Coronation

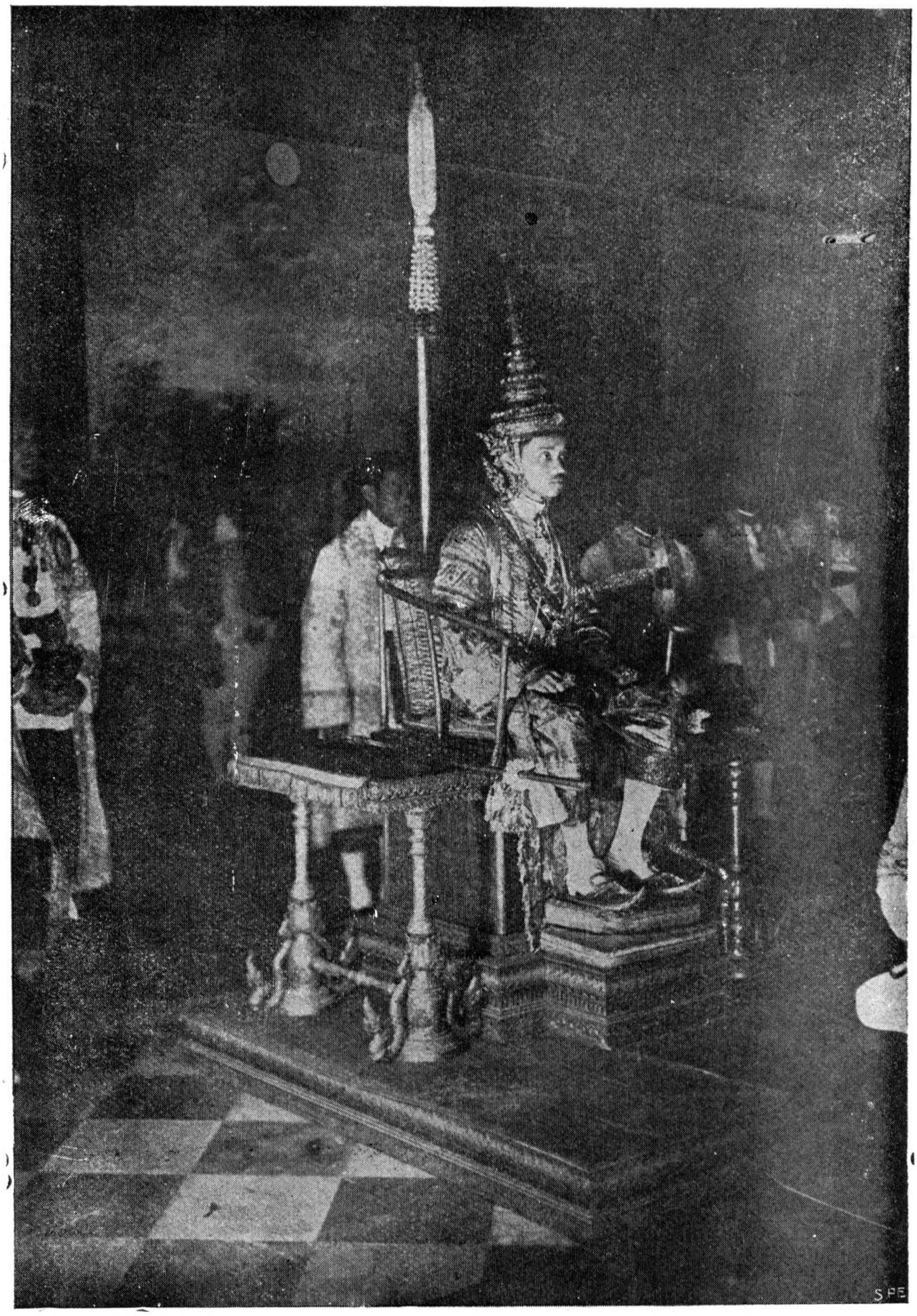
SPE

◎ แถวสี่หลวงศักดิ์ผู้ นายเวร มะหาดแอ
เชิญพระแสงทองชิเบนทร์ ผักเกลี้ยง
ชำมะรงรัตะนะวะเรน ทราวุธ นั้นนา
พระยาประชุม ฯ เชิญเพี้ยง เผ่าพ้าขวาแถว ฯ
◎ ชำมะรงแก้วก่องเวิ้ง วิเชียรจิน ดาเอย
พระยาภิมณฑ์ ฯ เชิญลิน ลาสเต้า
ขมิ้นมะหาดเล็กเลียะชิน ฉลองราช เชิญรา
ทาณฑ์พระกรเทพะเจ้า เขิดสร้านสายเฉวียง ฯ
◎ แถวห้าเรียงเรียบด้าน สะดำดิลก
เต้าพระทักษิโณทก เทิดนั้น
เอียยอดบุตร์เฉวียงยะมก มณฑป น้ำท่าน
นพวิเศษะเนียมชั้น ช่วยหุ้มแพรกระสัน ฯ
◎ พานพระขันหมากหุ้ม แพรเชิญ
กุญพึ่งบารมีเดิร แพ่งซ้าย
พระสุพรรณะศรีเจริญ สิริเชิด เฉวียงแอ
นายแข่มเงินยองย้าย ยาตร์เข้าขะบวนสนอง ฯ
◎ รองเสนองานประภาสผู้ ใจเด็จ
เชิญพระแสงหอกเพชร์ ย่างเยื้อง
แถวหกภาคขวาเขบ็จ ขะบวนราช พิธีแอ
อนุศักดิ์หัสดินเรือง ศักดิ์กร้าวตรีเชิญ ฯ

◎ รองชันเดีรถัดนั้น เชีญจักร์
รองสุรินดาสมัค มุ่งเกี้อ
พระแสงดาพชะเลยพิทักษ์ เถลิงหัตถ์ เชีญแฮ
เหล่าอัษฎาวุธเมื้อ ระดับซ้ายรายหลาม ฯ
◎ แสงบีนข้ามแม่น้ำ สะโตงเมีล มะหิทธิยือ
หน้าที่รองสนอง ฯ เชีญ ยาตร์เยื้อง
สมสวาทเทีดหัตถ์เหีร แสงสิทธิ์ ธนูเอย
แถวเท็ดภาคขวาเยื้อง สุดท้ายผายเรียง ฯ
◎ ภาคเฉวียงเคียงคู่นั้น กระสินธุ์แหน บาทท่าน
แสงดาพเชลเทีดแขน เชีดเมื้อ
ของ้าวพระแสงแสน พละพ่าย นั้นนา
สล้างละดาวัลย์เชื้อ กษัตริย์ช้อนเชีญคลา ฯ
◎ แสนสง่าเสวกไท้ เชีญสุพรรณ ะบัฏท่าน
พระสิริราชกะกุธะภัณฑ์ เครื่องต้น
ศุภาภรณ์พิธะราชัญ ญปะโภค ผะสมเอย
แสงอัษฎาวุธพ้น พากย์เพี้ยงพิรีศวร ฯ
◎ เมื่อขะบวนนำเสด็จพ้น ภัทระบิฐ
พิฆเนศวร์พระชัยสถิต ที่เอี้ยว
แสงในขับไม้ทวิช ะพราหมณ์วก วงแฮ
หวลออกวงนอกเลี้ยว กลับหน้าแซงแนว ฯ

เฉลิมพระมหาพิชัยมงกุฎ

His Majesty wearing the Crown of State

◎ หว่างแถวเครื่องภัยผ้า ลาดบาท
ผันพักตร์สู่ราชะอาสน์ ข่งยั้ง
สี่พราหมณ์ซ่งนำบาท ยกินทร์เสด็จ นั่นมา
นั่งคุกชงฆ์ลงทั้ง สี่หน้าบัลลังก์ ฯ

◎ ขะบวนหลังเชิญเครื่องเต้า ตามแถว
ยืนเทียบพราหมณาแนว ไบ่ล้ำ
มะหิมาสุดสง่าแพรว พรรลึก เฉลิมท่าน
แสนสง่านบริพารก้ำ เกียรติพ้ามาเสมือน ฯ

◎ เสด็จเคลื่อนถึงหน้าพระ ภัทระบิฐ
เจ้าอยู่หัวมะหิทธิฤทธิ์ เลิสะแกล้ว
พักตร์ผันเทียดอัญชะลิต สรวมนุญาต
บรมะบพิตร์บิตุลาแล้ว เสด็จขึ้นบัลลังก์ ฯ

◎ ที่นั่งภัทระบิฐเบื้อง บุรพา ผันแศ
ศังข์สนั่นบรรลือซา เซียบแล้ว
ข่งมะหาราชะครวา มเทพนอบ บาทท่าน
อ่านเวทไศวะเภทแผ้ว พักตร์โน้มโอมฉันท์ ฯ

◎ สรรเสริญไกลาสสั้น สามลา
ศังข์ประลือทุกครา สะเทื้อม
สงบศังข์พระครูมะหา วามเทพ มุนีแย
กล่าวบทมะคธะพากย์เอื้อม อัตถะถ้อยทูลเสนอ ฯ

◎ เชิญเลอสิริราชย์แม้น มะหาไศ วะสิงฤๅ
เฉลิมพระประมาภิไธย์ เทิดเกล้า
ถวายราชกะกุธะภัณฑ์พิชัย ระชิเยศ สยามเอย
ประดับอิสสริยางค์เผ้า ฝากข้าสิมาถนอม ฯ
◎ ขอมกษัตร์ตรัสรับด้วย ภาษา มะคธเอย
พราหมณ์บ่าวศังข์ทักษิณา วรรตคริ้ม
พระยาโหรล้นฆ้องมะหา ชัยมะหุร์ติ —เหิมแอ
สนั่นกระทั่งศังข์แตรพริ้ม เพรียกแสร้เสียงประโคม ฯ
◎ โหมมะหระอึกขับไม้ บัณเฑาะว์
ดุรยะดนตรเสนาะ นาทชรอง
ฝีนฤกษ์เอกอึงเหมาะ มะหัคระโชค เฉลิมเอย
สนามใหญ่สะหะทัยก้อง กระหึ่มเปรี้ยงพิไสฎน ฯ
◎ มะหาฤกษ์พูนฤกษ์ทั้ง มะหาชัย ยิงยืด
มะหาปราบมะหาจักร์ไกร เกรีกห้าว
กำลังคะรุวารไชย ชะนวนยัด ยิงแผ
เฉลิมฤกษ์เอกภิเษกห้าว ไพร่ฟ้าสาธุการ ฯ
◎ กรมทะหารเรอบกเหยม ทระหึด
ฝีนใหญ่ยิงเฉลิมยศ ยอดเจ้า
ตึงตึงงวยถึงกฎ ร้อยเอ็จ องนา
ประกาศพะสกพระปกเกล้า เสด็จขึ้นแถลงถวัลย์ ฯ

สิริศภมงคลนิมิต

Representations symbolic
of auspicious omen

อาจฺฉาทยนฺตุ หนฺต ศาสฺตฺรานิ

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงเครื่องต้นมหาพิชัยมงกุฎ
พร้อมพระบรมราชูปโภคเมื่อราชาภิเศกแล้ว

His Majesty the king in State Robes and
Crown, seated on The Coronation Throne
with The Royal Regalia in order.

◎ ทุกพรรค์ทุกเพสผู้ ผองไท
มือเทียดท่วมหัวใจ จอดเจ้า
ประลือสนั่นลั่นเสียงไชย์ โยเพิ่ม พรท่าน
ปลื้มปลุกแทบทุกเกล้า กลาดน้อมจอมสยาม ฯ
◎ ระฆังอารามย่ำแจ้ว เจ็ดลา
ผยองประโยชน์โฆษนาถา ทั่วแคว้น
สมเด็จปรมินทร์มหา ประชาธิปก ฯ
อะภิเษกเอกองค์แม้น เชษฐะไท้เถลิงนะคร ฯ
◎ เพรียกพรสงฆ์สวดเอื้อน อวยถวาย
เอกทุกอาวาสะราย รันดาว
มะหุรดิสมัยสุดใครวาย ประวัติระลึก ลืมเลย
เจียดประจักษ์ภักดีน้าว มะโนชซร้องสรรเสริญ ฯ
◎ ใครเชิญเชิญเครื่องให้ ขุนพราหมณ์
ถวายต่อหัตถ์กษัตร์สยาม เมื่อนั้น
มงคลอะภิเษกตาม ตำรับ บุราณแฮ
ลำดับสรรพะพัสดุ์ชี โฉลกไท้เถลิงถวัลย์ ฯ
◎ พระสุพรรณะบฏนน พระยามหา นามฯเอย
รับจากราชะหัตถา เทียดไว้
ท้ายภัทระบิฐทิศา อุดระภาค
แถวนอกดังบอกให้ ทราบเบื้องบรรหาร ฯ

◎ พระสังวาลธุหร่ำนั้น ทรงเฉียง
เบื้องพระอังสาเฉวียง เวี่ยไว้
สังวาลนพะรัตน์เรียง นพะรัตน์ มะเลืองเอย
เฉียงพระอังสาไท้ ภาคด้าวสะดำตระการ ฯ

◎ สังวาลพระนพแม้น นพะรัตน์
สะพักพระอังสาถัด เทิดแกล้ว
พระมะหาพิชัยชัต ติยะมะกุฎ เถลิงเอย
อัคระศิโรตมแพร้ว เพชระพร้อยเพราสถาน ฯ

◎ เชิญพานยืนท้ายพระ ภัทระบิฐ
ดาหนุดรแนวชิด เชือมตน
พระขรรค์ชัยะศรีสถิต โต๊ะทัก ษิณนา
ทาณฑ์พระกรเลิศล้น สฤษฎ์ข้างทางขวา ฯ

◎ วาละวิชะนีนั่นเบื้อง สะดำวาง
แสร้พระจามะรีทาง ภาคซ้าย
พระแสร้ศักดิ์สิทธิหาง คะเชนทรเผือก เฉวียงแอ
วิเชียระรัตนาวุธหร้าย สอดน้ำวหัตถา ฯ

◎ เชิญพานมาสถิตท้าย บัลลังก์ ราชเอย
สองภาคแถวนอกดัง กฎไว้
ฉลองบาทราชะครูบัง คมสอด ถวายแอ
พานนั้น, อยู่ด้านไต้ ต่อต้นแถวทะแยง ฯ

พระเจ้าอยู่หัวทรงเครื่องต้นชฎาพระมหากฐิน
พร้อมราชบริพารเชิญเครื่อง
มงคลบรมราชาภิเษก

His majesty the King seated on
the Throne, attended by Regalia bearers

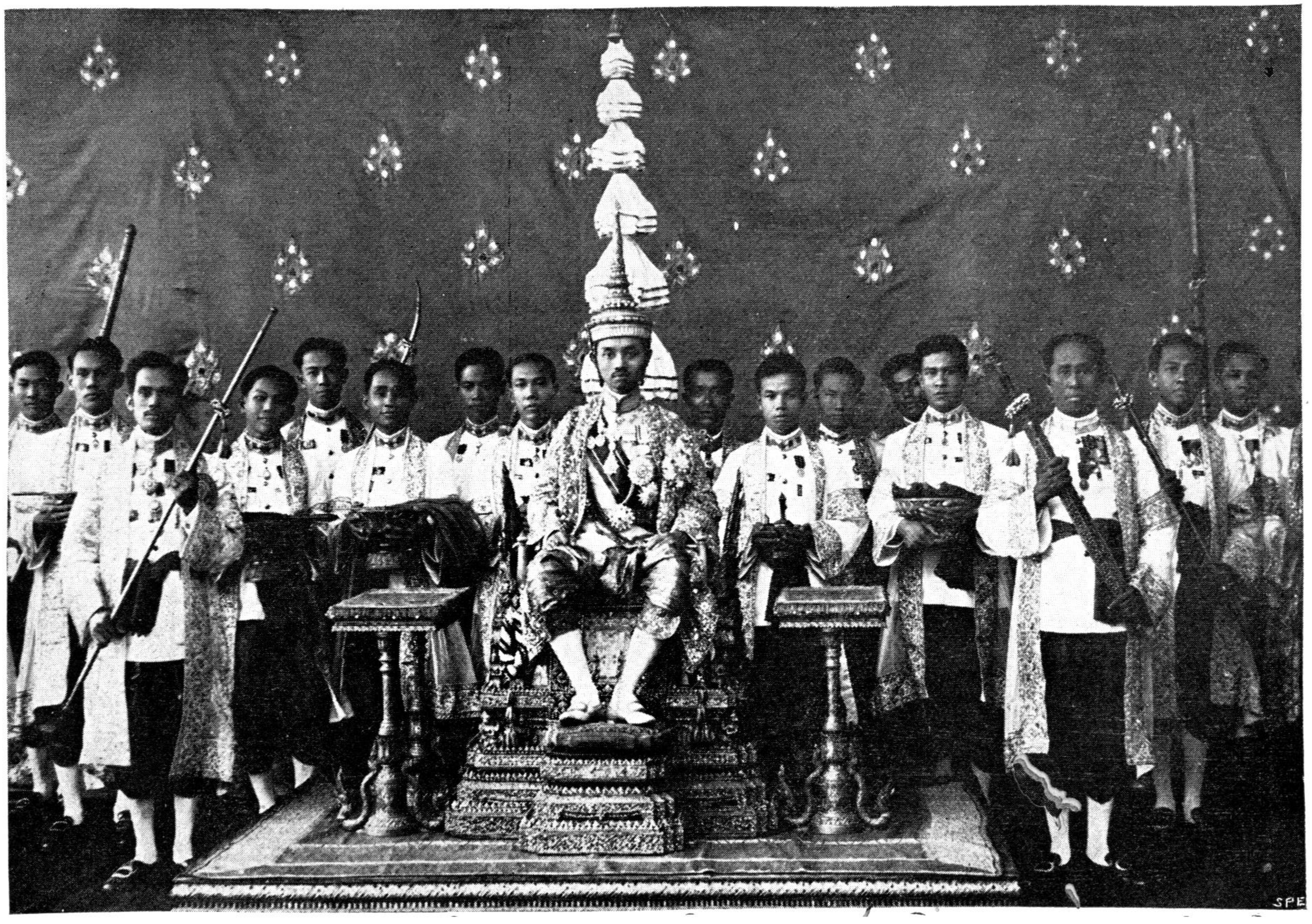

◎ พระแสงทองเกลี้ยงนั้น รับไป
เชิญอยู่เหนือแถวใน เนื่องชั้น
ทาณฑ์กรรูปเทพะไท รับเชิด สะดำแอ
พระราชะอุปะโภคนั้น ทอดไว้ถวายขนาน ฯ
◎ พานพระขันหมากทั้ง สุพรรณะศรี
โต๊ะทักษิณะภูมี แมกไว้
พระเต้าทักษิณาวะดี มณฑป น้ำฤๅ
ทอดโต๊ะภาคอุดรไท้ เทียบพร้อมถนอมประสงค์ ฯ
◎ เสร็จทรงรับศัสตระอ้าง อัษฎา วุธเอย
หอกเพชร์ดาพชะเลยมะหา เดชห้าว
ตรีจักร์ดาพเชลรา ชาวุธ ธนูแฮ
กับพระแสงของ้าว พินาศสิ้นแสนพล ฯ
◎ ยืนต้นข้ามแม่น้ำ สะโตงทัพ ถลายเฮย
ทรงรับพัลลภรับ ต่อแล้ว
ยืนหลังที่นั่งประดับ บาระเมศ สลอนแล
เรียงเรียบตามระเบียบแคล้ว เคลื่อนน้อยไฉนยล ฯ
◎ ดนตรีสงบแล้วศิษย์ นารายณ์
พระสิทธิชัยบดีถวาย ฉัตร์ชั้น
เศวตวิมลนพปะฎลระบาย ขลิบกนก ตริแนวนา
โดยมะคธะภาสาชั้น เสกซ้ำคำไท ฯ

◎ จอมไผทอุภัยะพากย์พร้อง พะนา
รับเศวตะฉัตร์ราชา เช่นเอื้อน
สิทธิชัย ฯ เทิดถวายวะรา ธิปะฉัตร์ สะกาวเอย
ประโคมครึกพรรลึกสะเทื้อน เกศสร้าสยองขลัง ฯ
◎ บังคมรมะยาทแล้ว ผู้เชีญ เชีญเอย
เศวตะฉัตร์จากหัตถ์เดีร พักท้าย
แรวสะดำส่ำขะบวนทะเมีล มะหัคฆะเดช อุดมแฮ
หยุดประโคมโครมคล้าย เมื่อครั้งหลังมา ฯ
◎ อัษฎาจารย์ศิษย์ไท้ สุไนละ กัณฐ์เอย
มนตรอะนุษฎุภะศวะ เสกซน
ราชมุนีอะนุษฎุภะ วิษณุ มนตร์แฮ
เฉลีมเดชดังศิเวศครั้น ขบครั้งศังข์ประลือ ฯ
◎ เสร็จระบือบุณยะเวทแล้ว ปุโรหิต
วามเทพถวายพรพิชิต แด่ไท้
โดยอาศิรวาทวิศิษฎ์ สุภัยะพากย์ เผยเอย
ทั้งมะคธทั้งไทให้ พระเรืองเดโช ฯ
◎ สุโขทัยธรรมะราชเจ้า จอมปราณ สยามเอย
ถั่งพระราชะโองการ โปรดเกล้า
ทรงประศาสน์พระราชะทาน อะภัยะรัก ชาวา
แด่ประชาสยามะเผ้า พิเทศถ้วนทวยนิกร ฯ

พระที่นั่งราเชนทรยาน

The State Palanquin

◎ พะนาทรมะคธะทั้ง ไทสมาน
ปุโรหิตบังคมขาน ก่อนผู้
รับบรมราชะโองการ ปะฐมะฤกษ์ สนองนา
ศังข์ทักษิณาวัฏกู้ เกียรติซร้องเสรีญประโคม ฯ
◎ น่าโถมโสมะนัสะน้อม มะโนนิยม ยิ่งรา
เชิดพระยาระมีชม ชื่นเกล้า
สรวมชาติพงบาทบรม ะนาถโสตถิ์ เกษมเทิญ
เสวยสุขทุกค่ำเช้า รัชยะช้าเฉลิมวัง ฯ
◎ ขุนคลังนอบเกล้าเทิด ขันทอง
สีส่งลงยารอง ดอกไม้
พิกุลสุวรรณหิรัญสนอง บงกช ะมาศท่าน
โปรยอุทิศทวิชะพราหมณ์ได้ ฤกษ์ท้นปะฐมะทาน ฯ
◎ พะนักงานข้างที่น้อม เงินตรา สลึงเฮย
รองหลั่นขันลงยา ยี่นไท้
โปรยชีพ่อส่อมะหา มังคะเลศ เฉลิมเอย
ปะฐมะเทวะไทย์ใช้ โชคครื้นศฤงคาร ฯ
◎ มะหิบาลหลั่งน้ำทัก ยิโณทก
ตั้งสัตยาธิฐานปก แว่นแคว้น
ทศะพิธราชะธรรมดิลก เฉลิมชาติ ฉลวยเอย
ผลพิศิษฎ์สุขริตแม้น มุ่งฉนี้มีไฉน ฯ

◎ ตั้งพระทัยแผ่ห้วง พรหมวิหาร
ต่อสัตว์สาธารณ์สถาน ทั่วหล้า
กุศละสงฆบรรดาล ดังราช ถวัลเทญ
สยามะจักร์เจิดศักดิ์กล้า กลั่นข้อเฉลิมคุณ ฯ

◎ เบิกบุญขุนชาติทั้ง พุทธะศาส นานา
ฝนชุ่มชุมธัญญะชาต ชื่นเลี้ยง
อย่เย็นขาดเข็ญขาด คณามิตร์ เสมอเทียญ
สยามะโชคเลอโลกเพี้ยง เพื่อนแคว้นแสนเกษม ฯ

◎ เสร็จเปรมปราโมทย์ตั้ง ฤดีดุจ สะแดงเอย
เปลื้องพิชัยะมงกุฎ ก่องเกล้า
ถอดพระประวิชชุด เฉลิมภิเษก แล้วรา
พัลลภรับเชิญเข้า ขนบร้ัวรายฉลอง ฯ

◎ ผองพรามณ์ถอยห่างผ้า ลาดบาท
เสด็จจากภัทระบิฐยาตร์ ยอดแกล้ว
ขึ้นสู่จักระพรรดิราช พิมานท่าม กลางเอย
ชนัยยะเภทไทเทศแผ้ว พักตร์ น้อมจอมสมร ฯ

◎ อะนุสรณ์ตอนภิเษกเข้า จักรี นี้นอ
จบจตเจงสดุด เดนยม
แสนสง่าพระบาระมี เสมอนิมิต สุบินฤา
ทุกมะนัสหวังสวัสดิ์ปม เปี่งพ้องสนองพร ไชย์โย ฯ

พญาช้างพระที่นั่งต้น

The State-Elephant

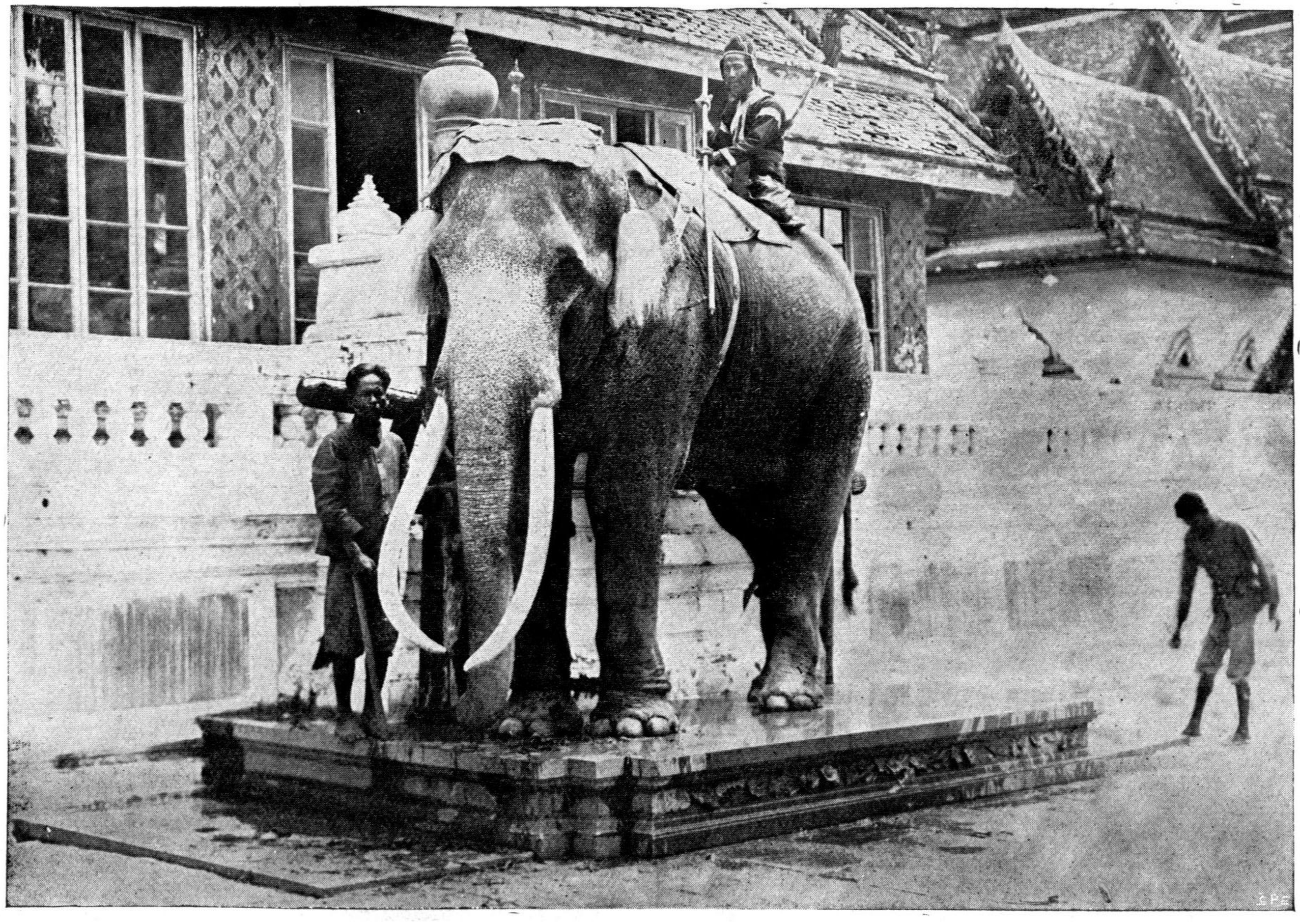

สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอติเรกเป็นปฐมฤกษ์

ร่าย

◎ ฉะมาชรไกสระยาตร์ กลาดมะหาดเดีรเชีญเครื่อง
ตามขาทเบื้องปฤษฐางค์ โดยทางลาดพระยาท
ขึ้นราชะมนเทียรสถาน ผ่านพิมานจักระพรรดิโว่ง
สู่ท้องพระโรงหลังดิลก พุทธะศราพกอะสีติสงฆ์
ประชุมถวายมงคละพร ภูธรประเคนไทยะธรรม์
แล้วสถิตสุวรรณะบัลลังก์ พึ่งสงฆ์ถวายอะนุโมทะนา
จึ่งมะหาสังฆะราชเอก ถวายอะติเรกพรพิเศษ
พ่างพุทธะเวทประถมะฤกษ์ เกรีกราชาคณะพร้อม
ถวายพรขอมสยามะกษัตร์ สวดโสอัตถะลัทโธ
สามขโยราณฉบับ สัพพะพุทธานุภาพรับ
ภวะตุสัพพะมงคล จึ่งชีต้นประพนธะพงศ์
องค์พระอาขาระยุตม์ สมเด็จพุทธะโฆษา ฯ
ถวายพรลาลีลาส จากอาสน์ท้องพระโรงหลัง ฯ

ดับเทียนชัย

◎ สู่พระที่นั่งอะมะรินทร์ ฯ สะหะดึงสะชินะบุตร์ชะรุม
สังฆะอาสน์ประชุมพร้อมชุด สมเด็จพุทธะโฆษา ฯ
หน้าที่ดับเทียนชัย เจ้าไทย์สวดคาถา
ดับเทียนอะวะสานะพิธี แล้วระลีจากอาสน์
คืนสุธาวาสพักทิวา ทุกราชาคะณะสงฆ์
จิตำนงอำนวย พระพรช่วยเฉลิมสวัสดิ์

ให้เถลิงรัชย์ถิระถาวัลย์ ให้เถลิงศันต์เถลิงศักดิ์
เถลิงพุทธะจักร์จิโรปะถัมภ์ เถลิงจะริยะสัมมะปะฏิบัติ์
ราชะธรรมะพัตทัศะพิธ นิตยะทิวัสะรัตยากาล ฯ

เตรียมการเสด็จออกท้องพระโรง

◎ เช้าพะนักงานเร็วรวด ยกเตียงสวดสังฆะอาสน์
ซุ้มเทียนราชะพิทธี ถอนเก้าอี้รายเรียง
แผ้วกวาดเกลี้ยงพื้นพระโรง ชักพระสูตร์โยงกั้นหน้า
ที่นั่งมะหาเศวตะฉัตร์ โต๊ะอุภัยะปรัศว์จัดสอาด
ตั้งสิริราชะกะกุธะภัณฑ์ สรรพะราชูปะโภคไสว
ครั้นใกล้ไตรรัสะฤกษ์ นาฬิกาเกริกขัตติยา
เสนามาตย์เสวก มิมียกเว้นใคร
ทั้งไทท้งวิเทศะชาติ์ ข้าราชะการพร้อมหมด
แต่งเต็มยศขนานใหญ่ ใครได้ตราจุละจอม
เสื้อครุยกรอมชงฆ์ห่ม ใครได้ปะฐมะจุละจอม
สวมสร้อยกรอมอังสา ราชะทูตานุทูตทั้ง
รัฐะทูตสะพรั่งเต็มแหน่ง แต่งเต็มยศงดงาม
หลายหลามอะมะรินทร์ฯอัด เป็นมะหัจฉะริยะสะมาคม
พระบรมวงศานุวงศ์ เบื้องขวาทรงยืนเฝ้า
เหล่าราชะทูตเบื้องเฉวียง เคียงสิงหาสน์เศวตะฉัตร์
ขนัดข้าราชะการสล้าง เฝ้ากลางท้องพระโรงเกลื่อน
ฝ่ายพละเรือนเบื้องขวา ฝ่ายทะหารกล้าเบื้องซ้าย

พญาม้าพระที่นั่งต้น

The State Chargers

ผ้ายมะหาดราชะสำนัก ราชะองคะรักษ์สนิธไท้
เผ้าใกล้ในพระสูตร์บัง เบื้องหลังมะหาเศวตะฉัตร์
หลังขวางถัดอะมะรินทร ฯพิลึก โลหะมะหระธึกเตรียมสะพรั่ง
แตรฝรั่งศังข์แตรงอน อินทะเภรีสลอนระดาษตา
ฆ่าปี่ฆ่ากลองเคียง คอยประโคมเสียงสง่าพฤนท์
หน้าอะมะรินทร์ฯเนืองนอง กองทะหารเฉลิมพระเกียรติ์
ตั้งแถวเหยียดยืนทอด ตลอดดุษฎาภิรมย์กลาด
จนปราสาทจักรี บุษบกศรีสุระยาน
ราเชนทระกาญจน์ก่องฟ้า พะญาช้างที่นั่งต้น
เทียบเกยถะกลเกียรติตระหง่าน ควานประจำท้ายละคอ
แต่งเครื่องคะยองชัตติยะอาสน์ สมมะหัครราชะพาหนะ
สนามพระทวารเทเวศร์ มะหศวาวเศษผูกเครื่อง
สุวรรณะรองเรืองรจะนา พะญาม้าต้นยืนขนาน
ตระเตรียมการพร้อมสรรพ ต้องตำรับราชะสดมภ์
เฉลิมบรมะชัตติยาภิเษก เฉกศุลีดิลกปกเกล้า
สยามอะมัจชัตติยาเผ้า ผ่านฟ้าศาสะนินทร์ บาระมี ฯ

พระปรมนามาภิไธย์

โคลงสี่

◎ ครั้นใกล้ชินะฤกษ์แผ้ว คัคะนานต์
ไตรรัสะนาพิกากาล กระชั้น
สมเด็จพระจอมทะหาร มะหิทธิศักดิ์ สยามเอย
นะพาภิเษกเอกะราชกั้น ฉัตร์เก้าสะกาวศรี ฯ

◎ ขอมชีสังฆะราชเจ้า จักริชา
พร้อมพระขัตติยะมะหา มาตย์ผู้
เปรื่องปราชญ์ราชะสมญา ขนานเทีด ควายเอย
ตามราชประเพณีกู้ เกียรติ์เรื่องประเทืองสถาน ฯ
◎ องค์ประธานนั้นพระเจ้า บรมะวงศ์ สนิทท่าน
กรมะพระสวัสดิวัดน์ฯ คง แก่รู้
คุณะจริตพิทยามง คละประพฤติ์ พระนา
สมเชีดเจีดวิจักขน์กู้ เกียรติ์ฝีฟนยืนไผท ฯ
◎ ภิไชยปะกรณ์กษัตร์เจ้า เจ่งระบิน มารา
แต่ชุดอยุธยาภิญ โญตม์โพ้น
สมเด็จปรเมนทร์มะหินทร์ มะหามะกุฎ ะราชพ่อ
ฟ้นอะดีตะจารีตโน้น ประณีตสร้านเสนอมา ฯ
◎ พระปรมานุชิตเชื้อ ชิเนนทร์สง ฆะราชเอย
สมเด็จบิตุลาองค์ เอกเจ้า
ขนานพระอะภิไชยะมง คละเทีด ปะฐมแย
สมเด็จพระจอมเกล้า กษัตร์แก้วโกสินทร์ ฯ
◎ ปรมินทร์นพินทระราชเข้ม คุณะพิท ยาพ่อ
อุภัยะปักษ์จักรีชพิศิษฎ์ ศักดิ์ฟ้า
สมถวายอะภิไชย์ลิขิต สุพรรณะบัฏ บวงเอย
หายากน่าฝากหล้า ระลึกล้วนยวนสม เสนีญแล ฯ

เจ้าพนักงานแตรมหรธึกประโคม

The Trumpeters of State

พระปรมนามาภิไธย์
ร่ายคำหลวง

◎ พระบาทสมเด็จพระ ปรมินทรมหาประชาธิปก
มหันตเดชนดิลกรามาธิบดี เทพยปรียมหาราชรวิวงศ
อสัมภินพงศพีรกษัตร บุรุษรัตนราชนิกโรดม
จาตุรันตบรมมหาจักรพรรดิราชสังภาศ อุภโตสุชาติสำศุทธเคราหณี
จักรีบรมนาถ จุฬาลงกรณราชวรางกูร
มหามกุฎวงศวีรสูรชิษฐ ราชธรรมทศพิธอุต์กฤษฎนิบุณ
อดุลยกฤษฎาภินีร์หาร บูรพาธิการสุสาธิต
ธันยลักษณวิจิตรเสาภาคยสรรพางค มหาชโนตมางคมานท
สนธิมตสมันตสมาคม บรมราชสมภาร
ทิพยเทพาวตารไพศาลเกียรติคุณ อดุลยศักดิเดช
สรรพเทเวศปริยานุรักษ มงคลลัคนเนมาหวัย
สุโขทัยธรรมราชา อภิเนาวศิลปศึกษาเดชนาวุธ
วิชัยยุทธศาสตรโกศล วิมลนรรยพินิต
สุจริตสมาจาร ภัทรภิชญานประดิภานสุนทร
ประวรศาสโนปสดมภก มูลมุขมาตยวรนายกมหาเสนานี
สราชนาวีพยูหโยธโพยมจร บรมเชษฐโสทรสมมต
เอกราชยยศสธิคม บรมราชสมบัติ
นพปฎลเศวตฉัตราดิฉัตร ศรีรัตโนปลักษณมหาบรมราชาภิเษกาภิษิกต์
สรรพทศทิควิชิตเดโชไชย สกลมไหศวรยมหาสวามินทร
มเหศวรมหินทรมหารามาธิราชวโรดม บรมนาถชาติอาชันยาศรัย

พุทธาทิไตรรัตนศรณารักษ วิศิษฎศักดอัครนเรศวราธิบดี
เมตตากรุณาศีตลหฤทัย อโนปไมยบุนยการ
สกลไพศาลมหารัษฎราธิบดินทร ปรมินทรธรรมมิกมหาราชาธิราช
บรมนาถบพิตร พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ฯ

เสด็จออกรับอาเศียรวาทฝ่ายหน้า

โคลงสี่

◎ โลกกลัวีระเดชทั้ง นัยถือ คุณท่าน
ถะเกิงพระเกียรติศักดิ์ระยือ เขีกแกล้ว
อาขโอ่พระองค์คือ องค์พระอะ วะตารฤา
มาปกผองพะสกแผ้ว พิษ์ตเกื้อเกษมกรุง ฯ

◎ ผะดุงพระพุทธะจกรทง อาณา จกรเอย
สนองพระองค์ราชา เชยฐ์ไท้
สีบสันตะติวงศ์มะหา มะกุฎจัก รีพ่อ
เสมือนมะหาชนได้ เลือกขึ้นครองถวัลย์ ฯ

◎ ทรงธรรม์ทรงเครื่องแม้น ราชา ภิเษกเอย
สถิตราชะสิงหาสน์มะหา ฉัตร์กัน
เฉลีมพิชัยะมะกุฎสถา วีระกษัตร์ สยมแฮ
กระสันพระแสงขรรค์ชัน ปะธวดไท้ชัยศรี ฯ

◎ วัลละภีฉลองบาทช้อย เชิงสรวม ถวายท่าน
มะเลืองกนกปกเก็จหลวม บาทบ้อง
ปานกุสุมทิพยะนุ่มนวม สนองเทีด ธุลีเอย
เฉลีมพิพิธอิสริยะก้อง เกียรติก้าอัมะรินทร์ ฯ

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระมหาพิชัยมงกุฎ
สถิตพระรัตนสิงหาสน์
รับอาเศียรวาทฝ่ายหน้า

His Majesty the King seated upon the Throne
wearing State Robes and Crown

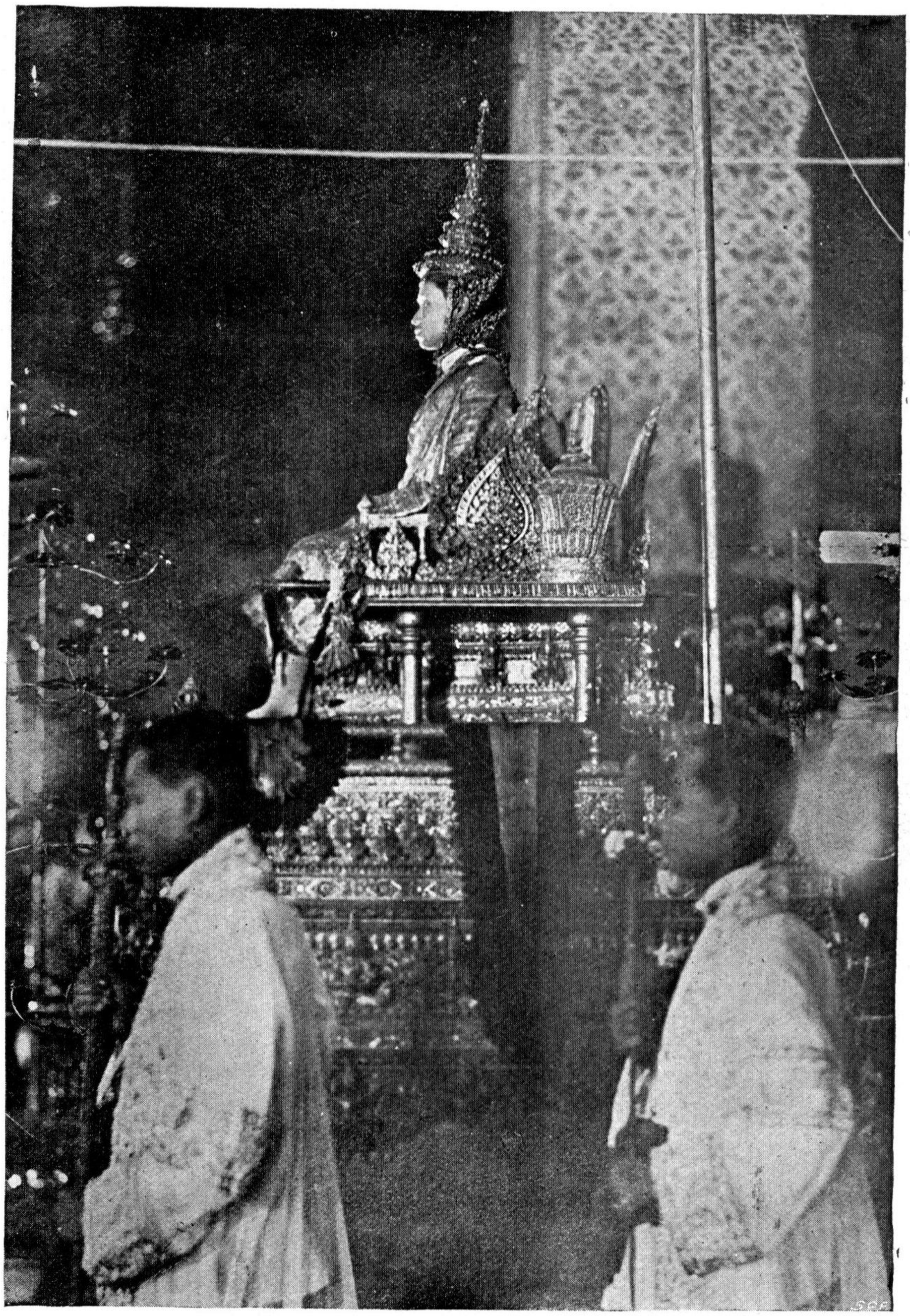

◎ มะหาดชินเชีญศัสตระคุ้น เคียงสอง คู่เอย
สองผ้ายรายตีนตอง เตียตั้ง
พัดโบกโบกพายผยอง วายุภาค อุภัยท่าน
องคะรักษ์สองฟากยั้ง หย่งด้ามธงศรี ฯ
◎ กะบี่ธุชครุฑะพ่าห์เรือง พิชัยณะรงค์
ยืนต่อตีนตองทะนง ใช่น้อย
อัษฎาวุธะยรรยง ยืนภาค ขนองแอ
งามระเบียบเรียบร้อยชะม้อย มิ่งห้องมะหาลัย ฯ
◎ ไสวหมู่มะหาดเล็กเผ้า ทูลละออง เรียงเอย
นิเวศะรักษ์คอยพิทักษ์สนอง บาทพร้อม
ระยับสรรพะยีลันธน์ทอง เงินสลับ สีรา
เยี่ยงนิกรอะมระล้อม ศิเวศเวงเถลิงชัย ฯ
◎ ได้สมัยอุดมะฤกษ์แล้ว กรมะวัง
รัวกรับสำทับบัง คับอ้าง
พระสูตร์รูดชิดผนัง เสาพระ โรงเอย
ยลพระโฉมเจ้าช้าง ชื่นห้องมะโหฬาร ฯ
◎ ขนานขนัดขัตติเยศข้า บาทพรู พร้งแล
พระยาราชมานูชู พุ่มชัน
ศังข์แตรมะหระกึกตรู เกริกสนั่น ประโคมเอย
กลองชนะระครึมครัน ครึกครันเครงสมร ฯ

◎ พะหุละนิกรสลอนหลั่นก้ัม เกศา สะการท่าน
แตรสนั่นสรรเสริญมะหา ราชครี่ม
ทะหารถวายวระวันทยา วุธะเถอก แถวเอย
พอสุดเสียงประโคมพร้ัม พระเจ้าบรมะวงศ์ ฯ
◎ องค์สมเด็จพ้าราช บิดุละขวัญ นะครเอย
กรมพระยาภาณุพันธุ์ ฯ ยาตร์เย้ือง
สถิตกลางพระโรงคัล ศิราภิวาท ถวายแฮ
เผยพะจีสดุดีเย้ือง ยาทเย้ือนประดิภาน ฯ
◎ ถวายอุทานแทนทั่วข้า ทูลละอองพวยเกสา
ชาติตยะชาติมาตยาผอง
สวามิภักดิ์ส่งศักดิ์สนอง ยงกช ะมาศท่าน
พึ่งพระคุณอุ่นเผ้า พ่วนเกื้อกะตัญญู ยาระนี ฯ
◎ เพื่อชูพุฒิภาพเชื้อ จักรี
เพื่อผะดุงกรุงศรี สีบฟน
เพื่อพิทักษ์พุทธะจักร์ทวี วะโรภาส ะธรรมแฮ
เพื่อพิศิษฎ์สมจิตชั้น ชาติฉนีมเดียว ฯ
◎ แต่เฉลียวร่วมเจตน์เกื้อ จอมกษัตร์ สยามรา
ถวายชีพถวายโฉมขจัด โจกร้าย
ร่วมปะถัมภ์ราชะดำรัส ใดประสิทธิ์ สนองท่าน
เมื่อทุกใจใผ่ละม้าย ประโมทฉนีศรีพร ฯ

◎ สะโมสรถวายสัตย์ทั้ง ถวายชัย
ฤกษ์ดิเรกอะภิเษกสมัย เมื่อนั้น
สรวมคุณรัตะนะตรัย เดชะเทพ บิดรฦา
เชิญช่วยอวยสวัสดิชี้ ชะเยศเบื้องบัวเฉลิม โสตถิ์เทิญ ฯ
◎ ขบเสนีมเศียรวาทน้อม เกศี
ถวายพระราชกะตัญชะลี ลั่งเกล้า
สมเด็จพระจอมชี วิตชาติ์ สยามเอย
เผยราชะโองการพะเน้า จิตข้าทูลละออง ฯ
◎ ยินฉลองเรืองมะนัสะปลื้ม ปรีดา แดท่าน
ทราบระหัสขัตติยะมะหา มาตย์พร้อม
สวามิภักดิ์จักอาสา สนองราช กะรัญเอย
สมพระปะณิธานน้อม มะโนชเกื้อเกษมกรุง ฯ
◎ หวังผะดุงปรุงประโยชน์ให้ มะหาชน ชื่นเอย
แม้เมื่อคั่งกังวล วุ่นเร้า
ทุกเช้าทุกชุนจน ประชารายฎร์ ก็ดี
โปรดนุญาตโอกาสเผ้า เหมาะมื้อสมานปอง ฯ
◎ ขอผองผ้แกล้วซึ่ง สะโมธาน ถ้วนแล
นฤทุกข์สุขเกษมศานติ์ พรักพร้อม
ช่วยทะนุกปลุกสำราญ ประชารายฎร์ เฉลิมเทิญ
สมราชะมะนะสาน้อม เช่นนั้นนิรันดร์สยม ฯ

◎ บรมะวงค์องค์เอกผู้ เป็นประธาน
รับพระราชะโองการ ใส่เกล้า
เจ้าขนทตวิเทศขนาน เศียรภิวาท ไสวแฮ
ชมพระโฉมผ่านเผ้า พ่วนปลื้มลืมถวิล ไฉนเลย ฯ

◎ ครั้นพุ่มบิณฑ์เชิดชั้น ชาวประโคม
ต่างกระทั้งศังข์แตรโหม หึ่งก้อง
กลองชนะมะหระึกโครม ครึกลั่น รเบ็งแฮ
ทะหารสนั่นสรรเสริญป้อง อะวุธชันวันทิยา ฯ

◎ เคลื่อนมะหาสุวรรณวิสูตร์เรือม งำองค์ พระเอย
พอสุดเสียงประโคมลง ต่างร้าง
ลานวงเพงดงดง นรมต มะเลองฤา
แสงพร่าสนอย, ตราสล้าง ดิลกเพียงพิศวง ฯ

◎ ตรงทวารพิมาน ฯ มั่วเพี้ยง ผองภะมร มุงฤา
เกลื่อนรถบทะจรสลอน หลีกเลี้ยว
ผยองเยียดแซกเสียดสมร ะภูมผัน พลิกเพื่อน
วาวว่อนอาภรณ์เอี้ยว แอบพ้นคนไฉน ฯ

◎ ยากใครได้ประสพแม้น มะหาภิเษก นี้เลย
ชัตติยะชาติ์เสนะมาตย์อเนก แน่นเผ้า
ไทฝรั่งคับคั่งเหตุ ใดสมัค มารา
เห็นประจักษ์สวามิภักดิ์เจ้า เจตแคว้นแสนนิยม บาระนี ฯ

สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินี
ทรงเครื่องต้นสยามกษัตรีโบราณ

Her Majesty the Queen wearing Traditional
State Robes

ทรงรับอาเศียรวาทฝ่ายใน
สถาปนาสมเด็จพระบรมราชินี
โคลงสี่

◎ ปะฐุมะมนเทียรธิราชเข้า จักรี ประดิษฐ์เอย
พ่างพิมานอะมระศุลี หลักฟ้า
ไพศาลทักษิณศรี นิเวศน์พระ โรงฤๅ
ขัตติยะนารีข้า บาทช่วยสะโมสร ฯ

◎ ถวายพรพระปกเกล้า กษัตร์เอก
ซึ่งรับปะระมาภิเษก ฤกษ์เช้า
สองแถวพร่างแพรวเฉก อัฉระร่อน ลงฤๅ
เสาวะภาสเอี่ยมอาตม์เผ้า บาทชะม้อยคอยสนอง ฯ

◎ ฉลองอุราสวยสง่าเพี้ยน สีสลับ สลอนเอย
ภูษิตสร่ายชายระยับ เยี่ยงสิ้น
อิสสริยาภรณะประดับ ดิลกสะพัก สะพายฤๅ
ฉุงบาทรองบาทอิ้น เจิดแพร้วเพราสุรีร์ ฯ

◎ มะเหสีปีย์ยะราชล้วน ขัตติยะรัชย์ เฉลิมเอย
สมเด็จพี่นางกษัตริย์ ศักดิ์ฟ้า
น้ำเจ้าปะระมะเผ่าขัต ติยะต่าง กรมแอ
พรอมพระองค์เจ้าหนา หมอมเจ้าเฉลาราย ฯ

◎ ผ่ายนางในนั้นพระ มะเหสี
ยพันมะรัชย์เอกกษัตรี เกร่อต้น
พระสนมราชะนารี อุภัยะรัชย์ รองเอย
เฉลิมพระเกียรติ์ถะเกิงพ้น โพดมเจ้าจรรโลง ฯ

◎ ท้องพระโรงหน้าอเนก นางสะกุล อื่นเอย

ยศะท่านผู้หญิงบุญ เยิกแต้ม

คุณราชะนิกุลคุณ หญิงหม่อม มากท่าน

เถ้าแก่ท้าวนางแย้ม เยี่ยมพร้อมเพราศรี ฯ

◎ กษัตรีเตรียมเผ้าภาค อุตตะรา ราชเอย

สนมนักเผ้าทักษิณา ภาคเพียน

พระโรงนั่นภรรยา อมาตย์ใผ้ เผ้าแอ

พร้อมเหล่าท้าวนางเทียร ทะเนียบเบื้องบรรหาร ฯ

◎ เยาวะมาลย์มิ่งด้าวมิ่ง มะเหสี เจ้าเอย

ทรงเครื่องสยามกษัตรี ชีนเกล้า

รำไพพรณีณวี วิภาสแช่ง แขฤา

สถิตอาสน์อะนุราชเผ้า ชิดข้างฉวางอุดร ฯ

◎ อัปสะราภรณ์เพ่งเพี้ยง พิศวง วิลาสแม่

เยี่ยระบับสีผ้าผะจง จีบช้อย

อุไรรัตน์รัดองค์ทรง ตระแบงสะพัก สุพรรณเอย

โอบอุภะยังสาห้อย ระยาบเฟื้อยเปลื้อยชาย ฯ

◎ เพริดพรายสายสะอิ้งพัช ชิราเฉลิม คอแม่

วะลัยเพชร์เกยูรเสริม พ่าหุ์แพร้ว

พระประวิชวิเชียระเรียม สุรังคุลิศ วิไลเอย

ละม้ายสุรางค์นางแก้ว กษัตร์เข้าจักระพรรดิ์ ฯ

สถาปนาสมเด็จพระบรมราชินี

The Queen's inauguration

◎ เฉิดฉันอุพะเกศม้วน เมาพิศ ฉลวยเอย
เฉลิมพักตร์เพชรุณหิศ รัดเกล้า
ฉลองชงฆ์แช่มชวะลิต กุไสย์เล่ห์ ฉวีฤๅ
ฉลองบาทดัจะมาศเย้า เนตร์พ้าผวาชม ฯ

◎ สมสวยสมศักดิ์ทั้ง สมวงศ์ แม่อา
สมคู่ภูธะเรศทรง ศักดิ์แกล้ว
สมสิ่งมิ่งอุมามง กุฎกษัต —รีเอย
สมอย่างยอดนางแก้ว เกศหล้าราชินี ฯ

◎ จอมจักรีชนสู่ ทักษิณ สถานท่าน
ทรงพระชะฎา, มะหากะฐิน เพชรพรอย
กระสันชรรค์นะวะโลหะลิน ลาถั่น เถลิงแฮ
ที่นั่งภัทระบิฐห้อย บาทเบื้องบุรพา ฯ

◎ ขัตติยะคะณานาเรศน้อม เศียรระยอบ ชงฆ์แม่
แลระรี่ดีนชระเดียรกอบ เกียรติพ้า
กละประกายพร่างพรายชอบ ทิฆัมพะเรศ มะเลืองฤๅ
โสมส่องผ่องภาคหล้า เลิกลั่นละเลิงหาว ฯ

◎ ขงพระอาวยศะเขา บรมะวงศ์
กรมะพระดำรงฯ องค์ เอกชั้น
เสนาบดีทรง กระทรวงมุ รชาเอย
ถวายภิวาทภูวะนาถครั้น นุญาตเบื้ององค์แปร ฯ

◎ ประกาศกระแสรบรมะราชะเอ้ือน โองการ

กลางสะโมสะระสถาน ถ่องถ้อย

โปรดปรารภโบราณ ะจารีต กษัตริย์แม่

ใคร่ระมัดประดิษ์ ติคล้อย แบบโพ้นประเพณี ฯ

◎ เมื่อภูมีใหม่ชื่น เถลิงถวัลย์ ใหม่แม่

ย่อมยกชายาบรรพ์ เบี่ยงตั้ง

ทรงยศมะหิษีขวัญ นัคะเรศ

ตลอดชุดอยุธยาครั้ง กระโน้นเห็นนัย ฯ

◎ แม้สมัยอะมระรัตน์แก้ว โกสินทร์ นิอา

สองพระย้ะกาถวิล เยี่ยงนั้น

สถาปะนาพระชายินทร์ เฉลิมยศ

อัครระมะเหสีชั้น เอกฉันีดหนอ ฯ

◎ ต่อไร้ชาเยศมื้อ เถลิงรัชย์

ทรงศักดิ์สมนางกษัตริย์ สืบเชื้อ

จึงเว้นก็เห็นชัด ไฉนึ่ง เว้นรา

แถลงเลศพฤติเหตุเกื้อ เกียรติเจ้าเฉลาพงศ์ ฯ

◎ อันองค์ชาเยศนี้ นางกษัต –รีแม่

อะภิเษกสยมพรประวัติ โรจน์เรื้อง

อุภะโตสุชาติชัด เฉลิมศักดิ์ สมเอย

สวามิภักดิ์จงรักเบื้อง ยาทช้าฉนำสนอง ฯ

พระราชทานน้ำพระมหาศังข์ สถาปนา
สมเด็จพระบรมราชินี

The Queen receiving lustral water

SPE

◎ เคยครองคู่ร่วมทั้ง สุขทุกข์ นิรันดร์รา
แม้สู่ทุระสถานบุก ยั้นด้วย
ปะฏิบัติวัฏฐากทะนุก ถนอมเมื่อ ประชวรฤา
นึกก็เหมือนเพื่อนม้วย ไม่ร้างขนางเออน ฯ

◎ หาเหมือนมิได้เมื่อ เถลิงถวัลย ะราชย์รา
สมสถาปะนาขวัญ ชีพไท้
เบื้องอัครมะหิษีบรร เจิดศักดิ์ สูงแฮ
คล้อยราชประเพณีใช้ เช่นครั้งหลังมา ฯ

◎ ทรงปรึกษาพระเจ้า บรมวงศ์ ใหญ่ท่าน
ฝ่ายน่าฝ่ายในปลง นุมัติพร้อม
ซ้ำประยุติดุษฎีทรง เห็นชอบ ชมเอย
สมศักดิ์จักริชะน้อม นิติต้องประเพณี ฯ

◎ จึงมีสีหะนาทอื้น โองการ
เฉลิมพระยศเยาวะมาลย์ หม่อมเจ้า
รำไพพรรณีกาน ดามึง สมรท่าน
วรราชชายาเผ้า ใฝ่โน้มมะโนผงม ฯ

◎ สมเดจหน่างเจาพระ บรมรา ชนเอย
อัครมะหิษีสมญา เยี่ยมล้ำ
รำไพพรรณีสวา มินีนาถ อะนงค์แอย
ปรากฏพระยศะก้ำ เกียรติ์สันสยามสุรางค์ ฯ

◎ อ้างคุณไตรรัตน์ทั้ง เทวัญ ะฤทธิ์ฤา
เชิญอะภิบาลจอมขวัญ มิ่งแคว้น
เสวยสุขปลุกเกษมศันติ์ สูงเกียรติ์ ถะเกิงเทียญ
ทิระพรรษสมบัติ์แม้น ชะโลตม์ล้นไหลถวาย ฯ

◎ จบภิปรายประกาศน้อม ศิริญชะลี
โฉมพระยอดยุพะดี ยาตร์ยั้ง
หน้าแท่นภัทระบิฐ์ศรี โรตม์ระยอบ ฟุบเอย
พระยาอุทัยธรรมตั้ง พระเชี่ยนน้ำศังข์ถวาย ฯ

◎ เลิศภาสายชลน้ำ ศังข์เจิม ฉะลาตรา
สมเดจราชนเสนีย์ เกยรติกอง
ราชินูปะโภคเฉลิม ยศะราช ะทานเอย
อิสริยะนพะรัตน์คล้อง สะพักเบื้องอังสา ฯ

◎ มะหาจักรีเพชระสร้อย สรวมศอ
เสนอศักดิ์ภัคะวะดีชะลอ โลกย้ีม
นางกษัตริย์นาฏสนมคลอ ชละเนตร์ อะนันต์น้ำ
ทรวงระอิกพลอยนึกปลื้ม ประโมทด้วยอวยถนอม ฯ

◎ จอมนงคราญูเสด็จคล้อย ถอยองค์
คืนประทับบัลลังก์อะลง กฎพร้อม
พระเจ้าประระมะวงศ์ทรง ศักดิ์อะธิป ะไตเอย
นามนภาพร ฯ น้อม เกศเอื้ออวยชัย ฯ

ทรงเจิมสถาปนา
สมเด็จพระบรมราชินี
The Queen's anointment

◎ แทนฝ่ายในนอบถ้อย ถวายพร
สมเด็จปะระเมศร เซ็ดเผ้า
ทั้งองค์พระบังอร อัคระมะหิ ษีนา
พึ่งพระคุณอุ่นเกล้า ตราบม้วยอวยปะถัมภ์ ฯ

◎ ราชะดำรัสสด้บถ้อย ถวายชัย
ชื่นชอบทรงชอบใจ ยิ่งถ้วน
ทั้งแทนพระอระไทย์ โถมะมะนัส สนองนา
ตระหนักแน่ฝ่ายในล้วน ร่วมเอ้ออวยศรี ฯ

◎ จักทวีวิริเยศตั้ง หะทัยทะนุก ถนอมเอย
เพื่ออยู่เย็นเป็นสุข ทั่วหน้า
ตรัสเสร็จพระเสด็จลุก จากภัทร ะบิฐท่าน
เสียงกระทั้งศังข์แตรสร้า สนั่นครื้นเครงประโคม ฯ

◎ น่าโสมะนัสะน้อมเกศ กะตัญชะลี
สมเด็จพระราชินี แน่งน้อย
ประคองขันพิกุลลี ลาเทีด ถวายเอย
โปรยประทานผ่านคล้อย เคลื่อนขึนสุราลัย ฯ

◎ ฝ่ายในน้อมสิโรตม์ปลื้ม เปรมสนอง
เก็บพิกุลเงินทอง ท่วมย้ม
ตราบบาทยุพะราชสอง ราลัย แล้วเอย
คืนคฤหาสน์ราชะวังปีม เปี่ยมน้ำใจนิยม ฯ

◎ ชมมะหาบาระเมศเข้า จักริศ
ชมพระโฉมพระจริต พระน้อง
ปลื้มปลุกทุกจิตคิด สวามิภักดิ์ พูนเอย
ถึงมิก้องเสมือนก้อง มะนัสฉอ้อนพรถวาย ภิยโย ฯ

◎ พระยอดชายชื่นแก้ว โกสินทร์
ถอดพระชะฎา,มะหากะฐิน เทิดเบื้อง
ปะปิ๋ยยะกายอดฟ้ามะหิน ทระจัก รีเอย
ฉลองพระองค์ครุยเปลื้อง อีกชั้นหรรษา ฯ

◎ มาลาสูงเสร้าพระ เซิดเศียร
เสด็จนิวาศราชะมนเทียร ถึนยั้ง
พระบรมะพิมานเสถียร ทิพยะอาสน์ อินทร์ฤๅ
โปรยผะกาพิกุลทั้ง กระยาปณ์น้อยนามสลึง ฯ

◎ พะนึงบาทบรมะนาถคุ้น เคียงองค์
สมเด็จราชินีอะนงค์ นาฏเยือง
ประคองขันพิกุลผะงง หัดถ์เทิด ถวายแฮ
สวามิศโปรยประสิทธิ์เบื้อง นิวัตร์เมื่อพิมานสนอง ฯ

ฝนตกห่าใหญ่

ร่าย

◎ ผองอะมาตย์ราชะเสนา ประยูรวงศากษัตริย์เจ้า
กลับถึงเหย้าถึงวัง ยังบ่วายกำเดา
อากาศเร่าร้อนกาย เพราะเสื้อหลายชั้นพอก

สมเด็จพระนางเจ้า รำไพพรรณี
พระบรมราชินี
Her Majesty the Queen

SPE

เต็มยศออกงานใหญ่ ห่มครุยไปสะโมสร
อบอ้าวอ่อนอายตัว ตั้งพันมั่วถวายพระพร
ภูธรปางเถลิงราชย์ ถึงร้อนอาตม์อิ่มใจ
ชื่นชมมะไหศวะรยะ ชื่นชมพระกะรุณา
ชื่นชมมะหาสะมาคม เย็ดพัดลมลมชวย
ลูกเมียช่วยพัดวี โสดสรงสุรีร์ชื่นฉ่ำ
น้ำอบปรุงโชกชะโลม ครู่เดียวโซมกายอิก
เสโทซิกร้อนกลับ อากาศพะยับอับอ้าว
ปานปานด้าวทะเลแดง ถึงร้อนแรงอากาศ
มิเว้นคฤหาสน์เว้นวัง รุมกันพึ่งกันเล่า
สรรเสริญเข้าเจิดสีส์ เฉลิมพิธีปะระมาภิเษก
ทุกหน้าเฉกหน้าเดียว ยิ้มแย้มเปรียวปรีดา
จวบนาฬิกาจาตุรัส ลมบนพัดเมฆแรง
บังสุริยะแสงพะยับแดด ค่ะร่ะหึมแผดเสียงฟ้า
ฝนตกสร้าคักคัก หักร้อนหายกลายเย็น
น่าเห็นมะหัศจรรย์พิลึก เสมือนเทพยะอะธึกบรรดาล
จอมภุดาธารเถลิงบุญ โปรยประชุนเฉกบุบผา
ซร้องเสกศิวาเศียรวาท อันเตราชะนิเวศน์
นารเพสอุบาสกา สุดมุสาเสกเสริม
เฉลิมเกียรติเกินเยินยอ เชิงสอพลอเอาหน้า
ปางฝนสร้าซกเสื้อ สีเหลืองเพรื่อแพรไป่อน
เหมือนสีทองสยองเกล้า ขึงลองเอาผ้าขาว

ขึงกลางหาวเห็นถนัด เมล็ดฝนหยัดเยียงขม้ิน
ดวงดวงสั้นทั้งผืน ต่างแตกตื่นบุญญา
ว่าฝนตกเย็นทอง เล่าลือก้องธานี
นิยมบารมีทรงธรรม์ บุญญะวันต์ถวัลยาภิเษก
บ้างว่าเมฆมารษา สอพลอหาความชอบ
บ้างเชื่อระบอบบาลี ตำนาญมีมาก่อน
ในพระนะครกะบิละพัสดุ์ โยกชะระวัสสะวะลาหก
ตกเย็นทองรองเรือง เย้องพุทธะเจ้าประเวศวก
โปรดพุทธะชะนกมะหัศจรรย์ คนเห็นขันเหลือเชื่อ
แต่เมื่อบ่ายบันสมัย ในอินเดียเห็นชัด
โยกชะระพัสตกกลาด พวกนักปราชญ์ตรวจตรอง
ฝนเย็นทองแถลงระบิน เย็นชันชันน้อยน้อย
ยามแห้งฝอยโยกชะระฝน สีเหลืองหม่นเหลือมาก
แมกไผทฝากเยื่อเกลือน เหมือนขุยใผ่ในพะนานต์
นักปราชญ์วิจารณ์แข้งเขบ็จ ว่าพรรณเห็ดโลกอื่น
ร่วงลงพื้นนะภาภุม เดชมระสุมพัดแรง
แต่ยามแล้งร่อนฟ้า ครั้นโลกราหูผ่าน
แรงดูดดาลดูดฝน ร่วงลงบนโลกเรา
ใช่เทพยะเจ้าเฉลิมโลก โปรยโยกชะระพัสผะเดิม
ใช่แกล้งเสริมมุสาวาท แท้ธรรมะชาตบรรดาล
นานนานเนืองเนืองมี ในธระณีสินธุประเทศ
ครั้งพระเวสสันดร กลับคืนนะครเคยกล่าว

แต่เสรีมข่าวเกีนหา สัตตะรัตะนามาศะมัย
เขาหิมะลัยสูงชะลูด ๆ่งแรงดูดดูดชะงัด
โบกขะระพัสร่วงลง ในวันมงคละอะภิเษก
สยามะราชะดิเรกเกียรติ์ถะกล ชะรอยปลายฝนโบกขะระมัย
ฝนตกใหญ่ตกลง ส่อพิศวงลือเลื่อง
เป็นสีเหลืองเล่ห์สุวรรณ ๆ่งโขษกันต่างต่าง
แต่ถึงอย่างใดใด น่าชื่นใจชื่นสุรีร์
ชื่นยาระมีจอมถวัลย์ เห็นมะหัศจรรย์เจรีญโชค
ยามระอุโลกร้อนอ้าว ใช่ถึงคราวถึงฤดู
ฝนสรู้สรู้สลายเร่า เย็นเกล้าทั่วมะหานะคร
ยวนราษฎรบังคม ถวายพรชรมะนาถเจ้า
สมเด็จพระปกเกล้า กระนี้ดีหนอ เพื่อนเอย ฯ

ประกาศพระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภก

ตระเตรียมการ

โคลงสาม

◎ น่าพอใจน่าชม สมเด็จพระปกเกล้า
เจรีญวิถีพี่เจ้า ประเจิดไว้ในสยาม แลนา ฯ
◎ ยามอะภิเษกราชา พะยุหะยาตราพร่างแพร้ว
เสด็จประณตมระกตแก้ว เกียรติ์ไกรสักกา รัตถ์แล ฯ

◎ ทรงปะฏิญญาพระองค์ ท่ามกลางสงฆ์พร้อมพร้อม
ขัตติยะชาติมาตยาห้อม เหี่มน้ำใจสนอง กุศลนา ฯ
◎ ผองราชะทูตแทนกษัตร์ อะธิปะวิร้ชย์ร่วมสล้ง
พะยานพระหฤทัยตั้ง ตะโนตม์สร้านศรัทธา บาระนี ฯ
◎ เบ็นพุทธะศาสนะดิลก ผู้ปะถัมภกปะโภคเกื้อ
เฉลิมโลกสะกละโลกเชื้อ กษัตร์อ้างองค์เดียว เด่นนา ฯ
◎ โดยเฉลียวญาณยุกติธรรม นำแสนสัตว์โสตถิ์สร้าน
ผละยึดพฤติธรรมผ้าน พิภพเกื้อสะกลเกษม ศันติ์รา ฯ
◎ เปรมกะมละมะหาสะมาคม โมทะนาบรมะริตไท้
เพิ่มพิพัฒน์ไตรรัตน์ไว้ ประโยชน์หล้าสาธุการ บาระนี ฯ

ร่าย

◎ เจ้าพะนักงานเตรียมจัด วัดพระศรีรัตะนะศาสดา
เครื่องสักการะทองใหญ่ สถิตใกล้ปาสาณาสน์
อาสน์สงฆ์ถะกลหนอุดร สังฆะสะโมสรอะสีติสดมภ์
บรมะบัลลังก์ตั้งแท่น แกว่นอิสสริยาธิปะราชย์
อาสน์ขัตติยะวงศ์เบื้องขวา อาสน์เจ้าพระยาเสนาบดี
ราชะทูตมีศักดิ์แทน อะธิปะไตย์แคว้นวิรัชชะนะคร
ณะหนอุดรผยองยศ หน้าอุโบสถตั้งอาสน์
พระอะนุวงศะราชท่ามกลาง มาตยะเสนางค์สองฝ่าย
หมายอิสสริยาภรณ์เบื้นใหญ่ รองอะมาตย์ให้เฝ้าบาท
ตามทางลาดยาตรา ในชาลาตลอดทาง
ข้างเฉลียงพระอุโบสถ กำหนดตำรวจเหนือ

กองทหารเฉลิมพระราชอิศวรยศ
สนามหน้าสหทัยศาลา
The Royal Guard of Honour

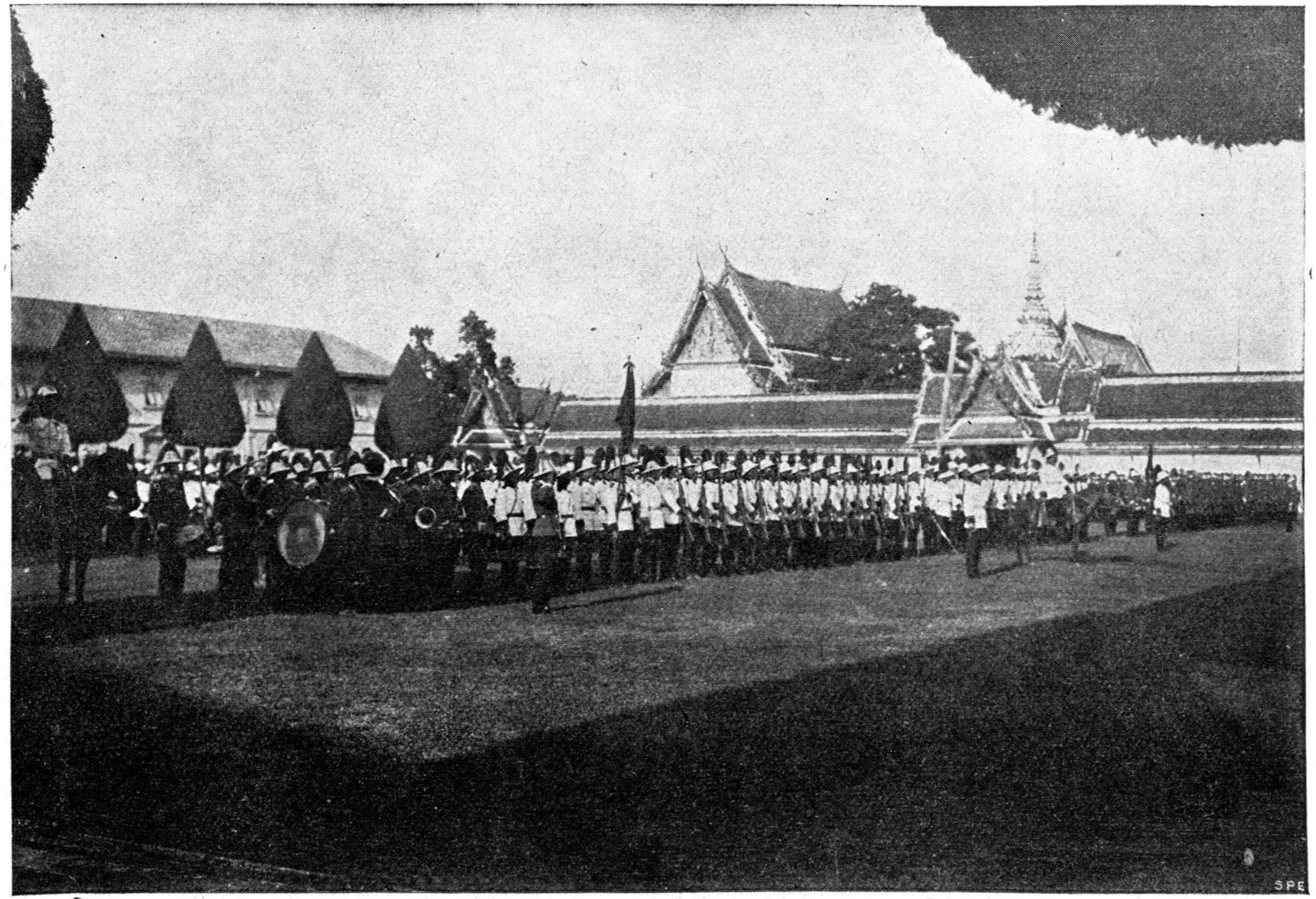

เผื่อมะหาดเล็กด้านไต้ ในพลับพลาหลังวัด
ขัดกั้นวิสูตร์พร้อมสรรพ เป็นที่ประทับเปลื้องเครื่อง ฯ
◎ หมายบอกเบื้องมรคา พะยุหะยาตราชะบวนแห
แต่ดุษฎาภิรมย์ยาตร์ ตามถนนราชะวิถีผ่าน
ออกประตูพิมานชัยศรี ถึงที่ราชะพลับพลา
รัตะนะศาสดารามสรรพ ขาเสด็จกลับทางเดิม
เต็มแต่เสียวชะบวนขร อาภรณ์พิโมกษะปราสาท ฯ
◎ ทะหารเฉลิมราชะเกียรติยศ กำหนดตั้งสองกอง
หนึ่งหน้าห้องผองทะบวง ตำรวจหลวงแลถือ
ทะหารราบหนึ่งดิเรกหลาม หนึ่งตั้งสนามศาลา
สะหะทัยสะมาคมเสถียร ทะหารนักเรียน,ราบสิบเอ็จ
พร้อมตามเขบ็จหมายบ่ง แตรวงซงประจำกอง
ตลอดสองฟากราชะวิถี มีทะหารยืนรายสล้าง
ชั้นกลางราชะวัลลภ ชั้นนอกทบโยธา
ทะหารรักษาวังราย นายร้อยยืนกำกับ
พร้อมสรรพสมสั่งไว้ ทุกนายไพร่เตรียมกระบวน ฯ
◎ ขวนโสพัสะนาพิกา พระวงศาข้าทูลธุลี
สู่วัดศรีศาสดาราม ตามตำแหน่งยศฐานี
ทูตานุทูตถวายสุล เผ่าพิเทศะกุลมาสะพรั่ง
ยังสะหะทัยะศาลา พร้อมชายาบุตรี
เพื่อทัศนีจอมชาตี ถวายอภิวาทชมบุญ
เฉลิมเกียรติคุณพะยุหะยาตร์ โดยสยามะราชะประเพณี

ขัตติยะนารีฝ่ายใน ต่างเสด็จไปประทับเฝ้า
ชมบุญเจ้าสยามะชาตี เสด็จพะยุหะยาตราหลวง
ห้องกระทรวงนิเวศะนาภิบาล นงคราญบรรดาศักดิ์
ห้ององคะรักษ์พักชม สมเด็จบรมราชินี
เย็นศรีประมุขนางใน ประทับเฉลียงใหญ่ยอดสง่า
พร้อมวงศาสมสงวน ครั้นสุดขะบวนพะยุหะบาท
เสด็จปราสาทดุสิต ฯ เพื่อบูชิตบรรพะราช ฯ
◎ อ่าอาตม์เต็มยศใหญ่ ไสวอิสสริยาภรณะศักดิ์
สะพายสะพักจักรีศรี สร้อยโศภีเฉลียมเผ้า
ขุละขอมเกล้าปะฐะมาดิลก ปรกอังสาโบขาว
กลัดเหรียญระนาวทรวงพราย หมู่อมาตย์สะพายสายตรา
ช้างเผือกมะหามงกุฎ สุดแต่ทรงยศฐานี
อนึ่งโปรดราชานุญาต ให้ประชาราษฎร์หญิงชาย
มาประชุมถวายบังคม ชมบรมราชะบุญญา
ในพระบรมมะหาราชะวัง ชั้นนอกทั้งชั้นกลาง
ไพร่ฟ้าคะณางค์คฤหะบดี ทวยเศรษฐีพ่อค้า
ทุกภาสาทุกเพส แลละลานเนตร์ขนานคน
มิเกรงฝนเพื่อพรำ ข้างแอบกำบังพะไล
ข้างพึ่งใบร่มกาง ข้างยืนกลางฝนซก
ข้างปกหมวกปกผ้า แต่ละล้วนหน้ายิ้มแย้ม
น้ำใจแฉล้มเห็นตา บอกปรีดาหวังดี

เกรงขาระมีเกรงอาย มิกล้าผายปากร้อง
ถวายพระพรกระฉ่อนก้อง เฉกน้ำใจถวิล ไชย์โย ฯ

เสด็จขะบวนพยุหยาตราใหญ่

โคลงสี่

◎ พรุณรินสุหร่ายพ้ำร่วง หยิมหยิม เรื่อยรา
ขนะขวนริมริม แห่ซ้น
ฉ่ำกะมลชื่นสกนธ์หงิม ชะงึมง่วง ระงมเอย
เยียนม่อยหลับขยับฟื้น ใฝ่เผ้าผึ้งกะมล ฯ

◎ พอสุริยนเยื้องเที่ยง สี่นา พิกาเอย
ถึงขณะพยุหะยาตรา เกรี่นเอื้อน
เสมือนนัควัสสะวะลา หกเลีก พิรุฬเอย
เย็นแต่ใจไป่เยื่อน เบี่ยกน้ำตรำฝน ฯ

◎ ขอมคนทรงเครื่องละม้าย สมัยมะหา ภิเษกท่าน
ทรงมะหามาลา ลิ่วเสร้า
จากบรมะพิมานรา ชาอาสน์
เสด็จสู่ดุษฎา ฯ เข้า ร่มเปลื้องศิราภรณ์ ฯ

◎ อะลงกรณ์ราชโรสระเรื้อง วะชิรุตม์
มะหาพิชัยะมงกุฎ ก่องฟ้า
สู่เกยกระเหี่มมะหุด วามาตย์ มะหันต์แอ
สถิตพระราเชนทร์ข้า ยาทน้อมเศียรไสว ฯ

◎ พะหละไกรเกรียงศักดิ์ห้อม แหนองค์
ตำรวจมะหาดเล็กคง ควบเต้า
พลลภราชะบตุรงค แซงส สายเอย
มะหระึกกลองชนะเคล้า ศัพท์สั้งศังข์แตร ฯ
◎ พรรลึกแลระเรื้องเครื่อง สูงราย ระยับเอย
เกลื่อนอะภิรุมชุมสาย สง่าหล้า
พระกันภิรมย์ระบาย สะกาวมาศ มะเลืองแย
กะบี่ธุชครุฑะพ่าห์หน้า เนื่องเข้านำขร ฯ
◎ แสนยากรแห่เหียม. มะหึมา
สมเสด็จพะยุหะยาตรา เกรึกแกล้ว
องคะรักษ์ราชะรักขา ชนานคู่ เคียงแย
เรียงสะลั่งสรรพสะพรั่งแพร้ว สะพรึบห้อมมะเหนทร ฯ
◎ เชิงงอนฉลองบาทเจ้า จางวาง มะหาดเยย
สรวมก่องเก็จทองสะอาง โอ่แกล้ว
พระยาวังสั่งแสนยางค์ พะลาณัติ สนองเอย
รัวกรับคำนับแล้ว กระลับหน้าคลาขะบวน ฯ
◎ ล้วนอะภึกพรรลึกเรื้อง ตลึงแล ละลานรา
เสียงป่าวศังข์กระทั้งแตร เกรึกเกรื้อว
กลองชนะกระเทือนแด ดังครุ่ม ครื้นเยอ
เคลื่อนจากคุษฎา ฯ เลื้อว ออกพ้นทวารพิมาน ฯ ฯ

ทรงพระราเชนทรยานเสด็จขบวนพยุหยาตราใหญ่

The King seated on the State Palanquin

◎ ทะหารวันทิยาวุธก้อง สรรเสรีญ แตรเอย
เฉลีมพระบาระมีเมีล มีงด้าว
พะยุหะยาตร์ราชะดำเนีร นิเวศน์วิต ถีแย
อุภัยะภาคมากเคียรอะคร้าว ครุ่นน้อมขอมถวัลย์ บ่าระนี ฯ

ไขคำ เล่มต้น

(แปลศัพท์ต่างๆ ซึ่งใช้ในโคลงลิลิตนี้)

(เรียงตามอักษร)

ก

		หน้า
กตัญชะลี	กระทำการกราบไหว้	๖๒
กนก	ทองคำ	๑๔
กระยาสนาน	เครื่องอาบน้ำ	๔๙
กะรัญ หรือ กะรัญญะ	กิจที่พึงกระทำ	๑
กะรัณฑ์	หม้ออย่างหม้อกรัณฑ์ หรือ หีบ กล่อง	๓๕
กะระณีย์	หน้าที่ คือกิจที่พึงกระทำ	[ค]
กุศา	หญ้าคา	๔๕
เกษตร์	เขต นา หมายแผ่นดิน	[ข]
เกษียล	หลัก หรือธรณี	๖๓
เกยิบ	เหมือนเขยิบ กระเถิดนิดหนึ่ง	๔
กุไสย์หรือกุไศย์	ไหม หรือแพร	๑๓๑
เกยูร	กำไลต้นแขน	๑๓๐
เกาศะโลบาย	แยบคายฉลาด	[ข]
กันภิรมย์	พระฉัตร์เฉลียมทัพ ๓ องค์แพรขาว ลงยันตร์ทอง ๕ ชั้น	๑๔๔
เก็จ	หย่อง หรือฐาน ที่นี้หมายแท่นน้อยรับ พระบาท	๑๒๔
กุมภุทก	หม้อน้ำ	๑๔

ค

		หน้า
ครุวาร	วันพฤหัสบดี	๑๑๒
ฆะเรศ	ตำหนักเจ้า หรือพระราชมนเทียร	๕๕
ฆรรค์ (ที่ถูกขัณฑ)	นวะโลหะ ตาพ ๒ คมผักทองเนื้อเก้า	๑๓๑
คัคะนานต์	ท้องฟ้า	๑๒๑
ครรภ	ที่มีหมายถ้วย หรือขัน ห้องหรือท้องก็เรียก	๑๐๖
ครีพ	คอ	๓๗

จ

จตุพิสดิม์	ที่ ๒๔	๘๗
จตุรีศวร	เจ้าทั้ง ๔ พระองค์	๕๔
จาตุรงค์	หมายพระฤกษ์ประกอบด้วยองค์ ๔	๒๖
จาตุรัส	๑๔ (แทนสี่เหลี่ยม)	๑๓๗
จารุ	ทองคำ	๕๕
จิระรัชย์ หรือ จิระรัชชะ	เสวยราชย์อยู่นาน	๖๓
จุฑาธิป	พระเจ้าแผ่นดิน หรือเจ้าอยู่หัว	๑๕
จุทัศะ หรือ จุทัสะนาฬิกา	๑๔ นาฬิกา	๑๔
จุฬะเกศ	เกล้าผมมวย	๑๓๑
จุสะดัย	ที่ ๔ ที่นับถือ	๓๖

		หน้า
เจ้าไทย์	พระสงฆเจ้า ผู้พึงให้ทักษิณา	๖๔
จรรโลง	พระเจ้าแผ่นดิน (ผ้ง)	๑๒๙

ข ฃ

จักระยท	ใช้ล้อต่างตีนเดิร	๙๑
จักริช	หมายพระราชวงศ์จักรี เกิดจากคน ถือจักร์	๕๕
จุททิศา	สี่ทิศ	๑๒๙
เจษฎา	เหมือนเชษฐา คือพี่ หรือเป็นใหญ่กว่าตน	๑๐
จุมภฏต้าย	หมายมงคล หรือวงพระเศียรต้าย	๔๘

ช

ชะไม	คู่	๑๖
ชะโยทก	น้ำมีชัย	๓๓
ชะยัมพุส	เข้าน้ำทำให้ชะนะ	๑๐๒
ชะลาภิเษก	น้ำสรงสระพระเข้า	๒๙
ชะลาวุธ	ตอบีโด หรือเครื่องสังหารไม่มีคมในน้ำ	๖
ชะลินทร์	น้ำเข้า หรือเข้าน้ำ	๓๕
ชะฬางค์ หรือยฬางค์ องค์ ๖		๓๓
ชะโลตม์	น้ำเลือยย่างสูงสุด	๑๓๔
ชะลิศ	เข้าแห่งน้ำ	๑๐๖
ชะลุตม์	น้ำเลือที่สุด	๓๔

		หน้า
ชะเลศ	เจ้าแห่งน้ำ	๓๑
ฉวาง	ด้านกว้าง	๑๓๐
เฉวียง	เบื้องซ้าย หรือฝ่ายเหนือ	๑๔
ชินะฤกษ์	สมัยชะนะ	๑๐๑
ชิโนรส	พระสงฆเจ้า หมายว่าลูกพระพุทธเจ้า	๑๕
ชิเนนทร์	เจ้าแห่งพระสงฆ์	๑๒๒
ชีวะเทพ	เทวะดาพระพฤหัสบดี	๑๐๕
ชีวะวัน	วันพฤหัสบดี	๑๔
ชีวาตม์	ชีวิตและร่างกาย	๑
ฉัพะดวง	๖ ดวง	๑๐๕
ฉัพะพิสดิม์ หรือษัพพิสดิม์ วันที่ ๒๖		๑๔
ชันนุ หรือ ชานุ	เข่า	๕๕ และ ๖๘
เชษฐะประยูร	หัวหน้าเครือญาติ	[ก]
ชัยะวัฒนะ	พระชัยประจำแผ่นดินเพื่อบังเกิดความชนะ และความเจริญ	๑๔
ชัยะศัสตร์	พระแสงเอาชัย หรือมีชัย	๑๔
ฉาย	เงา หรือ ส่งแสง ที่ใช้หมายเงา	๒๐

ซ

		หน้า
สะกาว	ขาว	๔๙
สดุดี	ชมเชย	[ข]
สะดำ	เยื้องขวา หรือฝ่ายใต้	๑๔
สะดัมภ์	เกือ ค้ำชู	๗๗
เสนีม	แผลงจากเสริม	๑๒๗
ศราพก	พระสงฆสาวกเจ้า	๑๕
สุรีร์	ร่างกาย	๙
สวามินี	แม่นางเจ้าของ	๗๗
สวามศ	เจ้าผู้ผัว หรือเจ้าผู้เจ้าของ	๑๓๖
ษพัมะรัชย์	รัชย์ที่ ๖	๑๒๙
ศะศินทร์	พระจันทร์เจ้า	๘๑
สะอิงพัชรา	สร้อยเพชร์	๑๓๐
สากล หรือสะกล	ทั้งหมด	๒๗
ศาสนินทร์	เจ้าพระศาสนา	๑๒๑
ศิราภรณ์	เครื่องประดับพระเจ้า	๑๔๓
ศิโรสระ หรือศิโรษะ	รัศมีพระเจ้า	๑๔๓
ศิวะเวท	มนตร์พระอิศวร	๗๗
ศิเวศวร์ หรือศิเวศ	พระอิศวรเป็นเจ้า	๑๒๕
สิสิระฤดู	หน้าหนาว	๑๐๕
สิหิงค์	ทองคำ	๔๐

		หน้า
สุทัยะทิศ	ทิศตวันออกดี	๒
สุทิน	วันดี	๑๔
สุปน	นอนหลับ หรือฝัน	๔๗
สุเราหะยินทร์	เจ้านามแห่งพระผู้แกล้วเลีส	๓๗
สุรังคุลิศ	นิ้วพระหัตถ์เจ้างามราวกะของนางฟ้า	๑๓๐
สุรังสา สุรังสะ	บ่าพระผู้แกล้วเลีส	๘๑
สุรัมพาภิเษก	สรงสระพระเจ้าด้วยน้ำเทวะดา หรือ ของพระผู้แกล้วเลีส	๑๐๖
ศูลี	มียอด	๕๔
เสริศวร์	เป็นใหญ่ตามอำเภอใจ	๔
เสลาสน์	แท่นหิน	๓๖
เสว	วันพรุ่งนี้	๘๑
โสทะระอะนุช	น้องร่วมท้อง	๑๐
โสระวาร	วันเสาร์	๕๓
โสฬสะนาฬิกา	๑๖ นาฬิกา	๑๔๑
สันถาคาร	ท้องพระโรงที่ประชุม	๑๒๗
ศันติ์ หรือศันติ	ความสงบ	[ข]
ศัลยกรรม	การตัดผ่ารักษาโรค	๘
ศังขุทก	น้ำศังข์	๓๘
สังฆาสน์	ที่พระสงฆ์นั่ง	๑๗
แสงศุกล์	แสงขาว	๔๑
สัปตพิสดิมย์	ที่ ๒๗	๑๔

		หน้า
สัปตะรัสางคะขัณฑ์	๑๗ มณฑล	๑๐๒
สัปตมา	ที่ ๗	๑
สัปตะรัสะ	๑๗	๒๗
ศาสตระปุณยา	ตำรับสร้างบุญ	๗๗
สัจจะปานะ	น้ำดื่มปะฏิญญาถือสัตย์ต่อกัน	๑๔๖
ศัสตร์	พระแสง	๑๒๕
สัตถะธรรม	คัมภีร์พระธรรม	๑๔
สัตตะปะฎล	๗ ชั้น	๔๐
สัตตะรัตะนามายะมัย	ล้วนแล้วด้วยทองแกมเพชร์พลอย	
	๗ ประการ	๑๓๙
เสรีฐ และประเสรีฐ	เลิศ	๑๓๖
สรวม	ขอ	๑
เสื้อเมือง คำเดียวกะ	เชื้อเมือง เทวะดารักษาพระนคร	๖๔

ด

		หน้า
(อ) ดิเรก	มากยิ่ง หรือเหลือเฝือ	๑๐๒
ดึงสะสงฆ์	พระสงฆะเจ้า ๓๐ รูป	๒๗
ดัจะมาย	ทองเคลือบหนัง	๑๓๑
ดุษฎาภรณ์	เครื่องประดับกายเพื่อยินดี	๕๖
ดุษณี	นิ่งเงียบ	๖๗

ต

		หน้า
ตะโนช	รสชาตตนเอง	๘
ตะโนตม์	ตัวเลียยิ่งยวด	๑๔๐
ตริแนว	สามแนว	๑๑๕
ตรึงษะ	๓๐	๙๗
เตลา	น้ำมัน	๗๗
ไตรพิสดิม์	ที่ ๒๓	๗๙
ไตรรัสะ	๑๓	๑๒๐
ตั้งชัยะพฤกษุพพ	หย่องนั่งทำด้วยไม้ชัยะพฤกษ์ รป่วงเดือน	๑๐๐
ต้งวาย	เซ่นสรวง	๑๐๖

ท

ไถง	อาทิตย์	๑๖
ธวัช	ธง	๖๖
ทวิชะพรต	นักบวชเกิดสองหน (เกิดซริงและบวช)	๑๐๖
ไทวพิสดิม์	วันที่ ๒๒	๖๒
ทายาท	ผู้รับมฤดก	๙
ทิฆัมพร	(สี) น้ำ (น้ำไกล)	๖๖
ทิฆัมพะเรศ	เจ้าแห่งท้องน้ำไกล	๑๓๑
ฐิติมะศักดิ์	ทรงคุณะสมบัติมั่นคง	๑
ทิวัสะรัตยา	ทั้งกลางวันและกลางคืน	๒๗
ทณฑะทีป	ธูปและเทียน	๖๘

น

หน้า

นระสห	ราชะสหคน	๑๖
นะพิสสร	พระเจ้าอยู่หัวองค์ใหม่	๒๓
นิรมาน	อย่างนิรมิต	๕
นวะราช, นะวกะราช, นะวักะราช, เนาวะราช	พระเจ้าแผ่นดินองค์ใหม่	๑,๑๐,๘๑
นวะกรรม	การก่อสร้าง	๓
นวัครราช	พระเจ้าแผ่นดินผู้เลิศองค์ใหม่	๑๐
นาฬิกโสฬส	๑๖ นาฬิกา	๑๘
นิติรัชย์	ตำรับราชการ	๓๕
นิทัศนีย์	ข้อควรเป็นเยี่ยง ตัวอย่าง	๑
นิรามัย	ปราศจากโรค	๗
นีโลษะ นีโลสระ	แสงสีเขียว	๑๐๕
นั่งปรก	นั่งปกติ(หรือนั่งคณะปฐก) หมายความ กำกับพระสงฆ์สวดภาณะวาร	๔๑
นพะปะฎล	๙ ชั้น	๑๑
นพะพิสดิมย์	วันที่ ๒๙	๒๓

บ

บวระฉัตร	เศวตะฉัตร ๗ ชั้น (วังหน้าใช้)	๔๔
บุรัพะภาค	ตอนต้น หรือครั้งก่อน	๑๐๔
บุรัพะวาร	วันก่อน	๖๖
บุรัฐะกิจ	ธุระประโยชน์บ้านเมือง	๒๑

		หน้า
บูชาสน์	ที่บูชาพระรัตนตรัย	๔๐
บุญญุทิศ	อุทิศส่วนบุญ	๕๕
บุญญะวันต์	ผู้มีบุญ	๑๓๘
เบ็ญจะครรภ (หรือเบ็ญจคัพย์โคทั้ง ๕)	๕ ช่อง หรือ ๕ ห้อง	๕๒
เบ็ญจะพิสดิมะ	วันที่ ๒๕	๒๖
เบ็ญญาสม์ หรือ บัญญาสม์	ที่ ๕๐	๑๒
บัฏ	ชั้น แผ่น	๓๘
บุพพัณหะ	ตอนเช้า	๓๗
บิฐะศรีสุข	ตั่งทำด้วยไม้ใผ่ศรีสุข	๔๔
บัณฑุ หรือ บัณฑระ	สีเหลือง	๕๖
โบกขะระวัส	ฝนชื่อโบกขะระ มีเยื่อเหลือเกลื่อนอยู่	๑๓๘

ป

ประฉม	ตวันตก (หมายทวีปฝรั่ง) ท้ายหรือหลังก็ได้	๔
ประชุน	เมฆฝน	๑๓๗
ปรเมศวร์	เจ้าอย่างสูงสุด	๑๓๕
ปะรัศว์	ข้าง ๆ	๑๔
ประวิช	แหวน	๑๓๐

		หน้า
ประศังสะ ประศังสา ประศังสรร สรรเสีญ		๑
ปะขวด	ปู่ขวด	๑๒๔
ปาโมกษ์	อาจารย์	๑๙
ปิลันธน์	เครื่องแต่งกาย	๑๔๒
ปุริมะฤกษ์	ต้นพระฤกษ์	๖๒
ปรัก	ทองคำ	๕๔
ปฤษฎางค์ หรือ ปฤษฐางค์	เบื้องหลัง (หรือสันหลัง)	๔๐

พ

ผะแลง	เหมือนแผลง	๔๑
พะยก	ตัวคำ	๔๒
ภราดา	พี่ หรือ น้องชาย	๑
พรณี	เหมือนพรรณี (มีแสงสี)	๗๗
พะลาณัติ	ให้สัญญาณพล	๑๔๔
พะลิทธิทิพย์	ผีหรือเทวะดาภายเย็นทิพย์ ที่มีกำลังฤทธิ์	๔๘
พระสูตร์	ม่านของเข้า	๑๒๐
ภาติกะ	หลานลูกของพี่หรือน้องชาย	๒๖
ภาณะวาร	สวดทองภาณเวยนตลอดทงวนทงคน	๖๔
พ่าหุ์	ต้นแขน	๑๓๐
พาหิราวาส	วัดภายนอก (โบสถ์)	๓๘
(อ) ภิไธยูปะกรณ์	เครื่องช่วยเฉลิมพระนาม	๑๒๒

		หน้า
พิมุข	เบื้องหลัง	๔๖
พิษามัย	ล้วนแล้วไปด้วยพิษ	๙๒
พิไสฎน	๑๙ นัด (คือหย่อน ๑ ใน ๒๐)	๑๑๒
ภูดาธาร	แผ่นดิน	๑๓๗
ภูษะณี	พระภูษา	๑๐๕
ไพหาร	เหมือนวิหาร	๓๖
พัลลภ	คนสนิท	๗๘
ภัทระบิฐ	ตั่งอันทำเรียบ (ที่ประทับราชาภิเษก)	๑๑๔
พฤฒิเผ้า หรือ พฤทธิเผ้า	ตระกูลเถ้า (หรือผู้ใหญ่ในสกูล) ผู้เฒรญ หรือ ผู้เถ้า	๑๕
พุทธผลก	พระแก้วผลึกทรงพระนามพระพุทธรัตนาณาวิล อุ้มบาตร์ประจำวันพุธ	๖๑
พุฒิภาพ	ความจำเรียบ	๑๒๖
โพธิเข้า	เข้าผู้ทรงพระวิญญเบิกบาน	๑๒๙
พราหมณ์ไศวะ	พราหมณ์พวกนับถือพระอิศวร	๙๙
พุ่มบิณฑ์	พุ่มดอกไม้ทองรูปราวกะก้อนเข้าบิ้น	๑๒๘
ภุมวาเรศ	วันอังคารเบ็นเข้า	๗๙
ม		
มะราพาธ	พระโรคมีพระอาการถึงสวรรคต	๒๓
มะราภรณ์	เครื่องศุกละกรมาภรณ์ทรงพระบรมศพ	๑๑
มะหายาน	พระญวนหรือพระเจ๊ก พวกทำกงเต๊กนิกายฝ่ายเหนือ	๑๒
มะหัจฉรีย์	ประหลาดมาก	๕๒

หน้า

มะหัศวางค์	เครื่องยศทหารม้า	๘๑
มะหุตม์	อุดม หรือสมบูรณ์มาก	๑๒๕
มะหุศวามาตย์	ขุนนางเข้าชะบวนพระราชพิธีรื่นเริง	๑๔๓
มะเหนทร หรือ มะเหนท์ธร	พระเจ้าแผ่นดิน หรือ พระผู้ทรง ไว้โดยเป็นพระเจ้าแผ่นดิน	๑๔๔
มะหัคฆะราชสมบัติ	ทรัพย์พระราชามั่งคั่งมากยิ่ง	๓๙
มิ่ง	ชีวิต หรือคุณะศัพท์ ประเสริฐ หัวใจ และนางก็ใช้	๔๐
มัธยม	กลาง คือ มัชฌิมะประเทศ (อินเดีย) ภาคกลาง	๓๕
มาษ (มาศ?)	ทองคำ	๔๐
มุทธาภิเษก หรือมุรธาภิเษก	สรงสระพระเจ้า	๒๗

ย

[ข]

ยุคลละบงกช	พระบาทบนดอกบัวทั้งคู่	
ยุพี	มักใช้เรียกหญิงสาวภาสาไท	๗๗
ยุวา	ชายหนุ่ม	๕๓

ล

ระบิน	หนังสือเขียนเรื่อง	๓๖
ระพี	อาทิตย์	๕๗
ระเมียร	เห็น	๓๙

		หน้า
ราวี	รบ หรือข่มแหง	๗๑
ลาชางค	องคแหงเขาตอก	๔๐
รำไพ	อาฑิต	๒๓
ลัญฉะกร	พระตรา	๔๓
รังสรร	สร้าง	๑
โลกราหู	โลกที่เราอยู่นี่	๑๓๘
รายเอกะทัศ	ทหารราบ ๑๑	๕๙
รุธิ	ผลาญ	๖
รัชต์ รัชตะ	เงิน	๖๗
รัชชะทายาท	ผู้รับราชะมฤดกทรงราชย์ต่อไป	๕๕
รชะนกร	พระจันทร	๙๑
รักตะโกไสย์ หรือรัตตะโกไสย์	แพรแดง หรือไหมแดง	๓๘
รัตนะสิงหาสน์	ที่ประทับเบ็นราชะสีห์เพชร์พลอย	๔๐
รัตะนัมเพา	น้ำดังเพชร์	๓๕
ราชะภัฏ	คนพระราชาทรงชุบเลี้ยง (ข้าราชการ)	๕๖
ราชะสูยาภิเษก	สรงเฉลิมพระเกียรติเบ็นพระราชาใหญ่ (ไม่มีใครกล้าต่อกร)	๔๕
แหลมทอง หรือ แหลมสุวรรณ	คือแหลมที่เมืองไทตั้งอยู่ ฝรั่งเรียกอินโดชีน ระหว่างอินเดียกับจีน	๒

ว

วะชิรุตม์	เพชระเลิสอย่างสูงสุด วะชโรย วะชิโรสระ แสงเพชร์โพลง	๑๔๓
วาสุกี	พะญานาค	๑๐๕

		หน้า
วิชูปะถัมภ์	เกื้อกูลความรู้	๕๗
วิทูปะถัมภ์	เกื้อกูลพระเวท	๗๗
วิเทศะชน	คนชาวต่างประเทศ	[ข]
วิรังสะ หรือ วิรังสา	ข่าผู้แกว่นแกล้วเลิส	๘๘
วิภาค	แบ่ง	๒๗
วิริเยศ	เจ้าแห่งความเพียร หรือเพียรอย่างเจ้า	๑๓๕
วิหะภา	แสงสว่างจากท้องฟ้า	๙๒
วิศิษฎ์ พิศิษฎ์	วิเศษสุด สำเร็จ	[ข]
เวทางค์	องค์พระเวท	๔๕
วัสสะวะลาหก	เทวะดาฝน	๑๔๓
วิศวะกรรมะศาสตร์ หรือ วิศวะศาสตร์	ตำรับการช่างกล หรือ ตำรับช่างกล	๗๑
เวี่ย	ชิด ใชว่ เกี่ยวไว้	๔๓

อ

อนุราช	รองพระราชา (ใช้เรียกวังหน้าหรือรัชชะทายาทก็มี) หมายพระราชาองค์รอง	๑๐
อนุสามะรัย	เหมือนอนุสาวะรัยทถูกภาสา	๔
อะปะริหานิยะธรรม	ธรรมะเครื่องอุปะถัมภ์ไม่ให้พวกเสื่อมเสีย (แตกร้าว)	๒๓
อภิรุม	รวมพระเครื่องสูงต่าง ๆ	๑๔๔
อะมัจ	เหมือนอำมาตย์	๕๖

		หน้า
อนุษฎุภะ	มนตร์ สรรเสรีญ	๑๑๖
อายาหน์	การขอ	๑๐
อาสัน	จวน ใกล้ถึง	๘
อาเศียร อาเศียรวาท	อาศิรวาท ถวายพระพร	[ข]
(ประชา) ธิบดินทร์	เจ้าปกหัวหน้าไพร่ฟ้า	[ก]
อุภะยังสา	บ่าทั้งคู่	๑๓๐
อุรุ	เทวะดา	๓๖
อุทุมพะริฐู	ไม้มะเดื่อที่ปรารถนากันแล้ว	๑๐๕
อุไรรัตะนะ	ทองคำแกมเพชร์พลอย	๑๓๐
โอษนาเศียร หรือ โอสราเศียร	คำอวยพรรุ่งเรือง	๑๐๑
เอกะทัศ	๑๑	๕๙
เอกะพิสดิม์	วันที่ ๒๑	๕๗
อันเต	ข้างใน หรือ ภายใน	๑๓๗
อินทะเภรี	หมายกลองชนะ	๑๓๗
อังคาส	ให้ (พระสงฆ์) ฉันโภชนาหาร	๒๗
อัตระมะสูทธ์	ชำระตนให้สะอาดหมดจด	๗๗
อัษฎาวุธ	พระแสงต่าง ๆ ๘ องค์	๑๑๕
อัฐะพิสดิม์	วันที่ ๒๘	๑๗
อัษฎะรัส	๑๘	๕๘
อัฐะระสางค์	องค์ ๑๘	๘๑
อิฐะผล	ผลที่ปรารถนากันแล้ว	๒
อัมพวิศวร์	เจ้าน้ำ	๓๑

ฮ

		หน้า
หุดาส	เริงเพลิง (ขุด)	๖๓
เหม	ทองคำ	๓
เหมย์กแว่น	เซี่ยนย์กแว่นเวียนเทียน	๔๓
ไหรญ หิรัญ	เงิน	๓
ไหมกฺณฑ์	ติดไฟลุกฮือ (ในหลุม) หมายความ บูชาไฟ	๗๗

ภาคผนวก เล่มต้น

พระนาม สมเด็จพระเจ้า และพระเจ้า บรมวงศ์เธอ ที่ได้รับพระราชทานพระราชสักการ ดอกไม้ธูปเทียนแพ เล่มต้น หน้า ๒๔ คือ

ผ้ายใน รับพระราชทานที่พระที่นั่งไพศาลทักษิณ รวมพระเจ้าบรมวงศ์เธอ ๙ พระองค์ คือ

๑ กรมหลวง สมรรัตนสิริเชษฐ์ (พระองค์เจ้า โสมาวดี)

๒ พระองค์เจ้า อรุณวดี

๓ พระองค์เจ้า วาณีรัตนกัญญา

๔ พระองค์เจ้า ภาณุพนากร

๕ พระองค์เจ้า บุษบันบัวผัน

๖ พระองค์เจ้า แขไขดวง

๗ พระองค์เจ้า นภาพรประภา

๘ พระองค์เจ้า ประดิษฐาสารี

๙ พระองค์เจ้า พวงสร้อยสอาง

พระเจ้าพี่นางเธอ รวม ๑๕ พระองค์ คือ

๑ พระองค์เจ้า ผอง

๒ พระองค์เจ้า จุฑารัตนราชกุมารี

๓ พระองค์เจ้า อรพินทุเพ็ญภาค

๔ พระองค์เจ้า สุวภักตร์วิไลย์พรรณ

๕ พระองค์เจ้า ประเวศวรสมัย

[๒๐] พระบรมราชาภิเษก สัปดมราชมหาจักรีวงศ์

๖ พระองค์เจ้า ศศิพงศ์ประไพ

๗ พระองค์เจ้า เยาวภาพงศ์สนิท

๘ พระองค์เจ้า อรประพันธ์รำไพ

๙ พระองค์เจ้า ประภาพรรณพิไลย์

๑๐ พระองค์เจ้า อาทรทิพยนิภา

๑๑ พระองค์เจ้า อัพภันตรีประชา

๑๒ พระองค์เจ้า อดิศัยสุริยาภา

๑๓ พระองค์เจ้า ทิพยาลังการ

๑๔ พระองค์เจ้า วาปีบุษบากร

๑๕ พระองค์เจ้า เหมวดี

พระองค์เจ้า นภาพรประภา ทรงอ่านคำถวายพระพรแทนรวมทุกพระองค์

ฝ่ายหน้านั้น รับพระราชทานที่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย สมเด็จพระเจ้า และพระเจ้า บรมวงศ์เธอ รวม ๕ พระองค์ คือ

๑ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า กรมพระ นริศรานุวัดติวงศ์

(พระองค์เจ้า จิตรเจริญ)

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ ๔ พระองค์ คือ

๑ กรมหมื่น วิวิธวรรณปรีชา (พระองค์เจ้า จันทรทัตพุธาธาร)

๒ กรมพระ นราธิปประพันธ์พงศ์ (พระองค์เจ้า วรวรรณากร)

๓ กรมพระ ดำรงราชานุภาพ (พระองค์เจ้า ดิศวรกุมาร)

๔ กรมพระ สวัสดิวัดนวิศิษฏ์ (พระองค์เจ้า สวัสดิโสภณ)

พระเจ้าพี่ยาเธอ รวม ๔ พระองค์ คือ

๑ กรมพระ จันทบุรีนฤนาถ (พระองค์เจ้า กิตยากรวรลักษณ์)

๒ กรมหลวง กำแพงเพชรอัครโยธิน(พระองค์เจ้า บุรฉัตรไชยากร)

๓ กรมขุน สิงหวิกรมเกรียงไกร (พระองค์เจ้า วุฒิไชยเฉลิมลาภ)

๔ กรมขุน ชัยนาทนเรนทร์ (พระองค์เจ้า รังสิตประยุรศักดิ)

ต่างพระองค์ต่างทรงถวายพระพรจากพระโอฐเรียงพระองค์

ฎีกาโหรคำนวณพระฤกษ์

เล่มต้น หน้า ๒๕

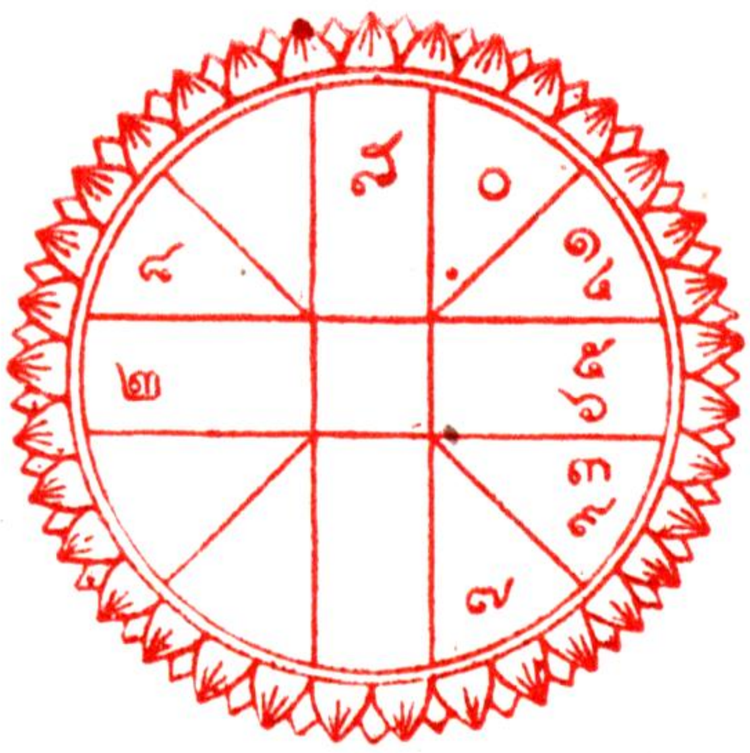

กรมพระราชพิธี กระทรวงวัง

วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๘

ข้าพระพุทธเจ้า เสวกโท พระยาโหราธิบดี กับโหรมีชื่อ พร้อมกันขอพระราชทานคำนวณพระฤกษ์บรมราชาภิเษก ขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาโดยทางสุริยคติกาลแลจันทรคติวารคฤถีตามคำภีร์ฎีกา

โหราศาสตรนิยมว่า พระฤกษ์วันนี้ได้จัตุรงคโชคประกอบด้วยราชาแลลาภฤกษ์แลศรีจรร่วมพระราชลักขณาแลเป่นลาภกับพระฤกษ์ทั้งกาลกิณีจรเปนมรณ นับว่าพระฤกษ์วันนี้สมบูรณ์ดียิ่งทุกประการซึ่งจะหาพระฤกษ์วันใดมาเทียบเทียมมิได้ ในคำภีร์กล่าวว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจักทรงพระเจริญตะยะเดชะเกริกไกรพระราชฤฤษฎาภินิหารไพศาลไปในทิศานุทิศ ราชศัตรูหมู่ปัจจามิตรภายนอกภายในจักพ่ายแพ้พระบรมเดชานุภาพทุกเมื่อ อีกพระบรมวงศานุวงศแลสมณชีพราหมณไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินทั้งหลาย จักร่มเย็นเป็นสุขโดยพระบรมโพธิสมภารปกเกล้า ฯ ทั่วพระราชอาณาจักรสยาม

เพราะฉะนั้น ขอพระราชทานกราบบังคมทูลพระกรุณาว่าวันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๙ ตรงกับเดือน ๔ ขึ้น ๑๔ ค่ำ ได้มหาศุภมงคลพระฤกษ์เวลา ๙ นาฬิกา กับ ๕๓ นาที ๕๒ วินาทีก่อนเที่ยง ขอพระราชทานอัญเชิญเสด็จสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จสู่พระแท่นสรงทรงแปรพระพักตร์สู่เบื้องมหามงคลทิศอิศาณ พราหมณจะได้ถวายน้ำกลดแลน้ำพระมหาสังข์ชำระพระองค์ ทรงเครื่องพระมูรธาภิเษกสนานตามจารีตแบบอย่างสมเด็จพระบรมมหาจักรพรรดิกษัตราธิราชเจ้าสืบ ๆ มา

ครั้นถึงเวลา ๑๐ นาฬิกา กับ ๕๒ นาที ๕๒ วินาทีก่อนเที่ยงเป็นประถมพระฤกษ์ ขอพระราชทานเชิญเสด็จสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงพระแท่นภัทรบิฐไปจนถึงเวลา ๑๑ นาฬิกา กับ ๑๒ นาที ๕๒ วินาทีก่อนเที่ยงเป็นที่สุดแห่งพระฤกษ์

[๒๔] พระบรมราชาภิเษก สัปตมราชมหาจักรีวงศ์

เพื่อทรงพระเจริญพระราชสิริสวัสดิพิพัฒนมงคล เมทนีดล สกลราชศัตรูกษัย

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ

ข้าพระพุทธเจ้า

(ลงนาม) เสวกโท พระยาโหราธิบดี

เสวกตรี พระญาณเวท

รองเสวกเอก หลวงโลกทีป

รองเสวกโท หลวงไตรเพทพิสัย

รองเสวกโท ชุนโลกพยากรณ์

พระนาม และนาม พระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนตร์ งานพระบรมราชาภิเษก ในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ เล่มต้น หน้า ๖๙

(องค์ที่เจริญพระพุทธมนตร์ในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย หมาย อ. พระที่นั่งไพศาลทักษิณ หมาย พ. พระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน หมาย จ. นั่งปรก หมาย ป. สวดท้องภาณ หมาย ภ. ร่วมสมาคมถวายศีลก่อนพระฤกษ์บรมราชาภิเษกสนาน หมาย ศ.) คือ:—

๑. พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นชินวรสิริวัฒน์ (หม่อมเจ้า ภุชงค์ สิริวฑฒน) สมเด็จพระสังฆราชเจ้า วัดราชบพิธ พ. และ ศ. ทรงจุดเทียนชัย และถวายเทศน์

๒. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (หม่อมราชวงศ์ เจริญ ฌาณฉนฺท) วัดระฆังโฆสิตาราม พ. และ ศ. ดับเทียนชัย

๓. สมเด็จพระวันรัต (จ่าย ปุณฺณทตฺต) วัดเบญจมบพิตร พ. และ ศ.

๔. สมเด็จพระพุฒาจารย์ (แพ ติสฺสเทว) วัดสุทัศน์เทพวราราม พ. และ ศ.

๕. พระญาณวราภรณ์ (หม่อมราชวงศ์ ชื่น สุจิตฺต) วัดบวรนิเวศวิหาร พ. และ ศ.

๖. พระธรรมวโรดม (เข้ม ธมฺมสร) วัดพระเชตุพน พ.

๗. พระพรหมมุนี (แย้ม อุปวิกาส) วัดราชประดิษฐ จ.

๘. พระสาสนโสภณ (เจริญ ญาณวร) วัดเทพศิรินทราวาส พ.
อ่านประกาศเทวดา และถวายเทศน์

๙. พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จัน สิริจนฺท) วัดบรมนิวาส จ., ป.

๑๐. พระรัตนธัชมุนี (ม่วง รตนธัช) วัดท่าโพธิ์ จังหวัดนคร
ศรีธรรมราช พ., ป.

๑๑. พระโพธิวงศาจารย์ (อ้วน ติสฺส) วัดสุปัฏน์ จังหวัดอุบล อ., ป.

๑๒. พระธรรมปาโมกข์(แจ่ม จตฺตสลฺล) วัดมงกุฎกษัตริยาราม พ., ป.

๑๓. พระธรรมโกศาจารย์ (เซ่ง อุตฺตม) วัดราชาธิวาส พ., ป.

๑๔. พระธรรมไตรโลกาจารย์ (เฮง เขมจารี) วัดมหาธาตุ พ., ป.

๑๕. พระเทพสุธี (นาค สุมนนาค) วัดอรุณราชวราราม พ., ป.

๑๖. พระเทพกวี (มณี ฉนฺน) วัดบวรนิเวศวิหาร จ., ป.

๑๗. พระเทพเมธี (ขู อิสฺสรญาณ) วัดมัชฌิมาวาส จังหวัด
สงขลา พ., ป.

๑๘. พระเทพเวที (อยู่ ญาโณทย) วัดสระเกศ พ., ป.

๑๙. พระเทพมุนี (เผื่อน ติสฺสทตฺต) วัดพระเชตุพน พ., ป.

๒๐. พระเทพโมลี (อยู่ อุตฺตรภทฺท) วัดประยุรวงศาวาส พ., ป.

๒๑. พระมงคลทิพยมุนี (มุ้ย ปณฺฑิต) วัดจักรวรรดิราชาวาส พ., ป.

๒๒. พระมงคลเทพมุนี (นวม พุทฺธสร) วัดอนงคาราม อ.

๒๓. พระคุณวงศ์ (วอน นนฺทิย) วัดปรมัยยิกาวาส จังหวัดนนทบุรี พ.

๒๔. พระราชสุธี (โชติ ธมฺมปโชติ) วัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัด
นครปฐม พ., ภ.

๒๕. พระราชเวที (ปลด กิตฺติโสภณ) วัดเบญจมบพิตร พ., ภ.

๒๖. พระศิริธรรมมุนี (จาบ เขมก) วัดบวรนิเวศวิหาร อ., ภ.

๒๗. พระวรญาณมุนี (พร้อม ขนฺทโชต) วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก พ., ภ.

๒๘. พระสุธรรมธีรคุณ (ขาว เขมก) วัดสามพระยา พ., ภ.

๒๙. พระญาณเวที (บุญลือ ยติก) วัดพระมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช พ., ภ.

๓๐. พระอุดรคณารักษ์ (ศรี พรหฺมโชติ) วัดพระเชตุพน พ., ภ.

๓๑. พระญาณไตรโลก (ฉาย คงฺคสุวณฺณ) วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ., ภ.

๓๒. พระเมธาธรรมรส (เสาร โสริย) วัดพิชัยญาติการาม พ., ภ.

๓๓. พระวิสุทธิโสภณ (โพ อินฺทสร) วัดมหรรณพาราม พ., ภ.

๓๔. พระเทพสิทธินายก (เลียบ ปุณฺณสิริ) วัดเทวราชกุญชร พ., ภ.

๓๕. พระอมรโมลี (อาบ อุปคุตฺต) วัดบวรนิเวศวิหาร จ.

๓๖. พระวินัยมุนี (แปลก วุฑฺฒิญาณ) วัดราชบพิธ จ., ภ.

๓๗. พระทักษิณคณิศร (สาย ปุญฺญคงฺค) วัดอินทาราม จังหวัดธนบุรี อ., ภ.

๓๘. พระญาณโพธิ (ใจ ขนฺทโชติ) วัดพระเชตุพน อ., ภ.

๓๙. พระธรรมุเทศาจารย์ (มุ่ย ธมฺมปาล) วัดราชโอรสาราม อ., ภ.

๔๐. พระอริยชัชะ (พุด พุทฺธญาณ) วัดสำแล จังหวัดปทุมธานี อ.

๔๑. พระธรรมานุสารี (สว่าง ขนฺทโชติ) วัดเทียนถวาย จังหวัดปทุมธานี อ., ภ.

๔๒. พระชยาภิวัฒน (หนู ติสฺสรภิกฺขุ) วัดสมุหนิมิตต์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี อ., ภ.

๔๓. พระธรรมารามคณี (หนู วิชิต) วัดโตนด จังหวัดหลังสวน อ., ภ.

[๒๘] พระบรมราชาภิเษก สัปตมราชมหาจักรีวงศ์

๔๔. พระวิสุทธิรังสี (เปลี่ยน อินฺทสร) วัดชัยชุมพลชะนะสงคราม จังหวัดกาญจนบุรี อ., ภ.

๔๕. พระอุตมญาณ (ดวด อุตฺตม) วัดเสาธงทอง จังหวัดนนทบุรี อ., ภ.

๔๖. พระวินัยกิจโกศล (ตรี จนฺทสร) วัดกัลยาณมิตร อ., ภ.

๔๗. พระรัตนมุนี (บาง ธมฺมรำสี) วัดหงสรัตนาราม อ., ภ.

๔๘. พระศาสนุเทศาจารย์ (บุญ ปริปุณฺณสีล) วัดเศวตฉัตร อ., ภ.

๔๙. พระกวีวงศ์ (กระแจะ วสุตฺตม) วัดบพิตรพิมุข อ., ภ.

๕๐. พระประสิทธิศีลคุณ (จ้อย สิริทตฺต) วัดโมลีโลกยาราม อ., ภ.

๕๑. พระวิเชียรมุนี (บุญ ปุณฺณสุวณฺณ) วัดดุสิดาราม อ., ภ.

๕๒. พระประสิทธิสุตคุณ (ทิม อุทิต) วัดราชนัดดาราม อ., ภ.

๕๓. พระสุเมธมุนี (ลับ สงฺกิจฺจ) วัดชะนะสงคราม อ., ภ.

๕๔. พระวิสุทธิสารเถร (ผ่อง ธมฺมโชติก) วัดคูหาสวรรค์ อ., ภ.

๕๕. พระวิสุทธิสมาจาร (เซ็ก พุรหฺมสร) วัดทองธรรมชาติ อ., ภ.

๕๖. พระภัทรศีลสังวร (สาด อหึสก) วัดนิเวศน์ธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ.

๕๗. พระพุทธพยากรณ์ (เจริญ อุปติสฺส) วัดอัปสรสวรรค์ อ., ภ.

๕๘. พระสุวรรณวิมลศีล (ลับ ติสฺสโชติ) วัดสุวรรณดาราราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ., ภ.

๕๙. พระสังฆคุณ (ขำ อินทวำส) วัดตรีทศเทพ อ., ภ.

๖๐. พระธรรมธราจารย์ (อ่อน ปญฺญุตฺตม) วัดมหาพฤฒาราม อ., ภ.

๖๑. พระศรีสมโพธิ (ช้อย ชานทตฺต) วัดมหาธาตุ อ., ภ.

๖๒. พระวิเชียรธรรมคุณาธาร (โสม ฉนฺน) วัดราชบุรณะ อ., ภ.

๖๓. พระพินิตพินัย (ชั้น กมาธิก) วัดมงกุฎกษัตริยาราม อ.
๖๔. พระธรรมกิติ (นาค เมณฑกนาม) วัดระฆังโฆสิตาราม อ.,ภ.
๖๕. พระวิเชียรกวี (ฉัตร อินฺทสุวณฺณ) วัดพระเชตุพน อ., ภ.
๖๖. พระศีลาจารพิพัฒ (ช่วย อิสฺสรญาณ) วัดสระเกศ อ., ภ.
๖๗ พระญาณสมโพธิ (สวัสดิ์ กิตฺติสาร) วัดมหาธาตุ อ., ภ,
๖๘. พระนิกรมมุนี (ปลื้ม อุตฺตร) วัดมหาธาตุ อ., ภ.
๖๙. พระอมราภิรักขิต (ชัย ชิตมาร) วัดบรมนิวาส อ., ภ.
๗๐. พระสาธุศีลสังวร (สีลรตน) วัดบวรนิเวศวิหาร อ.
๗๑. พระธรรมปหังสนาจารย์ (เชื้อ ขนฺทโชติ) วัดประยูรวงศาวาส อ., ภ.
๗๒. พระอริยกวี (สำราญ โกศล) วัดจักรวรรดิราชาวาส อ., ภ.
๗๓. พระปริยัติบัณฑิต (ดำ อาภารังสี) วัดสุทัศนเทพวราราม อ.,ภ.
๗๔. พระศากยบุตติยวงศ์ (อยู่ ปุญฺญวฑฺฒน) วัดอรุณราชวราราม อ., ภ.
๗๕. พระอริยมุนี (สว่าง ธมฺมโชติ) วัดเบญจมบพิตร อ., ภ.
๗๖. พระสุนทรสมาจาร (พรหม อินฺทโชติ) วัดกัลยาณมิตร อ.,ภ.
๗๗. พระพุทธวิริยากร (ขัน จนฺทกนฺต) วัดโสมนัสวิหาร อ., ภ.
๗๘. พระอุดมศีลคุณ (อิน อคฺคิทตฺต) วัดเทพศิรินทราวาส อ., ภ.
๗๙. พระมหาคณิศร (ภา ภาณก) วัดราชบพิธ พ., ภ.
๘๐. พระญาณรักขิต (ศรี นารท) วัดนิเวศธรรมประวัติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ., ภ.

พระนาม และนาม พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ ที่รับพระบรมราชานุญาตให้เข้าร่วมในมงคลมหาสมาคม งานพระบรมราชาภิเษก สัปดมราชมหาจักรีวงศ์เล่มต้น หน้า ๗๐ ถึง ๗๔ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ

ฝ่ายหน้า

พระบรมราชวงศ์

๑. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า ภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยา ภาณุพันธุวงศ์วรเดช

๒. สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้า บริพัตร์สุขุมพันธุ์ กรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต

๓. สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้า มหิดลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ ปเรียญ ชั้น เอม, ดี, มหาวิทยาลัยโอวาร์ด

๔. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า กรมพระนริศรานุวัดติวงศ์

๕. สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้า ยุคลทิฆัมพร กรมขุนลพบุรีราเมศวร์ (พระองค์เจ้า) ปเรียญ ชั้น เอม, เอ, มหาวิทยาลัยเคมบริช

๖. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่น ราชศักดิสโมสร (พระองค์เจ้ากมลาศนเลอสรรค์)

๗. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่น วิวิธวรรณปรีชา

๘. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ นราธิปประพันธ์พงศ์

๙. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ ดำรงราชานุภาพ

๑๐. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ สวัสดิวัดนวิศิษฏ์

พระนามพระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้า

๑๑. พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระ จันทบุรีนฤนาถ
๑๒. พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวง กำแพงเพชร อัครโยธิน
๑๓. พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมขุน สิงหวิกรมเกรียงไกร
๑๔. พระเจ้าพยาเธอ กรมขุน ชัยนาทนเรนทร
๑๕. พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่น อนุพงศ์จักรพรรดิ (หม่อมเจ้า และพระองค์เจ้า เสรฐวงศ์วราวัตร)
๑๖. พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่น อนุวัตนาคตุรนต์ (หม่อมเจ้าและ พระองค์เจ้า อัอศคารุ์นุทิศ)
๑๗. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า อุมภฏพงศ์บริพัตร์

พระราชอนุวงศ์

๑. พระราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า วรวุฒิอาภรณ์ราชกุมาร
๒. พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่น พิทยาลงกรณ์ (พระองค์เจ้า รัชนีแจ่มจรัส)
๓. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า ดรุณวัยวัฒน์ (หม่อมเจ้า)
๔. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า ทศดิริวงศ์ (หม่อมเจ้า)
๕. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า สนิทพงศ์พัฒนเดช (หม่อมเจ้า ตุ้ม)
๖. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า คำรบ (หม่อมเจ้า)
๗. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า จรูญศักดิกฤดากร (หม่อมเจ้า) ปเรียญ ชั้น บี,เอ, มหาวิทยาลัยเคมบริช
๘. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า ศุภโยคเกษม (หม่อมเจ้า ขุนเณร)
๙. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า ไตรทศประพันธ์ (หม่อมเจ้า) ปเรียญ ชั้น บี,เอ, มหาวิทยาลัยเคมบริช
๑๐. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า อาทิตย์วัต (หม่อมเจ้า) ปเรียญ ชั้น บี,เอ, มหาวิทยาลัยออกซเฟิร์ต

พระบรมราชาภิเษก สัปตมราชมหาจักรีวงศ์

หม่อมเจ้าพานทอง

๑. หม่อมเจ้าเพิ่ม ลดาวัลย์

๒. หม่อมเจ้าบวรเดช กฤดากร

๓. หม่อมเจ้าเสรฐสิริ กฤดากร

๔. หม่อมเจ้าสิทธิพร กฤดากร

๕. หม่อมเจ้าอมรทัต กฤดากร

๖. หม่อมเจ้าอลงกฎ ศุขสวัสดิ

๗. หม่อมเจ้าอุดมดิเรกลาภ ทวีวงศ์

๘. หม่อมเจ้าโชติรส เกษมสันต์

๙. หม่อมเจ้าชัชวลิต เกษมสันต์

๑๐. หม่อมเจ้าฉลาดลบเลอสรรค์ กมลาสน์

๑๑. หม่อมเจ้าพูนศรีเกษม เกษมศรี

๑๒. หม่อมเจ้าอุปพัทธพงศ์ ศรีธวัช

๑๓. หม่อมเจ้าธำรงศิริ ศรีธวัช

๑๔. หม่อมเจ้าสุธาสิโนทัย เทวะกุล

๑๕. หม่อมเจ้าสฤษดิเดช ชยางกูร

๑๖. หม่อมเจ้าสกลวรรณากร วรวรรณ ปเรียญ ชั้น บี, เอ,
มหาวิทยาลัยเคมบริช

๑๗. หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ ปเรียญ ชั้น เอม, เอ,
มหาวิทยาลัยออกซเฟิร์ต

๑๘. หม่อมเจ้าจุลดิศ ดิศกุล

๑๙. หม่อมเจ้าถาวรมงคลวงศ์ ไชยันต์

รวมพระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้า ๔๖ พระองค์

ข้าราชการฝ่ายหน้า

มหาอำมาตย์

๑. มหาอำมาตยนายก เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม)

๒. เจ้าพระยาอภัยราชา (หม่อมราชวงศ์ ลบ สุทัศน์)

๓. เจ้าพระยาวงศานุประพันธ์ (หม่อมราชวงศ์ สท้าน สนิทวงศ์)

๔. เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

๕. เจ้าพระยาพลเทพ (เฉลิม ณ นคร)

๖. เจ้าพระยาสุรยดินทร์สุรินทรฦๅชัย (พร ขารุจินดา)

๗. เจ้าพระยาพิชัยญาติ (ดั่น บุนนาค)

๘. เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี (ปลื้ม สุขริตกุล)

๙. เจ้าแก้วเนาวรัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ (เจ้าแก้ว ณ เชียงใหม่)

๑๐. เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองจังหวัดลำพูน (น้อยจักรคำ ณ ลำพูน)

๑๑. เจ้ามหาพรหมสุรธาดา เจ้าผู้ครองจังหวัดน่าน (มหาพรหม ณ น่าน)

๑๒. พระยาโบราณราชธานินทร์ อุปราช (พร เดชคุปต์)

๑๓. พระยา ราชนกูลวิบูลยภักดี อุปราช (อวย เปาโรหิตย์)

๑๔. พระยา มหินทรเดชานุวัตน์ สมุหเทศาภิบาล (ใหญ่ ศยามานนท์)

๑๕. พระยา คงคาธราธิบดี สมุหเทศาภิบาล (พลอย ณ นคร)

๑๖. พระยา ศรีสุริยราชวรานุวัตร สมุหเทศาภิบาล (ศุข ศิษยบุตร)

๑๗. พระยา รณชัยชาญยุทธ สมุหเทศาภิบาล (ถนอม บุญเกตุ)

๑๘. พระยา ศรีธรรมศกราช สมุหเทศาภิบาล (ปิ่ว บุนนาค)

๑๙. พระยา เดชานุชิต สมุหเทศาภิบาล (หนา บุนนาค)

[๓๔] พระบรมราชาภิเษก สัปดมราชมหาจักรีวงศ์

๒๐. พระยา สุรินทราชา สมุหเทศาภิบาล (นกยูง วิเศษกุล)
๒๑. พระยา ศาธรบดี สมุหเทศาภิบาล (เทียบ อัศวรักษ์)
๒๒. พระยา ศรีธรรมาธิราช ปลัดทูลฉลอง (เจิม บุณยรัตพันธุ์)
๒๓. พระยา เพชรดา (สอาด ณป้อมเพ็ชร์)
๒๔. พระยา วิสูตรสาครดิษฐ์ เจ้าท่า (สาย โชติกเสถียร)
๒๕. พระยา เทพวิทูร อัยยการ (บุญช่วย วณิกกุล)
๒๖. พระยา สุริยานุวัตร (เกิด บุนนาค)
๒๗. พระยา สิริรัตนมนตรี (สงบ สุขริตกุล)
๒๘. พระยา สุพรรณสมบัติ (ติณ บุนนาค)
๒๙. พระยา ไพศาลศิลปสาตร์ ปลัดทลฉลอง (รื่น ศยามานนท์)
๓๐. พระยา สวัสดิวรวิถี ปลัดทูลฉลอง (หม่อมราชวงศ์ สายหยุด สนิทวงศ์) ปเรียญ ชั้น บี, เอ, มหาวิทยาลัยเคมบริช
๓๑. พระยา เทพหัสดิน อธิบดี (ผาด เทพหัสดินณอยุธยา)
๓๒. พระยา อิศรพันธุ์โศภน ปลัดทูลฉลอง (หม่อมราชวงศ์ ชม อิศรางกูร)
๓๓. พระยา ธรรมศาสตร์นาถประณัย (จุ้ย สุวรรณทัต)
๓๔. พระยา นรเนติบัญชากิจ (รัตน์ เศรษฐบุตร)
๓๕. พระยา มหาวินิจฉัยมนตรี (เภา ภวมัย)
๓๖. พระยา เผด็จดุลยดีศรีสรคม (เลียบ อรรถยุกติ)
๓๗. พระยา จินดาภิรมย์ราชสภาบดี (จิต ณ สงขลา)
๓๘. พระยา สรรพกิจเกษตรการ (เก๊ง หุตะสิงห์)

รวมมหาอำมาตย์ ๓๘ ท่าน

นายพล

๑. เจ้าพระยา บดินทรเดชานุชต (แย้ม เณ นคร)

๒. พระยา พระกฤษณรักษ์ ปลัดทูลฉลอง (สวาสดิ์ บุนนาค)

๓. พระยา เทพอรชุน (อุ่ม อินทรโยธิน)

๔. พระยา ศรีสรราชภักดี (หม่อมราชวงศ์ ฉาย กำภู)

๕. พระยา สีหราชฤทธิไกร (เล็ก ปาณิกบุตร)

๖. พระยา ฤทธิไกรเกรียงหาญ (สาย ธรรมานนท์)

๗. พระยา เทพาธิบดี (เจิ่น บุนนาค)

๘. พระยา สุรวงศ์วิวัฒน์ (เส็ยม บุนนาค)

๙. พระยา ภักดีภูธร (ชื่น ภักดีกุล)

รวมนายพล ๙ ท่าน

กระทรวงวัง

มหาเสวก

๑. เจ้าพระยา ธรรมาธิกรณาธิบดี (หม่อมราชวงศ์ ปุ้ม มาลากุล)

๒. เจ้าพระยา ราชศุภมิตร (อ๊อด ศุภมิตร)

๓. เจ้าพระยา มหิธร (ลออ ไกรฤกษ์)

๔. พระยา เทเวศรวงศ์วิวัฒน์ (หม่อมหลวงวราห์ กุญชร)

[๓๖] พระบรมราชาภิเษก สัปตมราชมหาจักรีวงศ์

๕. พระยา บริบูรณ์ราชสมบัติ (หม่อมราชวงศ์ มูล ดารากร)

๖. พระยา มหานามราช ปลัดทูลฉลอง (หม่อมราชวงศ์ จำนงนพวงศ์)

๗. พระยา เสถียรสุรประเพณี (ชม ชมะเสวี)

๘. พระยา พหนปรีชา สมุหพระราชพิธี (หม่อมราชวงศ์ สำเริง อิศรศักดิ)

มหาดเล็ก

๙. เจ้าพระยา รามราฆพ สมุหราชองครักษ์ (หม่อมหลวง ฟื้อ พึ่งบุญ)

๑๐. เจ้าพระยาวรพงศ์พิพัฒน์ (หม่อมราชวงศ์ เย็น อิศรเสนา)

๑๑. พระยา บุรุษรัตนราชพัลลภ (นพ ไกรฤกษ์)

๑๒. พระยา อนิรุธเทวา (หม่อมหลวงฟื้น พึ่งบุญ)

๑๓. พระยา อุดมราชภักดี (โถ สุขริตกุล)

๑๔. พระยา ศรีวรวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ จิตร สุทัศน์)

๑๕. พระยา ราชศาส์นโสภณ (สอาด ชูโต)

๑๖. พระยา ประเสริฐศุภกิจ (เพิ่ม ไกรฤกษ์)

๑๗. พระยา นรรัตนราชมานิต (ตรึก จินตยานนท์)

๑๘. พระยา อนุศาสน์จิตรกร (จันทร์ จิตรกร)

รวมมหาเสวก ๑๘ ท่าน

สิริข้าราชการ ๖๕ ท่าน

พระนาม และนาม โหร และราชบัณฑิตบูชา และถวายน้ำอภิเษก กับพราหมณ์ ณพระทนงอัฐทิศ เล่มตน หน้า ๗๕ และ ๗๖

ทิศ	โหร หน้า ๗๕	ราชบัณฑิต หน้า ๗๖	พราหมณ์ หน้า ๗๖
มัชฌิมา	พระยา โหรา—	หม่อมเจ้าพร้อม	พระราชครูวาม
	อิบดี (แหยม	ละดาวัลย์	เทพมุนี (หว่าง
	วัชรโชติ)	ปเรียญ	รังสิพราหมณกุล)
			ถวายน้ำพระมหาศังข์
บูรพา	พระ ญาณเวท	กรมหมื่น	พระสิทธิชัยบดี (อิน
	(ศุข ศุขะโชติ)	วิวิธวรรณปรีชา	สิริพราหมณกุล)
			ถวายพระครอบ
			สัมฤทธิ น้ำกลศทั่ว
			ทุกทิศ ถวายน้ำศังข์

ทิศ	โหร หน้า ๗๕	ราชบัณฑิต หน้า ๗๖	พราหมณ์ หน้า ๗๖
อาคเนย์	ขุนโลกพรหมา (เพิ่ม เศษโชติ)	หลวง ธรรมนิ— เทศทวยหาญ (อยู่ อุดมศิลป์) ปเรียญ	พระครูอัษฎาจารย์ (ปลอด สวัสดิเวทิน)
ทักษิณ	หลวง โลกทีป (สุด ภาณุทัต)	พระยา วิจิตร— ธรรมปริวัตร (คำ พรหม— กสิกร) ปเรียญ	พระครูสตานันทมุนี (แขก นาคเวทิน)
หรดี	โหรชื่น คลังเงิน	พระราชาภิรมย์ (แจ่ม บูรณนนท์) ปเรียญ	หลวง เทพมุนี (เรือง รังสิพราหมณกุล)
ปัศจิม	หลวง ไตรเพท พิสัย (เผื่อน สุนทรโชติ)	พระยา มหา— นามราช (หม่อมราชวงศ์ จำนง นพวงศ์) ปเรียญ	หลวง ราชมุนี (สวาท รังสิ— พราหมณกุล)

ทิศ	โหร หน้า ๗๕	ราชบัณฑิต หน้า ๗๖	พราหมณ์ หน้า ๗๖
พายัพ	โหรยาง เสม—เสริมสุข	พระ ญาณวิจิตร (สิทธิ์ โลจนา—นนท์) ปเรียญ	หลวง สุริยาเทเวศร์ (สด ศะตะเวทิน)
อุดร	ชุน โลกพยากรณ์ (พร วรโชติ)	เจ้าพระยา — ยมราช ปเรียญ	พราหมณ์นาค โกมลเวทิน
อิศาน	โหรใจ ทับเทศ	พระยา ปริยัติ—ธรรมธาดา (แพ ตาลลักษมณ์) ปเรียญ	พรามณ์ผล เศตะพราหมณ์

ประกาศเทวดาในการพระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก สัปดมราชมหาจักรีวงศ์

เล่มต้น หน้า ๗๕

สรชฺชุ สเสนิ สพนฺธุ นรินฺทา ปริตฺตานุภาโว สทา รกฺขตุ ผริตฺวาน เมตฺตา สเมตฺตา ภทนฺตา อวิกฺขิตฺตจิตฺตา ปริตฺตา ภณนฺตุ ฯ

ภทนฺตา ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าทั้งหลาย นิมนตพระผู้เป็นเจ้าสำรวมจิตต์อย่าให้ส่ายในอารมณ จงกอบด้วยเมตตาพรหมวิหารแผ่ไปในพระบรมราชวงศ์ข้าราชการแล้วจงสวดพระปริตรอธิฐานจิตต์ว่า ขออานุภาพพระปริตรนี้ จงคุ้มครองป้องกันรักษาสมเดจบรมกษัตริยกับทั้งราชมไหศวรยสมบัติ แลพระราชวงศานุวงศเสนาพฤฒามาตย ให้ปราศจากสรรพอุบัทวทุกขเจริญสุขสิริสวัสดิเป็นนิพัทธนิรันดรเทอญ ฯ

สคฺเค กาเม จ รูเป คิริสิขรตเฏ จนฺตลิกฺเข วิมาเน
ทีเป รฏฺเฐ จ คาเม ตรุวนคหเน เคหวตฺถุมฺหิ เขตฺเต
ภุมฺมา จายนฺตุ เทวา ชลถลวสเม ยกฺขคนฺธพฺพนาคา
ติฏฺฐนฺตา สนฺติเก ยํ มุนิวรวจนํ สาธโว เม สุณนฺตุ ฯ
โภนฺโต เทวสงฺฆา ดูกรหมู่เทพยอมรนิกรยักษคนธรรพกุมภัณฑนาคทั้งหลาย มีอาทิคือ ท้าวธตรฐราช ท้าววิรุฬหก

ท้าววิรูปักษ์ แลท้าวกุเวรราช กับทั้งสมเดาวัชรินทรเทพโกสีย์ผู้มี
มหิทธิอำนาจ มีทิพยโศตรทิพยจักษุอันประเสริฐ บังเกิดอยู่ในทิพย
พิมานมาส แลเทพยเจ้าซึ่งเนาอยู่ในภูมิพฤกษบรรพตาภาศฉะภามา
วจรโสพัศพรหมพิภพ อีกองค์มหิศวรวิษณุนพเคราะหเทพยดาทวา
ทศราศีสถิต กับทั้งเทพยสัปตพิศนักษัตรดารา แลเทพยไทยอัน
อภิบาลบำรุงรักษาพระมหานครพระบรมมหาราชวัง พระที่นั่งเศวต_
ฉัตรมนทิรรัตนปราสาท จงมาสโมสรสันนิบาตในพระราชนิเวศนมหา
สถาน สมาทานเบญจางคิกศีล สดับรับรศพระสัทธรรมพุทโธวาท
ศาสนกถา จงปรีดารับราชพลีทั้งสองประการ คืออามิสพลี มีต้น
ว่าธูปเทียนสุคนธบุบผชาติโภชนาหารอันเอมโอช ที่โปรสให้จัดสรร
เป็นเครื่องสักการพิธี แลธรรมพลี คือพระราชกุศลที่ทรงบำเพญใน
งารพระบรมราชาภิเษกครั้งนี้ มีต้นว่าทรงบูชาพระศรีรัตนตรัย ทรง
บริจาคไทยธรรมไตรจีวรพัสตรชัชชะโภชนาหารแลสมณะปริกขาร อัน
ประณีตแด่พระภิกษุสงฆ ทรงพระราชทิศแก่เทพยทั้งปวงเป็นธรรม
บรรณาการ จงมีไมตรีจิตต์สถิตเป็นสักขีพยานในงานพระราชพิธี
บรมราชาภิเษกนี้ฯ ทำเดิมแต่สมเด็จพระบรมนราธิบดีประถมกษัตริย์
ในพระบรมวงศทรงสถาปนากรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทรมหิน-
ทรายุทธยานี้มา คณนาได้ถึง ๑๔๔ ปี มีบรมกษัตริยได้เสวยไอ_
ศวรยาธิปัตยสุขสุรยสันตติวงศ์ถึง ๖ พระองคลวงแลวมา ทุก
พระองค์ได้ทรงปกครองแผ่นดินโดยผาสุกสวัสดิ คลาดแคล้วจาก
สรรพพิบัติอุปัทวภยันตราย พระราชอาณาจักรปราศจากรสำรสาย
สงบราบคาบ ทั้งนี้ก็เห็นแท้แน่ว่า เป็นด้วยอานุภาพเทพไทยทั้งปวง

ช่วยอภิบาลรักษา ฯ กาลบัดนี้ พระราชวงศานุวงศเสนาบดีมนตรีมุข สมณะพราหมณาจารย มีสมานฉันท์ประชุมกันตั้งพระราชพิธีถวายพระบรมราชาภิเษก แด่สมเดจบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ ซึ่งเสด็จผ่านพิภพณลองพระองค์ สมเด็จพระบรมเชฏฐาธิราช สืบสุริยสันตติวงศ อันจะได้ทรงพระปรมาภิไธยประกาสิตว่า

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก มหันตเดชนดิลก รามาธิบดี เทพยปรียมหาราชรวิวงศ อสัมภินพงศพีระกษัตร บุรุษรัตนราชนิกโรดม จาตุรันตบรมมหาจักรพรรดิราชสังกาศ อุภโตสุ—ชาตสำศุทธเคราหณีจักรีบรมนาถ จุฬาลงกรณราชวรางกูร มหามกุฎวงศวีรสูรชิษฐ ราชธรรมทศพิธอุต์กฤษฎนิบุณ อดุลยกฤษฎาภินีร์หาร บูรพาธิการสุสาธิต อันัยลักษณวิจิตรเสาภาคยสรรพางค์ มหาชโนตมางคมานท สนธิมตสมันตสมาคม บรมราชสมภาร ทิพยเทพาวตาร ไพศาลเกียรติคุณ อดุลยศักดิเดช สรรพเทเวศปริยานุรักษ มงคลลัคนเนมาหวัย สุโขทัยธรรมราชา อภิเนาวศิลปศึกษาเดชนาวุธ วิชัยยุทธศาสตรโกศล วิมลนรรยพินิต สุจริตสมาจาร ภัทรภิชญานประดิภาน สุนทร ประวรศาสโนปสดมภก มูลมุขมาตยวรนายกมหาเสนานี ส-ราชนาวีพยูหโยธโพยมจร บรมเชษฐโสทรสมมต เอกราชยยศสธิคม บรมราชสมบัติ นพปฎลเศวตฉัตราดิฉัตร ศรีรัตโนปลักษณ มหาบรมราชาภิเษกาภิษิกต์ สรรพทศทิควิชิตเดโชชัย สกลมไหศวรยมหาสวามินทร มเหศวรมหินทร มหารามาธิราชวโรดม บรมนาถชาติอาชันยาศรัย พุทธาทิไตรรัตนศรณารักษ วิศิษฎศักดอัครนเรศวราธิบดี เมตตากรุณาศีตลหฤทัย อโนปไมยบุนยการ สกลไพศาลมหารัษฎราธิบ—

ดินทร์ ปรมินทรธรรมิกมหาราชาธิราช บรมนาถบพิตร พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

เสด็จเถลิงถวัลยราชพระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทรมหินทรายุทธยา มหาดิลกภพนพรัตนราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศมหาสถาน อภิบาลสยามรัฐมหามณฑล ขอเทพยเจ้าทั้งหลาย มีกมลประกอบด้วยเมตตา ช่วยกันคุ้มครองรักษาสมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ ให้ทรงพระเจริญในสิริราชสมบัติชัชวาลย์ด้วยพระราชศักดาดิเรกยศ ปรากฏแผ่ไพศาลไปในนานาประเทศ ทุกเขตต์ขันธรัชสีมา ปราศจากสรรพภัยพยาธิทุกข เสวยไอศวรยสุขทฆายุศมชนมสวัสดิ์ จงชัดสรรพทุกขาดูร พูลสุขเกษมเปรมปรีดิ์ ตลอดถึงพระราชวงศานุวงศเสนาบดีอมาตยราชบริพาร สมณพราหมณาจารยประชานิกรทั้งในกรงเทพมหานครทั้งในหัวเมืองมณฑลชั้นในชั้นนอก บ้านออกเป็นเมืองเอกโทตรีจัตวา อีกทั้งในประเทศราชธานีทั่วรัชสีมาอาณาเขตต์

อนึ่งขออานุภาพเทพยมเหศวรศักดิ์ แลเทพยผู้อภิรักษก์พระมหานครราชธานีนี้ มีพระสยามเทวาธิราช พระกาฬไชยศรีแลพระเสื้อเมืองพระทรงเมือง เทพารักษหลักพระนครเป็นต้นไป จงบันดาลบรรดาไพรัชประเทศต่างเขตต์ขันธสีมา ให้มีหิตูปเทศจิตต์ไกลจากวิหิงสา ไม่ก่อกิจอมิตรไพรีมารันทำ กลับเป็นสัมพันธมิตรสนิทสนมน้อมนำประโยชน์มาสู่พระมหานครให้สมบูรณพูลสวัสดิ ยังหมู่เสนาพลนิกายให้มีมนัสร่วมสามัคคีธรรมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มั่นคงในความสวามิภักดิ เป็นกำลังพิทักษ์รักษารัชสีมาให้ราบคาย มีสูร

ภาพเหี้ยมหาญพอจะต่อยุทธ์ชิงชัยจากศัตรู เมื่อถึงเวลาจะเข้าสู้สงคราม เชิดชูความเย็นเอกราชย์ของชาติให้ยืนยง ยังหมู่พระราชวงศานุวงศเสวกามาตยราชบริพาร ให้พรักพร้อมสมัคสมานฉันท์ช่วยกันปฏิบัติราชกิจ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตกตัญญูเย็นกำลังค้ำชูพระราชอาณาจักรให้เจริญมั่น ยังสรรพอุบัทวะอย่าให้เกิดมีแก่ประชาชน ยังฝนให้ตกต้องตามฤดูกาล เกื้อกูลแก่สรรพธัญญาหารพืชผลพฤกษาลดาชาติ ยังเหล่าสัตว์จตุบททวิบาทให้ปราศจากอันตราย เกิดสืบพืชพันธุ์เจริญแพร่หลายเย็นอุปการแก่มนุษยนิกร ยังพระมหานครให้สมบูรณด้วยโภคสมบัติไหลหลั่งถั่งมามิได้ขัดทั่วทิศานุทิศ ขอจงประสิทธิ์ศุภมนุญผลโดยนัยประกาศอันอาตมาพรรณนามานี้

ธมฺมสฺสวนกาโล อยมฺภทนฺตา
ธมฺมสฺสวนกาโล อยมฺภทนฺตา

ข้าราชการหัวเมือง ซึ่งเข้ามาสนองพระเดชพระคุณ ในงานพระบรมราชาภิเษก

เล่มต้น หน้า ๘๑ ถึง ๘๖

สมุหพระราชมนเทียร ทูลเบีก อุปราชและสมุหเทศาภิบาลเผาก่อนสวดมนตร์วันกลาง

๑. หม่อมเจ้า ธำรงศิริ ศรีธวัช ปกมณฑล ปราจิน

๒. หม่อมเจ้า สฤษดิเดช ชยางกูร ปกมณฑลปัตตานี

๓. เจ้าพระยา สุรบดินทร์สุรินทรฦาชัย อุปราชมณฑลพายัพ

๔. พระยา โยราณราชธานินทร์ อุปราชมณฑลอยุธยา

๕. พระยา ราชนกลวิบลยภักดี อุปราชมณฑลอิศาน

๖. พระยา เดชานุชิต ปกมณฑลมหาราษฎร์

๗. พระยา คงคาธราธิบดี ปกมณฑลสุราษฎร์

๘. พระยา ศรีธรรมศกราช ปกมณฑลอุบลราชธานี

๙. พระยา ศรีสุริยราชวรานุวัตร ปกมณฑลพิษณุโลก

๑๐. พระยา รณชัยชาญยุธ ปกมณฑลร้อยเอ็ด

๑๑. พระยา สุรินทราชา ปกมณฑลภูเก็ต

๑๒. พระยา มหินทรเดชานุวัตน ปกมณฑลนครสวรรค์

๑๓. พระยา คทาธรบดี ปกมณฑลราชบุรี

๑๔. พระยา เพชรปาณี (ดั่น รักตประจิต) ปกมณฑลนครราชสีมา

๑๕. พระยา ไกรเพชรรัตนสงคราม (ชม โชติกะพุกกณะ) ปกมณฑลจันทระบุรี

๑๖. พระยา สุนทรบุรี (อี๋ กรรณสูต) ปกมณฑลนครชัยศรี

พระบรมราชาภิเษก สัปตมราชมหาจักรีวงศ์

ปลัดทูลฉลองกระทรวงมหาดไทย ทูลเชิญเจ้าผู้ครองนครเฝ้าต่อไป

๑. เจ้าแก้วเมืองมา ผู้ครองนครเชียงใหม่
๒. เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ผู้ครองจังหวัดลำภูน
๓. เจ้ามหาพรหมสุรชาดา ผู้ครองจังหวัดน่าน

ข้าราชการหัวเมืองเฝ้า

๑. พระยาเพชรพิสัยศรีสวัสดิ์ (แม้น วสันตสิงห์) ปลัดมณฑลพายัพ
๒. หลวงประนาทกรณี (ถม อินทรสูต) อัยยการมณฑลพายัพ
๓. เจ้าราชวงศ์ (แก้ว ภาพเมรุ) ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลำปาง
๔. เจ้าราชสัมพันธ์ (วงศ์ตวัน ณเชียงใหม่) เสนามหาดไทยจังหวัดเชียงใหม่
๕. พระยากัลยาณวัฒนวิศิษฏ์ (เชียร กัลยาณมิตร) ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก
๖. พระยาประสาทวิริยกิจ (เลี่ยม รามบุตร) ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี
๗. หม่อมเจ้าอิงชัยศิริพันธ์ ศรีธวัช ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง
๘. พระยา พนมนครานุรักษ์ (อุ้ย นาครทรรพ) ผู้ว่าราชการเมืองนครพนม
๙. พระสวัสดิเวียงชัย (สุวรรณ สมิตสุวรรณ) อัยยการมณฑลร้อยเอ็จ

๑๐. หลวงประจำคดี (บัวรส จันทพิมพะ) อัยยการมณฑลอุดร

๑๑. พระยา วิสุทธิราชรังสรรค์ (ใหญ่ บุนนาค) ผู้ว่าราชการจังหวัดขุขันธ์

๑๒. พระยาพิริยวิชัย (เทียบ สุวรรณิน) ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

๑๓. หม่อมเจ้า ทองเติม ทองแถม ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจินบุรี

๑๔. หม่อมเจ้า นพมาศ นวะรัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทระบุรี

๑๕. พระยา จินดารักษ์ (จำลอง สวัสดิ_ชูโต) ปลัดมณฑลนครชัยศรี

๑๖. พระยา พิพิธอำพล (ประเดิม อังศุสิงห์) ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร

๑๗. พระยา รัษฎานุประดิษฐ์ (สิน เทพหัสดิน ณอยุธยา) ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๘. หม่อมเจ้า โสตถิผล ชมพูนุท ปลัดมณฑลนครศรีธรรมราช

๑๙. พระยา พิพิธเสนามาตย์ (นิโวะ อับดุลบุตร) ผู้ว่าราชการจังหวัดสายบุรี

๒๐. พระยา ภูผาภักดี (นิเงาะ) ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส

๒๑. พระยา ตรังคภูมาภิบาล (เจิม บันยารชุน) ผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง

๒๒. พระยา ภูมินาถภักดี (ภูยฮารูเด็น บินตำมะงง) จางวางจังหวัดสตูล

พระบรมราชาภิเษก สัปดมราชมหาจักรีวงศ์

ปลัดทูลฉลองกทรวงกลาโหม ทูลเบิกนายพลและนายพันทหารยกหัวเมืองเฝ้า

๑. หม่อมเจ้า อลงกฎ ศุขสวัสดิ แม่ทัพน้อยที่ ๒

๒. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า ทศศิริวงศ์ ผู้บัญชาการกองพลที่๔

๓. พระยา รามกำแหง (ทองอยู่ ภีมโยธิน) ผู้บัญชาการกองพลที่ ๖

๔. พระยา วรเดชศักดาวุธ (ชื่น สรรพตานนท์) ผู้บัญชาการกองพลที่ ๙

๕. พระยา ประเสริฐสงคราม (เทียบ คมกฤส) ผู้บัญชาการกองพลที่ ๕

๖. พระยา อานุภาพไตรภพ (จำรัส เทพหัสดิน ณอยุธยา) ผู้บัญชาการกองพลที่ ๘

๗. พระยา เสนีณรงค์ฤทธิ์ (หม่อมหลวง เล็ก สนิทวงศ์) ผู้บัญชาการกองพลที่ ๓

ปลัดทูลฉลองกระทรวงยุตติธรรม ทูลเบิกอธิบดีผู้พิพากษาหัวเมืองเฝ้า ต่อนั้น

๑. พระยา ภะรตราชสุพิช (ช้อย เหมะจันทร์) มณฑลอยุธยา

๒. พระยา วิเศษธรรมชาดา (ประเสริฐ หงสไกร) มณฑลนครชัยศรี

๓. พระยา กุศะนเรศร์เรืองศิลป์ (ย้อย ผลาวสุ) มณฑลราชบุรี

๔. พระยา วิศิษฐธรรมธาดา (เหล็ง อัศวนนท์) มณฑลพิษณุโลก

๕. พระยา ภนิษกะสุภัทร (พุฒ ศรินทุ) มณฑลมหาราษฎร์

๖. พระยา กฤษณะราชอำนวยศิลป์ (พุฒ สุมนสุข) มณฑลพายัพ

๗. พระยา นนทธรรมธาดา (ฉัตร ฉัตรเนตร) มณฑลร้อยเอ็จ

๘. พระยา ปุรุราชรังสรรค์ (เวร จินดวร) มณฑลสุราษฎร์

๙. พระยา ทุษยันต์รังสฤษฎ์ (ทองคำ ภาญุจนโชติ) มณฑลศรีธรรมราช

๑๐. พระยา อัชราชทรงสิริ (แม้น อรุณลักษณ์) มณฑลภูเก็ต

๑๑. พระ วรศาสตร์วินิจฉัย (ประสงค์ อมาตยกุล) มณฑลปัตตานี

๑๒. พระ สุทธิพากย์วินิจฉัย (สวัสดิ์ สาริกะภูติ) มณฑลนครราชสีมา

๑๓. พระ เทพย์ญญา (ภักดิ นวมะรัตน์) มณฑลอุบล

๑๔. พระ ราชย์ญญา (เสงี่ยม ศุขบุตร) มณฑลอุดร

๑๕. พระ อัฏกิจวินิจฉัย (พร นรพัลลภ) มณฑลนครสวรรค์

รวมข้าราชการหัวเมืองทั้งฝ่ายทหารพลเรือนเผ้าวันนี้ ๖๓ ท่าน

ปลัดทูลฉลองกทรวงกลาโหม ทูลเบิกนายทหารหัวเมืองเผ้าอีกในวันสวดมนต์คืนท้าย หน้า ๘๙

๑. พระยา สุรนาถเสนี (เทิ่ง ศิลานนท์) ปลัดทัพน้อยที่ ๒ ผู้บัญชาการกองพลที่ ๗

๒. พระยา จตุรงค์สงคราม (สงกรานต์ ชาตุรงคกุล) เสนาธิการกองทัพน้อยที่ ๒

๓. พระ วิชิตพลหาญ (อึ่ง โพธิกนิษฐ์) ผู้บังคับการกองทหารราบที่ ๑๕

๔. พระยา ศรีสุรสงคราม (เปลื่อง ติสกะโยธิน) ผู้บังคับการกองทหารราบที่ ๔

๕. พระ ขงศรวิทย์ (เพี่ยน สมิตานนท์) ผู้บังคับการกองทหารราบที่ ๑๒

๖. พระ ศักดิศัลยาวุธ (เยี่ยม สุคนธทรัพย์) ผู้บังคับการกองทหารราบที่ ๙

๗. พระ ประชาฤทธิฦาชัย (ตุ๋ รัตรัตนะ) ผู้บังคับการกองทหารราบที่ ๕

รวมนายทหาร ๗ ท่าน

อนึ่งตอนที่กล่าวถึงเสด็จถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้าเล่มต้นหน้า ๙๑ นั้น เขียนตามทราบจากคำบอกเล่า แม้ไม่ปรากฏในหมายใหญ่ ก็เชื่อว่าเป็นเช่นนั้นมั่นคง พึงตระหนักชัดว่า หามูลมิได้ (นอกจากลือ) เมื่อได้เห็นในพระราชนิพนธ์คำนำโคลงลิลิตนี้ และเมื่อได้พิมพ์ตอนที่ว่านี้เสียเรียบร้อยแล้ว จึงมีตอนเดียว (ในมากตอน) ที่เกินจริงไป แต่แม้กระนั้นก็เพิ่มไพเราะยวนชวนใจในโคลงลิลิตนี้ขึ้นหนักหนา

คำราชบัณฑิตถวายน้ำอภิเษก และพระราชดำรัสตอบ

เล่มต้น หน้า ๑๐๖ และ ๑๐๗

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นวิวิธวรรณปรีชา ราชบัณฑิตประจำพระที่นั่งอัฐทิศเบื้องบูรพาประทับคุกพระชงฆ์กราบบังคมทูลถวายน้ำพระอภิเษกเป็นมคธภาสาแล้วกล่าวแปลเป็นสยามภาสาอีกเคารยหนึ่งดังนี้—

ยคฺเฆ เทโว ชยํ วตฺตุ อนุชานาตุ โน อิธ
รชฺชาภิมงฺคลตฺถาย ปุนปี อภิสิญฺจิโต
ปุรตฺถาภิมุโขทานิ นิสินฺโน ราชปีฐเก
ตนฺนิพทฺธา จ เย เทสา เย ปาณา ตนฺนิวาสิโน
คุตฺตึ เตสํ ปสาเรนฺโต อาณํ วตฺเตตุ ราชกํ
ภิยฺโย อิทฺธญฺจิมํ รฏฺฐํ ภิยฺโย จ พุทฺธสาสนํ
ภิยฺโย ปชญฺจ ปาเลนฺโต อชฺฌาวสตุ เมทนึ
จิรํ รชฺเช ปติฏฺฐาตุ สพฺพโรควิวชฺชิโต
สมิทฺธึ ปาปุณนฺโตว ชีวตุ สรโทสตํ
ปุรตฺถาธิปตี ราชา อตรฏฺโฐติ วิสฺสุโต
สรฏฺฐมณฺฑลํ เทวํ อภิปาเลตุ สาทรํ
ปุรตฺถิเม ทิสาภาเค เย เต อนตฺถการกา
สพฺเพ เต สตฺตโว สมฺมา เทโว ชยตุ เตชสา ฯ

คำแปล

ขอเดชะผ้าลอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ขอเทวดา(ใต้ผ้าลอองธุลีพระบาท) จงทรงพระบรมราชานุญาตให้ข้าพระพุทธเจ้ากล่าวถวายชัยมงคลณที่นี้ พระองค์ทรงพระบรมราชาภิเษกใหม่ เพื่อประโยชน์แก่การมงคลยิ่งในราชสมบัติเสด็จประทับบนพระราชบัลลังก์ ผินพระพักตร์ฉะเพาะทิศบูรพาณบัดนี้ ประเทศทั้งหลายเหล่าใดซึ่งตั้งประจำอยู่ทิศนั้นก็ดี สัตว์ทั้งหลายเหล่าใดที่อาศัยอยู่ในทิศนั้นก็ดี ขอพระองค์จงทรงแผ่ความปกครองและยังพระราชอาณาให้เป็นไปแก่ประเทศและสัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น ขอพระองค์จงทรงรักษาแว่นแคว้นนี้กับทั้งพระพุทธศาสนาและประชาราษฎร์ ปกครองเมทนีดลให้สำเร็จโดยภิยโยภาพ ขอพระองค์จงเสด็จสถิตอยู่ในราชสมบัติสิ้นกาลนานปราศจากสรรพโรคาพาธ ทรงบัลลุผลสำเร็จ มีพระชนมชีพยืนนานตลอดร้อยสรทกาล (ปี) ขอพระราชาผู้เป็นอธิบดีในบูรพทิศซึ่งปรากฏพระนามว่า ธตรฐ จงอภิบาลรักษาเทวดา (ใต้ผ้าลอองธุลีพระบาท) พร้อมกับรัฐมณฑลโดยเอื้อเฟื้อ ศัตรูทั้งหลายเหล่าใดผู้ใดคร่ากระทำอนัตถพินาศในปุรัตถิมทิศาภาค (ทิศบูรพา) ขอเทวดา (ใต้ผ้าลอองธุลีพระบาท) จงทรงชำนะปวงอริราชศัตรูเหล่านั้นด้วยดีโดยพระบรมเดชานุภาพ

แล้วถวายน้ำ เสกด้วยคาถาดังนี้--

รตนตฺตยานุภาเวน อวสิตฺเตน วารินา
สิทฺธมตฺถุ สิทฺธมตฺถุ สิทฺธมตฺถุ ยถากถํ

คำแปล

ด้วยพระรัตนัตยานุภาพและน้ำมูรธาวสิต ขอของเป็นผลสำเร็จ ของเป็นผลสำเร็จ ของเป็นผลสำเร็จ ตามคำที่ข้าพระพุทธเจ้าถวายพระพร

จึงมีพระราชดำรัสตอบว่าดังนี้—

มงฺคลํ เม ภเณ วุตฺตํ ราชูนํ หทยงฺคมํ
วรํ เต สมฺปฏิจฺฉามิ ตถา โหตุ ยถา วโจ
ปุรตฺถายํ จ เย เทสา เย ปาณา ตนฺนิวาสิโน
คุตฺตึ เตสํ ปสาเรนฺโต อาณํ วตฺเตมิ ราชภิ
ภิยฺโย อิทฺธญฺจิมํ รฏฺฐํ ภิยฺโย จ พุทฺธสาสนํ
ภิยฺโย ปชญฺจ ปาเลนฺโต อชฺฌาวสามิ เมทนึ

คำแปล

ดูกรพนาย คำมงคลที่ถึงพระหทัยของพระราชาทั้งหลายที่เจ้ากล่าวแก่เรา เรารับพรของเจ้าของเป็นดังวาจา ประเทศเหล่าใดที่ตั้งอยู่ในทิศบูรพาก็ดี สัตว์ทั้งหลายเหล่าใดที่อาศัยอยู่ในทิศนั้นก็ดี เราจะปกแผ่คุ้มครองและยังพระราชอำนาจให้เป็นไปแก่ประเทศ และสัตว์เหล่านั้น เราจะรักษาปกครองแว่นแคว้นนี้ กับทั้งพระพุทธศาสนา และประชารายฎร์และเมทนีดลให้สำเร็จผลโดยภิยโยภาพ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นวิวิธวรรณปรีชา รับพระบรมราชโองการว่า

สาธุ เทว

คำแปล

ดีแล้ว ขอเดชะ

ราชบัณฑิตและพราหมณ์ประจำทิศถวายน้ำอภิเษกทรงรับและปฏิบัติโดยนัยเดียวกันกับทิศบูรพาจนรอบพระที่นั่งอัฐทิศโดยลำดับ ครบบริบูรณ์ทั้งแล้ว

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นวิวิธวรรณปรีชา กราบบังคมทูลถวายพระพรวงยอดอีกครั้งหนึ่งว่า—

ทิสา จตสฺโส วิทิสา จตสฺโส
อุทฺธ์ อโธ ทส ทิสา อิมาโย
สพฺเพสุ ภาเคสุ มรุคฺคเณหิ
สมฺมาภิคุตฺโต ปรมินฺทภูโต
เขมี ปตีโต จ หตนตราโย
ทีฆายุกลฺยาณสมงฺคิภูโต
ราชิทฺธิเตเชน อโนปเมน
ธมฺเมน ปาเลตุ สยามรฏฺฐ์

คำแปล

ทิศทั้งหลาย ๑๐ คือ ทิศใหญ่ ๔ ทิศน้อย ๔ ทิศเบื้องบน ๑ ทิศเบื้องต่ำ ๑ เหล่านี้ ขอพระบาทสมเด็จพระปรมินทร อันหมู่เทพยดาในทิศาภาคทั้งปวงคุ้มครองโดยชอบแล้ว จงทรงพระเกษมเปรมปรีดิ์ปราศจากอันตราย มีพระชนมายุยืนนาน พร้อมพรั่งด้วยกัลยาณคุณ ทรงอภิบาลสยามรัฐโดยธรรม ด้วยพระราชฤทธิและพระราชเดชา อันหาสิ่งเปรียบปานมิได้

จึงมีพระราชดำรัสตอบว่าดังนี้—

กลฺยาณํ โว ภเณ วุตฺตํ สพฺพราชาภิปตฺถิตํ
ยถา วุตฺตํ ตถา โหตุ สทา เม ชยมงฺคลํ
เขมี ขาหิ สทา โหนฺโต ยถากาลํ ยถารหิ
อิทฺธิ ผีตญฺจิมํ รฏฺฐิ ปาเลมิ สฺยามมณฺฑลิ

คำแปล

ดูกรพนาย ถ้อยคำอันงามซึ่งพระราชาทั้งปวงทรงปรารถนาอย่างยิ่งที่เจ้าทั้งหลายกล่าวแล้วฉันใด จงเป็นฉันนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่เราทุกเมื่อ ขอเราจงเป็นผู้มีความเกษมสำราญทุกเมื่อตามกาลตามสมควร เราจะปกครองสยามรัฐมณฑลให้บัลลุผลสำเร็จและไพศาล

พระเจ้าขรมวงศ์เธอ กรมหมื่นวิวิธวรรณปรีชา รับพระบรมราชโองการว่า

เอวํ เทว

คำแปล

อย่างนั้น ขอเดชะ

ขะบวนเสด็จพระราชดำเนิรสู่มณฑปพระกระยาสนาน สรงพระมรธาภิเษก

เล่มต้น หน้า ๙๙ และ ๑๐๐

แถว	ซ้าย	ขวา
๑	หลวงเทพาจารย์(มี วะสุพราหมณ์) พฤฒิบาศ เชิญพระพิฆเนศวร์	หม่อมเจ้าพร้อม ลดาวัลย์ ราชบัณฑิต เชิญพระชัยเนาวโลหะ รัชย์ ๕
๒	เจ้าพนักงานแสงใน แกว่งบัณเฑาะว์	เจ้าพนักงานแสงใน แกว่งบัณเฑาะว์
๓	เจ้าพนักงานแสงใน แกว่งบัณเฑาะว์	เจ้าพนักงานแสงใน แกว่งบัณเฑาะว์
๔	พราหมณ์สุก โกมลเวทิน เป่าสังข์อุตตราวรรต	พราหมณะไม รัตนพราหมณ์ เป่าสังข์อุตตราวรรต
๕	พราหมณ์เผย เศตะพราหมณ์ เป่าสังข์อุตตราวรรต	พราหมณ์ตาด จารุเสน เป่าสังข์อุตตราวรรต
๖	หลวงสุริยาเทเวศร์ (สด ศะตะเวทิน) เป่าสังข์ทักษิณาวรรต	พระครูสะตานันทมุนี เป่าสังข์ทักษิณาวรรต
๗	หลวงราชมุนี โปรยเข้าตอก	พระครูอัษฎาจารย์ โปรยเข้าตอก

แถว	ซ้าย		ขวา
๘	พระสิทธิชัยบดี	นายกพฤฒมิบาศ	พระราชครูวามเทพมุนี นายกพราหมณ์พิธี
๙	พระองค์พระเจ้าอยู่หัว เจ้าพนักงานภูษามาลา พระเครื่องสูงตาดทอง	เชิญ	เจ้าพนักงานภูษามาลา เชิญพระบังสูรย์
๑๐	พระยาบุรุษรัตนราชพัลลภพานทองรองฉลองพระบาท	เชิญ	พระยามานพนริศร (ทองเจือ ทองเจือ) เชิญพระแสง

ทั้งนี้ฉะเพาะเพลาสรงพระมูรธาภิเษกณมณฑปพระกระยาสนาน

ขะบวนเสด็จพระราชดำเนิร ขึ้นพระที่นั่งภัทรบิฐู บรมราชาภิเษก

เล่มต้น หน้า ๑๐๗

ขะบวนนำเหมือนเสด็จพระราชดำเนิรสู่มณฑปพระกระยาสนาน ขะบวนตามนั้นดังต่อลงไปนี้

แถว	ซ้าย		ขวา	
๑	มหาเสวกตรี พระยาเทวาธิราช (หม่อมราชวงศ์ โป้ย มาลากุล) เชิญเศวตะฉัตร	รองเสวกเอก หลวงญาณสยมภู (วัน รังสิพราหมณกุล) เชิญพระสังวาลย์ธุหร่ำพราหมณ์	จางวางโท พระยามหานามราช เชิญพระสุพรรณบัฏ	มหาเสวกโท พระยาอุทัยธรรม (หรุ่น วัชโรทัย) เชิญพานรองพระมหาพิชัยมงกุฎ

แถว	ซ้าย		ขวา	
๒	จางวางตรี พระยาบริหาร ราชมานพ (เนียน สาคริก) เชียญทาณฑ์ พระกร	มหาเสวกตรี พระยาวงศา ภรณ์ภูษิต (รื่น วัชโรทัย) เชียญพระสัง พระนบ	เสวกโท พระ ยาราชโกษา (โบ๊ต วัชโร ทัย) เชียญพระ มหาสังวาลย์ นพรัตนราช วราภรณ์	หัวหมื่น พระยา มานพนริศร เชียญพระแสง ขรรค์ชัยศรี
๓	รองหุ้มแพร เชาวน์ ปาลกะ วงศ์ณอยุธยา เชียญพัดวาล วิชนี	รองหุ้มแพร ผัน จิตรภักดี เชียญพระแสร้ จามะรี	รองหุ้มแพร สมบุญผลพัน ธิน เชียญพระ แสร้หางช้าง เผือก	หุ้มแพร เลอม วิจารณบุตรเชียญ พาน รอง ฉลอง พระบาท
๔	รองหัวหมื่น ขหมื่นมหาดเล็ก (ฉัตร โชติก เสถียร) เชียญ ทาณฑ์พระกร เทวะรูป	เสวกโทพระยา อภิมณฑราชา (ย้อย วัชโรทัย) เชียญพระธำม รงค์วิเชียร จินดา	เสวกเอกพระ ยาประชุมมง คลการ(ก๊าด วัชโรทัย) เชียญพระธำม รงค์รัตนวราวุธ	รองหัวหมื่น หลวงศักดินายเวร (สันต์ สันติเสวี) เชียญพระแสงฝัก ทองเกลี้ยง

แถว	ซ้าย		ขวา	
๕	หุ้มแพร แข่ม เงินยอง เชีญ พระสุพรรณ ศรีบัวแฉก	รองหุ้มแพร กุญ พึ่งบารมี เชีญพานพระ ขันหมาก	รองหุ้มแพร นพ วิเศษ เนียม เชีญ พระมณฑป	รองหุ้มแพร เอียย ยอดบุตร เชีญพระ เต้าทักษิโณทก
๖	รองหุ้มแพร นายรองสุจินดา (สุภร สัตย ยุกต์) เชีญ พระแสงดาพ ชเลย	รองหุ้มแพร นายรองขัน (คลอ คช นันท์) เชีญ พระแสงจักร	รองหุ้มแพร หม่อมราชวงศ์ อนุศักดิ์ หัส ดิน เชีญพระ แสงตรีศูล	รองหุ้มแพรนาย รองเสนองำนประ ภาษ (แสวงโลหิต จันทร์) เชีญพระ แสงหอกเพชร รัตน์
๗	มหาดเล็กสำ รอง หม่อม ราชวงศ์สล้าง ลดาวัลย์เชีญ พระแสงขอ ง้าวแสนพล พ่าย	มหาดเล็กสำ รอง กระสินธุ์ อมาตยกุล เชีญพระแสง ดาพเชล	มหาดเล็กสำ รอง สมสวาท โชติกเสถียร เชีญพระแสง ธนู	รองหุ้มแพรนาย รอง สนอง ราช บรรหาร (อัมพร วัชโรทัย) เชีญ พระแสงสิห์นาท ข้ามแม่น้ำสะโตง

บุณยเวท สรรเสรีญพระศิวะเป็นเจ้า
เริ่มมหามงคลราชสูยาภิเษก
เล่มต้น หน้า ๑๑๑

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับณพระที่นั่งภัทรบิฐเป็นปกติ พระราชครูวามเทพมุนี จึ่งร่ายพระเวทสดุดีพระศิวะเจ้า เยีกพระมหุรดิมงคลพิธีราชสูยาภิเษกะกรรม เป็นภาสาสันสกฤต แบ่งเป็น ๓ ลา พราหมณ์เป่าสังข์ เมื่อโอม ขบทั้ง ๓ ลา

บุณยเวท บรรลือเสียง สรรเสรีญพระเกียรติคุณ
พระอิศวรเป็นเจ้า
อรรถ ศิวสุตุติ

(๑) ◎ มุกุตินิโพธ มโหทนฺต อมฤตมย ราชวฤตฺตางฺก ปวิตฺรปูต ฯ

(๒) ◎ ทริทฺร ฤคฺพิมฺพก อุตฺตร วรปูรฺณ คตาคต ทิงฺนาถ ปูตยม (ภาวยามิ) ฯ

(๓) ◎ หตยม นรวินย ฤตุคณ ทิงฺนาถ ปูตมย (ภาวยามิ) ฯ

(๔) ◎ มหายม นฏมทน อมฤตมย ราชวฤตฺตางฺก ปวิตฺรปูต ฯ

(๕) ◎ กฤตฺตฺยมฺพร วรกร อมฤตเทวราม กาลชย กลาธร ภกฺตคณชฺยานยุกฺต อภกฺตชนกมฺกป สมฺปนฺนาถ อุนฺนตปรากฺรม หสฺตาทิวฺยกฺตางฺค อาปชฺชโนทฺธารก มฤคางฺก อธิกกาล วิรกฺตนรฺตก ราชมาน (ตฺวำ ภาวยามิ) ฯ

(๖) ◎ มุนิยม สุมารฺค กฺษมาเกฺษตฺร มุนิชฺญานตฺรปณ อรหทฺธฺยาน อนยมาปก ทิวฺยปฺรตีก อาทฺยนฺตเวทก โตทก อุทรฺโกทิตนยำกิต วนฺทนนิรฺเวทน อนุคนฺตฤทฺรฺคาปทฺทฺธรฺโต อวตีรฺณชนฺมตารก อธิกกาล วิรกฺตนรฺตก ราชมาน (ตฺวำ ภาวยามิ) ฯ

(๗) ◎ ภชนรกฺต ภคชฺญาน ตฺริเวทค วิกลกล อตุลวินย อนฺมารฺคฆาตก ทิวฺยสุนฺทร ปตทฺคำค ตฺริศูล เทวตโร ลิงฺคนิธาน ภกฺตกานฺต ปุษฺปศพโลปม ทุะชนิษฺขณฺฎก ลยฆณฺฎาวิตต อธิกกาล วิรกฺตนรฺตก ราชมาน (ตฺวำ ภาวยามิ) ฯ

(๘) ◎ กุกฺกุเฎศฺวร ภูเตนฺทร มารฺคธุรนฺธร สฺวรฺเคศฺวร นาเคนฺทร ผณีนฺทร ผณีนฺทราภร ตฺริเวทค อไทฺวตพฺรหฺมน ปูรฺณ วฺยาปฺยมาน นิรฺวาเณนฺทร ฯ

(๙) ◎ นิรฺธเนนฺทร ทุรฺคติยเมนฺทร อนลอุมาปเต ปฺราณายามวิลย ทยาธุรนฺธร สฺวรฺเคศฺวร อมฺพรคงฺค มุกฺตรต อไทฺวตพฤหทฺ—พฺรหฺมน ปูรฺณ วฺยาปฺยมาน นิรฺวาเณนฺทร ฯ

(๑๐) ◎ มุกฺตราม วีตมโน มรฺเมนฺทร มูลคุณปฺรภว ภควนฺ กลฺยาณ ผณีนฺทร ธุรนฺธร สฺวรฺเคศฺวร สกลสกล ทยาลุหฤทย ปุรุเวตฺโต ภทรมหาพรหมน ปรณ วยาปยมาน นิรวาเณนทร ฯ

(๑๑) ◎ วีตวีรฺย โชยฺติรฺพฺรหฺมน รณวีรเนโต มรณเทวหนฺโต มเขนฺทร มหาตฺมวินย วินีต ปฺราวีณฺยานนฺทโลก อรุทฺโธทย อนาทฺยนฺตกาล หิรณฺยลลาม ฯ

(๑๒) ◎ ปฺรณมฺรชนปฺรนาถ มุนิเทวพฤนฺท อนุตฺตรวินย วีรเนโต วีรราช วเรนฺทฺร มหาตฺมวินย วินีต ปฺราวีณฺยานนฺทโลก อรุทฺโธทย อนาทฺยนฺตกาล หิรณฺยลลาม ฯ

(๑๓) ◎ มุนีนฺทฺร เทวมเหนฺทฺร อนุตฺตร ผณีนฺทฺราภร มหาตฺมวินย วินีต ปราวีณฺยานนฺทโลก อรุทฺโธทย อนาทฺยนฺตกาล หิรณฺยลลาม (ตฺวำ ภาวยามิ) ฯ

แปลมนตร์ สรรเสรีญพระอิศวรเป็นเจ้า เบิกพระราชสูยาภิเษก เป็นบุณยเวท ภาสาสันสกฤต

(คัดมาจากมนตร์ ศิวะตันตระ และอุปะนิษัทชั่วแต่มีน้อยคำเติมขึ้นจากพุทธะศาสนะนัย พูดซ้ำวนไปเวียนมาอย่างโบราณะโวหารยุคที่แต่งนั้น)

(๑) ◎ โอ้พระศิวะราชเจ้า จอมศักดิ์ สิทธิพ่อ
สยมะชาติศาสดามะหัจ ฉะเรศผ้าน
จิริศวรไปผวนพิบัติ พิบูละยั้ง ยงเลย
จันทระจุฑามะณีสร้าน ศักดิ์ด้วยผะดุงขลัง ฯ

(๒) ◎ สุทธังคะมาโนชน้อม ฤคะเวท ถวิลฤๅ
เพียบผ่านสรรพสมานเจตน์ เขิดแกล้ว
ทั้งเขยื้อนมิเขยื้อนเดช อะดุละหย่ง ญาณท่าน
เจ้าพรตเพ่งพยสน์แผ้ว โปรดโน้มนิยมเผือ พึ่งเทิญ ฯ

(๓) ◎ โอ้ศิวะเหลืออุระซร้อง เสนีญสู สมเลย
ทรงพิฆาตราชะมฤตยู หยุดผล้า
นายกวินยะปกชู ชิโวษะวุฒิ —ชนม์ท่าน
ใครประยุติ์สุทธะญาณอ้า โปรดโน้มนิยมเผือ พึ่งเทีญ ฯ

(๔) ◎ โอ้ศิวะเหลือจะซร้อง เสนีญสม สูเลย
ครอบจิตทุกชิวิตสยม หยั่งรู้
ญาณกริบเฉกทิพะคม ขยันเยี่ยง ระบำฤๅ
กายะสิทธิ์สถิตเที่ยงกู้ เกียรติ์สร้านโสมขุพิน ฯ
◎ สุทธินทระเดชแกล้ว เกรียงตะบะ
ศักดิสทธสุระฤทธชะนะ ทวหนา
ปีนอะมรปีนนิกรประ ชาชีพ ชระเดียรเอย
เลิสะลบขบดินฟ้า โปรดโน้มนิยมเผือ พึ่งเทีญ ฯ

(๕) ◎ โอ้ศิวะเหลือกระจะถ้อย ทิพาภรณ์ พิเศษเอย
ละเลื่อมขรัสมฤคะดัจะธร ทิพย์พริ้ม
หัตถ์อ่าคุณานุสรณ์ ประศาสน์หอก ปานฤๅ
เข้าทะมื่นชื่นชิมอะลิ้ม โลกรู้มะลายไฉน ฯ
◎ จอมชัยมฤตยะเข้าบั่ก ปีนโสม
ทั้งเคร่งทั้งเล็งประโลม โลกเอื้อ
องค์ใดใฝ่หะทัยะโถม ถลายมะนุษย์ แหนงท่าน
เข้าโภคะทรัพย์สนับเกื้อ เกียรติ์น้อมกะรุณา ฯ

◎ สุรังคาพะยพเอ้อม อุภัยะหัตถ์ ปะฐมแอ
คอยช่องใคร่ประคองสัตว์ ทุกข์เทือม
องค์อะธิกเยี่ยงมฤคะหยัด เย้องก่ำ กาพ้เอย
หรือนักพ้อนห่อนเอ้อม นาฏแพร้วเพราสุริร์ ฯ
◎ เหมือนฤษีศุภีนาฏทั้ง จอมทะหาร เหี้ยมฤา
จอมโลกจอมปราณสถาน ทั่วด้าว
น่ารักน่าสักการ และน่า กลัวท่าน
เอกศิโวงการสท้าน โปรดโน้มนิยมเผือ พึ่งเทิญ ฯ
(๖) ◎ โอ้ศิวะเหลือจะซร้อง สดุดี สมเลย
รู้เสพน์เทพะอินทรีย์ เศรษฐ์สร้าง
ยิ่งศักดินักสิทธ์อิสี เสนีมตะยะ มวลแล
ฉลาดย่างทางชอบอ้าง เอกพ้นฉงนถวิล ฯ
◎ เป็นถินที่อยู่ผู้ ฤระญาณ ยอดรา
องค์ประศาสน์ยอดฉลาดฌาน เชื่อมกล้า
นักสิทธ์พิทยาขนาน เนื่องพ่ง พระเอย
เถลิงนิทัศน์อรหัตว์อ้า หัตถ์อ้างทางแถลง ฯ
◎ แผลงอาญาพฆาตถวน อยุกตธรรม ถลายเอย
เป็นเทพะปะฏิมานำ นอบไหว้
ตระหนักสรรพะเกิดดับชำ นิห์ทุก วิถีแอ
บางคายโปรดปรายใช้ เช่นร้ายถลายศันติ์ ฯ

◎ มั้นประจักษ์ส่วนจักได้ ผละดี ไฉนรา
สัมมะปถอะนาคตวิถี ถ่องแปร้น
ใครภิวันทน์ท่านเปรมปรีดิ์ ปลุกเสน่ห์ สนองเอย
โปรดบ่อนถอนยากแค้น ขจัดพ้นคนนิยม ฯ

◎ ทรงอบรมมะนุษยะส้อง สังสาร ะวัฏเอย
หลุดละลิบลุนิพพาน ภพกั้น
พระกายพระกำกาฬ กละนาฏ สุรฤา
แต่มิอาทระกลั้น โปรดโน้มนิยมเผือ พึ่งเทิญ ฯ

(๗) ◎ โอ้ศิวะเหลือจะเว้น วันทะนา พระเลย
โปรดสดับศัพท์เสนีญคะณา ศิษย์เอื้อน
สัพพัญญุตะญาณะสา ระพัดทราบ ทรวงแฮ
สมพิเศษไตรเพทเยื้อน ยกข้อแถลงคำ ฯ

◎ พระซ่ำตำรับทั้ง ถลายตำ รับฤา
ยิ่งใหญ่ยึดวินัยะกำ ราบพลั้ง
ใครจริตผิดพระบำ บัดพินาศ เสียนา
ทั้งฉลาดทั้งพิลาสทั้ง เที่ยงทั้งหวังดี ฯ

◎ หลงนะทหพยุทกลน คงคา แควเอย
กระสันศัสตร์ตรีศูลสา หัสห้าว
องคะเทพะพฤกษา องคะบ่ง บุรุษพ่อ
ใครนับถือประลือฮ้าว โอฐูให้จิรัยเสถียร ฯ

◎ ระเมียรเดชกุสุเมศแต้ม สีสะอาง เองเอย
ผู้ขจัดสัตว์ครวญคราง คร่ำไห้
ผู้ระหริ่งทิพะกระดิ่งสะกาง ปราโมทย์ มวลแฮ
กาพะก่ำเผลอรำได้ โปรดโน้มนิยมเผือ พึ่งเทียญ ฯ

(๘) ◎ โอ้ศิวะเหลือสุระเย้ยย อาชญา สิทธิ์เอย
องค์สุพรหมานมะหา เทพะเกล้า
พระฤทธิ์ลบมะหิศวรา ธิเทพะศักดิ์ สวรรค์แฮ
เจ้านิเทศน์ไตรเพทเจ้า นภะเจ้าจุฬาไผท ฯ
◎ เจ้าไกลาสเจ้านาค เสนีมพร
เฉวยงสะองอุรคาภรณ พาหุหอย
ไตรเพทนิเทศน์ปะกรณ์ ถะเกิงเกียรติ —คุณท่าน
ยอดใหญ่ใครคู่ด้อย เดชสร้างสมบูรณ์ ฯ
◎ เทวินทร์สูรสัตว์ถ้วน เทียมไฉน
เจ้าผ่านนิรวาณไตร ภพพ้น
เจ้าสวรรค์ทุกชั้นไผท ทิพยะแพรก พรหมฤๅ
ทรงเดชทรงคุณท้น โปรดโน้มนิยมเผือ พึ่งเทียญ ฯ

(๙) ◎ โอ้ศิวะเหลือจะซ้อน เสนีญยก เยินท่าน
เจ้าเวทะนายาจก คับแค้น
เจ้าภะนายเคราะห์ร้ายปก ปะชาเดือด ร้อนฤๅ
องค์อัคนีศรีแคว้น สรรคะเจ้าจอมอุมา แม่เอย ฯ

◎ เจ้าอาศวาสประศวาสยั้ง โยคยา นุยุกติ์ฤา
เจ้าพะหุละการุญะสา มารัถเกื้อ
เจาสวรรคษัะชนกา มาวจ จะเรศเอย
เจ้าส่งคงคาเชื้อ ชะโลตม์เกล้าเฉลาไหล ฯ

◎ องค์ใดปล่อยให้ จิต เปลือยพะวง วรรตเอย
เป็นใหญ่สุดใครคง แข่งท้า
สมบูรณ์สุดประมูลมง คละศักดิ์ เสมอเลย
จอมนิรวาณผ่านฟ้า โปรดโน้มนิยมเผือ พึ่งเทิญ ฯ

(๑๐) ◎ โอ้ศิวะเหลือสะท้าน ทิพาชญา สิทธิ์ท่าน
โปรดปล่อยวิญญาณ์ผวา ภพพ้น
อาจประหยัดหัทะยาถา ทะนุกช่วย ชิวิตเพื่อน
องคะเหตุพฤติเภทท้น ทั่วหล้าผะลาปะถัมภ์ ฯ

◎ พระล้ำเทวะราชล้ำ นระชาติ์
เลิสะหลากเฉวียงนาคะราช หลักฟ้า
ไหนเอกพระเอกอาจ ลบเอก อื่นพ่อ
หัทะเยศสังเวทท้า ทั่วรู้ครูสวรรค์ ฯ

◎ ทิพยะถวัลย์สรรพะสัตว์สร้าง สดเผยอ เทียมท่าน
ทรงอาชญาสิทธิ์เลอ เลิสะกล้า
สมบูรณ์ทุกสะกูลเสมอ หาไม่ มวลแฮ
จอมนิรวาณผ่านฟ้า โปรดโน้มนิยมเผือ พึ่งเทิญ ฯ

(๑๑) ◎ โอ้ศิวะเหลือจะสู้ สงวนญาณ เยี่ยมเอย
เกาศะโลตม์โชติ์ประติภาน ผึ่งเผ้า
นายะเกศเผาพเรศทะหาร เหมเศก สนามแฮ
ผู้พิฆาตมัจจุราชเจ้า จะรีตเยี้องบุชายัญ ฯ
◎ มั่นวินัยหะทัยปกเกี้ยร องค์วินัย นั้นฤๅ
พจนะสมาร์ถเผยผงาดไหว ว่องย้าย
เจริญเรืองสุดเชิงใคร ขวางเกียจ กันท่าน
ไร้เริ่มและไร้ท้าย ท่วมฟ้นฟูถวัลย์ ฯ
◎ เฉิดฉันบิลันธเนศแก้ว แกมกาญจน์ ก่องเอย
ปิ่นศัศินาคะสังวาล เวียห้อย
สถิตไกลาสวิมานสถาน ทิพยะบรรพ ะตานา
ขอพระศิวะชะม้อย โปรดโน้มนิยมเผือ พึ่งเทิญ ฯ

(๑๒) ◎ โอ้ศิวะเหลือจะสร้าน สวามิภักดิ์ แล้วพ่า
เข้ามะนุษย์เทวะบุตร์สมัคร์ มอบเกล้า
นักสิทธ์อิทธิเทพะศักดิ์ สมุลระรื่น รมย์แฮ
วินัยะเพียบยากเปรียบเผ้า ใฝ่เยี้องญาณถนอม ฯ
◎ เขนจอมวระบุรุษเขา วระฤท ชลอเอย
จอมสักการัญชะลิต เลียะล้า
ถนัดข่มช่ำผงมนิตย์ วินัยะเคร่ง ขลังแฮ
แสนสมาร์ถองค์อาจก้า เกียรติ์เผ้านะภินทร์สูร ฯ

◎ พูนพิโรฆน์ฉายโชติพัน พึงใคร ค้านฤๅ
ไร้เริ่มไร้ปลายสมัย มึงฟ้า
เกียรติศักดิ์เฉกหลักอุไร เลิสะอุป ปะมารา
สรวมศีเวศอาทะเรศอ้า โปรดโน้มนิยมเผือ พึ่งเทิญ ฯ

(๑๓) ◎ โอ้ศิวะเหลือจะปลื้ม ปลงถวิล สรวงท่าน
เจ้านักสิทธ์เจ้าอินทร์ โอ่แคว้น
เกียรติไกรสุดใครผิน เผยอเปรียบ เสมือนเลย
พญามะหุตม์ภุชงคะแม้น แมกสะอิ้งเฉวียงวงค์ ฯ
◎ ทรงวินัยหะทัยข่มเอื้อม องคะวินัย สยมฤๅ
เสรียสมารถอาจอำไพ พิศะเพ้อ
ศรีสุพัฒน์รัศมีไกร เกริกชะนก ชะนางค์ฤๅ
สมัยเริ่มสมัยสุดเท้อ ท่านไร้ใครสมาน ฯ
◎ ท่านปานเทวะรูปพริ้ง สิหิงคะคุณ
เลิสะฤทธิ์เลิสะการุญ เลิสะกล้า
เทวะดาและประชาชุน เคียรพึ่ง พิรีย์ท่าน
โอ้ศิวะพระเจ้าข้า โปรดโน้มนิยมเผือ พึ่งเทิญ ฯ

สุวาหา

คำพระราชครูพฺราหฺมณวายสิริราชสมบัติ

และพระราชดำรัสตอบ

เล่มต้น หน้า ๑๑๔

ลำดับนั้น พระราชครูวามเทพมุนีจึงกราบบังคมทูลด้วยมคธภาสาถวายสิริราชสมบัติโดยเฉลิมพระปรมาภิไธยและถวายเครื่องมงคลสิริราชกกุธภัณฑ์ กับเครื่องพระบรมราชาภรณ์ พระบรมราชูปโภค พร้อมทั้งเครื่องประดับพระปรมิศวะรัยยศด้วยมคธภาสาว่า—

ยคฺเฆ เม เทโว โอกาสํ กโรตุ ฯ ยโต ฯ โข เทโว มุทฺธาภิสิตฺโต มหาราชา สฺยามานมินฺโท โหติ เตน มยํ สมคฺคา หุตฺวา เทวสฺส สุวณฺณปฏฺเฏ ยถาลิขิตํ อภิเธยฺยํ กโรม อิสฺสริยานุรูปานิ จ ราชกกุธภณฺฑานิ นิยฺยาเทม ฯ สาธุ เทโว เตน อภิเธยฺเยน วิสฺสุโต โหตุ อิมานิ จ ราชกกุธภณฺฑานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ ฯ ตถา กตฺวา ราชภารํ วหนฺโต พหุโน ชนสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย ธมฺเมน สเมน รชฺชํ กาเรตุ ฯ

มีพระราชดำรัสตอบด้วยมคธภาสาว่า— เอวํ พฺราหฺมณ ฯ แล้วพระราชครูวามเทพมุนีกราบบังคมทูลเป็นคำสยามอีกครั้งหนึ่งว่า—

ขอเดชะผ้าลอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ขอได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสแก่ข้าพระพุทธเจ้า ฯ ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงรับพระ

มูรธาภิเษกเป็นบรมราชาธิราช เป็นเจ้าเป็นใหญ่ของประชาชนชาวสยาม เหตุดังนั้นข้าพระพุทธเจ้าทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าทูลละอองธุลีพระบาท มีท่านเสนาบดีเป็นประธาน และสมณพราหมณาจารย์ทั้งปวง พร้อมเพรียงมีน้ำใจเป็นอันเดียวกัน ขอขนานพระปรมาภิไธยถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังได้จารึกไว้ในพระสุพรรณบัฏนั้น และขอมอบถวายเครื่องราชกกุธภัณฑ์อันสมพระราชอิสริยยศ ฯ ขอได้ทรงเฉลิมพระปรมาภิไธยโดยกำหนดนั้น และทรงรับเครื่องราชกกุธภัณฑ์นี้ ครั้นแล้วขอได้ทรงราชภาระดำรงราชสมบัติโดยธรรมสม่ำเสมอ เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและสุขแห่งมหาชน สืบไป ขอเดชะ ฯ

ทรงรับด้วยคำสยามอีกครั้งหนึ่งว่า—ชอบละ พราหมณ์ ฯ

คำพระสิทธิชัยบดีทูลถวายมงคลเศวตฉัตร
และพระราชดำรัสตอบ
เล่มต้น หน้า ๑๑๕

จึง พระสิทธิชัยบดีนายกพราหมณ์ พฤฒิบาศ กราบบังคมทูลถวายพระนพปฎลมหาเศวตะฉัตรด้วยคำมคธภาสาว่า—

ยคฺเฆ เม เทโว โอกาสํ กโรตุ ฯ ยโต จ โข เทโว มุทฺธาภิสิตฺโต มหาราชา สฺยามานมินฺโท โหติ เตน มยํ เสตจฺฉตฺตํ เทวสฺส นิยฺยาเทม ฯ สาธุ เทโว อิมํ ปฏิคฺคเหตฺวา อมฺหากํ อุปริราชกํ อาณํ ปสาเรตฺวา นาโถ หุตฺวา ธมฺมิกํ รกฺขาวรณคุตฺตึ สวิทหตุ ฯ

ทรงตอบด้วยมคธภาษาว่า— เอวํ พฺราหฺมณ ฯ

แล้วกราบบังคมทูลด้วยคำสยามอีกว่า—

ขอเดชะผ้าลอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ขอได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสแก่ข้า—พระพุทธเจ้าฯ ด้วยพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว ได้ทรงรับพระมูรธาภิเษก เป็นบรมราชาธิราช เป็นเจ้าเป็นใหญ่ของประชาชนชาวสยาม เหตุดังนั้น ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ข้าทูลลอองธุลีพระบาทมีท่านเสนาบดีเป็นประธาน และสมณะพราหมณาจารย์ทั้งปวง ขอมอบเศวตะฉัตรนี้ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ

ขอได้ทรงรับแล้วแผ่พระราชอาณาปกเกล้า ฯ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวง ตลอดถึงอาณาประชาราษฎร์ เย็นบรมนาถทรงจัดการคุ้มครองรักษาป้องกันอันเป็นธรรม สืบไป ขอเดชะ ฯ

ทรงรับด้วยคำสยามอีกว่า—ชอบละ พราหมณ์ ฯ

บุณยเวท ร่ายมนตร์ ศิวะ อนุษฎุภะ เล่มต้น หน้า ๑๑๖

. ครั้นสุดเสียงประโคมแล้ว จึงพระครูอัษฎาจารย์ ร่ายมนตร์ โอม ศิวะ อนุษฎุภะ สรรเสริญพระอิศวรเป็นเจ้า เป็นภาสาสันสกฤต ลาเดียวพราหมณบรรลอศงขเมอขบ

ศาสตฺรปุณย อนุษฎุภ ศิวมนตฺร
สรรเสรีญคุณ พระอิศวรเป็นเจ้า

◎ อวรฺณก สุวรฺณก ฆนาฆน วิทฺยาวิจารฺย คตาคต มหาวน มุทิตมุทิตำ สรณิคติธุรนฺธร สรณิคติตมาล สรณิวณิงฺนิยามก หริะ โอมฺ วิชย วิชย มหาเทว มหาไกลาสปเต มหาคิริลกฺษณ โคปตินิครหณ ปฺรสนฺนคณราช ปฺริยารฺธปฺรติม สูปฺริคนฺตุก ปริตรณ ทิวำคม ปฤถิวีคม ปริวิตตนยน (มม) ศตฺรูน นาศย นาศย ภียย ภียย โมหย โมยห หน หน คฤหฺณ คฤหฺณ ศมฺภุนาถ ตฺริเนตฺร จตุรฺวกฺตฺร ศศิลลาม จรฺมวาโส เทวเทว มฤตฺตรต ธรฺมโกศ (สทา กุรุ กุรุ มจฺฉตฺรุวินาศนำ หริะ โอมฺ สฺวสฺตินาถ ปตินาถ ปรมราชปฺรติปฺรตาป) ฯ

แปลมนตร์ ศิวะ อนุษฎุภะ สรรเสรีญพระอิศวรเป็นเจ้า

ที่พระครูอัษฎาจารย์ ร่ายถวาย เมื่อพระบรมราชาภิเษกพึ่งแล้วลง (คัดมาจากมนตร์ ศิวะตันตระ บางคำคัดมาจาก ยะชุรเวท อิทธิฤทธินั้น คัดจาก ไตติรียะพราหมณะ และอะรันยะสัม มักเสกกันตั้งพันหน เพื่อให้สมประสงค์ พินาศศัตร)

◎ โอ้พระศิวะแผ้ว ขอมศุลีสีสุวรรณ ทรงคุณะพะหุละฉัน อุปะนิษัทน้อมมะนัสค้น สรรพะพรรณ ผองเอย ะวากย์ท้น ไฉนเทียบ เถิงฤา คะติได้เถลิงญาณ ฯ

◎ ท่านเขย้อนมิเขย้อนสุด สมฉันท์ ไฉนฤา
ปกมะนุษย์ปกเทวัญ ว่องเกื้อ
ปราโมทย์ทิพยะโสตถิศันติ์ แสล้มลัก ษะณางค์ท่าน
ทรงพระภาระเอื้อ เวทะเอื้อมอุทานแถลง ฯ

◎ ผะแลงองค์ยงเยี่ยงเวิง เวทสถล ะมาร์คฤา
ทรงเดชมัคคุเทศคน เที่ยวเพ้อ
รัถเยศเวทะขระดล สดวกศึก ษาเอย
นระชาติ่งสมาร์ถชะเง้อ พึ่งชเงื้อมนำถนอม ฯ

◎ สรวมขอมเทวะราชผู้ ผะดาเศียร เสด็จเทิญ
ปรากฏปรากฏระเมียร มิ่งห้อง
สูงสุดยิ่งมะนุษย์เกษียล สุเรศะพรรค ผองฤา
สมมะน้สถวายนะมัสซร้อง ศักดิเชื้อเชิญเสนีญ ฯ

◎ ขอเมีลมะหิทธิเทพะค้อม บังคม บาทเทิญ
โอ้มะหาเทพะสยม ภูตม์ท้าว
ขอมไกลาสมหาตมุดม ะสิงขะเรศ เสถียรเอย
ยลเยี่ยงหิมะลัยอะคร้าว มิ่งแคว้นสินธู ฯ

◎ ผู้ชีศรีพฤษภะท้าว นนทิการ เข้าเอย
ผู้นิทัศน์มัทวะสมาน มิตร์ปลื้ม
ราชะกษัตร์นภะรัฐสถาน ทิพะคฤหัป ปะตีแย
สุรีร์กึงโปรดพะนิงยืม ยศะอ้างองค์อุมา ฯ

◎ มะหามะเหสีสถิตเวิ้ง วิมานสวรรค์
สูงกว่าสาระสัตว์สรรพ์ ซึ่งสร้าง
องค์ใดเล่าพะเน้าศันต์ พะเน้าสุข สนองเอย
ช่วยชุดมวลมนุษย์สล้าง แหล่งห้วงสงสาร ฯ

◎ ผ่านพิภพมะหรณพหล้า เลอสรรค์ สมเอย
ย้ายวิโยคเดียรโลกผัน ภาคพ้า
เปิดตาปกฟ้าบรร เทิงทัศ ะนานา
แสงประเสริฐเลิสะหล้ากล้า กระเหิ่มน้ำใจกระหาย ฯ

◎ ทรงทำลายมะล้างสิ่ง สยดสยอง หยุดเทิญ
ผลาญโง่โผล่ฉลาดมอง หมื่นไร้
โปรดฆ่าโปรดขับผอง ไพเรศ ประลัยแล
ชัยะเชิดเทิดศักดิ์ได้ สุขด้วยเดชะสี ฯ

◎ โอ้ศุลีศรีโลกผู้ สยัมภุญาณ ยอดเอย
ตรีเนตร์สี่พักตร์ผะสาน ศักดิ์เรือง
ปั้กโสมะขุฟ้าปาน มะกุฏทิพย์ เถลิงฤา
ทรงกระหวัดพยัคฆะดัษเปลื้อง เปลี่ยนทั้งหนังฟาน ฯ

◎ มะโหฬารพิมารทิพย์ห้อง เหมะไก ลาสฤา
ชุบวิชิตมนิศวรดะนัย โลกเกื้อ
ธรรมะโกศโปรดนุศาสน์ไตร สุจริต จรุงแฮ
ผลาญหมู่ผองริปูเอื้อ เอิบอ้อมถนอมศันต์ ฯ

◎ สรวมไกวัลยะนาถคุ้ม ขขัดทุกข์ ถลายเทีญ
โอ้พระเจ้าขอมสุข สัตว์เลี้ยง
ทรงมะหิทธิสิทธิทะนุก มะนุษยะยิ่ง ใครรา
มะหากษัตร์ล้ากษัตร์เพียง พ่อข้าขอโอม สวาหา ฯ

บุณยเวท ร่ายมนตร์ วิษณุ อนุษฎุภะ เล่มต้นหน้า ๑๑๖

ครั้นสุดเสียงศังข์แล้ว จึ่งหลวงราชมุนี ร่ายมนตร์ โอม **วิษณุ** อนุษฎุภะ สรรเสริญ พระนารายณ์เป็นเจ้า เป็น ภาสาสันสกฤต ลาเดียว พราหมณ์บรรลือศังข์เมื่อขบลง

ศาสฺตฺรปุณฺย อนุษฺฎุภ วิษฺณุมนฺตฺร
สรรเสริญคุณ พระนารายณ์เป็นเจ้า

◎ สุขกร ทุะขนฺุต สูกฺษฺมาสูกฺษฺม มิหิร ปทฺม วฤษภ ปราปร ฤษภาธิโรหก ธีร รกฺโษยกฺษปฺราณมิก อลีกคต อาสาทิตชนฺโมทย โกฏิเทวเทว เสามนสโซฺยติษฺก เตโชคต อเนก คหฺวราภิราม ทิวิษทฺธีะ ปฺรนิคม ปฺรนิฆฺม ศฺรทฺธิต ปุณฺย ปฺรนิกรฺษ รเณศ ศฺรีวตฺส สลาญฺฉน อตุลธน ปริณามานฺตร ปฺรพฺรหฺม อานนฺทคณก อนาสว ธีศ วสุเทวสูโน ศฺรีสกฺต ลสนฺนยน (หริะ โอม พฺรหฺมาณฺฑวิลย สตฺปาตฺร ปรมราช (นโม' สฺตุ เต) ฯ

แปลมนตร์ วิษณุอนุษฎุภะ สรรเสริญพระนารายณ์เป็นเจ้า

ที่หลวงราชมุนี ร่ายถวาย ต่อมนตร์ ศิวะ อนุษฎุภะ เมื่อพระบรมราชาภิเษกพึ่งแล้วลง (คัดมาจากมนตร์ วิษณุตันตระ บางคำคัดมาจาก อุปะนิษัท มักร่ายกันขณะกระทำยัญญะบูชาตั้งพันคาบถอดจากคำแปลเป็นภาสาอังกฤษที่พราหมณ์อารยแปลทั้งหมดจากภาสาสันสกฤต)

◎ โอ้พระวิษณุผู้ ผะดุงสุข เกษมรา
ประเทาทุกข์โยคีทุก ถิ่นหล้า
เกาศลเลหกละรุก กละลา ชะเลงเอย
ฤทธยุตม์ดุจระพี้ฟ้า เจิดห้องหาวหน ฯ

◎ พระกละโกมุททั้ง กละกะทิง เถลิงฤๅ
ทั้งทะมื่นโลกอื่นสิง โลกนี้
ชั้นโคเผ่นโผยิง ศรเสียบ อะสูรเอย
เฉลียวฉลาดองค์อาชัย ชาดเข้มแข็งขยัน ฯ

◎ ถวัลยะยศราภัยสเผ้า ผองยักษ์ สยองท่าน
พ่ายเดชเทเวศสมัคร์ หมอบน้อม
ผะทมทิฆัมพะระครรภหลับ ภุชงคะสมุทร์ เกษียรเอย
เข้าอเนกะเทวัญล้อม เลิศะแกล้วเกรียงสรวง ฯ

◎ เฉกดวงสุโรภาสฟ้า ฟูฉวี
เรืองรัสพระรัศมี รุ่งล้อม
สมบูรณ์คุณะศักดิศรี สมุทระก่อง กะรุณเอย
โปรดอยู่คูหาห้อม หุบห้องหัวใจ ฯ

◎ โยคีใครที่ชื่น ตะบะฌาน เชี่ยวแฮ
หะทัยพิเลปน์เทพะสันดาน ดิ่งกว้าง
ชำเวทพิทเยศะชาญ ชะโยวาท วิสัยท่าน
น่าเชื่อถือประลือฮ้าง เอกรู้ครูอิสี ฯ

◎ ว่องราวีวินาศสิ้น ศัตรู โลกรา
ขอมพิชัยะเศีกริปู ปรายแพ้
ศรีวัตสะรัตะนาช วิชิตะศักดิ์ สงเอย
ตั้งมะหัคฆะศฤงคารแท้ เทียบไร้ใครเสมือน ฯ
◎ เยือนโลกอเนกะโชคเอื้อม อะวะตาร
หลายเมื่อหลายสมัยะฉาน ฉ่าห้าว
วิรำนาจเฉียบขาดขาน ขัตติยะเดช ดังแฮ
ไร้เริ่มไร้สุดกร้าว เกรียกแกล้วเกรียงสมร ฯ
◎ สะโมสรมะนุษยะชาติปลื้ม ภักดี ท่านรา
ขอมจักระพรรดิปฐะพี ขยหล้า
เอารสวะสุเทพทวี วีระศักดิ์ สูรเอย
พระเกียรติกระเดื่องเปรื่องหล้า โลกคร้ามเครงเหิม ฯ
◎ เริ่มรักอัคเรศไท้ เทวินี ศวรเอย
อัปสระศักดิ์พระลักษมี มิ่งฟ้า
เนตร์คมดุจะคมตรี ศูลเสียบ สมรฤา
เข้าผ่านศฤงคารหล้า ระยอบเยื้องยาระมินทร์ ฯ
◎ สรวมปิ่นประชาเทพเวิ้ง สวรรค์วะสุน ธรเอย
วิษณุราชสุระนาถอะดุล ละเดชเกื้อ
เสด็จจากนาคะอาสน์ชุน ขัตติยะโลก เฉลิมเทิญ
สมที่โยคีเอื้อ อ่อนเกล้าเทาถวาย วอนแล ฯ

◎ มะหิทธิหมายมะหาราชล้ำ ราเชนทร์ ผองเอ
โปรดรับวันทะนาเบน เกศทู้
พึ่งไหนใฝ่ไหนเอน อุราบุเคราะห์ นั้นเทีญ
ข้าบาทพฤฒิบาศผู้ ศิษย์เฮือมโอมสรวง สุวาหา ฯ

คำพระราชครูพูลถวายมงคลชยาเศียรวาท

เล่มต้น หน้า ๑๑๖

เมื่อพระครูอัยกาจารย์โอมอนุยุภะศิวะมนตร์ และหลวงราชมุนีโอมอนุยุภะวิยณุมนตร์จบสุดเสียงสังข์แล้ว จึงพระราชครูวามเทพมุนีถวายชัยะมังคลาเศียรวาทเปนมคธะภาสาว่าดังนี้—

◎ ชยตำ ปฐวี สพฺพำ ชยตำ อรโย สทา
ปรมินฺโท มหาราชา รชฺชำ กาเรติ โย อิธ ฯ

แล้วกราบทูลเบื้องคำไทตามความแห่งอรรถมคธว่า—

ขอเดชะผ้าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายขอถวายชัย ขอพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว อันเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ในสยามรัฐมหามณฑลนี้ ทรงชำนะทั่วปฐพีดล ทรงชำนะเหล่าชนอริราชดัสกร ทุกเมื่อเทอญ ฯ

จึงมีพระบรมราชโองการเบื้องประถมด้วยมคธะภาสาว่า ดังนี้—

◎ อิทานาหำ พฺราหฺมณ ราชภารำ วหนฺโต พหุโน ชนสฺส อตฺถาย หิตาย สุขาย ธมฺเมน สเมน รชฺชำ กาเรมิ ตุมฺหากำ สปริคฺคหิตานำ อุปริ ราชกำ อาณำ ปสาเรตฺวา นาโถ หุตฺวา ธมฺมิกำ รกฺขาวรณคุตฺตึ สำวิทหามิ วิสฺสฏฺชา หุตฺวา ยถาสุขำ วิหรถ ฯ

จึงพระราชครู รับพระบรมราชโองการเบื้องประถมด้วยมคธะภาสา ว่าดังนี้—

◎ โอม์ เทวสฺส อิมำ ปฐฺมำ โอง์การภูตำ สูรสีหนาทำ สมฺปฏิจฺฉามิฯ แล้วจึงมีพระบรมราชโองการเป็นคำไทตามอรรถแห่งภาสา มคธ ว่า ดังนี้—

ดูกรพราหมณ์ บัดนี้เราทรงราชภาระ ครองแผ่นดินโดยธรรมสม่ำเสมอ เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และสุขแห่งมหาชน เราแผ่ราชอาณาเหนือท่านทั้งหลาย กับโภคสมบัติ เป็นที่พึ่งจัดการปกครองรักษาป้องกันอันเป็นธรรมสืบไป ท่านทั้งหลายจงวางใจอยู่ตามสบายเทอญ ฯ

พระราชครูรับพระบรมราชโองการเป็นประถมว่า—

ข้าพระพุทธเจ้า ขอรับพระบรมราชโองการ พระบัณฑูรสูรสิงหนาทประถมธรรมิกะราชวาจา ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

พระพรสมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอติเรกพิเศษ

เป็นปฐมะฤกษ์

เล่มต้น หน้า ๑๑๙

สมเด็จพระสังฆราชเจ้าถวายอติเรกพิเศษเป็นปะถมฤกษ์ว่า

◎ พุทฺธานุภาโว ปรมินฺทมหาปชาธิปกำ มหาราชำ อภิรกฺขตุ ฯ

◎ ธมฺมานุภาโว ปรมินฺทมหาปชาธิปกำ มหาราชำ อภิรกฺขตุ ฯ

◎ สำฆานุภาโว ปรมินฺทมหาปชาธิปกำ มหาราช อภิรกฺขตุ ฯ

◎ พุทฺธานุภาวำ นิสฺสาย ปรมินฺทมหาปชาธิปโก มหาราชา พุทฺธ—สาสนำ อุปถมฺภนฺโต จิรำ รชฺเช ปติฏฺฐาตุ ฯ

◎ ธมฺมานุภาวำ นิสฺสาย ปรมินฺทมหาปชาธิปโก มหาราชา รฏฺฐำ อภิปาเลนฺโต สพฺพุปสคฺเคหิ วิคจฺฉตุ ฯ

◎ สำฆานุภาวำ นิสฺสาย ปรมินฺทมหาปชาธิปโก มหาราชา ปชำ ปสาเสนฺโต สพฺพกิจฺเจสุ สามตฺถิยำ อาปชฺชตุ ฯ

◎ พุทฺธานุภาเวน ปรมินฺทมหาปชาธิปกสฺส มหาราชสฺส เตโช ภวตุ ฯ

◎ ธมฺมานุภาเวน ปรมินฺทมหาปชาธิปกสฺส มหาราชสฺส อิทฺธิ ภวตุ ฯ

◎ สำฆานุภาเวน ปรมินฺทมหาปชาธิปกสฺส มหาราชสฺส อิสฺสริยำ ภวตุ ฯ

พระบรมราชาภิเษก

สมเด็จพระมหาจักรีวงศ์